

CODUL CIVIL din 26 noiembrie 1864

actualizat până la 1 septembrie 1996

EMITENT • PARLAMENTUL

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 271 din 4 decembrie 1864

Data intrării în vigoare 01-12-1865

Formă realizată la data 01-12-1865 care intră în vigoare la data de 01-12-1865

Abrogat de Articolul 230, Capitolul X din LEGE nr. 71 din 3 iunie 2011 la data 13-06-2011

*) Codul Civil a fost decretat la 26 noiembrie 1864, promulgat la 4 decembrie 1864 și pus în aplicare la 1 decembrie 1865.

Forma preluată reprezintă textul oficial al Codului Civil editat de Ministerul Justiției în anul 1981, pe care au fost operate trimeri la legislația în vigoare la data de 1 septembrie 1996.

Titlul PRELIMINAR DESPRE EFECTELE ȘI APLICAREA LEGILOR IN GENERALE

Articolul 1

Legea dispune numai pentru viitor; ea n-are putere retroactivă.

Articolul 2

(Abrogat prin art. 183 al Legii nr. 105/1992 cu privire la reglementările raporturilor de drept internațional privat, publicat în Monitorul Oficial nr. 245/1 octombrie 1992)

Articolul 3

Judecătorul care va refuza de a judeca, sub cuvânt ca legea nu prevede, sau ca este întunecată sau neîndestulătoare, va putea fi urmărit ca culpabil de denegare de dreptate.

Articolul 4

Este oprit judecătorului de a se pronunța, în hotărârile ce da, prin cale de dispoziții generale și reglementare, asupra cauzelor ce-i sunt supuse.

Articolul 5

Nu se poate deroga prin convenții sau dispoziții particulare*), la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri.

*) Acte juridice unilaterale.

Cartea I DESPRE PERSOANE

Titlul I DESPRE DREPTURILE CIVILE ȘI DESPRE NATURALIZARE

Capitolul 1

Despre bucurarea de drepturile civile și despre naturalizare

Articolul 6-16

(Abrogate prin art. 54 al Legii din 24.II.1924 privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române).

Capitolul 2

Despre pierderea drepturilor civile prin pierderea calității de român

Articolul 17-20

(Abrogate prin art. 54 al Legii din 24.II.1924 privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române).

Titlul II DESPRE ACTELE STĂRII CIVILE

Articolul 21-86

(Abrogate prin art. 124 al Legii din 25.II.1928 privitoare la actele stării civile).

Titlul III DESPRE DOMICILIU

Articolul 87-97

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Titlul IV DESPRE ABSENȚI, ADICĂ CEI CARE LIPSESC DE LA LOCUL LOR

Capitolul 1

Despre absenta prezumată

Articolul 98-100

(Abrogate implicit prin Legea nr. 173 din 4.III.1941 pentru declararea morții prezumate a celor dispăruți, și, în mod expres, prin Decretul nr. 339 din 23.XI.1948 privitor la declararea morții prezumate a celor dispăruți cu ocazia războiului, în afară zonei interioare).

Capitolul 2

Despre declararea absentei

Articolul 101-105

(Abrogate implicit prin Legea nr. 173 din 4.III.1941 pentru declararea morții prezumate a celor dispăruți, și, în mod expres, prin Decretul nr. 339 din 23.XI.1948 privitor la declararea morții prezumate a celor dispăruți cu ocazia războiului, în afară zonei interioare).

Capitolul 3

Despre efectele absentei

Articolul 106-123

(Abrogate implicit prin Legea nr. 173 din 4.III.1941 pentru declararea morții prezumate a celor dispăruți, și, în mod expres, prin Decretul nr. 339 din 23.XI.1948 privitor la declararea morții prezumate a celor dispăruți cu ocazia războiului, în afară zonei interioare).

Capitolul 4

Despre privegherea copiilor minori ai tatălui care a dispărut

Articolul 124-126

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Titlul V DESPRE CĂSĂTORIE

Capitolul 1

Despre însușirile și condițiile necesare spre a se putea săvârși căsătoria

Articolul 127-133

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954, pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 134

(Abrogat expres prin Decretul-Lege privind abrogarea unor acte normative nr. 9/1989, publicat în Monitorul Oficial nr. 9 din 31.XII.1989).

Articolul 135-138

(Abrogate prin Legea din 15.III.1906).

Articolul 139

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 140

(Abrogat prin Legea din 15.III.1906).

Articolul 141

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 142

(Abrogat prin Legea din 15.III.1906).

Articolul 143-150

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 2

Despre formalitățile relative la celebrarea căsătoriei

Articolul 151-152

(Abrogate prin art. 124 al Legii din 25.II.1928 privitoare la actele stării civile).

Capitolul 3

Despre opoziții la căsătorie

Articolul 153-161

(Abrogate prin art. 124 al Legii din 25.II.1928).

Capitolul 4

Despre cereri de nulitate a căsătoriei

Articolul 162-184

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 5

Despre obligațiile ce izvorăsc din căsătorie

Articolul 185-193

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.II.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 6

Despre drepturile și datoriile respective ale soților

Articolul 194-196

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 197-208

(Abrogate prin Legea nr. 96 din 20.IV.1932 privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate).

Capitolul 7

Despre desfacerea căsătoriei

Articolul 209

(Abrogat prin art. 49 al decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 8

Despre a doua căsătorie

Articolul 210

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Titlul VI DESPRE DESPĂRȚENIE

Capitolul 1

Despre cauzele despărțeniei

Articolul 211-213

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 214

(Abrogat implicit prin Legea nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă - drept urmare a abrogării exprese a art. 254-276 din Codul civil - și abrogat expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 215

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 2

Despre despărțenie pentru cauza determinată

Articolul 216-233

(Abrogate prin art. 78 al Legii nr. 394 din 23.VI.1943 pentru accelerarea judecăților).

Articolul 234

(Abrogat prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948).

Articolul 235-240

(Abrogate prin art. 78 al Legii nr. 394 din 23.VI.1943 pentru accelerarea judecăților).

Articolul 241-242

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă).

Articolul 243-245

(Abrogate prin art. 78 al Legii nr. 394 din 23.VI.1943 pentru accelerarea judecăților).

Articolul 246-248

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă).

Articolul 249-250

(Abrogate implicit prin Legea nr. 18 din 12.II.1948, pentru modificarea Codului de procedura civilă - drept urmare a modificării art. 613 Cod procedura civilă - și abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 251-253

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă).

Capitolul 3

Despre despărțenia prin consimțământul mutual

Articolul 254-267

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă).

Articolul 268

(Abrogat implicit prin Legea din 29.X.1877 asupra atribuțiilor ministerului public și expres prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă).

Articolul 269-270

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă).

Articolul 271-272

(Abrogate implicit prin Legea din 29.X.1877 asupra atribuțiilor ministerului public și expres prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă).

Articolul 273-276

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă).

Capitolul 4

Despre efectele despărțeniei

Articolul 277

(Abrogat prin Legea nr. 249 din 4.VI.1945 pentru abrogarea art. 277 Cod civil).

Articolul 278

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 279

(Abrogat prin Legea din 15.III.1906).

Articolul 280-284

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 285

(Abrogat prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedura civilă).

Titlul VII DESPRE PATERNITATE ȘI DESPRE FILIATIUNI

Capitolul 1

Despre filiațiunea copiilor legitimi născuți sau concepuți în căsătorie

Articolul 286-291

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 2

Despre dovedirea filiațiunii copiilor legitimi

Articolul 292-303

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 3

Despre copiii naturali

Articolul 304-308

(Abrogate prin art. 22 al Decretului nr. 130 din 2.IV.1949 pentru reglementarea condiției juridice a copilului natural).

Titlul VIII DESPRE ADOPTIE

Articolul 309-320

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 321-322

(Abrogate prin Legea din 15.III.1906).

Articolul 323

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 privitor la punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Articolul 324

(Abrogat prin Legea din 15.III.1906).

Titlul IX DESPRE PUTEREA PĂRINTEASCĂ

Articolul 325-341

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Titlul X DESPRE MINORITATE, DESPRE TUTELE ȘI DESPRE EMANCIPARE

Capitolul 1

Despre minoritate

Articolul 342

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 2

Despre tutela

Articolul 343-420

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 3

Despre emancipare

Articolul 421-433

(Abrogate prin art. V al Decretului nr. 185 din 30.IV.1949 pentru modificarea și abrogarea unor dispoziții privitoare la majorat, la capacitate în materia contractelor de muncă și emancipare).

Titlul XI DESPRE MAJORITATE, DESPRE INTERDICȚIE ȘI DESPRE CONSILIUL JUDICIAR

Capitolul 1 Despre majoritate

Articolul 434

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 2 Despre interdicție

Articolul 435-457

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 3 Despre consiliile judiciare

Articolul 458-460

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Cartea II DESPRE BUNURI ȘI DESPRE OSEBITELE MODIFICĂRI ALE PROPRIETĂȚII Titlul I DESPRE DISTINCTIUNEA BUNURILOR

Articolul 461

Toate bunurile sunt mobile sau imobile.

Capitolul 1 Despre imobile

Articolul 462

Bunurile sunt imobile sau prin natura lor, sau prin destinația lor, sau prin obiectul la care ele se aplică.

Articolul 463

Fondurile de pământ și clădirile sunt imobile prin natura lor.

Articolul 464

Morile de vant, sau de apa, așezate pe stâlpi, sunt imobile prin natura lor.

Articolul 465

Recoltele care încă se țin de rădăcini, și fructele de pe arbori, neculese, încă, sunt asemenea imobile.

Îndată ce recoltele se vor tăia și fructele se vor culege, sunt mobile.

Articolul 466

Arborii ce se taie devin mobile.

Articolul 467

Animalele ce proprietarul fondului da arendașului pentru cultura, sunt imobile pe cat timp li se păstrează destinația lor.

Articolul 468

Obiectele ce proprietarul unui fond a pus pe el pentru serviciul și exploatarea acestui fond sunt imobile prin destinație.

Astfel sunt imobile prin destinație, când ele s-au pus de proprietar pentru serviciul și exploatarea fondului:

- animalele afectate la cultura;
- instrumente aratoare;
- semințele date arendașilor sau colonilor partiari*);
- porumbii din porumbarie;

- lapinii**) ținuți pe lângă casa;
- stupii cu roi;
- peștele din iaz (heleșteie);
- teascurile, clădirile, alambicurile, cazile și vasele;
- instrumentele necesare pentru exploatarea fierăriilor, fabricilor de hârtie și altor uzine;
- paiele și gunoaiele.

Mai sunt imobile prin destinație toate efectele mobiliare***) ce proprietarul a așezat către fond în perpetuu.

*) Dijmasi.

**) Iepuri de casa.

***) Lucruri mobile.

Articolul 469

Proprietarul se presupune ca a așezat către fond în perpetuu efecte mobiliare*), când acestea sunt întărite cu gips, var sau ciment, sau când ele nu se pot scoate fără a se strica sau deteriora partea fondului către care sunt așezate.

Oglinzile unui apartament se presupun așezate în perpetuu, când parchetul pe care ele stau este una cu boaseria**) camerei.

Aceasta se aplică și la tablouri și alte ornamente.

Statuile sunt imobile când ele sunt așezate inadins, chiar când ele s-ar putea scoate fără fractura sau deteriorare.

*) Lucruri mobile.

**) Lemnaria care îmbracă pereții interiori ai unei încăperi.

Articolul 470

Urloaiele sau țevile ce servesc pentru conducerea apelor la un fond de pământ, sau la vreo casa, sunt imobile și fac parte din proprietățile la care servesc.

Articolul 471

Sunt imobile prin obiectul la care se aplică: uzufructul lucrurilor imobile, servituțile, acțiunile care tind a revendica un imobil.

Capitolul 2 Despre mobile

Articolul 472

Bunurile sunt mobile prin natura lor, sau prin determinarea legii.

Articolul 473

Sunt mobile prin natura lor, corpurile care se pot transporta de la un loc la altul, atât acele care se misca de sine precum sunt animalele, precum și cele care nu se pot stramuta din loc decât prin o putere străină, precum sunt lucrurile neinsufletite.

Articolul 474

Sunt mobile prin determinarea legii, obligațiile și acțiunile care au de obiect sume exigibile sau efecte mobiliare*), acțiunile sau interesele în companii de finanțe, de comerț sau de industrie, chiar și când capitalul acestor companii consta în imobile.

Aceste acțiuni sau interese se socot ca mobile numai în privința fiecărui din asociați și pe cat tine asociația.

Sunt asemenea mobile prin determinarea legii, veniturile perpetue sau pe viața asupra statului sau asupra particularilor.

*) Lucruri mobile.

Capitolul 3 Despre bunuri în raportul lor cu cei ce le posedă

Articolul 475

Oricine poate dispune liber de bunurile ce sunt ale lui, cu modificările stabilite de legi.

Bunurile care nu sunt ale particularilor sunt administrate și nu pot fi înstrăinate decât după regulile și formele prescrise anume pentru ele.

1. A se vedea art. 135 din Constituția României

2. A se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 15 din 8 august 1990 cu privire la reorganizarea unităților economice de stat în regii autonome și societăți comerciale, publicată în Monitorul Oficial nr. 98 din 8 august 1990 (art. 5, 20, 25-32, 53);
- Legea nr. 18 din 19 februarie 1991, publicată în Monitorul Oficial nr. 37 din 20 februarie 1991 - Legea fondului funciar (art. 4 și 5);
- Legea nr. 50 din 29 iulie 1991 privind autorizarea executării construcțiilor și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, publicată în Monitorul Oficial nr. 163 din 7 august 1991 (art. 10-20);
- Legea nr. 69 din 26 noiembrie 1991 a administrației publice locale, republicată în Monitorul Oficial nr. 79 din 18 aprilie 1996;
- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 35);
- Codul aerian - Decretul nr. 516, Buletinul Oficial nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare (art. 9 alin. 3 și 4);
- Legea nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe publică în Monitorul Oficial nr. 60 din 26 martie 1996;
- Legea nr. 17 din 2 aprilie 1996 privind regimul armelor de foc și al munițiilor publicată în Monitorul Oficial nr. 74 din 11 aprilie 1996;

Articolul 476

Drumurile mari, drumurile mici și ulițele care sunt în sarcina statului, fluviile și râurile navigabile sau plutitoare, țărmurile, adăugirile către mal și locurile de unde s-a retras apa mării, porturile naturale sau artificiale, malurile unde trag vasele și îndeobște toate părțile din pământul României, care nu sunt proprietate particulară, sunt considerate ca dependențe ale domeniului public.

A se vedea:

- Art. 135 din Constituția României;
- Legea nr. 18 din 19 februarie 1991, Legea fondului funciar, publicată în Monitorul Oficial nr. 37 din 20 februarie 1991 (art. 4 și 5).

Articolul 477

Toate averile vacante și fără stăpâni, precum și ale persoanelor care mor fără moștenitori, sau ale căror moșteniri sunt lepadate, sunt ale domeniului public.

A se vedea:

- Decretul nr. 111/1951 privind reglementarea situației bunurilor de orice fel supuse confiscării, confiscate, fără moștenitori sau fără stăpân, precum și a unor bunuri care nu mai folosesc instituțiilor bugetare - Buletinul Oficial nr. 81 din 27 iulie 1951 (art. 1 lit. d) și Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1529 din 2 aprilie 1963;
- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 478

Porțile, zidurile, șanțurile, întăriturile piețelor de război și ale fortaretelor fac și ele parte din domeniul public. Aceste lucruri reintra în comerț când nu mai servesc la uzul public.

Articolul 479

Poate avea cineva asupra bunurilor, sau un drept de proprietate, sau un drept de folosință, sau numai servitute.

1. Dreptul de folosință prevăzut de text se referă la uzufruct, uz, abitație.

A se vedea și:

- Legea nr. 15/1990 cu privire la reorganizarea unităților economice de stat în regii autonome și societăți comerciale, publicată în Monitorul Oficial nr. 98 din 8 august 1990
 - Legea nr. 50 privind autorizarea executării construcțiilor și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, din 29 iulie 1991, publicată în Monitorul Oficial nr. 163 din 7 august 1991, art. 10-20.
2. A se vedea și art. 135 alin. 5 din Constituția României.

Titlul II DESPRE PROPRIETATE

Articolul 480

Proprietatea este dreptul ce are cineva de a se bucura și dispune de un lucru în mod exclusiv și absolut, însă în limitele determinate de lege.

1. Potrivit art. 135 al Constituției României din anul 1991, proprietatea este publică sau privată (alin. 2).

Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate sau închiriate (alin. 5).

Proprietatea privată este, în condițiile legii, inviolabilă (alin. 6).

2. Cu privire la regimul juridic al unor bunuri din domeniul public al statului prevăzute în art. 135 din Constituție, a se vedea și:

- Codul silvic - Legea nr. 26 din 24 aprilie 1996 - publicat în Monitorul Oficial nr. 93 din 8 mai 1996;
- Legea nr. 4/1972 privind gospodărirea pădurilor aflate în administrarea directă a comunelor - Buletinul Oficial nr. 42 din 24 aprilie 1972;
- Legea nr. 8/1974 a apelor - Buletinul Oficial nr. 52 din 4 aprilie 1974, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 13/1974 a drumurilor - Buletinul Oficial nr. 107 din 31 iulie 1974, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 12/1974 privind piscicultura și pescuitul - Buletinul Oficial nr. 106 din 30 iulie 1974;
- Legea nr. 26/1976 privind economia vânatului și vânătoarea - Buletinul Oficial nr. 99 din 12 noiembrie 1976.

3. A se vedea, de asemenea Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale și al zonei contigue, Monitorul Oficial nr. 99 din 9 august 1990.

Articolul 481

Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauza de utilitate publică și primind o dreaptă și prealabilă despăgubire.

A se vedea art. 41 al Constituției României.

Articolul 482

Proprietatea unui lucru mobil sau imobil da drept asupra tot ce produce lucrul și asupra tot ce se uneste, ca accesoriu, cu lucrul, într-un mod natural sau artificial. Acest drept se numește: drept de accesiune.

Capitolul 1

Despre dreptul de accesiune asupra celor produse de lucru

Articolul 483

Fructele naturale sau industriale ale pământului, fructele civile, sporul animalelor (prasila), se cuvin proprietarului în puterea dreptului de accesiune.

Articolul 484

Fructele produse de vreun lucru nu se cuvin proprietarului, decât cu îndatorire din parte-i de a plăti semănăturile, araturile și munca pusă de alții.

Articolul 485

Posesorul nu câștiga proprietatea fructelor decât când posedă cu buna-credință; la cazul contrariu, el este dator de a înapoia produsele, împreună cu lucrul, proprietarului care-l revendică.

Articolul 486

Posesorul este de buna-credință când posedă ca proprietar în puterea unui titlu translativ de proprietate, ale cărui viciuri nu-i sunt cunoscute.

Articolul 487

El încetează de a fi cu buna-credință din momentul când aceste viciuri îi sunt cunoscute.

Capitolul 2

Despre dreptul de accesiune asupra celor unite și încorporate cu lucrul

Articolul 488

Tot ce se uneste și se încorporează cu lucrul se cuvine proprietarului lucrului, potrivit regulilor statornicite mai jos.

Secțiunea I

Despre dreptul de accesiune relativ la lucrurile imobile

Articolul 489

Proprietatea pământului cuprinde în sine proprietatea suprafeței și a subfetei lui.

Potrivit art. 135 alin. 4 al Constituției României din 1991, bogățiile de orice natură ale subsolului fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

Articolul 490

Proprietarul poate face asupra pământului toate plantațiile și clădirile ce găsește de cuviință, afară de excepțiile statornicite la capul*) care tratează despre servituți.

*) Trimiterea se referă la titlul IV "Despre servituți".

Articolul 491

Proprietarul poate face sub fața pământului toate construcțiile și săpăturile ce găsește de cuviință, și trage din ele toate foloasele ce acestea ar produce, afară de modificările prescrise de legi și regulamente privitoare la mine, precum și de legile și regulamentele polițienești.

1. A se vedea nota de la art. 489.

2. Termenii "legile și regulamentele polițienești" trebuie înțeleși în sensul de reglementările administrative în materie.

Articolul 492

Orice construcție, plantație sau lucru făcut în pământ sau asupra pământului, sunt prezumate a fi făcute de către proprietarul acelui pământ cu cheltuiala sa și ca sunt ale lui, până ce se dovedește din contra.

Articolul 493

Proprietarul pământului care a făcut construcții, plantații și lucrări cu materiale străine, este dator să plătească valoarea materialelor. El mai poate fi osândit, după împrejurări, pentru o asemenea urmare și la plata de daune-interese. Dar proprietarul materialelor n-are drept să le ridice.

Articolul 494

Dacă plantațiile, construcțiile și lucrările au fost făcute de către o a treia persoană cu materialele ei, proprietarul pământului are dreptul de a le ține pentru dânsul, sau de a îndatora pe acea persoană să le ridice. Dacă proprietarul pământului cere ridicarea plantațiilor și a construcțiilor, ridicarea va urma cu cheltuiala celui ce le-a făcut; el poate chiar, după împrejurări, fi condamnat la daune-interese pentru prejudiciile sau vătămările ce a putut suferi proprietarul locului.

Dacă proprietarul voiește să păstreze pentru dânsul acele plantații și clădiri, el este dator să plătească valoarea materialelor și prețul muncii, fără ca să se ia în considerație sporirea valorii fondului, ocazionată prin afacerea unor asemenea plantații și construcții. Cu toate acestea, dacă plantațiile, clădirile și operele au fost făcute de către o a treia persoană de bună-credință, proprietarul pământului nu va putea cere ridicarea sus-ziselor plantații, clădiri și lucrări, dar va avea dreptul sau de a înapoia valoarea materialelor și prețul muncii, sau de a plăti o sumă de bani egală cu aceea a creșterii valorii fondului.

Articolul 495

Creșterile de pământ ce se fac succesiv și pe nesimțite la malurile fluviului și ale râurilor se numesc aluviune. Aluviunea este în folosul proprietarului riveran, când e vorba de un fluviu sau râu navigabil, plutitor sau neplutitor, cu îndatorire însă pentru proprietar de a lăsa, pe pământul sau, drumul trebuitor pentru conducerea vaselor.

A se vedea și Legea nr. 8/1974 a apelor - Buletinul Oficial nr. 52 din 4 aprilie 1974, cu modificările ulterioare, precum și nota nr. 2 de la art. 480.

Articolul 496

Tot ale proprietarului riveran sunt și pământurile lăsate de apele curgătoare, când ele se retrag pe nesimțite de la unul din tarmuri și se îndreaptă către celălalt țărm; proprietarul țărmului de unde apa s-a retras profita de aluviune, fără ca proprietarul țărmului opus să poată reclama pământul cel pierdut. Acest drept nu are loc în privirea pământurilor părăsite de apa mării.

A se vedea nota de la art. 495.

Articolul 497

Aluviunea nu are loc în privirea lacurilor, heleșteelor și a iazurilor; proprietarul lor conserva totdeauna pământul acoperit de apă, când ea este la înălțimea scurgerii heleșteului, iazului, chiar dacă câtimea apei ar scădea în urma; și viceversa, proprietarul iazului nu câștiga nici un drept asupra pământului riveran ce se acoperă de apă iazului când urmează varsături extraordinare.

A se vedea art. 135 alin. 4 al Constituției României, precum și nota de la art. 495.

Articolul 498

Dacă un fluviu sau râu, navigabil sau nu, rupe deodată o parte mare, și care se poate recunoaște, de pământ, și o lipește la pământul unui alt proprietar, acea parte rămâne a cui a fost pământul de la care s-a rupt; însă dacă se va reclama în termen de un an.

Articolul 499

Insulele și prundurile, care se formează în albia fluviilor și a râurilor navigabile sau plutitoare, sunt ale statului, dacă nu i se opune titlu sau prescripție.

A se vedea nota de la art. 495.

Articolul 500

Insulele și prundurile, care se formează în râurile nenavigabile și neplutitoare, sunt ale proprietarului țărmului pe care ele s-au format; dacă insula formată trece peste jumătatea raului, atunci fiecare proprietar riveran are dreptul de proprietate asupra părții de insula ce se întinde spre el, pornind de la jumătatea raului.

A se vedea nota de la art. 495.

Articolul 501

Dacă un rau sau un fluviu, formându-și un braț nou, taie și inconjoara pământul unui proprietar riveran și face prin acest chip o insula, proprietarul nu pierde pământul ce s-a transformat în insula, chiar dacă el s-a făcut de un fluviu sau de un rau navigabil sau plutitor.

A se vedea nota de la art. 495.

Articolul 502

Dacă un fluviu sau un rau își face un nou curs părăsind vechea sa albie, aceasta albie se împarte între proprietarii marginari.

A se vedea nota de la art. 495.

Articolul 503

Orice animale sau zburătoare sălbatice trec în cuprinsul nostru se fac ale noastre, pe cât timp rămân la noi, afară numai dacă asemenea trecere s-a ocazionat prin fraude sau prin artificii.

Secțiunea II

Despre dreptul de accesiune relativ la lucrurile mișcătoare

Articolul 504

Dacă doua lucruri a doi deosebiți stăpâni s-au unit împreună încât amândouă formează un singur tot, dar se pot despărți și conserva fiecare în parte după despartire, atunci totul format este al proprietarului lucrului care constituie partea principală, rămânând el dator a plăti celui alt proprietar prețul lucrului ce a fost unit cu principalul.

Articolul 505

Este principal acela din două lucruri, pentru uzul sau pentru ornamentul, pentru completarea cărui a servit unirea celui alt lucru.

Articolul 506

Când însă lucrul unit este mult mai de preț decât lucrul principal, și când el s-a unit fără stirea proprietarului, acesta poate cere despărțirea și restituirea lucrului unit, chiar dacă ar rezulta din despartire oarecare vătămare lucrului către care el a fost unit.

Articolul 507

Dacă din cele doua lucruri unite pentru a forma un singur tot, nici unul nu poate fi privit ca accesoriu al celui alt, atunci acela este considerat ca principal care va fi mai mare în valoare. Dacă valoarea ambelor lucruri ar fi mai tot aceeași, atunci lucrul cel mai mare în volum va fi considerat ca principal.

Articolul 508

Dacă un meșter sau altcineva a întrebuințat materia care nu era a sa și a făcut un lucru nou, atunci proprietarul materiei întrebuințate are dreptul de a reclama lucrul format din ea, plătiind prețul muncii, atât când acel obiect ar putea cât și când el n-ar putea reveni în starea primitivă.

Articolul 509

Dacă însă manopera ar fi atât de importanța încât ar întrece cu mult valoarea materiei întrebuințate, atunci munca lucrătorului va fi considerată ca parte principală și lucrătorul va avea dreptul de a reține lucrul format, plătiind proprietarului prețul materiei.

Articolul 510

Când cineva a întrebuințat în parte materia care era a sa, și în parte materia străină, pentru a forma un lucru nou, fără ca nici o parte din materie să-și fi pierdut cu totul ființa, și dacă acele materii nu se mai pot despărți fără vătămare sau paguba, atunci lucrul format se cuvine ambilor proprietari, celui dintâi în proporție cu materia ce era a sa, și celui alt în proporție cu materia sa și cu prețul muncii sale.

Articolul 511

Când un lucru s-a format din amestecarea mai multor materii cu diferiți stăpâni din care nici una nu poate fi considerată ca materie principală, atunci proprietarul, în neștiința căruia a urmat amestecarea, poate cere desfacerea lor, dacă ea este cu puțința a se desface.

Dacă materiile amestecate nu se mai pot despărți fără vătămare sau pagubă, atunci lucrul format se cuvine tuturor stăpanilor, fiecărui însă în proporție cu cătmea, calitatea și valoarea materiilor lui, întrebuințate la facerea acelui lucru.

Articolul 512

Dacă materia unui din proprietari ar covârși pe cealaltă materie prin valoare și cantitate, atunci proprietarul materiei mai cu preț va putea cere lucrul format prin amestecare, plătiind însă celui alt proprietar prețul materiei sale.

Articolul 513

Când lucrul format rămâne comun între proprietarii materiilor din care s-a format, atunci lucrul se va vinde prin licitație și prețul se va împărți.

Articolul 514

În toate cazurile în care proprietarul materiei întrebuințată fără stirea lui la formarea unui lucru nou este în drept de a reclama lucrul format, el are și voia de a cere în loc de lucrul format o materie de aceeași natură, catime, greutate, mărime și calitate, sau valoarea aceleiași materii.

Articolul 515

Vericari*) vor fi întrebuințat materii străine, fără stirea proprietarului lor, vor putea după împrejurări fi osândiți și la plata de daune-interese, și aceasta fără prejudiciul urmărilor prin canal extraordinar**).

*) "Vericari", forma arhaică pentru "oricare".

**) Acțiune penală.

Articolul 516

Principiile regulilor de mai sus vor servi judecătorilor și în deciziunea cazurilor analoge cu cele precedente.

Titlul III DESPRE UZUFRACT, DESPRE UZ ȘI DESPRE ABITATIUNE

Capitolul 1

Despre uzufruct

Articolul 517

Uzufructul este dreptul de a se bucura cineva de lucrurile ce sunt proprietatea altuia, întocmai ca însuși proprietarul lor, însă cu îndatorirea de a le conserva substanța.

Vezi art. 49-50 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat.

Articolul 518

Uzufructul se stabilește prin lege sau prin voința omului.

Prin abrogarea art. 285, 338, 684 și 1242 din Codul civil, au fost desființate drepturile de uzufruct legal statornicite de Codul civil, și anume dreptul de uzufruct legal al părinților asupra bunurilor copiilor, dreptul soțului asupra bunurilor dotale și dreptul văduvei fără avere la moștenirea bărbatului ei.

Articolul 519

Uzufructul se poate stabili sau pur, sau cu termen, sau cu condiție.

Articolul 520

Uzufructul se poate stabili pe tot felul de bunuri mobile și imobile.

Secțiunea I

Despre drepturile uzufructuarului

Articolul 521

Uzufructuarul are drept de a se bucura de tot felul de fructe ce poate produce obiectul asupra căruia are uzufruct, fie naturale, fie industriale, fie civile.

Articolul 522

Fructele naturale sunt acelea ce pământul produce de la sine; producția și prasila (sporul animalelor) sunt asemenea fructe naturale. Fructele industriale ale unui fond sunt acelea ce se dobândesc prin cultură.

Articolul 523

Fructele civile sunt chirii caselor, dobânzile sumelor exigibile, venitul rentelor; arende intră în clasa fructelor civile.

Articolul 524

Fructele naturale și industriale, neculese în momentul când se deschide dreptul de uzufruct, sunt ale uzufructuarului. Acelea ce se găsesc în aceeași stare când se sfârșește dreptul de uzufruct sunt ale proprietarului, fără de a putea pretinde unul de la altul despăgubire pentru cheltuielile urmate pentru arături și semănături. Drepturile colonului partiar*) ce vor fi existat la începutul sau la finele uzufructului nu pot fi vătămate de dispoziția precedentă.

*) Dijmas.

Articolul 525

Fructele civile se socotesc dobândite zi cu zi, și se cuvin uzufructuarului, în proporție cu durata uzufructului sau. Aceasta regula se aplică la arenze și la chiriile caselor și alte fructe civile.

Articolul 526

Dacă uzufructul cuprinde lucruri cu care nu se poate cineva servi fără a le consuma, precum bani, grane, băuturi, uzufructuarul are dreptul de a dispune de ele, însă cu îndatorire de a le înapoia în aceeași cantitate, calitate și valoare, sau prețul, la sfârșitul uzufructului.

Articolul 527

Uzufructul unei rente pe viața da uzufructuarului, pe durata uzufructului sau, dreptul de a percepe veniturile, fără de a fi obligat la nici un fel de restituire.

Articolul 528

Dacă uzufructul cuprinde lucruri care, fără a se consuma îndată, se strica după o vreme prin întrebuințarea lor, precum rufele, mobilele casei, uzufructuarul are dreptul de a se sluji de dânsese pentru întrebuințarea la care ele sunt destinate, și nu este obligat de a le înapoia la sfârșitul uzufructului decât în starea ce se vor afla, însă nestricate din dol sau culpa.

Articolul 529

Dacă uzufructul cuprinde păduri destinate de proprietarul lor la tăieri periodice, uzufructuarul este dator a păstra ordinea și câtimea tăierii, în conformitate cu regulile stabilite de proprietar, sau cu uzul locului, fără a putea pretinde vreo despăgubire nici uzufructuarul, nici moștenitorii săi, pentru părțile lăsate netăiate în timpul uzufructului sau.

Arborii care se pot scoate dintr-un seminarium de pomi*), fără degradarea acestuia nu vor face parte din uzufruct decât cu îndatorire, pentru uzufructuar, de a se conforma obiceiului local în privirea înlocuirii lor.

*) Pepiniere.

1. A se vedea art. 41 din Legea nr. 18/1991 - Legea fondului funciar.

2. A se vedea și:

- Codul silvic - Legea nr. 26 din 24 aprilie 1996 - publicat în Monitorul Oficial nr. 93 din 8 mai 1996;

- Legea nr. 4/1972 privind gospodărirea pădurilor aflate în administrarea directă a comunelor - Buletinul Oficial nr. 42 din 24 aprilie 1972.

Articolul 530

Uzufructuarul se mai bucura, conformându-se cu epocile și uzul vechi al proprietarului, de părțile de păduri înalte care au fost puse în tăiere regulată, sau ca aceste tăieri se fac periodic pe o întindere de pământ determinată, sau se fac numai de o catime oarecare de arbori aleși pe toată suprafața domeniului.

A se vedea nota de la art. 529.

Articolul 531

În toate celelalte cazuri, uzufructuarul nu se poate atinge de arbori înalți; va putea însă întrebuința, spre a face reparațiile la care este obligat, arborii dezradacinați sau sfaramați din accidente; poate chiar tăia pentru acest sfârșit arborii trebuincioși, cu îndatorire însă a constata în ființa proprietarului aceasta trebuință.

Articolul 532

Uzufructuarul poate lua din păduri araci pentru vii, poate asemenea lua de pe pomi produse anuale sau periodice, însă toate acestea după obiceiul locului și al proprietarului.

A se vedea nota de la art. 529.

Articolul 533

Pomii roditori care se usucă și chiar acei ce sunt dezradacinați sau dărâmați din accidente se cuvin uzufructuarului, cu îndatorire de a-i înlocui prin alții.

Articolul 534

Uzufructuarul se poate bucura el însuși, sau închiria altuia, sau ceda exercițiul dreptului sau. De va închiria, urmează a se conformă pentru epocile când se preînnoiesc contractele și pentru durata lor, regulile întocmite pentru bărbat, în privința averii femeii sale la titlul Despre contractul de căsătorie.

1. Dispozițiile din titlu "Despre contractul de căsătorie", la care se referă art. 534, sunt art. 1268 și 1269 Cod civil, în prezent abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

2. Cu privire la închirierea suprafețelor de locuit a se vedea și Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980.

Articolul 535

Uzufructuarul se folosește de adăugirile făcute prin aluviune la obiectul asupra căruia are uzufruct.

Articolul 536

El se folosește de drepturile de servitute și în genere de toate drepturile de care se poate folosi proprietarul, și se folosește întocmai ca însuși proprietarul.

Articolul 537

Uzufructuarul se folosește asemenea întocmai ca proprietarul de minele, pietrariile și nisipurile ce sunt în exploatare la deschiderea dreptului de uzufruct.

Dacă însă se atinge de o exploatare, care nu s-ar putea face fără o concesiune, uzufructuarul nu se va putea bucura de ea fără a dobândi mai întâi învoirea guvernului.

Dispozițiile art. 537 nu mai sunt aplicabile întrucât, potrivit art. 135 din Constituție, bogățiile de orice natura ale subsolului fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

Articolul 538

Uzufructuarul n-are nici un drept asupra minelor și pietrăriilor nedeschise încă, nici asupra nisipurilor a căror exploatare nu e încă începută nici asupra comorii care s-ar putea găsi în cursul uzufructului sau.

Articolul 539

Proprietarul nu poate prin faptul sau nici cu orice chip vătăma drepturile uzufructuarului.

Uzufructuarul nu poate, la încetarea uzufructului, cere vreo despăgubire pentru îmbunătățirile ce ar pretinde ca a făcut, chiar când print-însele ar fi sporit valoarea lucrului. El sau moștenitorii săi pot însă ridica oglinzi, tablouri și alte ornamente, pe care le-ar fi așezat, cu îndatorire de a restabili localul în starea ce a fost mai înainte.

Secțiunea II

Despre obligațiile uzufructuarului

Articolul 540

Uzufructuarul ia lucrurile în starea în care se afla; el însă nu poate intra în folosința lor decât după ce va face în prezenta proprietarului, sau după ce-l va chema formal, inventarul lucrurilor mișcătoare și constatarea stării în care se vor afla cele nemișcătoare, supuse uzufructului.

Articolul 541

Este dator a da cauțiune ca se va folosi ca un bun părinte de familie, de nu va fi scutit prin actul constitutiv al uzufructului; cu toate acestea tatii, mamele ce vor avea uzufructul legal al averii copiilor lor, vânzătorul sau donatorul care și-au rezervat uzufructul, nu sunt obligați a da cauțiune.

Prin abrogarea art. 338 Cod civil, dreptul de uzufruct legal al păților asupra bunurilor copiilor a fost desființat.

Articolul 542

Dacă uzufructuarul nu găsește cauțiune, nemișcătoarele se dau cu arenda, sumele de bani cuprinse în uzufruct se pun la dobânda, produsele se vand și prețul lor se pune asemenea la dobânda; dobânzile acestor sume și prețul arendelor se cuvin uzufructuarului.

Articolul 543

În lipsa de cauțiune din partea uzufructuarului, proprietarul poate cere ca mobilele supuse pericunii prin întrebuințare să se vândă spre a se pune prețul la dobânda, și uzufructuarul se folosește de dobânzi în cursul

uzufructului; cu toate acestea uzufructuarul va putea cere și judecătorii vor putea ordona, după împrejurări, ca o parte din lucrurile mișcătoare necesare pentru propriile sale trebuințe să i se lase sub simpla sa depunere de jurământ și cu îndatorire de a le preda la curmarea uzufructului.

Articolul 544

Întârzierea de a da cauțiune nu ridică uzufructuarului dreptul de a se folosi de fructele la care el avea drept; ele i se cuvin din momentul de când s-a deschis uzufructul.

Articolul 545

Uzufructuarul nu este obligat decât la reparațiile de întreținere. Reparațiile cele mari rămân în sarcina proprietarului, afară numai dacă acestea s-ar fi cauzat din lipsa reparațiilor de întreținere de la deschiderea uzufructului, în care caz uzufructuarul este obligat a le face și pe acestea.

Articolul 546

Reparațiile cele mari sunt acele ale zidurilor celor mari și ale boltelor, restabilirea grinzilor și acoperișului întreg, acelea ale zagazelor și ale zidurilor de sprijinire și de împrejmuire în total; toate celelalte reparații sunt de întreținere.

Articolul 547

Nici proprietarul, nici uzufructuarul nu sunt obligați a recladi ceea ce a căzut de vechime sau s-a distrus*) fortuit.

*) Distrus.

Articolul 548

Uzufructuarul este obligat, în cursul folosinței sale, la toate sarcinile anuale ale fondului, precum contribuțiile și altele ce după obicei sunt considerate ca sarcini ale fructelor.

Articolul 549

În privința sarcinilor ce pot fi impuse pe proprietate, în cursul uzufructului, proprietarul și uzufructuarul contribuie după modul următor: proprietarul este obligat a le plăti și uzufructuarul a-i răspunde dobânzile, iar dacă uzufructuarul le-a plătit, el are dreptul de a cere capetele*) plătite de la proprietar, la expirarea uzufructului.

*) Capitalul.

Articolul 550

Acel ce câștiga cu titlul gratuit un uzufruct universal, sau cu titlu universal, este dator a achită în proporție cu folosința sa și fără nici un drept de repetițiune, legatele, pensiile alimentare și veniturile rentelor perpetue sau pe viața care privesc asupra patrimoniului.

Articolul 551

Uzufructuarul cu titlu particular nu se obliga la plata datoriilor pentru care fondul este ipotecat și, de va fi silit să le plătească, are acțiune în contra proprietarului.

Articolul 552

Uzufructuarul fie universal, fie cu titlu universal, trebuie să contribuie împreună cu proprietarul la plata datoriilor după cum urmează: se pretuiește valoarea fondului supus uzufructului, se defige*) în urma câtimea cu care urmează a contribui la plata datoriilor în proporție cu valoarea zisului fond. Dacă uzufructuarul voiește să avanseze suma pentru care trebuie fondul să contribuie, capitalul i se înapoiază la sfârșitul uzufructului fără nici o dobânda. Iar de nu va voi uzufructuarul a face acest avans, proprietarul poate, după a sa voință, sau să plătească dânsul acea suma, și atunci uzufructuarul îi plătește dobânzile în tot cursul uzufructului, sau să pună în vânzare o parte din averea supusă uzufructului până se va dobândi un preț analog sumei datorite.

*) Se stabilește.

Articolul 553

Uzufructuarul e dator a plăti numai cheltuielile proceselor ce privesc folosința și celelalte condamnatiuni la care procesele arătate pot da naștere.

Articolul 554

Dacă în cursul uzufructului, o a treia persoană face vreo uzurpare asupra fondului, sau vreo alta încercare spre a calca drepturile proprietarului, uzufructuarul este ținut a-l denunța proprietarului, căci la din contra uzufructuarul rămâne răspunzător pentru toate daunele ce ar putea rezultă pentru proprietar, precum ar fi răspunzător pentru orice stricăciune s-ar face de el însuși.

Articolul 555

Dacă uzufructul are de obiect un animal și dacă acesta va pieri fără culpa uzufructuarului, el nu este obligat a da proprietarului alt animal în loc, nici de a-i plăti prețul.

Articolul 556

Dacă turma pe care un uzufruct a fost constituit, din întâmplare sau din boala, va pieri cu totul și fără culpa uzufructuarului, acesta nu este obligat decât a-i da seama de piei sau de valoarea lor.

Dacă turma nu va pieri cu totul, uzufructuarul este dator de a înlocui numărul vitelor pierdute, prin vitele ce da sporul.

Secțiunea III

Despre stingerea uzufructului

Articolul 557

Uzufructul se stinge prin moartea uzufructuarului, prin expirarea termenului pentru care uzufructul a fost acordat, prin consolidarea sau întrunirea asupra aceleiași persoane a ambelor calități de proprietar și de uzufructuar;

prin neuzul dreptului de uzufruct în decurs de 30 de ani;

prin totală desființare a lucrului asupra cărui uzufructul era constituit.

Articolul 558

Uzufructul poate înceta asemenea prin abuzul ce face uzufructuarul de folosința sa, sau aducând stricăciuni fondului, sau lasându-l să se degradeze din lipsa de întreținere. Creditorii uzufructuarului pot interveni în contestațiile pornite în contra-i pentru conservarea drepturilor lor; ei pot propune repararea degradărilor făcute și a da garanții pentru viitor.

Judecătorii pot, după gravitatea împrejurărilor, sau a hotărî stingerea uzufructului, sau a lasă pe proprietar să se bucure de fructele obiectului supus la uzufruct, cu îndatorire de a plăti pe fiecare an uzufructuarului sau celor ce prezintă drepturile sale o sumă hotărâtă până în ziua când uzufructul urma să înceteze.

Articolul 559

Uzufructul care nu e acordat particularilor nu poate trece peste 30 de ani.

Articolul 560

Uzufructul constituit până ce o altă persoană va ajunge la o vârstă hotărâtă, tine până la acea epoca, chiar de ar muri zisa persoana înaintea vârstei hotărâte.

Articolul 561

Vânzarea lucrului supus la uzufruct nu aduce nici o schimbare dreptului uzufructuarului; el continua a se folosi de uzufructul sau, de nu a renunțat la dânsul în mod formal.

Articolul 562

Creditorii uzufructuarului pot să ceară a se anula renunțarea făcută în paguba lor.

Articolul 563

Dacă o parte numai a lucrului supus la uzufruct s-a distrus*), uzufructul se păstrează asupra părții rămase.

*) Distrus.

Articolul 564

De va fi uzufructul constituit numai asupra unei clădiri, și aceasta clădire va arde sau se va distruge*) din alta întâmplare, sau se va darama de vechime, uzufructuarul nu va avea drept de a se folosi de pământul pe care a fost clădirea, nici de materialele rămase. Dacă uzufructul s-ar afla constituit asupra unui domeniu din care făcea parte și clădirea, uzufructuarul se va folosi de pământ.

*) Distruge.

Capitolul 2

Despre uz și abitațiune

Articolul 565

Drepturile de uz și de abitațiune se stabilesc și se pierd în același chip ca și uzufructul.

Vezi art. 49 - 50 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat.

Articolul 566

Ca și în cazul de uzufruct, nu se poate folosi cineva de aceste drepturi fără a da mai întâi cauțiune și fără a face inventar.

Soțul supraviețuitor nu este obligat să dea cauciune pentru exercitarea dreptului de abitațiune ce i se cuvine în temeiul art. 4 din Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944.

Articolul 567

Uzuarul și cel ce are dreptul de abitațiune trebuie să se folosească de ele ca un bun părinte de familie.

Articolul 568

Drepturile de uz și de abitațiune se regulează prin titlul care le-a înființat și primesc după cuprinderea lui mai multă sau mai puțină întindere.

Articolul 569

Dacă titlul nu se explica asupra întinderii acestor drepturi, ele se regulează precum urmează.

Articolul 570

Cel ce are uzul unui loc nu poate pretinde mai multe fructe din acest loc decât se cuvine pentru trebuințele sale și ale familiei sale.

Poate pretinde și pentru trebuințele copiilor ce va avea în urma constituirii dreptului de uz.

Articolul 571

Uzuarul nu poate ceda nici închiria dreptul sau altuia.

Articolul 572

Cel ce are un drept de abitațiune pe o casă poate sedea într-însă cu familia sa, chiar de n-ar fi fost însurat la epoca când i s-a dat acest drept.

Cel ce are dreptul de abitațiune poate închiria partea casei ce nu locuiește.

În ce privește dreptul de abitație al soțului supraviețuitor, a se vedea art. 4 alin. 2 al Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944, potrivit căruia soțul supraviețuitor nu va fi obligat să dea cauciunea prevăzută de art. 566 din Codul civil. Dreptul de abitațiune nu va putea fi cedat sau închiriat, chiar și în cazul prevăzut de art. 572 alin. 2 Cod civil.

Articolul 573

Dreptul de abitațiune nu poate fi nici cesionat, nici închiriat, afară de excepția adusă la art. 572.

Articolul 574

Dacă uzuarul absoarbe toate fructele fondului, sau dacă ocupa toată casa e dator să facă cheltuielile de cultura, reparațiile de întreținere și să plătească contribuțiile ca și uzufructuarul. Dacă nu ia decât o parte din fructe sau dacă nu ocupa decât o parte din casa, el contribuie în proporție cu lucrul de care se folosește.

Articolul 575

Uzul pădurilor se va regula prin legi particulare.

A se vedea nota de la art. 529.

Titlul IV DESPRE SERVITUȚI

Articolul 576

Servitutea este o sarcină impusă asupra unui imobil pentru uzul și utilitatea unui imobil având un alt stăpân.

Vezi art. 49 - 50 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat.

Articolul 577

Servituțiile izvorăsc sau din situația naturală a locurilor, sau din obligația impusă de lege, sau din convenția dintre proprietari.

Capitolul 1

Despre servituți ce se nasc din situația locurilor *)

*) Servituțiile reglementate în acest capitol sunt în realitate un mod de determinare a însuși conținutului dreptului de proprietate și a limitelor de exercitare a acestui drept.

Articolul 578

Locurile inferioare sunt supuse a primi apele ce curg firește din locurile superioare, fără ca mana omului să fi contribuit la aceasta.

Proprietarul inferior nu poate ridica stavili ca să oprească aceasta scurgere.

Proprietarul superior nu poate face nici o lucrare spre agravarea servituției fondului inferior.

Articolul 579

Cel ce are un izvor pe proprietatea sa poate face orice întrebuințare cu dânsul, fără însă a vătămă dreptul ce proprietarul fondului inferior are dobândit sau prin vreun titlu sau prin prescripție asupra aceluia izvor.

A se vedea Legea nr. 8/1974 a apelor Buletinul Oficial nr. 52 din 4 aprilie 1974, cu modificările ulterioare.

Articolul 580

În acest caz, prescripția nu se poate dobândi decât prin o folosință neîntreruptă în timp de 30 de ani, socotiți din ziua când proprietarul fondului inferior a făcut și a săvârșit lucrări aparente destinate a înlesni trecerea și scurgerea apei în proprietatea sa.

Articolul 581

Proprietarul izvorului nu-i poate schimba cursul când izvorul da apă trebuincioasă locuitorilor unei comune unui sat sau unui catun.

A se vedea și art. 135 alin. 4 al Constituției României.

Articolul 582

Acela, a cărui proprietate este pe marginea unei ape curgătoare, afară de apele care sunt declarate dependente de domeniul public prin art. 476 la titlul Despre distincțiunea bunurilor, poate lua apa pentru irigația proprietăților sale, fără însă a o abate de tot.

Acela prin al cărui fond trece apa o poate chiar întrebuința în toată întinderea prin care ar avea curgere, cu îndatorire numai a-i lăsa cursul firesc la ieșirea din proprietatea sa.

A se vedea:

- Legea nr. 8/1974 a apelor - Buletinul Oficial nr. 52 din 4 aprilie 1974, cu modificările ulterioare;
- Nota de la art. 581.

Articolul 583

De se ridică vreo contestație între proprietarii cărora aceste ape pot fi trebuincioase, tribunalele*), la darea hotărârii, sunt datoare să caute a împacă interesul agriculturii cu respectul cuvenit proprietății, observând întotdeauna regulamentele particulare și locale asupra curgerii și uzului apelor.

*) Instanțele.

A se vedea:

- Notele de la art. 582;
- Legea nr. 7/1974 cu privire la realizarea, exploatarea, întreținerea și finanțarea amenajărilor de irigații și a celorlalte lucrări de îmbunătățiri funciare - Buletinul Oficial nr. 51 din 3 aprilie 1974, republicată în Buletinul Oficial nr. 62 din 14 iunie 1975.

Articolul 584

Orice proprietar poate îndatora pe vecinul sau la granitirea proprietății lipite cu a sa; cheltuielile granituirii se vor face pe jumătate.

Articolul 585

Tot proprietarul își poate îngradi proprietatea, afară de excepția ce se face la art. 616.

Capitolul 2 **Despre servituțile stabilite de lege *)**

*) Servituțiile reglementate în acest capitol sunt în realitate un mod de determinare a însuși conținutului dreptului de proprietate și a limitelor de exercitare a acestui drept.

Articolul 586

Servituțiile stabilite de lege au de obiect utilitatea publică, sau a comunelor, ori aceea a particularilor.

1. Cu privire la termenul "comuna" a se vedea Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii România - Buletinul Oficial nr. 17-18 din 17 februarie 1968, republicat în Buletinul Oficial nr. 163-165 din 20 decembrie 1968, cu modificările ulterioare.

2. Cu privire la art. 586 a se vedea și:

- Art. 41 alin. 6 din Constituția României;
- Legea nr. 18/1991 cu privire la fondul funciar - Monitorul Oficial nr. 37 din 20 februarie 1991;

- Legea nr. 7/1974 cu privire la realizarea, exploatarea, întreținerea și finanțarea amenajărilor de irigații și a celorlalte lucrări de îmbunătățiri funciare - Buletinul Oficial nr. 51 din 3 aprilie 1974, republicată în Buletinul Oficial nr. 62 din 14 iunie 1975;
- Legea nr. 8/1974 a apelor - Buletinul Oficial nr. 52 din 4 aprilie 1974, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 13/1974 a drumurilor - Buletinul Oficial nr. 107 din 31 iulie 1974, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 37/1975 privind sistematizarea, proiectarea și realizarea arterelor de circulație în localitățile urbane și rurale - Buletinul Oficial nr. 123 din 26 noiembrie 1975, republicată în Buletinul Oficial nr. 82 din 6 septembrie 1978;
- Legea nr. 43/1975 pentru stabilirea normelor privind proiectarea, construirea și modernizarea drumurilor - Buletinul Oficial nr. 136 din 27 februarie 1975;
- Legea nr. 137 din 29 decembrie 1995 - Legea protecției mediului - publicată în Monitorul Oficial nr. 304 din 30 decembrie 1995;
- Legea nr. 8/1971 pentru organizarea, administrarea și folosirea pajiștilor, loturilor zootehnice și semincere, precum și a stațiunilor comunale de monta - Buletinul Oficial nr. 51 din 29 aprilie 1971, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 76/1950 pentru producerea, transportul, distribuția și vânzarea energiei electrice - Buletinul Oficial nr. 31 din martie 1950, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 443/1972 privind navigația civilă - Buletinul Oficial nr. 132 din 23 noiembrie 1972, cu modificările ulterioare;
- Codul aerian - Decretul nr. 516, Buletinul Oficial nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare.

Articolul 587

Acele stabilite pentru utilitatea publică sau comună au de obiect cararea sau poteca pe lângă marginea râurilor navigabile sau flotabile, construcția sau reparația drumurilor, sau alte lucrări publice sau comunale.

Tot ce privește acest fel de servituți se determina de către legile sau regulamentele particulare*).

*) Dispoziții normative speciale.

A se vedea nota 2 de la art. 586.

Articolul 588

Legea supune pe proprietari la osebite obligații unul către altul, fără chiar să existe vreo convenție între dâșii.

Articolul 589

Parte din aceste obligații e regulată de către legile asupra poliției rurale.

Celelalte sunt relative la zidul sau la șanțul comun între vecini, la cazul când se poate înalta un contrazid, la privirea asupra proprietății vecinului, la scurgerea stresinilor, la drumul de trecere.

Legea asupra poliției rurale din 25 decembrie 1868, la care se referă art. 589, a fost abrogată prin Legea din 22 martie 1937 privitoare la organizarea și încurajarea agriculturii.

Secțiunea I Despre zidul și șanțul comun

Articolul 590

În orașe și la țară*), orice zid care servește de despartire între clădiri sau între curte și grădina, și între ograde la țară, se socotește comun, dacă nu există titlu sau semn care ar proba contrariul.

*) A se vedea Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii România - Buletinul Oficial nr. 17 - 18 din 17 februarie 1968, republicată în Buletinul Oficial nr. 163 - 165 din 20 decembrie 1968, cu modificările ulterioare, încă în vigoare.

Articolul 591

Este semn de necomunitate când culmea zidului este dreaptă și perpendiculară despre peretele de o parte, iar despre cealaltă parte înfățișează un plan înclinat; în acest caz, zidul se presupune ca aparține exclusiv proprietarului despre care există planul înclinat.

Articolul 592

Reparația și reclădirea zidului comun sunt în sarcina tuturor devălmașilor, și în proporție cu dreptul fiecăruia.

Articolul 593

Cu toate acestea, fiecare coproprietar al unui zid comun poate fi aparat de a contribui la reparații și reclădiri, renunțând la dreptul său, dacă însă zidul comun nu ar sprijini vreo clădire a sa.

Articolul 594

Fiecare coproprietar poate să zidească în contra unui zid comun și să bage grinzi sau legături în toată grosimea zidului, lăsând 54 milimetri despre vecin, fără prejudiciul dreptului ce are vecinul ca să scurteze acele grinzi până la jumătatea zidului, în caz când și el ar voi a pune grinzi tot în acele locuri, sau a lipi un cos.

Articolul 595

Orice coproprietar poate să înalte zidul comun, dar e dator să facă singur cheltuiala înălțării, reparațiile de întreținere pentru sarcina cauzată zidului comun în proporție cu înălțimea.

Articolul 596

Dacă zidul comun nu e în stare să poartă greutatea înălțării, cel ce vrea să-l înalte e dator să-l facă din întreg din temelie, cu cheltuiala sa, și orice adaos în grosime să-l facă pe locul său.

Articolul 597

Vecinul care n-a contribuit la înălțare poate câștiga dreptul de comunitate, plătind cheltuiala pe jumătate, precum și prețul pe jumătate al locului ce s-ar fi întrebuițat pentru îngroșarea zidului.

Articolul 598

Orice vecin al unui zid poate să-l facă comun, în parte sau tot, plătind stapanului zidului jumătatea din valoarea sa, sau jumătate din valoarea părții ce vrea să facă comuna, precum și jumătate din valoarea locului pe care este clădit zidul.

Articolul 599

Unul din vecini nu poate găuri zidul comun, nici să alăture sau să sprijine pe dânsul vreo lucrare, fără consimțământul celuilalt.

În caz de împotrivire, el nu poate face aceasta fără să reguleze mai întâi prin experți mijloace necesare pentru ca acea lucrare să nu vatame drepturile celuilalt.

Articolul 600

Fiecare poate în orașe și suburbii să îndatoreze pe vecinul său, să contribuie la clădirea și repararea îngrădirii ce desparte casele, curțile și grădinile lor; înălțimea îngrădirii se va hotărî după regulamentele particulare*), sau după obiceiul obștesc și în lipsa de regulamente și de obicei, înălțimea zidului va fi de cel mult doi metri, socotindu-se și coama.

*) Dispoziții normative speciale.

Articolul 601

Când se reclădește un zid comun sau o casă, toate servituțile active și pasive se perpetuează în privirea noului zid sau a noii case, fără să se poată însă îngreuna, dacă reclădirea s-a făcut mai înainte de împlinirea prescripției.

Articolul 602

Toate șanțurile între două proprietăți se socotesc comune de nu va fi titlu sau semn contrariu.

Articolul 603

Este semn de necomunitate când pământul e înaltat sau aruncat numai de o parte a șanțului.

Articolul 604

Șanțul se socotește să fie exclusiv al celui în partea căruia pământul e aruncat.

Articolul 605

Șanțul comun trebuie întreținut cu cheltuiala comună.

Articolul 606

Orice gard ce desparte două proprietăți se socotește comun, afară dacă numai una singură din două proprietăți va fi îngrădită, sau de nu va fi titlu sau posesiune îndestulătoare care să constate din contra.

Articolul 607

Nu e iertat să se sadi arbori care cresc înalți decât în depărtarea hotărâtă de regulamente particulare*) sau de obiceiurile constante și recunoscute și în lipsa de regulamente și obiceiuri, în depărtare de doi metri, de la linia despartitoare a celor două proprietăți pentru arborii înalți și de o jumătate de metru pentru celelalte plantații și garduri vii.

*) Dispoziții normative speciale.

Articolul 608

Vecinul poate cere ca arborii și gardurile vii puși la o distanță mai mică să se scoată.

Acela pe a cărui proprietate se întind cracile arborilor vecinului poate să-l îndatoreze să le taie.

Dacă rădăcinile se întind pe pământul sau are drept a le tăia singur.

Articolul 609

Arborii ce se afla în gardul comun sunt comuni ca și gardul și fiecare din ambii proprietari e în drept a cere să-i taie.

Secțiunea II

Despre distanta și lucrările intermediare cerute pentru oarecare construcții

Articolul 610

Cel ce face un put sau o privată lângă un zid comun sau nu; cel ce vrea sa cladeasca un cămin sau o vatra, o fierărie, un cuptor sau o soba, să-i alăture un ocol de vite, sau cel ce vrea sa puie lângă zid un magazin*) de sare, sau grămezi de materii corozive; e îndatorat sa lase depărtarea prescrisă de regulamente**) și obiceiuri particulare asupra unor obiecte, sau să facă lucrările prescrise de aceleași legi și regulamente***) spre a nu aduce vătămare vecinului.

*) Depozit.

**) Dispoziții normative speciale.

***) Dispoziții normative speciale.

Cu privire la executarea construcțiilor, a se vedea:

- Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării construcțiilor și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, publicată în Monitorul Oficial nr. 165 din 7 august 1991;
- Legea nr. 37/1975 privind sistematizarea, proiectarea și realizarea arterelor de circulație în localitățile urbane și rurale - Buletinul Oficial nr. 82 din 6 septembrie 1978;
- Legea nr. 43/1975 pentru stabilirea normelor privind proiectarea, construirea și modernizarea drumurilor - Buletinul Oficial nr. 136 din 27 decembrie 1975;
- Legea 13/1974 a drumurilor - Buletinul Oficial nr. 107 din 31 iulie 1974, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 102/1975 privind aprobarea amplasări și executării construcțiilor de orice fel în zona funcțională turistica a litoralului românesc al Marii Negre - Buletinul Oficial nr. 90 din 11 august 1975.

Secțiunea III

Despre vederea în proprietatea vecinului

Articolul 611

Unul din vecini nu poate face, fără consimțământul celuilalt, nici într-un chip, fereastra sau deschidere într-un zid comun.

Articolul 612

Nimeni nu poate avea vedere sau ferestre spre vedere, nici balcoane sau alte asemenea asupra proprietăți îngrădite sau neîngrădite a vecinului sau, de nu va fi o distanta de 19 decimetri între zidul pe care se deschid aceste vederi și proprietatea vecina.

Articolul 613

Nimeni nu poate avea vederi piezis pe proprietatea vecinului de nu va fi o distanta de șase decimetri.

Articolul 614

Distanta de care este vorba în cele doua articole precedente se socotește de la fața zidului, pe care s-a deschis vederea și, de vor fi balcoane sau alte asemenea, de la linia lor cea dinafara până la linia de despartire a celor două proprietăți.

Secțiunea IV

Despre picatura stresinilor

Articolul 615

Tot proprietarul este dator a-și face streasina casei sale astfel încât apele din ploi să se scurgă pe terenul sau, sau pe ulite, iar nu pe locul vecinului sau.

Secțiunea V

Despre dreptul de trecere

Articolul 616

Proprietarul al cărui loc este infundat, care nu are nici o ieșire la calea publică, poate reclama o trecere pe locul vecinului sau pentru exploatarea fondului, cu îndatorire de a-l despăgubi în proporție cu pagubele ce s-ar putea ocaziona.

Articolul 617

Trecerea trebuie regulat făcuta pe partea ce ar scurta calea proprietarului fondului închis, ca să iasă din drum.

Articolul 618

Cu toate acestea trebuie să se alege trecerea prin locul ce ar pricinui o mai puțină pagubă celui pe al cărui loc trecerea urmează să fie deschisă.

Articolul 619

Acțiunea de despăgubire în cazul prevăzut prin art. 616 este prescriptibilă; iar trecerea trebuie să urmeze după prescripție, deși acțiunea de indemnitate nu s-ar mai putea admite.

Capitolul 3

Despre servituțiile stabilite prin faptul omului

Secțiunea I

Despre osebite feluri de servituții ce se pot stabili asupra bunurilor

Articolul 620

Este iertat proprietarilor să stabilească pe proprietățile lor, sau în folosul proprietăților lor, orice servitute vor găsi de cuviință, pe cât timp aceste servituții nu vor impune persoanei proprietarului fondului servient*) obligația unui fapt personal, și pe cât timp aceste servituții nu vor fi contrarii ordinii publice.

Uzul și întinderea servituțiilor stabilite astfel se regulează prin titlul ce le constituie, și în lipsa de titlu, după regulile următoare.

*) Supus servituții.

Articolul 621

Servituțiile sunt stabilite sau în folosul clădirilor, sau în folosul pământului. Cele de felul dintâi se numesc urbane, chiar când clădirile pentru care servituțiile sunt instituite se vor afla nu numai în oraș, dar și la țară; cele de al doilea fel se numesc rurale.

Articolul 622

Servituțiile sunt sau continue sau necontinue.

Servituțiile continue sunt acelea al căror exercițiu este sau poate fi continuu, fără să aibă trebuința de faptul actual al omului; astfel sunt apaducele*), scursurile apelor, ferestrele și altele asemenea. Servituțiile necontinue sunt acelea care au trebuința de faptul actual al omului spre a fi exercitate, astfel este dreptul de trecere, de a lua apa din fântână, de a paste vite și altele asemenea.

Servituțiile sunt aparente sau neaparente. Servituțiile aparente sunt acelea care se cunosc prin lucrări exterioare, precum: o ușă, o fereastră, o apaducere**); servituțiile neaparente sunt acelea ce n-au semn exterior de existență lor, precum spre exemplu, prohibițiunea de a zidi pe un fond, sau de a nu zidi decât până la o înălțime determinată.

*) Apeduct.

**) Apeductele.

Secțiunea II

Despre modul cu care se stabilesc servituțiile

Articolul 623

Servituțiile continue și aparente se dobândesc prin titlu sau prin posesiune de 30 ani.

Cu privire la constituirea servituțiilor continue și aparente, a se vedea Codul procedura civilă art. 674 și urm.

Articolul 624

Servituțiile continue neaparente și servituțiile necontinue și neaparente nu se pot stabili decât prin titluri.

Articolul 625

Destinațiunea proprietarului ține loc de titlu în privința servituțiilor continue și aparente.

Articolul 626

Nu poate fi destinațiune a proprietarului decât numai când se va dovedi că cele două fonduri acum despărțite au fost averea aceleiași proprietar, și că printr-însul s-au pus lucrurile în starea din care a rezultat servitutea.

Articolul 627

Dacă proprietarul a două proprietăți, între care exista un semn văzut de servitute, înstrăinează una din proprietăți, fără ca contractul să conțină nici o convenție atingătoare de servitute, ea urmează să existe într-un mod activ sau pasiv în favoarea fondului înstrăinat, sau asupra fondului înstrăinat.

Articolul 628

Titlul constitutiv al servituții, în privința servituților ce nu se pot dobândi prin prescripție, nu poate fi înlocuit decât prin titlu de recunoaștere a servituții și dat din partea proprietarului locului aservit.

Articolul 629

Când se stabilește o servitute se înțelege ca se acordă totdeauna și toate mijloacele spre întrebuințarea ei. Astfel servitutea de a lua apa din fântâna altuia trage cu sine și dreptul de trecere.

Secțiunea III

Despre drepturile proprietarului fondului căruia se cuvine servitutea

Articolul 630

Acela cărui se cuvine o servitute are dreptul a face toate lucrările trebuincioase spre a se sluji cu dânsa și spre a o păstra.

Articolul 631

Aceste lucrări se fac cu cheltuiala sa, iar nu cu cheltuiala proprietarului fondului supus, afară numai când se va stabili altfel în titlul de stabilire a servituții.

Articolul 632

În cazul chiar unde proprietarul fondului supus este însărcinat prin titlu a face cu cheltuiala sa lucrările trebuincioase pentru a se servi de servitute sau a o păstra, el poate totdeauna a se scuti de aceasta sarcina, lăsând fondul supus în dispoziția proprietarului fondului căruia se cuvine servitutea.

Articolul 633

Dacă proprietatea pentru care s-a stabilit servitutea s-ar împărți, servitutea rămâne tot aceeași pentru fiecare parte, fără ca fondul supus să se ingreuneze. Astfel, de va fi un drept de trecere, toți devălmășii vor fi îndatorați a-l exercita prin același loc.

Articolul 634

Proprietarul fondului supus servituții nu poate face nimic spre a-i scădea întrebuințarea sau a i-o ingreuna. Astfel nu poate schimba starea locurilor, nici stramuta exercitarea servituții dintr-un loc într-altul, decât acela unde servitutea a fost din început stabilită. Cu toate acestea, dacă acea stabilire primitivă a devenit mai împovărătoare proprietarului fondului supus, sau dacă îl oprește a-și face pe dânsul reparații folositoare, va putea oferi proprietarului celui alt fond un loc ce ar avea aceeași înlesnire pentru exercitarea drepturilor sale, și acesta nu va putea refuza.

Articolul 635

Însă și acela ce are un drept de servitute nu-l poate întrebuința decât după cuprinderea titlului sau, fără a putea face nici în fondul supus servituții, nici în fondul pentru care servitutea este înființată, vreo schimbare împovărătoare celui dintâi fond.

Secțiunea IV

Despre modul stingerii servituților

Articolul 636

Servituțiile încetează când lucrurile se găsesc în astfel de stare, încât servitutea nu se poate exercita.

Articolul 637

Ele renasc dacă lucrurile sunt restabilite într-un chip încât servituțiile să se poată exercita, afară numai de nu ar fi trecut un spațiu de timp îndestulător spre a se putea presupune ca s-a desființat servitutea, după cum se zice la art. 640.

Articolul 638

Orice servitute este stinsă când fondul către care este datorită și acela ce o datorește cad în aceeași mana.

Articolul 639

Servitutea este stinsă prin neuz în curs de 30 ani.

Articolul 640

Acești treizeci de ani se numara după osebite feluri de servituți, sau din ziua de când a încetat de a se folosi de dânsa când este vorba de servituți necontinue, sau din ziua de când s-a făcut un act contrar servituții continue.

Articolul 641

Modul servituții se poate prescrie ca și servitutea și cu același chip.

Articolul 642

Dacă proprietatea în folosul carei s-a stabilit servitutea este a mai multor coproprietari, întrebuintarea din partea unuia oprește prescripția în privința celorlalți.

Dispoziția art. 642 este deopotrivă aplicabilă și în cazul proprietății comune în devălmășie.

Articolul 643

Dacă dintre coproprietari se găsește unul în contra cărui prescripția nu s-a putut aplica, precum un minor, acela păstrează dreptul tuturor celorlalți coproprietari.

A se vedea nota de la art. 642.

Cartea III

DESPRE DIFERITELE MODURI PRIN CARE SE DOBÂNDEȘTE PROPRIETATEA

Articolul 644

Proprietatea bunurilor se dobândește și se transmite prin succesiune, prin legate, prin convenție și prin tradițiune.

Articolul 645

Proprietatea se mai dobândește prin accesiune sau incorporatiune, prin prescripție, prin lege și prin ocupațiune.

Articolul 646

Bunurile fără stăpân sunt ale statului.

Articolul 647

Sunt bunuri care nu aparțin nimănui și al căror uz e comun tuturor. Legi de poliție regulează felul întrebuintării lor.

Articolul 648

Facultatea de a vana sau de a pescui este regulată prin legi particulare*).

*) Legi speciale.

A se vedea:

- Legea nr. 12/1974 privind piscicultura și pescuitul - Buletinul Oficial nr. 106 din 3 aprilie 1974;
- Legea nr. 26/1976 privind economia vânatului și vânătoarea - Buletinul Oficial nr. 99 din 12 noiembrie 1976.

Articolul 649

Proprietatea unui tezaur este a celui ce l-a găsit în propriul sau fond; dacă tezaurul este găsit în fond străin, se împarte pe din două între cel ce l-a descoperit și între proprietarul fondului.

Tezaurul este orice lucru ascuns sau îngropat, pe care nimeni nu poate justifica ca este proprietar și care este descoperit printr-un pur efect al hazardului.

A se vedea:

- Legea fondului funciar nr. 18/1991, publicată în Monitorul Oficial nr. 37 din 20 februarie 1991 (art. 96);
- Ordonanța nr. 60 din 26 august 1994 privind protejarea patrimoniului cultural național publicată în Monitorul Oficial nr. 247 din 31 august 1994 aprobată și modificată prin Legea nr. 41/1995;
- Ordonanța Guvernului României nr. 27/1992 în Monitorul Oficial nr. 215 din 28 august 1992, art. 1 - 5 și 8 - 14, aprobată și modificată prin Legea nr. 11/1994.

Titlul I DESPRE SUCEESIUNI

Articolul 650

Sucesiunea se defera sau prin lege, sau după voința omului, prin testament.

A se vedea și:

- Legea nr. 66 din 3 iulie 1996 privind reorganizarea Casei de Economii și Consemnațiuni din România în societate bancară pe acțiuni publicată în Monitorul Oficial nr. 140 din 5 iulie 1996;
- Legea nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe publică în Monitorul Oficial nr. 60 din 26 martie 1996;
- Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat.

Capitolul 1

Despre deschiderea succesiunilor

Articolul 651

Succesiunile se deschid prin moarte.

A se vedea și Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 652

Legea regulează ordinea succesiunilor între moștenitorii legitimi.

Copiii naturali, în privința succesiunii mamei lor și a colateralilor săi, sunt asimilați copiilor legitimi și viceversa. În lipsa de moștenitori legitimi sau naturali, bunurile se moștenesc de soțul supraviețuitor. În lipsa de soț, statul devine moștenitor.

A se vedea:

- Codul familiei, art. 63, care înlătura distincția dintre copiii din căsătorie (legitimi) și cei din afară căsătoriei (naturali);
- Legea nr. 319/1944 - în Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944 - care a abrogat implicit teza a II-a din alin. 2, conferind vocație succesorală soțului supraviețuitor în concurs cu ceilalți succesori legali;
- Decretul nr. 73/1954 - în Buletinul Oficial nr. 14 din 19 martie 1954 - care a abrogat implicit teza a III-a din alin. 2.

Articolul 653

Descendenții și ascendenții au de drept posesiunea succesiunii din momentul morții defunctului. Ceilalți moștenitori intră în posesiunea succesiunii cu permisiunea justiției.

Capitolul 2

Despre calitățile cerute pentru a succede

Articolul 654

Pentru a succede trebuie neapărat ca persoana ce succede să existe în momentul deschiderii succesiunii. Copilul conceput este considerat ca există. Copilul născut mort este considerat că nu există.

A se vedea art. 7 și 21 ale Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Articolul 655

Sunt nedemni de a succede și prin urmare excluși de la succesiune:

1. Condamnatul pentru că a omorât sau a încercat să omoare pe defunct.
 2. Acela care a făcut în contra defunctului o acuzație capitală*), declarată de judecată calomnioasă.
 3. Moștenitorul major care, având cunoștința de omorul defunctului, nu a denunțat aceasta justiției.
-

*) Textul se referă la denunțarea pentru o infracțiune sancționată cu pedeapsa cu moartea. În prezent pedeapsa cu moartea a fost înlocuită cu pedeapsa detențiunii pe viață (Decretul-lege nr. 6 din 7 ianuarie 1990, publicat în Monitorul Oficial nr. 4 din 8 ianuarie 1990). A se vedea și art. 22 alin. 3 din Constituția României din 1991.

Articolul 656

Lipsa de denunțare nu poate vătăma în drepturile lor pe ascendenții și descendenții omorâtului, pe afinii săi de același grad, pe soțul sau soția sa, pe frații sau surorile sale, pe unchii sau matusile sale, pe nepoții sau nepoatele sale.

Articolul 657

Moștenitorul departat de la succesiune ca nedemn este obligat a întoarce toate fructele și veniturile a căror folosință a avut-o de la deschiderea succesiunii.

Articolul 658

Copiii nedemnului viind la succesiune, în virtutea dreptului lor propriu, fără ajutorul reprezentării, nu sunt departați pentru greseala tatălui lor; acesta însă nu poate nici într-un caz reclama uzufructul bunurilor succesiunii, pe care legea îl acorda tatilor și mamelor asupra bunurilor copiilor lor.

Dispoziția privind uzufructul bunurilor succesoriale a devenit inaplicabilă prin abrogarea art. 338 - 341 Cod civil și ca efect al art. 21 din Decretul nr. 32/1954 publicat în Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954.

Capitolul 3

Despre deosebite ordine de succesiune

Secțiunea I

Dispoziții generale

Articolul 659

Sucesiunile sunt deferite copiilor și descendenților defunctului, ascendenților și rudelor sale colaterale, în ordinea și după regulile mai jos determinate.

A se vedea și:

- Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - în Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944;
- Codul familiei, art. 75, 77, 79 referitoare la dreptul de moștenire al persoanelor adoptate (termenul de "adopte" a înlocuit termenul de "înfiere"; în Codul familiei potrivit art. III din Legea nr. 48 pentru completarea și modificarea unor dispoziții legale privind înfierea - în Monitorul Oficial nr. 147 din 17 iulie 1991).

Articolul 660

Proximitatea rudeniei se stabilește prin numărul generațiilor; fiecare generație numara un grad.

A se vedea și art. 45 și 46 din Codul familiei.

Articolul 661

Șirul gradelor formează linia; se numește linie dreapta șirul gradelor între persoanele ce se cobor una dintr-alta; linie colaterală șirul gradelor între persoanele ce nu se cobor unele din altele, dar care se cobor dintr-un autor comun.

Linia dreapta se împarte în linie dreapta descendentă și în linie dreapta ascendentă.

Întâia este aceea ce leagă pe capul neamului cu acei ce se cobor de la el; a doua este aceea ce leagă o persoană cu acei din care ea se coboară.

Articolul 662

În linie dreapta se numara atâtea grade câte sunt și generații între persoane; astfel fiul este către tatăl sau în cel dintâi grad; nepotul de fiu în cel de al doilea, și viceversa, tatăl și bunul către fiii lor și nepoții lor de fiu.

Articolul 663

În linie colaterală gradele se numara după generații, începând de la una din rude până la autorul comun și de la acesta până la cealaltă ruda.

Frații dar sunt în gradul al doilea; unchiul și nepotul în al treilea, verii primari în al patrulea și c.1.

Secțiunea II

Articolul 664

Reprezentarea este o ficțiune a legii, care are de efect de a pune pe reprezentanți în locul, în gradul și în dreptul reprezentantului.

Articolul 665

Reprezentarea se întinde nemarginit în linie directă descendentă.

Ea este admisă în toate cazurile, concure copiii defunctului cu descendenții unui copil mort mai dinainte, intample-se ca toți copiii defunctului fiind morți înaintea lui, descendenții zisilor copii să se găsească între ei în grade egale sau neegale.

Articolul 666

În linie colaterală, reprezentarea este admisă în privința copiilor și descendenților fraților sau surorilor defunctului, vie ei la succesiunea sa în concurs cu unchi sau matuse, intample-se ca toți frații și surorile defunctului, fiind morți mai dinainte, succesiunea să se găsească trecută la descendenții lor, în grade egale sau neegale.

Articolul 667

În toate cazurile în care reprezentarea este admisă, partajul se face pe tulpina (souche); dacă aceeași tulpina a produs mai multe ramuri, subdivizia se face iarăși pe tulpina în fiecare ramura, și membrii aceleiași ramuri se împart egal între dânsii.

Articolul 668

Nu se reprezintă decât persoanele moarte.

Poate cineva reprezenta pe acela la a cărui succesiune a renunțat.

Secțiunea III

Sucesiunile deferite descendenților

Articolul 669

Copiii sau descendenții lor succed tatălui, mamei, moșilor, moașelor*) și oricărui alt ascendent, fără deosebire de sex și chiar de ar fi născuți din deosebite căsătorii. Ei succed în părți egale când se găsesc toți în gradul dintâi și sunt chemați după propriul lor drept; ei succed pe tulpina când sunt chemați toți sau unul din ei prin reprezentare.

*) Bunicilor, bunicelor.

A se vedea și Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 1, lit. a, alin. 4.

Secțiunea IV

Despre succesiunile deferite ascendenților

Articolul 670

Dacă defunctul n-a lăsat posteritate*), nici frate, nici surora, nici descendenți dintr-aceștia, succesiunea se cuvine ascendenților din gradul de rudenie cel mai aproape.

Ascendenții de același grad moștenesc părți egale.

*) Descendenți.

A se vedea și:

- Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 1, lit. c și d, alin. 4 și 5;
- Codul familiei, art. 75, 77 și 79.

Articolul 671

Dacă tatăl și mama unei persoane moarte fără descendenți i-au supraviețuit, lăsând acea persoana frații, surori, sau descendenți ai acestora, succesiunea se divide în două porțiuni egale, din care jumătate numai se cuvine tatălui și mamei și se împarte deopotrivă între dâșii.

A se vedea și:

- Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 1, lit. b, alin. 4 și 5;
- Codul familiei, art. 75, 77 și 79.

Secțiunea V

Despre succesiunile colaterale

Articolul 672

În caz de a muri mai dinainte tatăl și mama unei persoane moarte fără posteritate, frații, surorile sau descendenții lor sunt chemați la succesiune, departand pe ascendenți ai pe ceilalți colaterali. Ei succed sau după propriul lor drept, sau prin reprezentare, în modul regulat în secțiunea II a acestui cap.

A se vedea Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 1, lit. c, alin. 4 și 5.

Articolul 673

Dacă tatăl și mama persoanei moarte fără posteritate i-au supraviețuit, frații surorile sau reprezentanții lor iau jumătate succesiunea. Dacă numai tatăl sau numai mama i-a supraviețuit, frații, surorile sau reprezentanții lor iau trei pătrimi ale succesiunii.

A se vedea nota de la art. 671.

Articolul 674

Partajul jumătății sau celor trei pătrimi cuvenite fraților sau surorilor, după continerea articolului precedent, se face între ei în porțiuni egale, dacă sunt toți dintr-aceeași căsătorie; de sunt din căsătorii diferite, diviziunea se face pe jumătate între cele două linii paterna și maternă a defunctului; frații primari iau parte în amândouă liniile, uterinii sau consangeni*), fiecare în linia sa numai. Dacă sunt frați sau surori numai într-o linie, ei succed în total, excluzând pe toate rudele din cealaltă linie.

*) Prin "frați uterini" se înțeleg frații din aceeași mama, dar tata deosebit, iar prin "frați consangeni" frați din același tata, dar din mame deosebite.

A se vedea nota de la art. 671.

Articolul 675

În lipsa de frați sau surori sau de descendenți dintr-înșii și în lipsa de ascendenți, succesiunea sa da rudelor colaterale din gradul de rudenie cel mai apropiat.

Când sunt mai multe rude colaterale în același grad, succesiunea se împarte egal între dănsle.

A se vedea și Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 1, lit. d, alin. 4 și 5.

Articolul 676

Rudele succed până la al doisprezecelea grad inclusiv.

1. A se vedea Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 6, care face trimitere la art. 4 al Legii din 28 iulie 1928 privind impozitul progresiv pe succesiuni, prin care s-a modificat art. 676 Cod civil în sensul restrângerii cercului rudelor chemate la moștenire până la gradul IV inclusiv.

2. Potrivit Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor art. 1, lit. e, în lipsa rudelor până la gradul al IV-lea inclusiv, soțul supraviețuitor moștenește întreaga avere.

Capitolul 4

Despre succesiunile neregulate

Secțiunea 1

Despre drepturile copiilor naturali asupra bunurilor mamei lor și despre succesiunea copiilor naturali morți fără posteritate

Articolul 677

(Abrogat drept urmare a abrogării - prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 - a Decretului nr. 130 din 2.IV. 1949 pentru reglementarea condiției juridice a copilului natural).

Articolul 678

Succesiunea copilului natural, mort fără posteritate, se cuvine mamei sale, și, în lipsa mamei, rudelor ei cele mai aproape.

A se vedea nota de la art. 652.

Secțiunea II

Despre succesiunea soțului supraviețuitor și despre a statului

Articolul 679

Când defunctul nu are nici rude în gradul succesibil, nici copii naturali, bunurile succesiunii trec la soțul în viață nedespărțit.

A se vedea Legea nr. 319/1944 care reglementează dreptul la moștenire al soțului supraviețuitor în concurs cu rudele defunctului, modificând implicit art. 679 Cod civil.

Articolul 680

În lipsa de moștenitori legali sau testamentari, bunurile lăsate de defunct trec în proprietatea statului.

Articolul 681

Soțul în viață și statul care cer succesiunea sunt obligați a face să se pună pecete, a pretinde să se facă inventar, după formele prescrise pentru acceptarea succesiunilor sub beneficiu de inventar.

A se vedea:

- Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, care a abrogat implicit prevederile art. 681 referitor la soțul supraviețuitor prin stabilirea vocației sale succesoriale în concurs cu ceilalți moștenitori (și nu doar în lipsa lor).

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 682

Soțul în viață este încă dator a transforma în numerar lucrurile mișcătoare sau a da cauțiune solvabilă pentru restituirea succesiunii, în caz când s-ar prezenta moștenitori ai defunctului în termen de 3 ani. După acest termen cauțiunea este liberată.

A se vedea nota de la articolul precedent.

Articolul 683

Soțul în viață sau statul, care n-au îndeplinit formalitățile la care sunt respectiv îndatorați, pot să fie supuși la daune-interese către moștenitorii ce s-ar arata.

A se vedea nota de la art. 681.

Secțiunea II

Despre dreptul de moștenire al femeii când se afla în concurență cu descendenții sau alte rude care sunt chemate după legi la succesiunea soțului ei mort

Articolul 684

Când bărbatul moare și văduva sa n-are avere, dânsa ia o porțiune virilă în uzufruct, din succesiunea bărbatului, dacă acesta are descendenți.

Când bărbatul lasă un singur descendent, porțiunea femeii în succesiune va fi numai de a treia parte. Acest drept începe de la epoca încetării uzufructului legal.

Când bărbatul lasă rude de sus sau de alături, atunci femeia succede la o pătrime în plină proprietate din averea mortului.

Acest articol a fost abrogat implicit prin Legea nr. 319/1944.

Capitolul 5

Despre acceptarea și repudierea moștenitorilor

Secțiunea I

Despre acceptare

Articolul 685

Succesiunea poate fi acceptată curat și simplu, și sub beneficiu de inventar.

A se vedea art. 19 al Decretului nr. 32/1954 (publicat în Buletin Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954), modificat prin Legea nr. 4/1956, publicată în Buletin Oficial nr. 11 din 4 aprilie 1956).

Articolul 686

Nimeni nu este obligat de a face acceptarea unei moșteniri ce i se cuvine.

Articolul 687

Minorii și interzișii nu pot face valabil acceptarea unei moșteniri decât conform dispozițiilor titlului de la minoritate și tutela.

A se vedea:

1. Art. 19 din Decretul nr. 32/1954 (citată în nota de la art. 685).
2. Art. 97 și urm. din Codul familiei.

Articolul 688

Efectul acceptării se suie până la ziua deschiderii succesiunii.

Articolul 689

Acceptarea poate fi sau expresă sau tacită. Este expresă când se însușește titlul sau calitatea de erede într-un act autentic sau privat; este tacită când eredeii face un act, pe care n-ar putea să-l facă decât în calitatea sa de erede, și care lasă să se presupună neapărat intenția sa de acceptare.

Articolul 690

Actele curat conservatorii, de îngrijire și de administrație provizorie nu sunt acte de primirea moștenirii, dacă cel ce le-a făcut n-a luat titlu sau calitate de erede.

Articolul 691

Donatiunea, vinderea sau transportul*) drepturilor succesoriale făcute de un erede, trage după sine acceptarea succesiunii.

Tot asemenea se întâmplă:

1. Când unul din erezi renunță chiar gratuit în folosul unuia sau a mai multor din coerezi.
2. Când renunțarea se face în folosul tuturor coerezilor fără deosebire, și se primește de renunțator prețul renunțării.

*) Cesiunea.

Articolul 692

Când acela cărui se cuvine o succesiune a murit fără să se fi lepadat de dânsa, sau fără să o fi acceptat expres sau tacit, erezii săi pot de-a dreptul să accepte sau să se lepede de dânsa.

Articolul 693

Dacă erezii săi nu se învoiesc pentru acceptarea sau pentru lepadarea succesiunii, succesiunea se va accepta sub beneficiu de inventar.

Articolul 694

Majorele nu poate să-și atace acceptarea expresă sau tacită a unei succesiuni decât în cazul când aceasta acceptare a fost urmarea unei viclenii ce s-a întrebuițat în privința-i. El nu poate reclama în contra acceptării pentru cuvinte de vătămare, decât în cazul în care succesiunea ar fi absorbită sau micșorată cu mai mult de jumătate, prin descoperirea unui testament necunoscut în momentul acceptării.

A se vedea art. 25 din Decretul nr. 32/1954 (Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954), cu modificările ulterioare, care a modificat implicit art. 694.

Secțiunea II **Despre renunțarea la succesiune *)**

A se vedea și Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 695

(Abrogat prin art. 25 al Decretului nr. 40 din 22 ianuarie 1953 privitor la procedura succesorală notarială).

Articolul 696

Eretele ce renunța este considerat ca n-a fost niciodată erede.

Articolul 697

Partea renuntatorului profita coerezilor săi; dacă este singur, succesiunea trece la gradul următor.

A se vedea și art. 1 al Legii nr. 319/1944 pentru dreptul la moștenire al soțului supraviețuitor, care a modificat implicit art. 697.

Articolul 698

Eretele renuntator nu poate fi reprezentat niciodată. Dacă renuntatorul este singur în gradul sau, sau dacă toți coerezii săi renunța, copiii lor vin la succesiune în virtutea propriului lor drept, pentru părți egale.

Articolul 699

Creditorii aceluia ce renunța în paguba lor pot să ia autorizația justiției ca să accepte succesiunea pentru debitorii lor, în locul și rândul său.

Într-acest caz renunțarea este anulată numai în favorul creditorilor și numai până la concurența creanțelor lor. Acceptarea nu se face în folosul eredelui care a renunțat.

Articolul 700

Dreptul de a accepta succesiunea se prescrie printr-un termen de 6 luni socotit de la deschiderea succesiunii. În cazul când moștenitorul a fost împiedicat de a se folosi de dreptul său, din motive de forță majoră, instanța judecătorească, la cererea moștenitorului, poate prelungi termenul cu cel mult 6 luni de la data când a luat sfârșit împiedicarea.

Articolul 701

În tot timpul în care prescripția dreptului de a accepta nu este dobândită în contra erezilor ce au renunțat, ei au încă facultatea de a accepta succesiunea, dacă succesiunea nu este deja acceptată de alți erezi. Nu se pot vătămă însă drepturile care ar fi dobândite de alte persoane asupra bunurilor succesiunii, sau prin prescripție, sau prin acte valabile, făcute de curatorele succesiunii vacante.

Articolul 702

Nici chiar prin contractul căsătoriei*) nu se poate renunța la succesiunea unui om în viață, nici nu se pot înstrăina drepturile eventuale ce s-ar putea dobândi asupra succesiunii.

*) Deocamdată, raporturile patrimoniale dintre soți sunt reglementate prin lege (art. 30 din Codul familiei), regimul matrimonial fiind unic, obligatoriu și legal.

Articolul 703

Erezii care au dat la o parte, sau au ascuns lucruri ale unei succesiuni, nu mai au facultatea de a se lepa da de dânsa; cu toată renunțarea lor, ei rămân erezi și nu pot lua nici o parte din lucrurile date la o parte sau ascunse.

Secțiunea III

Despre beneficiul de inventar, despre efectele sale și despre obligațiile eredelui beneficiar

Articolul 704

Declarația unui erede ca ia aceasta calitate sub beneficiu de inventar trebuie să fie făcută la grefa tribunalului de prima instanță a districtului în care succesiunea este deschisă; ea trebuie să fie înscrisă pe registrul destinat pentru trecerea actelor de renunțare.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 705

Aceasta declarație n-are efect decât fiind precedată sau urmată de un inventar fidel și exact al bunurilor succesiunii, făcut după formele cerute de legile de procedura și în termenele mai jos hotărâte.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 706

Se da eredelui din ziua deschiderii succesiunii 3 luni pentru facerea inventarului.

Îl se mai acorda pentru a delibera asupra acceptării sau repudierii succesiunii un termen de 40 zile, care va începe a curge din ziua expirării a celor 3 luni date pentru inventar, sau din ziua încheierii inventarului, dacă s-a terminat mai înainte de expirarea celor 3 luni.

Articolul 707

Dacă cu toate acestea, sunt în succesiune obiecte supuse stricăciunii, sau obiecte a căror conservare ar costa mult, eredele poate în calitate sa de persoana în drept a succede și fără să se poată zice ca s-a făcut acceptare din parte-i, sa ia autorizarea justiției ca să se vanda acele obiecte.

Aceasta vânzare trebuie să se facă cu forma vânzărilor publice.

Articolul 708

În timpul termenelor pentru facerea inventarului și pentru deliberare, eredele nu poate fi silit a se pronunța și nu se poate obține o condamnatiune*) în contra-i. Dacă el renunța după expirarea termenelor, sau înaintea expirării lor, cheltuielile ce legiuit s-au făcut de dânsul până la acea epoca privesc succesiunea.

*) Hotărâre.

Articolul 709

După expirarea termenelor arătate, eredele urmărit poate cere un nou termen, pe care tribunalul ce se afla în cercetarea urmăririi îl acorda sau îl refuza după circumstanțe.

Noul termen acordat, în temeiul art. 709, nu poate depăși termenul prevăzut de art. 700 alin. 1 pentru prescripția dreptului de acceptare a succesiunii.

Articolul 710

Cheltuielile urmăririi, în cazurile articolului precedent, privesc succesiunea, dacă eredele justifica, sau ca n-a cunoscut evenimentul morții sau ca termenele i-au fost neîndestulătoare, din cauza situației bunurilor, sau din cauza contestațiilor ivite. Dacă el nu poate justifica, cheltuielile îl privesc.

Articolul 711

Eredele conserva cu toate acestea, după expirarea termenelor acordate de art. 706, chiar după expirarea termenelor date de judecător, conform art. 709, facultatea de a face încă inventar și de a se declara erede beneficiar; aceasta însă în caz când dânsul n-a făcut acte de erede sau în caz când nu este dat în contra-i o hotărâre judecătorească desavarsita*), care să-l condamne ca erede curat și simplu.

*) Definitivă.

Dreptul acordat eredelui de art. 711 nu poate fi valorificat decât în cadrul termenului prevăzut de art. 700 alin. 1.

Articolul 712

Eredele care a ascuns obiecte de ale succesiunii sau care cu știința și rea credința n-a trecut în inventar efecte*) dintr-însă, nu se poate folosi de beneficiul de inventar.

*) Lucruri.

Articolul 713

Beneficiul de inventar da eredelui avantajul:

1. De a plăti datoriile succesiunii numai până în concurența valorii bunurilor ce el a primit; de a se scuti chiar de plată datoriilor, predând toate bunurile succesiunii creditorilor și legatarilor.
2. De a nu amesteca bunurile sale proprii cu acelea ale succesiunii și de a conserva în contra succesiunii dreptul de a cere plata creanțelor sale.

Articolul 714

Eretele beneficiar administrează bunurile succesiunii și este dator să dea socoteala de administrarea sa creditorilor și legatarilor. El nu devine răspunzător cu bunurile sale proprii, decât după ce i se va fi cerut darea socotelilor și el nu va fi indusulțat această îndatorire.

După lămurirea socotelilor, el nu poate fi răspunzător cu bunurile sale proprii, decât până la concurența sumelor ce rămâne dator.

Articolul 715

El nu răspunde pentru administrația sa decât de greșeli grave.

Articolul 716

El nu poate vinde obiectele mobile ale succesiunii, decât prin formele legiuite pentru vânzările publice.

Dacă el reprezintă*) în natura obiectele mișcătoare, nu răspunde decât de deprecierea sau deteriorarea lor cauzată din neglijența sa.

*) Prezintă.

Articolul 717

El nu poate vinde imobilele decât după formele prescrise de procedura. El da mandat creditorilor ipotecări, care au făcut cerere, a primi prețul.

Articolul 718

El este dator, dacă creditorii sau alte persoane interesate o cer, să dea cauțiune solvabilă pentru prețul mișcătoarelor cuprinse în inventar și pentru porțiunea prețului imobilelor nedelegată creditorilor ipotecări. De nu se va da această cauțiune, se vor vinde mișcătoarele și prețul lor se va depune, ca și porțiunea nedelegată din prețul imobilelor, spre a se întrebuința la desfacerea sarcinilor succesiunii.

Articolul 719

Dacă unii creditori se opun, eretele beneficiar nu poate plăti decât după ordinea și chipul regulat de judecător. Dacă creditorii nu se opun, eretele plătește creditorilor și legatarilor, după rândul cererii.

Articolul 720

Creditorii ce nu se opun și care se prezintă, după lămurirea socotelilor și plata relicvatelor*), nu au recurs decât în contra legatarilor; acei care se prezintă înaintea lămuririi socotelilor și plății relicvatelor vor avea recurs și în contra creditorilor plătiți înaintea lor.

*) Prin "plata relicvatelor" se înțelege distribuirea în întregime a sumelor rezultate din lichidarea bunurilor.

Articolul 721

Creditorii ce se opun vor avea recurs și în contra eredelui.

Articolul 722

În toate cazurile prevăzute de art. 719 și 720, recursul se prescrie după expirarea termenului de trei ani, care începe din ziua lămuririi socotelilor și a plății relicvatului.

Articolul 723

Cheltuielile pentru peceti*), pentru facerea inventarului și pentru darea socotelilor privesc succesiunea.

*) Sigilii.

Secțiunea IV Despre succesiunile vacante

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 724

Dacă după expirarea termenelor pentru facerea inventarului și pentru deliberare, nu se prezintă nimeni ca sa reclame succesiunea și dacă nu este nici un erede cunoscut, sau dacă erezii cunoscuți s-au lepadat de succesiune, succesiunea este privită ca vacanta.

Articolul 725

Tribunalul de întâia instanță din districtul în care succesiunea este deschisă numește un curatore după cererea persoanelor interesate, sau după aceea a procurorului.

Articolul 726

Curatorele unei succesiuni vacante trebuie înainte de toate să constate printr-un inventar succesiunea; el exercita și urmărește drepturile ei; răspunde la cererile făcute în contra-i; administrează sub îndatorirea de a vărsa numerarul succesiunii, ca și sumele adunate din vânzarea mobilelor și imobilelor, în casa de consemnațiuni și depozite și în fine sub aceea de a da socoteli.

Articolul 727

Dispozițiile secțiunii III din acest capitol asupra formelor cerute pentru facerea inventarului, asupra modului de administrație și asupra socotelilor ce erede beneficiar este dator sa dea, sunt îndatoritoare și pentru curatorii succesiunilor vacante.

Capitolul 6 Despre împărțire și despre raporturi

Secțiunea I Despre împărțirea succesiunii

Articolul 728

Nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune. Un coerede poate oricând cere împărțeala succesiunii, chiar când ar exista convenții sau prohibiții contrarii.

Se poate face învoire pentru suspendarea diviziunii pe termen de cinci ani. După trecerea acestui timp, învoirea se poate reînnoi.

În legătura cu ieșirea din indiviziune - a se vedea:

- Legea nr. 603/1943, pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare Monitorul Oficial nr. 212 din 10 septembrie 1943 cu modificările ulterioare.

Articolul 729

Diviziunea poate fi cerută chiar când unul sau mai mulți din erezi au posedat părți separate din succesiune, dacă nu a fost act de împărțeala sau dacă nu se poate opune prescripția.

Articolul 730

Dacă toți erezii sunt prezenți și majori, se pot împărți între dâșii, oricum ar voi, fără îndeplinirea vreunei formalități.

Dacă toți erezii nu sunt prezenți sau dacă între dâșii sunt minori sau interziși, atunci se vor pune peceti*) pe efectele**) succesiunii în cel mai scurt termen, sau după cererea erezilor sau după aceea a procurorului tribunalului de prima instanță.

*) Sigilii.

**) Lucruri.

A se vedea și:

- Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare Monitorul Oficial nr. 212 din 10 septembrie 1943, cu modificările ulterioare;

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105 alin. 3, 120 și 147).

Articolul 731

Creditorii pot și ei sa ceara punerea de peceti în virtutea unui titlu executoriu, sau a unei permisiuni judecătorești.

Articolul 732

După punerea pecetilor, creditorii pot face opoziție și fără a avea titluri executorii sau permisiunea justiției.

Articolul 733

Dacă vreunul din coerezi nu consimte la facerea împărțelii, sau dacă se ivesc contestații, ori în privința modului de procedare, sau asupra chipului de a o termina, tribunalul se pronunță în mod sumar sau numește, de cere trebuința, pentru operațiile împărțelii, pe unul din judecători, după raportul căruia judeca contestațiile.

Art. 733 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare.

Articolul 734

Estimația imobilelor se face de experți aleși de părțile interesate; de experți numiți din oficiu când părțile refuza a-i alege.

Procesul-verbal al experților trebuie să arate bazele estimatiei; să indice dacă obiectul estimat poate să fie comod împărțit și în ce chip; să fixeze, în fine, în caz de împărțire, fiecare din părțile ce se pot forma, precum și valoarea lor.

Art. 734 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare.

Articolul 735

Estimația mobilelor trebuie să se facă de oameni cunoscători și după adevăratul lor preț.

Art. 735 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare.

Articolul 736

Fiecare din coerezi poate cere partea sa în natura din mobilele sau imobilele succesiunii. Cu toate acestea, de sunt creditori sechestrați sau oponenți, sau dacă majoritatea coerezilor socotește necesară vinderea mobilelor pentru plata datoriilor succesiunii, ele se vand public după formele obișnuite.

Dacă imobilele nu se pot împărți, se vor vinde la tribunal prin licitație.

Dacă toate părțile sunt majore, ele pot conveni să facă vânzarea în fața unui arbitru, numit de dânsle.

Art. 736 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare.

Articolul 737

După ce mobilele și imobilele s-au estimat și s-au vândut, judecătorul, de cere trebuința, trimite pe părți la un arbitru numit cu consimțământul lor, sau numit de-a dreptul de dânsul, când părțile nu se unesc pentru numirea lui.

Se procedează înaintea acestui arbitru la facerea socotelilor ce copartitorii pot fi datori a-și da unii altora, la formarea activului și pasivului ereditatii, la compunerea părților și la restituțiile ce erezii ar trebui a-și face între dânșii.

Art. 737 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare.

Articolul 738

Fiecare erede raportează la masa succesiunii, conform cu regulile mai jos prescrise, donațiunile ce a primit și sumele ce este dator către succesiune.

A se vedea și art. 3 al Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944.

Articolul 739

Dacă raportul nu se face în natura, coerezii cărora li se datorează iau mai întâi o parte egală din masa succesiunii.

Aceste preluări se fac, pe cât este posibil, în obiecte de aceeași natură și calitate cu acelea ce erau să fie date în natură.

Articolul 740

După preluări, se formează din restul masei succesiunii atâtea părți egale câți sunt și erezi sau stirpe*) impartitoare.

*) Tulpini, potrivit art. 667 cod civil.

Articolul 741

La formarea și compunerea părților, trebuie să se dea în fiecare parte, pe cât se poate, aceeași cantitate de mobile de imobile, de drepturi sau de creanțe de aceeași natură și valoare.

Se va evita însă, cât va sta prin putință, imbutacatirea peste măsura a eritajelor*) și diviziunea exploatațiunilor.

*) Imobilelor.

Articolul 742

Inegalitatea părților date în natura se compensează prin bani.

A se vedea și art. 7 al Legii nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare.

Articolul 743

Părțile se formează de unul dintre coerezi sau de altă persoană, dacă toți erezii sunt de acord în alegere și dacă cel ce a fost ales accepta însărcinarea; în caz contrar, părțile se formează de un expert numit de judecător.

Părțile apoi se trag la sorți. Dacă însă erezii vin la moștenire cu părți inegale, autoritatea judecătorească decide de trebuie să se procedeze prin tragere la sorți în parte, sau prin darea părților în total.

Art. 743 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare.

Articolul 744

Mai înainte de a proceda la tragerea părților la sorți, fiecare compartitor este admis a propune reclamările sale, în contra formării părților.

Articolul 745

Regulile stabilite pentru împărțirea masei de moștenire se vor observa în subdiviziunile ce se vor face între stirpele compartitoare.

Articolul 746

Dacă asupra operațiilor trimise înaintea arbitrului se fac contestații, arbitrul încheie proces-verbal pentru dificultățile și zisele părților, și le trimite înaintea judecătorului pentru împărțeala.

Art. 746 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare.

Articolul 747

Dacă toți coerezii nu sunt prezenți sau de sunt între ei interziși sau minori, împărțirea trebuie să se facă înaintea judecătoriei, observând regulile prescrise în articolele precedente din aceasta secțiune.

Dacă sunt mai mulți minori cu interese contrarii la împărțeala, se va da fiecărui dintr-înșii un tutore special.

A se vedea și:

- Art. 3 alin. 2 al Legii nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare, care a modificat implicit art. 747 alin. 2;
- Codul familiei (art. 132), potrivit cu care, pentru ocrotirea minorului, în cazul prevăzut de alin. 2 al art. 747 se va numi un curator.

Articolul 748

În cazul articolelor precedente, licitația, de este trebuința, nu se va putea face decât înaintea judecătoriei cu formele prescrise pentru înstrăinarea bunurilor minorilor. Străinii*) vor fi totdeauna admiși.

*) Persoanele care nu au calitatea de moștenitori.

A se vedea Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare și art. 130 alin. 1 - 3 din Codul familiei, care a modificat implicit art. 748.

Articolul 749

Împărțelile făcute conform cu regulile mai sus prescrise, sau de tutori cu autorizația consiliului de familie, sau în numele absenților*) sunt definitive.

*) Disparuților.

A se vedea:

- Art. 49 al Decretului nr. 32/1954, care a abrogat expres art. 355 - 369 Cod civil referitoare la instituția consiliului de familie.
- Art. 105, 129 și 147 din Codul familiei.

Articolul 750

După împărțeala se va remite fiecărui din compartitori titlurile particulare obiectelor ce i s-au dat.

Titlurile unei proprietăți împărțite se țin de acela ce a luat partea cea mai mare, cu îndatorire de a le prezenta când compartitorii, având trebuința de ele, i le vor cere.

Titlurile ereditatii întregi se țin de acel erede pe care toți l-au ales ca depozitar, cu îndatorirea de a le prezenta la orice cerere.

Dacă nu este unire pentru aceasta alegere, atunci titlurile se depun în arhiva statului și judecătorul liberează de pe dânsule fiecărui din erezi câte o copie legalizată.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Secțiunea II **Despre raporturi**

Articolul 751

Fiul sau descendentele care vine la succesiune, chiar sub beneficiu de inventar, împreună cu frații ori surorile sale, sau cu descendenții acestora, trebuie a raporta coerezilor săi tot ce a primit de la defunct prin dar, atât direct cat și indirect, afară de cazul când donatoarele a dispus altfel.

A se vedea și art. 3 al Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, care a modificat implicit art. 751.

Articolul 752

Eretele ce renunța la succesiune poate popri*) darul, sau a cere legatul ce i s-a făcut, în limitele părții disponibile.

*) Păstra.

Articolul 753

Donatarul care nu avea calitatea de a moșteni în momentul donatiunii, dar care va avea aceasta calitate la epoca deschiderii succesiunii, este obligat de a face raport, dacă donatoarele nu l-a dispensat de aceasta.

Articolul 754

Donățiile și legatele făcute fiului unei persoane, care are calitatea de erede în momentul deschiderii succesiunii, sunt prezumate ca s-au făcut cu scutirea de raport.

Articolul 755

Fiul care vine cu dreptul sau propriu la succesiunea donatorului nu este obligat a raporta darul făcut părintelui sau, chiar când ar primi succesiunea acestuia; dar când fiul vine la succesiune cu dreptul de reprezentare, atunci este dator să raporteze aceea ce s-a dăruit părintelui sau, chiar în cazul când ar fi renunțat la succesiunea părintelui.

Articolul 756

Donățiile și legatele făcute soțului unui descendent succesibil sunt socotite ca făcute cu scutirea de raport. Dacă darurile sau legatele s-au făcut la doi soți împreună, din care numai unul este descendent cu drept de succesiune, partea daruita acestuia din urma este supusă raportului.

Articolul 757

Raportul nu se poate face decât numai la succesiunea donatorului.

Articolul 758

Coerele este dator a raporta aceea ce părintele a cheltuit cu dânsul dotandu-l*), procurandu-i vreo cariera, sau platindu-i datoriile.

*) Dispozițiile privind dota fiind abrogate, termenul se referă la donațiile făcute în vederea căsătoriei.

Articolul 759

Cheltuielile de nutriment, întreținere, educație, de învățătura unui mestesug, cheltuielile ordinare pentru îmbrăcăminte și alte obiecte trebuincioase la intrarea în armata, cheltuielile de nunta și prezenturile*) obișnuite nu sunt supuse raportului.

*) Daruri.

Articolul 760

Imobilul care s-a pierdut din caz fortuit și fără greseala donatarului nu este supus raportului.

Articolul 761

Dacă înzestratorul ascendent plătește bărbatului zestrea fără asigurări suficiente, fiica înzestrată va fi datoare a raporta numai acțiunea în contra bărbatului.

Art. 761 este implicit abrogat drept urmare a abrogării exprese a dispozițiilor art. 1223 - 1293 Cod civil prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954.

Articolul 762

Fructele și interesele*) lucrurilor supuse raportului nu sunt debite decât din ziua deschiderii succesiunii.

*) Dobânzi.

Articolul 763

Legatarii și creditorii nu pot pretinde ca erezii să facă raport.

Articolul 764

Raportul se face sau în natura, sau scăzându-se valoarea sa din partea celui obligat a face raport.

Articolul 765

Raportul se poate pretinde în natura pentru imobile; când cel ce a primit imobilul l-a înstrăinat sau ipotecat, înaintea deschiderii succesiunii, raportul în natura nu este obligatoriu.

Raportul în acest caz se pretuiește după valoarea ce imobilul a avut în momentul deschiderii succesiunii.

Articolul 766

În orice caz, trebuie să se țină socoteala donatarului de cheltuielile necesare și utile.

Articolul 767

Donatorul este răspunzător de toate degradările și deteriorările care au micșorat valoarea imobilului, prin faptul, culpa sau neglijența sa.

Articolul 768

Când imobilul s-a înstrăinat de donatar, ameliorațiunile și degradările făcute de cel ce l-a dobândit se vor tine în seama, conform cu dispozițiile celor două articole precedente.

Articolul 769

Când raportul se face în natura, bunurile intră în masa succesiunii libere de toate sarcinile create de donatar; creditorii ipotecări însă, pot să intervină la împărțeala spre a nu se face raportul cu fraudă drepturilor lor.

A se vedea:

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 18 alin. 4);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 25), potrivit cu care dispozițiile art. 769 nu-și găsesc aplicare în ceea ce privește imobilele supuse sistemului de publicitate reală (al cărților funciare).

Articolul 770

Când un succesibil primește, cu dispensa de raport, un dar care excede porțiunea disponibilă, raportul excedentului se face în natura, dacă întoarcerea excedentului este posibilă.

În caz contrar, dacă excedentul trece peste jumătatea valorii imobilului, donatarul raporta imobilul în întregimea lui și preleva asupra mesei valoarea porțiunii disponibile; dacă aceasta porțiune trece peste jumătatea valorii imobilului, donatarul poate ține imobilul în întregimea lui, ia însă mai puțin din celelalte bunuri ale succesiunii, și recompensează pe coerezii săi, sau în bani, sau oricum altfel.

Articolul 771

Coerede care raportează imobilul în natura poate să retina posesiunea până la plata efectivă a sumelor ce-i sunt datorite pentru cheltuieli sau ameliorațiuni.

Articolul 772

Raportul mobilelor se face luându-se mai puțin din celelalte bunuri ale succesiunii. El se calculează pe valoarea ce mobilele aveau în momentul facerii darului, după statul estimatiei*) anexat actului de dar; în lipsa acestui stat, după estimăția experților, făcută pe prețul cel mai just.

*) Actul de evaluare.

Articolul 773

Succesibilul care a primit bani face raportul luând mai puțin din numerarul succesiunii.

La neajungere, donatarul poate să nu raporteze numerarul dând echivalentul în mobile și, în lipsa acestora, în imobilele succesiunii.

Secțiunea III

Despre plata datoriilor

Articolul 774

Coerezii contribuie la plata datoriilor și sarcinilor succesiunii, fiecare în proporție cu ce ia.

Articolul 775

Legatarul cu titlul universal contribuie deopotrivă cu erezii, în proporție cu emolumentul sau. Cel particular nu contribuie.

Articolul 776

Când imobilele unei succesiuni sunt ipotecate special, pentru plata de rendite, fiecare din coerezi poate pretinde ca renditele să fie plătite și imobilele liberate înaintea formării părților.

Dacă coerezii împart succesiunea în starea în care se găsește, imobilele ipotecate se estima după aceeași norma ca și celelalte imobile; capitalul renditei însă se scade din prețul imobilului. Eredele, în partea căruia s-a dat imobilele, rămâne singur dator a plăti rendită și garantează pe coerezii săi pentru aceasta plata.

Dispoziția din cuprinsul alin. 1 al art. 776 nu are aplicare, întrucât în dreptul nostru singurul contract de renta reglementat de Codul civil est acel de renta viageră, care, potrivit art. 1648, nu poate fi rascumparata.

Articolul 777

Coerezii plătesc datoriile și sarcinile succesiunii, fiecare în proporție cu partea sa ereditară.

Articolul 778

Coerelele sau succesorul cu titlu universal care, din cauza ipotecii, a plătit din datoria comuna mai mult decât partea sa, are recurs, în contra celorlalți coerezi sau succesori cu titlu universal, numai pentru partea ce fiecare din ei era obligat a plăti, chiar când coerelele ce a desfăcut datoria ar fi fost subrogat în drepturile creditorilor. Coerelele însă, ce a acceptat succesiunea sub beneficiu de inventar, conserva facultatea de a cere plata creanțelor sale personale, ca orice alt creditor al succesiunii.

Articolul 779

Când unul din coerezi sau succesori cu titlu universal este insolvabil, partea lui din datoria ipotecară se împarte între toți ceilalți în proporție cu ce ia fiecare din succesiune.

Articolul 780

Titlurile executorii, obținute în contra defunctului, sunt personal executorii și în contra eredelui. Cu toate acestea, creditorii nu pot urmări execuția decât după opt zile de la notificarea acestor titluri făcute persoanei, sau la domiciliul eredelui.

Articolul 781

Ei pot cere, în orice caz și în contra oricărui creditor, separația patrimoniului defunctului de acela al eredelui.

Articolul 782

Acest drept nu poate fi exercitat când, acceptandu-se eredele de debitor, s-a făcut astfel novatiune în privința creanței contra defunctului.

Articolul 783

În privința mobilelor, după trecerea de trei ani, dreptul este prescris. În privința imobilelor, acțiunea se poate exercita în tot timpul în care imobilele se găsesc în mana eredelui.

Cu privire la prescripția dreptului la acțiune având un obiect patrimonial, a se vedea dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare.

Articolul 784

Creditorii eredelui nu pot cere separația patrimoniilor în contra creditorilor succesiunii.

Articolul 785

Creditorii unui din compartitori, că nu cumva împărțeala să se facă cu viclenie în vătămarea drepturilor lor, pot pretinde să fie prezenți la împărțeala, pot dar să intervină cu spezele lor; nu pot însă să atace o împărțeală săvârșită, afară numai de s-a făcut în lipsa-le și fără să se țină seama de opoziția lor.

Secțiunea IV

Despre efectele împărțelii și despre garanția părților

Articolul 786

Fiecare coerede este prezumat ca a moștenit singur și imediat toate bunurile care compun partea sa, sau care i-au căzut prin licitație, și ca n-a fost niciodată proprietar pe celelalte bunuri ale succesiunii.

Articolul 787

Coerezii sunt datori garanți unul către altul numai despre tulburările și evicțiunile ce proced dintr-o cauza anterioară împărțelii.

Garanția încetează când o evicțiune a fost exceptată anume, printr-o clauza expresă a actului de împărțeala, sau când evicțiunea a fost cauzată din greseala eredelui

Articolul 788

Fiecare din erezi este obligat, în proporție cu partea sa ereditară, a despăgubi pe coeredele sau de paguba ce a suferit din cauza evicțiunii.

Când unul din coerezi va fi insolubil, partea ce el este dator a contribui se va împărți între eredele garantat și între ceilalți coerezi.

Articolul 789

Garanția pentru solvabilitatea debitorului unei rendite durează numai cinci ani de la împărțeala. Aceasta garanție încetează când nesolvabilitatea a luat naștere în urma împărțelii.

Dispoziția art. 789 nu are aplicare, întrucât se referă numai la garanția pentru solvabilitatea debitorului unei rente perpetue, iar singurul contract de renta, reglementat de Codul civil, este acel de renta viageră.

Secțiunea V

Despre desființarea sau resciziunea*) împărțelii

*) A se vedea nota de la art. 791.

Articolul 790

Împărțelile pot fi desființate pentru violenta sau dol.

Pentru o simpla omisiune a unuia din obiectele succesiunii nu se strica împărțeala; se face numai un supliment de împărțeala pentru obiectul omis.

Articolul 791

Orice act, sub orice titlu, în urmarea cărui a încetat indiviziunea între erezi, este supus la acțiunea de resciziune din articolul precedent.

După împărțeala, sau după actul care-i tine locul, acțiunea de resciziune nu mai este admisă în contra tranzacției făcute asupra dificultăților reale, ce prezintă primul act, chiar când nu ar fi fost proces început asupra obiectului tranzacției.

Art. 791 trebuie socotit inaplicabil, datorită inadvertenței cu dispozițiile art. 790. În cadrul art. 791, resciziunea pentru leziune nu este reglementată direct, ci numai prin referire la regulile articolului precedent. Art. 790 nu prevede însă decât desființarea împărțelii pentru dol sau violenta, astfel încât aplicarea nu este cu putință în cazul resciziunii pentru leziune.

Articolul 792

Acela în contra cărui s-a făcut cererea de resciziune poate popri desființarea împărțelii, dând reclamantului suplimentul din partea sa ereditară în numerar sau în natură.

A se vedea nota de la art. 791.

Articolul 793

Coeredele care a înstrăinat porțiunea sa ereditară, în tot sau în parte, nu poate intenta acțiunea de resciziune pentru dol sau violenta, dacă înstrăinarea s-a făcut în urma descoperirii dolului sau încetării violenței.

Secțiunea VI

Despre împărțeala făcută de atât, de mama sau de alți ascendenți între descendenții lor

Articolul 794

Tatăl, mama și ceilalți ascendenți pot face împărțeala bunurilor lor între fii și ceilalți descendenți.

A se vedea nota de la art. 659 cu privire la drepturile de moștenire ale adoptaților.

Articolul 795

Aceasta împărțeala se poate face prin acte între vii, sau prin testament cu formele, condițiile și regulile prescrise pentru donațiuni între vii și pentru testamente.

Împărțeala făcută prin acte între vii nu poate avea de obiect decât bunurile prezente.

Articolul 796

Dacă toate bunurile, ce ascendentele a lăsat la moartea sa, nu au fost cuprinse în împărțeala, bunurile necuprinse se vor împărți conform cu legea.

Articolul 797

Este nulă împărțeala în care nu s-au cuprins toți copiii în viață la deschiderea moștenirii și descendenții fiilor premuriți*).

Acțiunea de nulitate se poate exercita de toți erezii fără distincție.

*) Care au murit înainte.

A se vedea art. 654 Cod civil și nota de la acel articol.

Articolul 798

Împărțeala făcută de ascendent se poate ataca, când ar rezultă dintr-însă sau dintr-alte acte ca, prin dispoziția făcută de ascendent, vreunul din acei între care s-au împărțit bunurile s-ar găsi vătămat în partea legitima.

Articolul 799

Copilul care, pentru cauza arătată la articolul precedent, ataca împărțeala făcută de ascendent este dator a plăti înainte cheltuielile estimatiei. Dacă reclamația nu este fondată, cheltuielile estimatiei și alte judecati vor fi în sarcina sa.

Titlul II DESPRE DONAȚIUNI ÎNTRE VII ȘI DESPRE TESTAMENTE

Capitolul 1

Articolul 800

Nimeni nu va putea dispune de avutul sau, cu titlu gratuit, decât cu formele prescrise de lege pentru donațiuni între vii sau prin testament.

Articolul 801

Donatiunea este un act de liberalitate prin care donatoarele da irevocabil un lucru donatarului care-l primește.

- Vezi art. 103 lit. f. din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat.

Articolul 802

Testamentul este un act revocabil prin care testatorul dispune, pentru timpul încetării sale din viață, de tot sau parte din avutul sau.

- Vezi art. 8 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, art. 801.

Articolul 803

Substituțiile sau fideicomisele sunt prohibite; orice dispoziții prin care donatarul, eredele instituit sau legatarul va fi însărcinat de a conserva și a remite la o a treia persoana, va fi nulă, chiar în privirea*) donatarului, a eredelui numit sau a legatarului.

*) În privința.

Articolul 804

Este permisă dispoziția prin care o a treia persoana ar fi chemată a lua darul, ereditatea sau legatul, în cazul când donatarul, eredele numit, sau legatarul nu ar primi sau nu ar putea primi.

Articolul 805

Este permisă asemenea dispoziția între vii sau testamentară, prin care uzufructul sa da la o persoană și proprietatea nuda la alta.

Capitolul 2

Despre capacitatea de a dispune sau de a primi prin donatiune între vii sau prin testament

Articolul 806

Minorul mai mic de 16 ani nu poate dispune nici într-un fel, afară de excepțiile regulate la capitolul VII al acestui titlu.

Dispozițiile capitolului VII nu mai alcătuiesc excepții de la regula art. 806, atât în ce privește donațiile prin contractul de căsătorie (deoarece dispozițiile art. 1223 - 1293 din Cod civil au fost abrogate) cat și în ce privește donațiile făcute între soți în timpul căsătoriei, deoarece potrivit art. 8 al Decretului nr. 31/1954 privitor la

persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare, minorul care se căsătorește dobândește prin aceasta capacitatea de exercițiu deplină.

Potrivit art. 133 alin. 3 din Codul familiei minorul nu poate să facă donații nici chiar cu încuviințare.

Articolul 807

Minorul de 16 ani poate dispune prin testament și numai pentru jumătate din bunurile de care după lege poate dispune majorele.

Articolul 808

Este capabil de a primi prin donațiune între vii oricine este conceput în momentul donațiunii.

Este capabil de a primi prin testament oricine este conceput la epoca morții testatorului.

A se vedea Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, art. 7 și 33.

Articolul 809

Minorul de șasesprezece ani nu poate, prin testament, dispune în favoarea tutorelui sau.

Minorul, ajuns la majoritate, nu poate dispune nici prin donațiune între vii, nici prin testament, în favoarea fostului sau tutore, dacă socotelile definitive ale tutelei n-au fost prealabil date și primite.

Sunt exceptați în amândouă cazurile de mai sus ascendenții minorilor, care sunt sau au fost tutori ai lor.

A se vedea:

- Art. 41 și 133 din Codul familiei;

- Art. 8 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și juridice.

Articolul 810

Doctorii în medicina sau chirurgie, ofițerii de sănătate*) și spiterii, care au tratat pe o persoană în boala din care moare, nu pot profita de dispozițiile între vii sau testamentare, ce dânsa a făcut-o în favoare-le în cursul acestei boli.

Sunt exceptate:

1. Dispozițiile remuneratorii făcute cu titlul particular; se va ține însă seama de starea dispunătorului și de serviciile făcute.

2. Dispozițiile universale, în caz de rudenie până la al patrulea grad inclusiv, afară numai dacă mortul va avea erezi în linie dreaptă și dacă acela, în profitul căruia s-a făcut dispoziția, nu este el chiar erede în linie dreaptă.

Aceleași reguli sunt aplicabile în privința preoților.

*) Medici militari.

Articolul 811

Dispozițiile între vii sau prin testament, făcute în favoarea ospiciilor, saracilor dintr-o comuna sau stabilimentelor de utilitate publică, nu pot avea efect decât dacă sunt autorizate prin ordonanțe domnești în urma avizului Consiliului de Stat.

A se vedea art. 10 al Legii pentru persoanele juridice - promulgată cu Decretul nr. 452, Monitorul Oficial nr. 27 din 6 februarie 1924, cu modificările ulterioare, și Decretul nr. 478/1954 privitor la donațiunile făcute statului - Buletinul Oficial nr. 46 din 10 decembrie 1954, care au modificat implicit art. 811.

Articolul 812

Dispozițiile în favoarea unui incapabil sunt nule, fie ele deghizate sub forma unui contract oneros, fie făcute în numele unor persoane interpuse. Sunt repute ca persoane interpuse tatăl și mama, copiii și descendenții și soțul persoanei incapabile.

Capitolul 3

Despre donațiunile între vii

Secțiunea I

Despre forma și efectele donațiunilor între vii

Articolul 813

Toate donațiunile se fac prin act autentic.

Articolul 814

Donațiunea nu obliga pe donator și nu va produce nici un efect decât din ziua în care va fi fost acceptată.

Acceptarea poate fi făcută sau în act, sau printr-un act autentic posterior, mai înainte însă de moartea celui ce daruiește; în acest din urmă caz, donațiunea n-are efect decât din ziua din care se va fi comunicat donatorului actul de acceptare.

Articolul 815

Donațiunile făcute unor minori sau unui interzis, se accepta de tutore sau de părinte.

Mama, cu toate ca tatăl ar fi în viața, și ceilalți ascendenți, cu toate ca genitorii*) ar fi în viața, vor putea asemenea sa accepte donatiunea făcuta minorei și interzisului deși ei n-ar avea calitatea de tutori.

*) Părinții.

A se vedea art. 97 din Codul familiei.

Articolul 816

Surdo-mutul ce nu știe sa scrie nu poate accepta o donatiune decât cu asistarea unui curator special numit de autoritatea judiciară, după regulile stabilite pentru minori.

A se vedea:

- Art. 152 lit. a din Codul familiei potrivit căruia curatorul se numește de autoritatea tutelara;
- Regulamentul de punere în aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale, nr. 36/1995, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 710/C/1995.

Articolul 817

Donațiunile făcute persoanelor morale nu pot fi acceptate decât prin ordonanța domnească, data în urma avizului Consiliului de Stat.

A se vedea nota de la art. 811.

Articolul 818

Când se dăruiesc bunuri ce pot fi ipotecate, transcriptia actului ce conține donatiunea și acceptarea, ca și notificarea acceptării făcuta prin act separat, se va face la judecătoria a carei raza teritorială sunt situate bunurile.

Art. 818 a fost implicit modificat prin art. 4 lit. m din Decretul nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat (Buletinul Oficial nr. 22 din 20 octombrie 1960) abrogat ulterior prin Legea nr. 36/1995.

Articolul 819

Lipsa transcriptiei poate să fie invocată de orice persoane au interes la aceasta; se excepta însă persoanele obligate a stăruii să se facă transcriptia, sau reprezentanții lor, asemenea și donatorul.

Articolul 820

Minorii, interzișii, femeile măritate, în lipsa de acceptarea sau de transcriptia donatiunii, nu pot cere obiectele dăruite; au însă, de se cuvine, recurs în contra tutorilor sau bărbatilor.

Art. 820 a fost modificat implicit prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate - promulgată cu Decretul nr. 1412 Monitorul Oficial nr. 94 din 20 aprilie 1932; astfel el se aplică numai minorilor și interzișilor, respectiv tutorilor.

Articolul 821

Donatiunea între vii pentru bunurile viitoare este revocabila.

Articolul 822

Este nulă orice donatiune făcuta cu condiții a căror îndeplinire atarna numai de voința donatorului.

Articolul 823

Este asemenea nulă, dacă s-a făcut sub condiția de a se satisface datorii sau sarcini care nu existau la epoca donatiunii sau care nu erau arătate în actul de donatiune.

Articolul 824

Când donatorul și-a rezervat dreptul de a dispune de un obiect cuprins în donatiune, sau de o sumă determinata din bunurile dăruite, dacă moare, fără sa fi dispus de dănsese, un asemenea obiect sau asemenea suma rămâne erezilor donatarului.

Articolul 825

Donatorul poate stipula întoarcerea bunurilor dăruite, atât în cazul când donatarul ar muri înaintea lui, cat și în cazul când donatarul și descendenții săi ar muri înaintea sa.

Aceste stipulații însă nu se pot face decât în favoarea donatorului.

A se vedea:

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 19);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară, Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 27).

Articolul 826

Dispozițiile art. 821, 822, 823, 824 și 825 nu se aplică la donatiunea din capitolul VI și VII, dintr-acest titlu.

Articolul 827

Orice act de donatiune de mobile este valabil numai pentru obiectele trecute într-un act estimativ subsemnat de donator și donatar.

Articolul 828

Donatorul nu este responsabil de evicțiune către donatar pentru lucrurile dăruite.

Donatorul este responsabil de evicțiune când el a promis expres garanția.

Este asemenea responsabil când evicțiunea provine din faptul sau, când este în chestiune o donatiune care impune sarcini donatorului; într-acest caz însă, garanția este obligatorie numai până la suma sarcinilor.

Secțiunea II

Despre cazurile în care donațiunile se pot revoca

Articolul 829

Donatiunea între vii se revoca, pentru neîndeplinirea condițiilor cu care s-a făcut, pentru ingratitudine și pentru naștere de copii în urma donatiunii.

Articolul 830

Când donatiunea este revocată pentru neîndeplinirea condițiilor, bunurile reintra în mana donatorului, libere de orice sarcina și ipoteca.

A se vedea:

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 19 alin. 1 - 3);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 26).

Articolul 831

Donatiunea între vii se revoca pentru ingratitudine în cazurile următoare:

1. Dacă donatarul a atentat la viața donatorului.
2. Dacă este culpabil în privința-i de delict, cruzimi sau injurii grave.
3. Dacă fără cuvânt îi refuza alimente.

Articolul 832

Revocarea pentru neîndeplinirea condițiilor și pentru ingratitudine nu se face de drept niciodată.

Articolul 833

Cererea de revocare pentru ingratitudine trebuie făcută în termen de un an din ziua faptului, sau din ziua când donatorul a cunoscut faptul.

Acțiunea de revocare nu se poate intenta în contra erezilor donatarului, nici de erezii donatorului în contra donatarului, afară numai dacă, în acest caz, acțiunea s-a intentat de donator, sau donatorul a murit în anul în care se putea intenta acțiunea.

Articolul 834

Revocarea pentru ingratitudine nu poate infirma nici înstrăinările făcute de donatar, nici ipotecile sau alte sarcini reale, cu care el ar fi putut greva obiectul dăruit; este neapărat ca acestea să se fi făcut înaintea inscripției extractului cererii de revocare pe marginea transcripției prescrisă prin art. 818.

În caz de revocare, donatarul se condamnă a întoarce valoarea obiectelor înstrăinate, după estimația ce li s-ar face în timpul cererii; se condamnă asemenea a întoarce veniturile din ziua cererii.

Articolul 835

Donațiunile făcute în favoarea maritagiului nu sunt revocabile pentru ingratitudine.

Articolul 836

Orice donațiuni prin acte între vii făcute de persoane ce n-au copii sau descendenți existenți în timpul facerii lor, oricare ar fi valoarea acestor donațiuni și sub orice titlu s-ar fi făcut, fie chiar donatiunea mutuala sau remuneratorie, fie în fine donatiunea în favoarea maritagiului făcuta soților de oricare altă persoană, afară de

ascendenții lor, sunt revocate de drept, dacă donatorul, în urma donatiunii, dobândește un copil legitim, un postum, sau chiar când a legitimat pe un copil natural, prin maritaj subsecvent.

1. A se vedea nota de la art. 830.

2. Distincția dintre copil legitim sau legitimat și copil natural a fost în întregime înlăturată prin dispozițiile Codului familiei (art. 63), astfel încât textul art. 836 a fost modificat implicit în sensul că donațiunile sunt revocate de drept, dacă donatorul, în urma donatiunii, dobândește un copil din căsătorie sau din afara căsătoriei, fie chiar postum (adică un copil născut în urma morții tatălui sau).

Articolul 837

Revocarea se face și când copilul donatorului sau al donatricei ar fi fost conceput în timpul donatiunii.

Articolul 838

Donatiunea rămâne revocată chiar când donatorul ar fi intrat în posesia lucrurilor dăruite și ar fi fost lăsat în posesia acelor lucruri după nașterea fiului donatorului; donatorul posesor nu va fi obligat a restitui fructele de orice natură luate de el, decât ziua în care i se va fi notificat nașterea fiului sau legitimarea sa prin căsătorie subsecventă.

Partea din text "sau legitimarea sa prin căsătorie subsecventă" trebuie socotită implicit abrogată drept urmare a abrogării instituției legitimării copiilor naturali prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Articolul 839

Orice clauze sau convenții, prin care donatorul ar renunța la revocarea donatiunii pentru naștere de fiu, este nulă și fără nici un efect.

Articolul 840

Prescripția acțiunii de revocare se împlinește după 30 de ani de la nașterea fiului.

Cu privire la prescripția drepturilor la acțiune care izvorăsc, în acest caz, din revocarea deplin drept a donatiunii, a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicată în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare.

Capitolul 4

Despre partea disponibilă a bunurilor și despre reducere

Secțiunea I

Despre partea disponibilă a bunurilor

Articolul 841

Liberalitățile, fie făcute prin acte între vii, fie făcute prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor dispunătorului dacă la moarte-i lasă un copil legitim; peste o a treia parte, dacă lasă doi copii; peste a patra parte, dacă lasă trei sau mai mulți.

Art. 841 a fost modificat implicit:

a) prin art. 2 din Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944, potrivit căruia libertățile făcute de soțul precedent nu vor putea trece peste jumătate din drepturile de moștenire prevăzute de lege în favoarea soțului supraviețuitor;

b) prin art. 63 din Codul familiei, care a înlăturat în întregime orice deosebire cu privire la situația copiilor din căsătorie sau din afara căsătoriei.

Articolul 842

Sunt cuprinși în articolul precedent sub nume de copii, descendenții de orice grad.

Articolul 843

Liberalitățile, prin acte între vii sau prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor, dacă în lipsa de descendenți, defunctul lasă tata și mama sau peste trei sferturi, dacă lasă numai pe unul din părinți.

Articolul 844

Dacă dispoziția prin acte între vii sau prin testament, constituie un uzufruct sau o rentă viageră, a carei valoare trece peste cantitatea disponibilă, erezii rezervatari au facultatea de a executa aceste dispoziții sau de a abandona proprietatea cantității disponibile.

Articolul 845

Valoarea bunurilor înstrăinate unui succesibil în linie dreaptă, cu sarcina unei rendite viagere sau cu rezerva de uzufruct va fi socotită în porțiunea disponibilă și excedentele, de este, se va trece în masa succesiunii. Imputația și raportul nu pot fi cerute de succesibilul în linie dreaptă care a consimțit la aceste înstrăinări.

Articolul 846

Cantitatea disponibilă poate fi data în tot sau în parte, sau prin acte între vii sau prin testament, copiilor sau altor succesibili ai donatorului, fără ca donatarul sau legatarul, ce vine la succesiune, să fie supus la raport, dacă în dispoziție se zice expres, ca ceea ce s-a dat este peste partea sa.

Declarația ca darul sau legatul este peste partea succesibilului se poate face sau în actul ce conține dispoziția, sau în urma, cu formele dispozițiilor între vii, sau testamentare.

Secțiunea II

Despre reducțiunea donațiunilor și a legatelor

Articolul 847

Liberalitățile prin act sau între vii sau prin testament, când vor trece peste partea disponibilă, vor fi reduce la aceasta parte.

Articolul 848

Reducțiunea liberalităților între vii nu va putea fi cerută decât numai de erezii rezervatari, de erezii acestora sau de cei care înfățișează drepturile lor.

Articolul 849

Partea disponibilă se calculează cu chipul următor: pe lângă bunurile ce a lăsat donatorul sau testatorul în momentul morții sale, se adaugă prin calcul și bunurile de care a dispus prin donațiuni între vii, după starea lor din momentul donațiunii și după valoarea ce au avut în momentul morții donatorului. Din aceasta masa de bunuri, scăzându-se datoriile, pe ceea ce va rămânea se calculează partea disponibilă, după numărul și calitatea erezilor.

Articolul 850

Întâi se vor reduce dispozițiile testamentare; când bunurile cuprinse în aceste dispoziții nu vor mai fi, atunci numai se va face reducțiunea donațiunilor.

Reducțiunea va începe de la cea din urma donațiune, după săvârșirea acesteia se va trece îndată la cea a doua după dânsa, și așa pe rând până la cea mai veche donațiune.

Articolul 851

Când donațiunea între vii, supusă la reducțiune, s-a făcut la unul din cei cu drept de moștenire, acesta va putea scădea partea cu care ar trebui să se reducă donațiunea, din partea ce i s-ar cuveni ca erede în bunurile nedispunibile, dacă aceste bunuri sunt de aceeași natura cu cele dăruite.

Articolul 852

Se vor reduce cu analogie*) atât legatele universale cat și cele particulare, fără distincție.

*) Proportional cu valoarea lor.

Articolul 853

Când testatorul va declara ca un legat să fie plătit preferându-se celorlalte, acest legat nu va fi supus la reducțiune, decât după ce valoarea celorlalte legate nu va împlini rezerva legală.

Articolul 854

Donatarul va restitui fructele porțiunii ce trece peste partea disponibilă, din momentul morții donatorului.

Articolul 855

Donatarul este obligat, dacă a alienat bunurile dăruite, să facă în urma raportul excedentului peste porțiunea disponibilă, după valoarea lucrurilor din timpul morții disponentului.

A se vedea, de asemenea, art. 25 al Legii nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare.

Capitolul 5

Despre dispozițiile testamentare

Secțiunea I

Reguli generale pentru forma testamentelor

Articolul 856

Orice persoană este capabilă de a face testament, dacă nu este poprită de lege.

Articolul 857

Doua sau mai multe persoane nu pot testa prin același act, una în favoarea celeilalte, sau în favoarea unei a treia persoane.

Articolul 858

Un testament poate fi sau olograf, sau făcut prin act autentic, sau în forma mistica.

A se vedea și :

- Legea nr. 66 din 3 iulie 1996 privind reorganizarea Casei de Economii și Consemnațiuni din România în societate bancară pe acțiuni publicată în Monitorul Oficial nr. 140 din 5 iulie 1996;

Articolul 859

Testamentul olograf nu este valabil decât când este scris în tot, datat și subsemnat de mana testatorului.

Articolul 860

Testamentul autentic este acela care s-a adevărit de judecătoria competența.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 861-863

(Abrogate prin Legea nr. 358 din 3 iulie 1944 pentru autentificarea și legalizarea înscrisurilor, pentru investirea cu data certa și legalizarea copiilor de pe înscrisuri).

Articolul 864

Când testatorul va voi să facă un testament mistic sau secret, trebuie neapărat sa-l iscălească, sau ca l-a scris el însuși, sau ca a pus pe altul a-l scrie.

Hârtia în care s-au scris dispozițiile testatorului sau hârtia care servește de plic, de va fi, se va strânge și se va sigila.

Testatorul va prezenta judecătoriei competente testamentul strâns și pecetluit, precum s-a zis, sau îl va strânge și-l va pecetlui înaintea judecătoriei. Testatorul va declara ca dispozițiile din acea hârtie este testamentul sau, scris și iscălit de el însuși, sau scris de altul și iscălit de testator.

Când testatorul, din cauza de boala, va fi în neposibilitate fizica de a se prezenta înaintea judecătoriei, atunci prezentarea testamentului, pecetluirea lui și declarația susmenționată, se vor face înaintea judecătorului, numit de judecătorie pentru acest sfârșit.

Judecătoria, sau judecătorul numit, va face actul de subscripție*) pe hârtia în care s-a scris testamentul, sau pe hârtia care servește de plic.

Acest act se va subscrie atât de testator, cat și de judecătorie sau judecător.

Toată lucrarea de mai sus nu va putea fi întreruptă de nici o alta operație; când testatorul, din o cauza posterioară subsemnării testamentului, va declara că nu poate subsemna subscripția*), aceasta declarație se va trece în subscripție.

*) Proces verbal de suprascriere.

Articolul 865

Acei care nu știu sau care nu pot citi și scrie nu pot face testament în forma mistica.

Articolul 866

Când testatorul nu poate vorbi, dar știe a scrie, atunci declarația ca testamentul este al său o va face în scris în capul actului de subscripție*) înaintea judecătorului numit, sau înaintea judecătoriei.

Judecătoria sau judecătorul numit va constata în actul de subscripție*) declarația testatorului.

*) Proces verbal de suprascriere.

Articolul 867

În cazurile când se numește un judecător, el va comunica procesul sau verbal judecătoriei, care va legaliza actul de subscripție sau testamentul.

Secțiunea II

Despre regulile speciale asupra formelor catorva testamente

Articolul 868

Testamentele militarilor și ale indivizilor întrebuințați în armata sunt în orice țară valabil făcute în prezența unui cap de batalion sau de escadron, sau în prezența oricărui alt ofițer superior, asistat de doi martori, sau în prezența a doi comisari de război, sau în prezența unui din comisari asistat de doi martori.

A se vedea nota de la art. 874.

Articolul 869

Sunt asemenea, dacă testatorul este bolnav sau rănit, valabil făcute în prezența capului ofițerului de sănătate asistat de comandantul militar, însărcinat cu poliția ospiciului.

A se vedea nota de la art. 810, cu privire la ofițeri de sănătate. În prezent art. 869 trebuie înțeles ca se referă la medicul militar șef al spitalului.

Articolul 870

Dispozițiile articolelor precedente nu sunt admisibile decât în privința acelor ce sunt în expediție militară, sau în cuartier, sau în garnizoana afară din teritoriul român, sau prizonieri la inamici, fără ca cei ce sunt în cuartier sau în garnizoana înăuntrul țării să poată profita de aceasta latitudine, de nu se găsesc în o cetate asediată, sau în alte locuri ale căror porți să fie închise și comunicațiile întrerupte din cauza războiului.

Articolul 871

Testamentul făcut în forma mai sus arătată este nul după șase luni de la întoarcerea testatorului într-un loc unde are libertatea de a testa cu formele ordinare.

Articolul 872

Testamentul făcut într-un loc care este scos din comunicație din cauza ciumei sau altei boli contagioase, se poate face înaintea unui membru al consiliului municipal, asistat de doi martori.

Pentru noțiunea de consilier municipal, a se vedea Legea administrației publice locale nr. 69/1991 republicată în Monitorul Oficial nr. 79 din 18 aprilie 1996.

Articolul 873

Testamentul menționat în articolul precedent este nul după trecerea de șase luni de la deschiderea comunicațiilor cu locul unde se găsește testatorul, sau după șase luni de la trecerea sa într-un loc unde comunicațiile nu sunt întrerupte.

Articolul 874

Testamentele făcute pe mare în timp de voiaj sunt valabile:

Pe corăbii și alte bastimente ale țării, când sunt făcute în prezența ofițerului comandant al bastimentului, sau în lipsa-i în prezența celui ce-l înlocuiește după ordinea serviciului, însă și unul și altul asistați de ofițerul de administrație, sau de ofițerul ce îndeplinește funcțiunile acestuia.

Pe bastimentele de comerț, când sunt făcute în prezența scribului bastimentului sau în prezența celui ce-l înlocuiește, însă și unul și altul asistați de capitanul sau de patronul, sau în lipsa-le, de acei ce-i înlocuiesc.

În toate cazurile, funcționarii în prezența căror se fac aceste testamente vor fi asistați de către doi martori.

Termenii folosiți în art. 874 și urm. pentru desemnarea funcțiilor la care se referă aceste dispoziții nu mai sunt în concordanță, în cea mai mare parte, cu funcțiile și denumirile legale în vigoare.

Articolul 875

Pe bastimentele statului, testamentul căpitanului, sau acela al ofițerului însărcinat cu administrația, pe bastimentele de comerț, testamentul căpitanului, al patronului, sau al scribului se pot face în prezența aceluia ce, în ordinea serviciului, vin după dănsii, conformându-se pentru celelalte formalități cu dispozițiile articolului precedent.

Articolul 876

În toate cazurile, testamentele menționate în cele două articole precedente se vor face fiecare în două exemplare originale.

Articolul 877

Dacă bastimentul intra într-un port străin, unde se găsește un agent d-ai țării, funcționarii, în prezența cărora s-a făcut testamentul, sunt datori să depună unul din exemplarele originale, închis și pecetluit în mâinile acestui agent, care-l va trimite Ministerului de Interne, spre a fi înaintat la grefa judecătoriei domiciliului testatorului.

Articolul 878

După întoarcerea bastimentului în țara, fie în portul armamentului*), fie în orice alt port, cele două exemplare originale ale testamentului închise și pecetluite sau exemplarul original rămas, dacă după articolul precedent celălalt a fost depus în cursul voiajului, vor fi date la biroul comandantului de port**), care le va trimite fără întârziere Ministerului de Interne, ce va face depozitul conform articolului precedent.

*) Portul de înscriere al vasului.

**) Organ portuar.

Articolul 879

Se va înscrie pe marginea rolului bastimentului*) numele testatorului, menționându-se despre remiterea originalelor testamentului în mâinile agentului, sau la biroul comandantului de port**).

*) Rolul de echipaj.

**) Organ portuar.

Articolul 880

Testamentul nu va fi reputat ca făcut pe mare, deși s-ar fi făcut în cursul voiajului, dacă în timpul în care s-a fost făcut, bastimentul s-ar fi apropiat de un țărm străin unde s-ar afla un agent al României. În acest caz testamentul nu este valabil decât dacă s-a făcut după formele prescrise de legea României, sau după acelea întrebuițate în țara unde a fost făcut.

Articolul 881

Dispozițiile de mai sus se aplică și la testamentele pasagerilor, care nu fac parte din echipaj.

Articolul 882

Testamentul făcut pe mare cu formele articolului 874 nu este valabil decât dacă testatorul moare pe mare, sau după trei luni de la întoarcerea lui pe uscat, într-un loc unde ar fi putut să-l refacă cu formele ordinare.

Articolul 883

Testamentul făcut pe mare nu va putea cuprinde nici o dispoziție în favoarea ofițerilor bastimentului, dacă dâșii nu sunt rude cu testatorul.

Articolul 884

Testamentele cuprinse în articolele precedente ale prezentei secțiuni vor fi subscrise de testatori și de ofițerii publici, în prezenta căror s-au făcut.

Dacă testatorul declară că nu știe sau nu poate subscrie, se face mențiune de declarația sa și de cauza ce l-a împiedicat de a subscrie.

În cazurile în care se cere asistența de doi martori, testamentul va fi subscris cel puțin de unul dintr-înșii și se va face mențiune de cauza ce a împiedicat pe celălalt de a subscrie.

Articolul 885

Romanul ce s-ar afla în țara străină va putea face testamentul sau, sau în forma olografă, sau în forma autentică întrebuițată în locul unde se face testamentul.

Vezi nota de la art. 802.

Articolul 886

Formalitățile la care sunt supuse deosebitele testamente prin dispozițiile prezentei secțiuni și acelea ale secțiunii precedente se vor observa sub pedeapsa de nulitate.

Secțiunea III

Despre instituția de moștenitori și despre legate în genere

Articolul 887

Se poate dispune prin testament de toată sau de o fracțiune din starea cuiva, sau de unul sau mai multe obiecte determinate.

Secțiunea IV

Despre legatul universal

Articolul 888

Legatul universal este dispoziția prin care testatorul lasă după moarte-i, la una sau mai multe persoane, universalitatea bunurilor sale.

Articolul 889

Când testatorul are erezi rezervatari, legatarul universal va cere de la aceștia punerea în posesiune a bunurilor cuprinse în testament.

Articolul 890

Legatarul universal are drept a pretinde fructele bunurilor cuprinse în testament, din ziua cererii în judecata, sau din ziua în care eredele a consimțit a-i da legatul.

Articolul 891

Când testatorul nu a lăsat erezi rezervatari, legatarul universal va cere de la justiție posesiunea bunurilor cuprinse în testament.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 892

Testamentul olograf sau mistic, înainte de a fi executat, se va prezenta tribunalului județean în a cărei raza teritorială s-a deschis succesiunea.

Președintele va constata prin proces verbal deschiderea testamentului și starea în care l-a găsit și va ordona depunerea lui la grefa tribunalului.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 893

Legatarul universal, care va veni la moștenire în concurs cu un erede rezervatar, este obligat la datoriile și sarcinile succesiunii personal până în concurența părții sale, și ipotecar pentru tot.

Secțiunea V

Despre legatele unei fracțiuni de moștenire

Articolul 894

Acest legat poate avea de obiect o fracțiune a moștenirii, precum jumătate, a treia parte sau toate imobilele sau toate mobilele, sau o fracțiune din imobile sau mobile.

Orice alt legat este singular.

Articolul 895

Legatarul unei fracțiuni de ereditate va cere posesiunea de la erezii rezervatari, în lipsa acestora de la legatarii universali, iar în lipsa și acestora din urma, de la ceilalți erezi legitimi.

Articolul 896

Legatarul unei fracțiuni din ereditate este obligat la sarcinile și datoriile succesiunii testatorului, personal, în proporție cu partea sa și ipotecar pentru tot.

Articolul 897

Legatarul universal, sau acela al unei fracțiuni a succesiunii, nu se poate pune în posesiunea legatului, fără a se face, după cererea lui, un inventar al bunurilor ce compun legatul, de judecătoria în ocolul*) căreia s-a deschis succesiunea.

Legatarul, care va primi a intra în posesiunea bunurilor fără inventar, va fi obligat a plăti toate debitele succesiunii, chiar de ar fi mai mari decât averea lăsată de testator.

*) Raza teritorială.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 898

Legatarul unei fracțiuni de moștenire poate pretinde fructele din ziua cererii în judecata, sau din ziua în care i s-a oferit de buna voie darea legatului.

Secțiunea VI

Despre legatele singulare

Articolul 899

Orice legat pur și simplu da legatarului, din ziua morții testatorului, un drept asupra lucrului legat, drept transmisibil erezilor și reprezentanților săi.

Cu toate acestea, legatul singular nu va putea intra în posesia lucrului legat, nici a pretinde fructele sau interesele*), decât în ziua în care a făcut cererea în judecata sau din ziua în care predarea legatului i s-a încuviințat de buna voie.

*) Dobânzile.

Articolul 900

Interesele*) și fructele lucrului legat devin ale legatarului din momentul morții testatorului, și dacă dânsul n-a făcut cerere înaintea justiției:

1. când testatorul a declarat expres în testament ca voiește a urma astfel;
2. când s-a legat drept alimente o rentă viageră sau o pensie.

*) Prin termenul "donator", textul articolului se referă în realitate la testator.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 901

Cheltuielile cererii pentru predare sunt în sarcina succesiunii, fără ca cu aceasta să se poată reduce rezerva legală.

În caz când testatorul ar ordona altfel prin testament, se va urma după voința lui.

Articolul 902

Erezi testatorului sau orice altă persoană obligată a plăti un legat sunt personal datori a-l achita, fiecare în proporție cu partea ce ia din succesiune.

Sunt datori ipotecări pentru tot, până în concurența valorii imobilelor ce dețin.

Articolul 903

Lucrul legat se va preda cu accesoriile necesare, în starea în care se găsea la moartea donatorului.

Articolul 904

Când cel ce a dat legat un imobil, a mărit în urma acest imobil prin alte achiziții, aceste achiziții, și de ar fi alături de imobilele, nu pot fi socotite ca parte a legatului, de nu se face o nouă dispoziție pentru aceasta.

Infrumusetările și construcțiile noi, făcute asupra fondului legat, fac parte dintr-însul.

Asemenea face parte din legat adausul ce testatorul a făcut unui loc închis, întinzând îngrădirile sale.

Articolul 905

Dacă înaintea testamentului sau în urma, lucrul legat a fost ipotecat pentru datoria succesiunii, sau chiar pentru alta datorie, sau supus dreptului de uzufruct, acela ce este dator a da legatul, nu este ținut a libera lucrul de aceasta sarcină, afară numai dacă testatorul l-a obligat expres la aceasta.

Articolul 906

Când testatorul, știind, a dat legat lucrul altuia, însărcinatul cu acel legat este dator a da, sau lucrul în natura sau valoarea lui din epoca morții testatorului.

Articolul 907

Când testatorul, neștiind, a legat un lucru străin, legatul este nul.

Articolul 908

Când legatul dat este un lucru nedeterminat, însărcinatul cu legatul nu este obligat a da un lucru de calitate cea mai bună, nu poate oferi însă nici lucrul cel mai rău.

Articolul 909

Legatarul singular nu este obligat a plăti datoriile succesiunii.

Secțiunea VII **Despre executorii testamentari**

Articolul 910

Testatorul poate numi unul sau mai mulți executori testamentari.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 911

El poate să le dea de drept în posesiune, toată sau parte numai din averea sa mobilă, pentru un timp care nu va trece peste un an de la moartea sa.

Articolul 912

Eretele poate să-i scoată din posesiune, oferindu-le sume îndestulătoare pentru plata legatelor de lucruri mobile, sau justificând că a plătit aceste legate.

Articolul 913

Acela ce nu se poate obliga nu poate fi nici executor testamentar.

Articolul 914

Femeia maritată nu poate fi executor testamentară, decât cu consimțământul bărbatului.

Dacă ea este separată de bunuri, sau prin contractul de mariaj, sau prin sentința judecătorească, va putea deveni executor testamentară, cu consimțământul bărbatului sau cu autorizația justiției în caz de refuz din parte-i.

Dispozițiile art. 914 au fost abrogate implicit prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate promulgată cu Decretul nr. 1412, Monitorul Oficial nr. 94 din 20 aprilie 1932.

Articolul 915

Minorele nu poate fi executor testamentar, chiar cu autorizația tutorelui.

Articolul 916

Executorii testamentari vor cere punerea pecetilor*), dacă sunt și erezi minori, interziși sau absenți**).

Ei vor stăruia să se face inventarul bunurilor succesiunii în prezența eredelui prezumtiv, sau în lipsa-i, după ce i s-au făcut chemările legitime***).

Ei vor cere vinderea mișcătoarelor în lipsa de sumă îndestulătoare pentru plata legatelor.

Ei vor îngriji ca testamentele să se execute și, în caz de contestație asupra execuției, ei pot să intervină ca să susțină validitatea lor.

Ei sunt datori, după trecere de un an de la moartea testatorului, a da socoteala despre gestiunea lor.

Aplicarea sigiliilor și inventarierea se fac potrivit dispozițiilor Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorială notarială, Buletinul Oficial nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în Buletinul Oficial nr. 25 din 7 decembrie 1960.

*) Sigilii.

**) Dispăruți.

***) După ce a fost citat.

Articolul 917

Dreptul executorului testamentar nu trece la erezii săi.

Articolul 918

Dacă sunt mai mulți executori testamentari care au primit această sarcină, unul singur va putea lucra în lipsa-le.

Ei vor fi responsabili solidar de a da socoteala de mișcătoarele ce li s-au încredințat, afară numai dacă testatorul a despărțit funcțiile lor și dacă fiecare din ei s-a mărginit în ceea ce i s-a încredințat.

Articolul 919

Cheltuielile făcute de executorul testamentar pentru punerea pecetilor*) pentru inventar, pentru socoteli și alte cheltuieli relative la funcțiunile sale sunt în sarcina succesiunii.

*) Sigilii.

Secțiunea VIII

Despre revocarea testamentelor și despre caducitatea lor

Articolul 920

Un testament nu poate fi revocat, în tot sau în parte, decât sau prin un act legalizat de judecătoria competență, care act va cuprinde mutarea voinței testatorului, sau prin un testament posterior.

Prin expresia "act legalizat de judecătoria competență", textul art. 920 se referă la actul notarial.

A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

Articolul 921

Testamentul posterior care nu revoca anume pe cel anterior, nu desființează din acesta, decât numai acele dispoziții care sunt incompatibile sau contrarii cu acelea ale testamentului posterior.

Articolul 922

Revocarea făcută prin testamentul posterior va avea toată validitatea ei, cu toate ca acest act a rămas fără efect din cauza necapacității eredelui, sau a legatarului, sau din cauza ca aceștia nu au voit a primi ereditatea.

Articolul 923

Orice înstrăinare a obiectului legatului, făcută cu orice mod sau condiție, revoca legatul pentru tot ce s-a înstrăinat, chiar când înstrăinarea va fi nulă, sau când obiectul legat va fi reintrat în starea testatorului.

Articolul 924

Orice dispoziție testamentară devine caducă, când acela în favoarea căruia a fost făcută a murit înaintea testatorului.

Articolul 925

Orice dispoziție testamentară, făcută sub condiție suspensivă, cade când eredele sau legatarul a murit înaintea îndeplinirii condiției.

Articolul 926

Dispoziția testamentară, făcută de la un timp înainte nu oprește pe eredele numit sau pe legatar de a avea un drept dobândit din momentul morții testatorului.

Articolul 927

Legatul va fi caduc, dacă lucrul legat a pierit de tot din viața testatorului.

Articolul 928

Orice dispoziție testamentară cade când eredele numit sau legatarul nu va primi-o sau va fi necapabil a o primi.

Articolul 929

Când din dispozițiile testamentare va rezultă ca cugetul testatorului a fost de a da legatarilor dreptul la totalitatea obiectului legat, atunci acela din legatari, care vine la legat, ia totalitatea; iar de primesc mai mulți legatari, legatul se împarte între ei, fără a se scădea părțile legatarilor necapabili, sau ale acelora care n-au primit legatul, sau care au murit înaintea testatorului.

Articolul 930

Aceleași cauze care, după art. 830 și după cele dintâi doua dispoziții ale art. 831, autoriza cererea de revocare a donațiunilor între vii, vor fi primite și la cererea revocării dispozițiilor testamentare.

Articolul 931

Dacă cererea de revocare este intemeiată pe o injurie grava, făcută memoriei testatorului, acțiunea va trebui să fie intentată în curs de un an din ziua delictului.

Capitolul 6

Despre donațiuni făcute soților prin contractul de maritagi

Articolul 932

Donațiunile făcute soților sau unuia dintr-înșii, prin contractul de maritagi, nu sunt supuse la nici o formalitate.

Dispoziția art. 932 a devenit inaplicabilă ca urmare a abrogării titlului IV din cartea III a Codului civil, "Despre contractul de căsătorie și despre drepturile respective ale soților", prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Articolul 933

Donatorul poate, în cazul articolului precedent, să dea donațiune și bunurile sale viitoare.

Donatorul în asemenea caz nu mai poate dispune gratuit de bunurile sale.

Când donatorul supraviețuiește soților sau soțului donatar, donațiunea este revocabilă.

A se vedea nota de la art. 932.

Articolul 934

Prin contractul de maritagi, se poate face cumulativ donațiunea bunurilor prezente și viitoare, sau a unei părți numai dintr-aceste bunuri, cu îndatorirea însă de a se anexa actului un stat de datoriri și sarcinile existente, la care este supus donatorul în momentul donațiunii. În acest caz donatarul este liber să se lepede la moartea donatorului de bunurile viitoare și să oprească numai pe cele prezente.

A se vedea nota de la art. 932.

Articolul 935

Dacă statul de care se face mențiune în articolul precedent, nu s-a anexat actului ce conținea donatiunea bunurilor prezente și viitoare, donatarul nu poate decât sau a accepta sau a se lepada de donatiune în întregul ei.

Când accepta, nu poate cere decât bunurile existente la moartea donatorului, și este supus la toate datoriile și sarcinile succesiunii.

A se vedea nota de la art. 932.

Capitolul 7

Despre dispozițiile dintre soți, făcute sau în contractul de maritagi sau în timpul maritagiului

Articolul 936

Sotii pot prin contractul de maritagi să-și facă reciproc, sau numai unul altuia, orice donatiune vor dori.

A se vedea nota de la art. 932.

Articolul 937

Orice donatiune făcută între soți în timpul maritagiului este revocabila.

Revocarea se poate cere de femeie, fără nici o autorizație.

O asemenea donatiune nu este revocabila pentru ca în urma s-au născut copii.

1. Dispoziția alin. 2 din art. 937, care constituia o excepție de la regula generală a incapacității femeii măritate, a fost implicit abrogată prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate promulgată cu Decretul nr. 1412, Monitorul Oficial nr. 94 din 20 aprilie 1932.

2. Donațiunile între soți pot avea ca obiect numai bunurile proprii. A se vedea, în acest sens, art. 30 din Codul familiei.

3. A se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 24);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 32).

Articolul 938

Sotii nu pot, în timpul maritagiului, să-și facă, nici prin acte între vii, nici prin testament, vreo donatiune mutuala și reciprocă printr-unul și același act.

Articolul 939

Bărbatul sau femeia care, având copii dintr-alt maritagi, va trece în al doilea sau subsecvent maritagi, nu va putea darui soțului din urma decât o parte egala cu partea legitima a copilului ce a luat mai puțin, și fără ea, nici într-un caz, donatiunea sa treacă peste cuarțul bunurilor.

Cu privire la aplicarea dispoziției art. 939 a se vedea și Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944.

Articolul 940

Sotii nu pot să-și dăruiască indirect mai mult decât s-a arătat mai sus.

Orice donatiune, deghizată sau făcută unei persoane interpuse, este nulă.

Articolul 941

Sunt reputate persoane interpuse copiii ce soțul donatar are din alt maritaj, asemenea sunt reputate și rudele soțului donatar, la a căror ereditate acesta este chemat în momentul donatiunii.

Titlul III DESPRE CONTRACTE SAU CONVENȚII

Capitolul 1

Dispoziții preliminare

Articolul 942

Contractul este acordul între doua sau mai multe persoane spre a constitui sau a stinge între dânsii un raport juridic.

Articolul 943

Contractul este bilateral sau sinalagmatic când părțile se obliga reciproc una către alta.

Articolul 944

Contractul este unilateral, când una sau mai multe persoane se obliga către una sau mai multe persoane, fără ca acestea din urma să se oblige.

Articolul 945

Contractul oneros este acela în care fiecare parte voiește a-și procura un avantaj.

Articolul 946

Contractul gratuit sau de binefacere este acela în care una din părți voiește a procura, fără echivalent, un avantaj celeilalte.

Articolul 947

Contractul cu titlu oneros este comutativ, atunci când obligația unei părți este echivalentul obligației celeilalte. Contractul este aleatoriu când echivalentul depinde, pentru una sau toate părțile, de un eveniment incert.

Capitolul 2

Despre condițiile esențiale pentru validitatea convențiilor

Articolul 948

Condițiile esențiale pentru validitatea unei convenții sunt:

1. capacitatea de a contracta;
2. consimțământul valabil al părții ce se obliga;
3. un obiect determinat;
4. o cauza licita.

A se vedea și art. 34 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Secțiunea I

Despre capacitatea părților contractante

Articolul 949

Poate contracta orice persoană ce nu este declarata necapabilă de lege.

A se vedea și art. 6 - 8 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Articolul 950

Necapabili de a contracta sunt:

1. minorii;
2. interzișii;
3. (Abrogat prin Legea pentru ridicarea incapacității civile a femeii măritate - promulgată cu Decretul nr. 1412, Monitorul Oficial nr. 94 din 20 aprilie 1932);
4. în genere toți acei căror legea le-a prohibit oarecare contracte.

A se vedea și:

- Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și juridice - Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare (art. 9 - 11);
- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105, 124, 129, 133, 147);
- Codul muncii - Legea nr. 10/1972, Buletinul Oficial nr. 140 din 1 decembrie 1972 (art. 7), cu modificările ulterioare.

Articolul 951

Minorele nu poate ataca angajamentul sau pentru cauza de necapacitate, decât în caz de leziune.

Art. 951 a fost modificat implicit prin art. 25 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare, care precizează ca, de la data intrării în vigoare a decretului privitor la

persoanele fizice și persoanele juridice, aplicarea dispozițiilor legale referitoare la acțiunea în anulare pentru leziune se restrânge la minorii care, având vârsta de 14 ani împliniți, încheie singuri, fără încuviințarea părinților sau a tutorelui, acte juridice pentru a căror validitate nu se cere și încuviințarea prealabilă a autorității tutelare, dacă aceste acte le pricinuiesc vreo vătămare. Potrivit aceluiași text, actele juridice, ce se încheie de minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani, sunt anulabile pentru incapacitate, chiar dacă nu exista leziune. Totodată, minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani nu răspund pentru fapta lor ilicită decât dacă se dovedește ca au lucrat cu discernământ.

Articolul 952

Persoanele capabile de a se obliga nu pot opune minorului și interzisului incapacitatea lor.

Secțiunea II Despre consimțământ

Articolul 953

Consimțământul nu este valabil, când este dat prin eroare, smuls prin violență, sau surprins prin dol.

Articolul 954

Eroarea nu produce nulitate decât când cade asupra substanței obiectului convenției.

Eroarea nu produce nulitate când cade asupra persoanei cu care s-a contractat, afară numai când considerația persoanei este cauza principală, pentru care s-a făcut convenția.

Articolul 955

Violența în contra celui ce s-a obligat este cauza de nulitate, chiar când este exercitată de altă persoană decât aceea în folosul carei s-a făcut convenția.

Articolul 956

Este violență totdeauna când, spre a face pe o persoană a contracta, i s-a insuflat temerea, raționabilă după dânsa, ca va fi expusă persoana sau averea sa unui rău considerabil și prezent.

Se ține cont în aceasta materie de etate, de sex și de condiția persoanelor.

Articolul 957

Violența este cauza de nulitate a convenției și când s-a exercitat asupra soțului sau a soției, asupra descendenților și ascendenților.

Articolul 958

Simpla temere reverentiară, fără violență, nu poate anula convenția.

Articolul 959

Convenția nu poate fi atacată pentru cauza de violență dacă, după încetarea violenței, convenția s-a aprobat, expres sau tacit, sau dacă a trecut timpul defipt de lege pentru restituțiune*).

*) Pentru exercitarea dreptului la acțiunea în anulare.

Cu privire la prescripția dreptului la acțiunea în anulare, a se vedea nota 1 de la art. 1900.

Articolul 960

Dolul este o cauza de nulitate a convenției când mijloacele viclene, întrebuințate de una din părți, sunt astfel, încât este evident că, fără aceste masinării, cealaltă parte n-ar fi contractat.

Dolul nu se presupune.

Articolul 961

Convenția făcută prin eroare, violență sau dol, nu este nulă de drept, ci da loc numai acțiunii de nulitate.

Secțiunea III Despre obiectul convențiilor

Articolul 962

Obiectul convențiilor este acela la care părțile sau numai una din părți se obliga.

Articolul 963

Nu mai lucrurile ce sunt în comerț*) pot fi obiectul unui contract.

*) În circuitul civil.

Articolul 964

Obligația trebuie să aibă de obiect un lucru determinat, cel puțin în specia sa.

Cantitatea obiectului poate fi necertă, de este posibilă determinarea sa.

Articolul 965

Lucrurile viitoare pot fi obiectul obligației.

Nu se poate face renunțare la o succesiune ce nu este deschisă, nici se pot face învoiuri asupra unei astfel de succesiuni, chiar de s-ar da consimțământul celui a cărui succesiune este în chestiune.

Secțiunea IV Despre cauza convențiilor

Articolul 966

Obligația fără cauza sau fondată pe o cauza falsă, sau nelicita, nu poate avea nici un efect.

Articolul 967

Convenția este valabilă, cu toate ca cauza nu este expresă.

Cauza este prezumată până la dovada contrarie.

Articolul 968

Cauza este nelicita când este prohibita de legi, când este contrarie bunelor moravuri și ordinii publice.

Capitolul 3 Despre efectul convențiilor

Secțiunea I Dispoziții generale

Articolul 969

Convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante.

Ele se pot revoca prin consimțământul mutual sau din cauze autorizate de lege.

Articolul 970

Convențiile trebuie executate cu buna-credință.

Ele obliga nu numai la ceea ce este expres într-însele, dar la toate urmările, ce echitatea, obiceiul sau legea da obligației, după natura sa.

Articolul 971

În contractele ce au de obiect translația proprietății, sau unui alt drept real, proprietatea sau dreptul se transmite prin efectul consimțământului părților, și lucrul rămâne în rizico-pericolul dobânditorului, chiar când nu i s-a făcut tradițiunea lucrului.

1. În cazurile anume prevăzute de dispoziții normative speciale, care constituie derogări de la regula generală a art. 971, proprietatea nu se transmite prin simplul consimțământ al părților.

2. În ce privește transmiterea dreptului de proprietate imobiliară a se vedea și:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 17 alin. 1);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4 și 5).

Articolul 972

Dacă lucrul ce cineva s-a obligat succesiv a da la doua persoane este mobil, persoana pusă în posesiune este preferita și rămâne proprietara, chiar când titlul sau este cu data posterioară, numai posesiunea să fie de buna-credință.

Secțiunea II Despre efectul convențiilor în privința persoanelor a treia

Articolul 973

Convențiile n-au efect decât între părțile contractante.

Articolul 974

Creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului lor, afară de acelea care îi sunt exclusiv personale.

Articolul 975

Ei pot asemenea, în numele lor personal, sa atace actele viclene, făcute de debitor în prejudiciul drepturilor lor.

Articolul 976

Cu toate acestea, sunt datori, pentru drepturile enunțate la titlul succesiunii, acela al contractelor de maritaj și drepturilor respective ale soților, să se conformeze cu regulile cuprinse într-însele.

Dispozițiile art. 1223-1293 Cod civil care alcătuiesc titlul IV din cartea a III-a "Despre contractul de căsătorie și despre drepturile respective ale soților" au fost abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Secțiunea III

Despre interpretarea convențiilor

Articolul 977

Interpretarea contractelor se face după intenția comuna a părților contractante, iar nu după sensul literal al termenilor.

Articolul 978

Când o clauza este primitoare de doua înțelesuri, ea se interpretează în sensul ce poate avea un efect, iar nu în acela ce n-ar putea produce nici unul.

Articolul 979

Termenii susceptibili de doua înțelesuri se interpretează în înțelesul ce se potrivește mai mult cu natura contractului.

Articolul 980

Dispozițiile indoioase se interpretează după obiceiul locului unde s-a încheiat contractul.

Articolul 981

Clauzele obișnuite într-un contract se subînțeleg, deși nu sunt exprese într-însul.

Articolul 982

Toate clauzele convențiilor se interpretează unele prin altele, dându-se fiecărei înțelesul ce rezultă din actul întreg.

Articolul 983

Când este indoiala, convenția se interpretează în favoarea celui ce se obliga.

Articolul 984

Convenția nu cuprinde decât lucrurile asupra cărora se pare ca părțile și-au propus a contracta, oricât de generali ar fi termenii cu care s-a încheiat.

Articolul 985

Când într-un contract s-a pus anume un caz pentru a se explica obligația, nu se poate susține ca printr-acesta s-a restrâns întinderea ce angajamentul ar avea de drept în cazurile neexprese.

Capitolul 4

Despre cvasi-contracte

Articolul 986

Cvasi-contractul este un fapt licit și voluntar, din care se naște o obligație către o altă persoană sau obligații reciproce între părți.

Vezi art. 104-106 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în Monitorul Oficial nr. 245/1 octombrie 1992.

Articolul 987

Acela care, cu voința, gere*) interesele altuia, fără cunoștința proprietarului, se obliga tacit a continua gestiunea ce a început și a o săvârși, până ce proprietarul va putea îngriji el însuși.

*) Administrează.

Articolul 988

Gerantul este obligat, cu toate ca stapanul a murit înaintea săvârșirii afacerii, a continua gestiunea până ce eredele va putea lua direcțiunea afacerii.

Articolul 989

Gerantul este obligat a da gestiunii îngrijirea unui bun proprietar.

Articolul 990

Gerantul nu răspunde decât numai de dol, dacă fără intervenția lui, afacerea s-ar fi putut compromite.

Articolul 991

Stapanul ale cărui afaceri au fost bine administrate este dator a îndeplini obligațiile contractate în numele sau de gerant, a-l indemniza de toate acele ce el a contractat personalmente și a-i plăti toate cheltuielile utile și necesare ce a făcut.

Articolul 992

Cel ce, din eroare sau cu știința, primește aceea ce nu-i este debit, este obligat a-l restitui aceluia de la care l-a primit.

Articolul 993

Acela care, din eroare, crezându-se debitor, a plătit o datorie, are drept de repetițiune în contra creditorului.

Acest drept încetează când creditorul, cu buna-credința, a desființat titlul sau de creanță; dar atunci cel ce a plătit are recurs în contra adevăratului debitor.

Articolul 994

Când cel ce a primit plata a fost de rea-credința, este dator a restitui atât capitalul, cât și interesele*) sau fructele din ziua plății.

*) Administrează.

Articolul 995

Când lucrul plătit nedebit era un imobil sau un mobil corporal, cel ce l-a primit cu rea-credința este obligat a-l restitui în natura, dacă exista, sau valoarea lucrului dacă a pierit sau s-a deteriorat chiar în cazuri fortuite, afară numai de va proba ca la aceste cazuri ar fi fost expus lucrul fiind și în posesiunea proprietarului.

Cel care a primit lucrul, cu buna-credința, este obligat a-l restitui, dacă exista, dar este liberat prin pierderea lui, și nu răspunde de deteriorări.

Articolul 996

Când cel ce a primit lucrul cu rea-credința l-a înstrăinat, este dator a întoarce valoarea lucrului din ziua cererii în restituțiune.

Când cel care l-a primit era de buna-credința, nu este obligat a restitui decât numai prețul cu care a vândut lucrul.

Articolul 997

Acela cărui se face restituțiunea, trebuie să despăgubească pe posesorul chiar de rea-credința de toate cheltuielile făcute pentru conservarea lucrului, sau care au crescut prețul lui.

Capitolul 5

Despre delictе și cvasi-delictе

Articolul 998

Orice fapta a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obliga pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara.

Vezi art. 107-116 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în Monitorul Oficial nr. 245/1 octombrie 1992.

Articolul 999

Omul este responsabil nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, dar și de acela ce a cauzat prin neglijența sau prin imprudenta sa.

Articolul 1000

Suntem asemenea responsabili de prejudiciul cauzat prin fapta persoanelor pentru care suntem obligați a răspunde sau de lucrurile ce sunt sub paza noastră.

Tatăl și mama, după moartea bărbatului, sunt responsabili de prejudiciul cauzat de copiii lor minori ce locuiesc cu dâșii.

Stapanii și comitentii, de prejudiciul cauzat de servitorii și prepușii lor în funcțiile ce li s-au încredințat.

Institutorii și artizanii, de prejudiciul cauzat de elevii și ucenicii lor, în tot timpul ce se găsesc sub a lor priveghere.

Tatăl și mama, institutorii și artizanii sunt apărați de responsabilitatea arătată mai sus, dacă probează ca n-au putut împiedica faptul prejudiciabil.

1. În legătura cu art. 1000 alin. 1 a se vedea și:

- Codul aerian - Decretul nr. 516, Buletinul Oficial nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare (art. 59 și 97);

- Legea nr. 61/1974 cu privire la desfășurarea activităților în domeniul nuclear din Republica Socialistă România
- Buletinul Oficial nr. 136 din 2 noiembrie 1974.
2. În legătura cu art. 1000 alin. 2, partea din text "după moartea bărbatului" a fost abrogată implicit prin art. 16, 21 și 105 ale Constituției din 1948 care a instituit egalitatea în drepturi între sexe. A se vedea și art. 25 din Codul familiei - Legea nr. 4/1953, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare, precum și art. 4 alin. 2 și art. 16 alin. 1 din Constituția României din 1991.

Articolul 1001

Proprietarul unui animal, sau acela are se servește cu dânsul, în cursul serviciului, este responsabil de prejudiciul cauzat de animal, sau ca animalul se afla sub paza sa, sau ca a scăpat.

Articolul 1002

Proprietarul unui edificiu este responsabil pentru prejudiciul cauzat prin ruina edificiului, când ruina este urmarea lipsei de întreținere sau a unui viciu de construcție.

Articolul 1003

Când delictul sau cvasi-delictul este imputabil mai multor persoane, aceste persoane sunt ținute solidar pentru despăgubire.

Capitolul 6

Despre deosebitele specii de obligații

Secțiunea I

Despre obligațiile condiționale

& 1. Despre condiție în genere și despre deosebitele sale specii

Articolul 100

Obligația este condițională când perfectarea ei depinde de un eveniment viitor și necert.

Articolul 1005

Condiția cazuala este aceea ce depinde de hazard și care nu este nici în puterea creditorului, nici într-aceea a debitorului.

Articolul 1006

Condiția potestativa este aceea care face sa depindă perfectarea convenției de un eveniment, pe care și una și alta din părțile contractante poate să-l facă a se intampla, sau poate să-l împiedice.

Articolul 1007

Condiția mixtă este aceea care depinde totodată de voința uneia din părțile contractante și de aceea a unei alte persoane.

Articolul 1008

Condiția imposibila sau contrarie bunelor moravuri, sau prohibita de lege, este nulă și desființează convenția ce depinde de dinsa.

Articolul 1009

Condiția de a nu face un lucru imposibil nu face ca obligația contractată sub aceasta condiție să fie nulă.

Articolul 1010

Obligația este nulă când s-a contractat sub o condiție potestativa din partea celui ce se obliga.

Articolul 1011

Împlinirea condiției trebuie să se facă astfel cum au înțeles părțile să fie făcuta.

Articolul 1012

Când obligația este contractată sub condiția sa un eveniment oarecare se va intampla într-un timp fixat, condiția este considerată ca neîndeplinită, dacă timpul a expirat fără ca evenimentul să se intample.

Când timpul nu este fixat, condiția nu este considerată ca căzută, decât când este sigur ca evenimentul nu se va mai intampla.

Articolul 1013

Când obligația este contractată sub condiția ca un eveniment n-are să se intample, într-un timp defipt, aceasta condiție este îndeplinită, dacă timpul a expirat, fără ca evenimentul să se fi întâmplat; este asemenea îndeplinită, dacă înaintea termenului este sigur ca evenimentul nu se va mai intampla; dacă nu este timp determinat, condiția este îndeplinită numai când va fi sigur ca evenimentul n-are să se mai intample.

Articolul 1014

Condiția este reputata ca îndeplinită, când debitorul obligat, sub aceasta condiție, a împiedicat îndeplinirea ei.

Articolul 1015

Condiția îndeplinită are efect din ziua în care angajamentul s-a contractat. Dacă creditorul a murit înaintea îndeplinirii condiției, drepturile sale trec erelor săi.

Articolul 1016

Creditorul poate, înaintea îndeplinirii condiției, să exercite toate actele conservatoare dreptului său.

& 2. Despre condiția suspensivă

Articolul 1017

Obligația, sub condiție suspensivă, este aceea care depinde de un eveniment viitor și necert. Obligația condițională nu se perfectează decât după îndeplinirea evenimentului.

Articolul 1018

Când obligația este contractată sub o condiție suspensivă, obiectul convenției rămâne în rizico-pericolul debitorului, care s-a obligat a-l da, în caz de îndeplinire a condiției.

Dacă obiectul a pierit, în întregul său, fără greseala debitorului, obligația este stinsă.

Dacă obiectul s-a deteriorat, fără greseala debitorului, creditorul este obligat a-l lua în starea în care se găsește, fără scădere de preț.

Dacă obiectul s-a deteriorat, prin greseala debitorului, creditorul are dreptul să ceară desființarea obligației, sau să ia lucrul în starea în care se găsește, cu daune interese.

& 3. Despre condiția rezolutorie

Articolul 1019

Condiția rezolutorie este aceea care supune desființarea obligației la un eveniment viitor și necert.

Ea nu suspenda executarea obligației, ci numai obliga pe creditor a restitui aceea ce a primit, în caz de neîndeplinire a evenimentului prevăzut în condiție.

Articolul 1020

Condiția rezolutorie este subînțeleasă totdeauna în contractele sinalagmatice, în caz când una din părți nu îndeplinește angajamentul său.

Articolul 1021

Într-acest caz, contractul nu este desființat de drept. Partea în privința căreia angajamentul nu s-a executat are alegerea sau să silească pe cealaltă a executa convenția, când este posibil, sau să-i ceară desființarea, cu daune interese. Desființarea trebuie să se ceară înaintea justiției, care, după circumstanțe, poate acorda un termen părții acționante.

Secțiunea II Despre obligația cu termen

Articolul 1022

Termenul se deosebește de condiție, pentru că el nu suspenda angajamentul, ci numai amâna executarea.

Articolul 1023

Aceea ce se datorește cu termen nu se poate cere înaintea termenului, dar ceea ce se plătește înainte nu se mai poate repeta.

Articolul 1024

Termenul este presupus totdeauna că s-a stipulat în favoarea debitorului, dacă nu rezultă din stipulație sau din circumstanțe că este primit și în favoarea creditorului.

Articolul 1025

Debitorul nu mai poate reclama beneficiul termenului, când este căzut în deconfitură*), sau când, cu fapta sa, a micșorat sursele ce prin contract dăduse creditorului său.

*) Insolvabilitatea unui debitor care nu este comerciant.

Secțiunea III Despre obligațiile alternative

Articolul 1026

Debitorul unei obligații alternative este liberat prin predarea unuia din două lucruri ce erau cuprinse în obligație.

Articolul 1027

Alegerea o are debitorul, dacă nu s-a acordat expres creditorului.

Articolul 1028

Debitorul se poate libera predând sau pe unul sau pe altul din lucrurile promise; nu poate însă să sili pe creditor a primi parte dintr-însul și parte dintr-altul.

Articolul 1029

Obligația este simplă, deși contractată cu mod alternativ, dacă unul din două lucruri promise nu poate fi obiectul obligației.

Articolul 1030

Obligația alternativă devine simplă, dacă unul din lucrurile promise pierde, sau nu mai poate fi predat din orice altă cauză, și chiar când aceasta s-a întâmplat din greșeala debitorului. Prețul acestui lucru nu poate fi oferit în locu-i.

Dacă amândouă lucrurile au pierit, însă unul dintr-însele prin greșeala debitorului, el va plăti prețul celui care a pierit în urma.

Articolul 1031

Când, în cazul prevăzut de articolul precedent, alegerea este, prin convenție, lăsată creditorului și numai unul din lucruri a pierit, dacă lucrul a pierit fără greșeala debitorului, creditorul va lua pe cel rămas; dacă a pierit prin greșeala debitorului, creditorul poate cere sau lucrul rămas, sau prețul celui care a pierit, dacă amândouă lucrurile au pierit prin greșeala debitorului, creditorul, după alegerea sa, poate să ceară prețul unuia din ele; dacă însă numai unul din ele a pierit prin greșeala debitorului, creditorul nu poate cere decât prețul acestui lucru.

Articolul 1032

Dacă amândouă lucrurile au pierit, fără greșeala debitorului, obligația este stinsă.

Articolul 1033

Aceleași principii se aplică, când obligația alternativă cuprinde mai mult de două lucruri.

Secțiunea IV Despre obligațiile solidare

& 1. Despre solidaritatea între creditori

Articolul 1034

Obligația este solidară între mai mulți creditori, când titlul creanței da anumite drepturi fiecărui din ei a cere plata în tot a creanței și când plata făcută unuia din creditori eliberează pe debitor.

Articolul 1035

Poate debitorul plăti la oricare din creditorii solidari, pe cât timp nu s-a făcut împotriva-i cerere în judecată din partea unuia din creditori.

Cu toate acestea remisiunea făcută de unul din creditorii solidari, nu eliberează pe debitor decât pentru partea acelui creditor.

Articolul 1036

Actul care întrerupe prescripția în privința unuia din creditorii solidari, profită la toți creditorii.

Articolul 1037

Creditorul solidar, care a primit toată datoria, este ținut a împărți cu ceilalți cocreditori, afară numai de a proba că obligația este contractată numai în interesul său.

Articolul 1038

Creditorul solidar reprezintă pe ceilalți cocreditori, în toate actele care pot avea de efect conservarea obligației.

& 2. Despre obligația solidară între debitori

Articolul 1039

Obligația este solidară din partea debitorilor, când toți s-au obligat la același lucru, astfel ca fiecare poate fi constrâns pentru totalitate, și ca plata făcută de unul din debitori eliberează și pe ceilalți către creditor.

Articolul 1040

Debitorii solidari se pot obliga sub diferite modalități, adică: unii pur, alții sub o condiție și alții cu termen.

Articolul 1041

Obligația solidară nu se prezuma, trebuie să fie stipulată expres; această regulă nu încetează decât numai când obligația solidară are loc de drept, în virtutea legii.

Articolul 1042

Creditorul unei obligații solidare se poate adresa la acela care va voi dintre debitori, fără ca debitorul să poată opune beneficiul de diviziune.

Articolul 1043

Acțiunea intentată contra unuia din debitori nu oprește pe creditor de a exercita asemenea acțiune și în contra celorlalți debitori.

Articolul 1044

Dacă lucrul debit a pierit din culpa unui sau mai multor debitori solidari, ceilalți debitori nu rămân liberați de obligația de a plăti prețul lucrului, dar nu sunt răspunzători pentru daune.

Debitorii care au întârziat de a plăti sunt în culpa.

Creditorul nu poate cere daune decât numai în contra debitorilor în culpa.

Articolul 1045

Acțiunea intentată în contra unuia din debitori întrerupe prescripția în contra tuturor debitorilor.

Articolul 1046

Cererea de dobândă făcută în contra unuia din debitorii solidari face a curge dobânda în contra tuturor debitorilor.

Articolul 1047

Codebitorul solidar, în contra căruia creditorul a intentat acțiune, poate opune toate excepțiile care îi sunt personale, precum și acelea care sunt comune tuturor debitorilor.

Debitorul acționat nu poate opune acele excepții care sunt curat personale ale vreunui din ceilalți codebitori.

Articolul 1048

Când unul din debitori devine erede unic al creditorului, sau când creditorul devine unic erede al unui din debitori, confuziunea nu stinge creanța decât pentru partea debitorului sau a creditorului.

Articolul 1049

Creditorul, care consimte a se împărți datoria în privința unuia din codebitori, conserva acțiunea solidară în contra celorlalți debitori, dar cu scăzământul părții debitorului, pe care l-a liberat de solidaritate.

Articolul 1050

Creditorul care primește separat partea unuia din debitori, fără ca în chitanța să-și rezerve solidaritatea sau drepturile sale în genere, nu renunța la solidaritate decât în privința acestui debitor.

Nu se înțelege ca creditorul a renunțat la solidaritate în favoarea unui debitor, când primește de la el o sumă egală cu partea ce e dator, dacă chitanța nu zice ca acea sumă este primită pentru partea debitorului.

Asemenea, din simpla cerere în judecată formată în contra unuia din debitori pentru partea sa, dacă, acesta n-a aderat la cerere*) sau dacă nu s-a dat o sentință de condamnare, nu se prezuma renunțarea la solidaritatea în favoarea acelui debitor.

*) Prin termenii "n-a aderat la cerere" trebuie să se înțeleagă "nu a recunoscut pretențiile formulate prin cerere".

Articolul 1051

Creditorul, care primește separat și fără rezerva solidarității porțiunea unuia din codebitori din venitul renditei sau în dobânzile unei datorii solidare, nu pierde solidaritatea decât pentru venitul și dobânda trecută, iar nu și pentru cele viitoare, nici pentru capital, afară dacă plata separată nu s-a urmat în curs de 10 ani consecutivi.

Articolul 1052

Obligația solidară, în privința creditorului, se împarte de drept între debitori; fiecare din ei nu este dator unul către altul decât numai partea sa.

Articolul 1053

Codebitorul solidar care a plătit debitul în totalitate nu poate repeta de la ceilalți decât numai de la fiecare partea sa.

Dacă unul dintre codebitori este nesolvabil, atunci pierderea cauzată de nesolvabilitatea acestuia se împarte cu analogie*) între ceilalți codebitori solvabili și între acela care a făcut plata.

*) În mod proporțional.

Articolul 1054

Când creditorul a renunțat la solidaritate, în favoarea unul sau mai mulți din debitori, dacă unul sau mai mulți din ceilalți codebitori devin nesolvabili, partea acestora se va împărți cu analogie*) între toți ceilalți codebitori, cuprinzându-se și acei care au fost descărcați de solidaritate.

*) În mod proporțional.

Articolul 1055

Dacă datoria solidară era făcută numai în interesul unuia din debitorii solidari, acesta în fața cu ceilalți codebitori răspunde pentru toată datoria căci, în raport cu el, ei nu sunt priviți decât ca fidejutori.

Articolul 1056

Codebitorul solidar reprezintă pe ceilalți codebitori în toate actele care pot avea de efect stingerea sau imputinarea obligației.

Secțiunea V Despre obligațiile divizibile și nedivizibile

Articolul 1057

Obligația este nedivizibilă când obiectul ei, fără a fi denaturat, nu se poate face în părți nici materiale nici intelectuale.

Articolul 1058

Obligația este încă nedivizibilă, când obiectul este divizibil, dar părțile contractante l-au privit sub un raport de nedivizibilitate.

Articolul 1059

Solidaritatea contractată nu da unei obligații caracterul de nedivizibilitate.

& 1. Despre efectele obligației divizibile

Articolul 1060

Obligația primitoare de diviziune trebuie să se execute între creditor și debitor ca și cum ar fi nedivizibilă. Divizibilitatea nu se aplică decât în privința erezilor lor, care nu pot cere creanța, sau care nu sunt ținute de a o plăti decât în proporție cu părțile lor ereditare.

Articolul 1061

Principiul din articolul precedent nu se aplică în privința erezilor debitorului:

1. când debitul are de obiect un corp cert;
2. când unui din erezi este însărcinat singur, prin titlu, cu executarea obligației;
3. când rezultă sau din natura obligației, sau din aceea a lucrului ce ea are de obiect, sau din scopul ce părțile își au propus prin contract, ca intenția lor a fost ca debitul să nu se poată achita în părți.

În cel dintâi caz, eredeile, care posedă lucrul debit, poate fi acționat pentru totalitate, rămânându-i recurs în contra celorlalți erezi.

În cel de al doilea caz, numai eredeile însărcinat cu plata debitului, și în cel de al treilea caz, fiecare erede poate fi acționat pentru totalitate, rămânându-i recurs în contra coerezilor săi.

& 2. Despre efectele obligației nedivizibile

Articolul 1062

Fiecare din cei care au contractat împreună un debit nedivizibil este obligat pentru totalitate, cu toate că obligația nu este contractată solidar.

Articolul 1063

Sunt obligați asemenea în tot și erezii aceuia care a contractat obligația nedivizibilă.

Articolul 1064

Fiecare din erezii creditorului poate pretinde în totalitate executarea obligației nedivizibile.

Un singur erede nu poate face remisiunea totalității debitului, nu poate primi prețul în locul lucrului.

Dacă unul din erezi a remis singur debitul sau a primit prețul lucrului, coerezele sau nu poate pretinde lucrul nedivizibil decât cu scăderea părții eredelui, care a făcut remisiunea sau care a primit prețul.

Articolul 1065

Eredele debitorului, fiind chemat în judecată pentru totalitatea obligației, poate cere un termen ca să pună în cauză și pe coerezii săi, afară numai dacă debitul va fi de natura a nu putea fi achitat decât de eredeile tras în judecată, care atunci poate să fie osândit singur, rămânându-i recurs în contra coerezilor.

Secțiunea VI Despre obligațiile cu clauza penală

Articolul 1066

Cauza penală este aceea prin care o persoană, spre a da asigurare pentru executarea unei obligații, se leagă a da un lucru în caz de neexecutare din parte-i.

În legătura cu inadmisibilitatea clauzei penale în cazul contractului de împrumut, a se vedea Legea nr. 313 /1879 pentru anularea clauzei penale din oarecare contracte - Monitorul Oficial nr. 40 din 20 februarie 1879.

Articolul 1067

Nulitatea obligației principale atrage pe aceea a clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu atrage pe aceea a obligației principale.

Articolul 1068

Creditorul are facultatea de a cere de la debitorul care n-a executat la timp, sau îndeplinirea clauzei penale, sau aceea a obligației principale.

Articolul 1069

Clauza penală este o compensație a daunelor interese, ce creditorul suferă din neexecutarea obligației principale.

Nu poate dar creditorul cere deodată și penalitatea și obiectul obligației principale, afară dacă penalitatea nu s-a stipulat pentru simpla întârziere a executării.

Articolul 1070

Penalitatea poate fi imputată de judecător, când obligația principală a fost executată în parte.

Articolul 1071

Când obligația principală, contractată cu o clauza penală, este nedivizibilă, penalitatea este debită prin contravenția unuia singur din erezi, și se va putea cere sau în totalitate, în contra celui care a comis contravenția sau de la fiecare erede în proporție cu partea sa ereditară, iar ipotecar pentru tot.

Acela din erezi care a plătit are recurs în contra eredelui din faptul căruia s-a îndeplinit condiția penalității.

Articolul 1072

Când obligația principală contractată cu o clauza penală este divizibilă, nu rămâne supus la penalitate decât acel erede al debitorului care a călcat legământul, și acesta numai pentru partea la care este ținut în obligația principală, fără a avea creditorul vreă acțiune în contra celor care au executat obligația principală.

Această regulă primește excepție în cazul când cugetul părților a fost ca plata obligației principale să nu poată fi făcută în părți, și unul din coerezi a împiedicat executarea obligației pentru totalitate. În acest caz creditorul poate cere de la acesta penalitatea întreaga, iar de la ceilalți coerezi numai partea lor ereditară, rămânând recursul ce au în contra eredelui care a împiedicat executarea obligației.

Capitolul 7

Despre efectele obligațiilor

Articolul 1073

Creditorul are dreptul de a dobândi îndeplinirea exactă a obligației, și în caz contrar are dreptul la dezdăunare.

Articolul 1074

Obligația de a da cuprinde pe aceea de a preda lucrul și de a-l conserva până la predare.

Lucrul este în rizico-pericolul creditorului, afară numai când debitorul este în întârziere; în acest caz rizico-pericolul este al debitorului.

Articolul 1075

Orice obligație de a face sau de a nu face se schimbă în dezdăunări, în caz de neexecutare din partea debitorului.

Articolul 1076

Creditorul poate cere a se distruge*) ceea ce s-a făcut, calcându-se obligația de a nu face și poate cere a fi autorizat a distruge*) el însuși, cu cheltuiala debitorului, afară de dezdăunări.

*) Distrugere.

Articolul 1077

Nefiind îndeplinită obligația de a face, creditorul poate asemenea să fie autorizat de a o aduce el la îndeplinire, cu cheltuiala debitorului.

Articolul 1078

Dacă obligația consistă în a nu face, debitorul, care a călcat-o, este dator de a da despăgubire pentru simplul fapt al contravenției.

Articolul 1079

Dacă obligația consistă în a da sau în a face, debitorul se va pune în întârziere prin o notificare ce i se va face prin tribunalul domiciliului sau.

Debitorul este de drept în întârziere:

1. în cazurile anume determinate de lege;
2. când s-a contractat expres ca debitorul va fi în întârziere la împlinirea termenului, fără a fi necesitatea de notificare;

3. când obligația nu putea fi îndeplinită decât în un timp determinat, ce debitorul a lăsat sa treacă.

Articolul 1080

Diligența ce trebuie să se pună în îndeplinirea unei obligații este totdeauna aceea a unui bun proprietar. Aceasta regula se aplică cu mai mare sau mai mica rigoare în cazurile anume determinate de această lege.

Articolul 1081

Daunele nu sunt debite decât atunci când debitorul este în întârziere de a îndeplini obligația sa, afară numai de cazul când lucrul ce debitorul era obligat de a da sau a face, nu putea fi dat nici făcut decât într-un timp oarecare ce a trecut.

Articolul 1082

Debitorul este osândit, de se cuvine, la plata de daune-interese sau pentru neexecutarea obligației, sau pentru întârzierea executării, cu toate că nu este rea-credința din parte-i, afară numai dacă nu va justifica ca neexecutarea provine din o cauza străină, care nu-i poate fi imputată.

Articolul 1083

Nu poate fi loc la daune-interese când, din o forta majoră sau din un caz fortuit, debitorul a fost poprit de a da sau a face aceea la care se obligase, sau a făcut aceea ce-i era poprit.

Articolul 1084

Daunele-interese ce sunt debite creditorului cuprind în genere pierderea ce a suferit și beneficiul de care a fost lipsit, afară de excepțiile și modificările mai jos menționate.

Articolul 1085

Debitorul nu răspunde decât de daunele-interese care au fost prevăzute sau care au putut fi prevăzute la facerea contractului, când neîndeplinirea obligației nu provine din dolul sau.

Articolul 1086

Chiar în cazul când neexecutarea obligației rezultă din dolul debitorului, daunele-interese nu trebuie să cuprindă decât aceea ce este o consecința directă și necesară a neexecutării obligației.

Articolul 1087

Când convenția cuprinde ca partea care nu va executa va plăti o sumă oarecare dreptul daune-interese, nu se poate acorda celeilalte părți o sumă nici mai mare nici mai mica.

Articolul 1088

La obligațiile care au de obiect o sumă oarecare, daunele-interese pentru neexecutare nu pot cuprinde decât dobânda legală, afară de regulile speciale în materie de comerț, de fidejusiune și societate.

Aceste daune-interese se cuvin să facă ca creditorul să fie ținut a justifica despre vreo paguba; nu sunt debite decât din ziua cererii în judecata, afară de cazurile în care, după lege, dobânda curge de drept.

Dobânda legală a fost stabilită la 6% anual prin art. 1 din Decretul nr. 311/1954 pentru stabilirea dobânzii legale - Buletinul Oficial nr. 38 din 9 august 1954.

Articolul 1089

Dobânda pe timpul trecut poate produce dobânda, sau prin cerere în judecata sau prin convenție specială, numai ca, sau în cerere sau în convenție, să fie chestiune de dobânda debita cel puțin pentru un an întreg.

Clauza prin care, de mai înainte și în momentul formării unei convenții alta decât o convenție comercială, se va stipula dobânda la dobânzile datorite pentru un an sau pentru mai puțin, ori mai mult de un an, sau la alte venituri viitoare, se va declara nulă.

Decretul nr. 311/1954 pentru stabilirea dobânzii legale - Buletinul Oficial nr. 38 din 9 august 1954 prevede, prin art. 3, ca dobânda se va calcula numai asupra cuantumului sumei împrumutate și ca ea nu poate fi percepută anticipat.

Articolul 1090

Cu toate acestea, veniturile pe timpul trecut, precum: arenze, chirii, venituri de rendite perpetue sau pe viață, produc dobânda din ziua cererii sau a convenției.

Aceeași regula se aplică la restituțiuni de fructe și la dobânzile plătite de o a treia persoana creditorului, în contul debitorului.

Singurul contract de renta reglementat de Codul civil este cel de renta viageră.

Capitolul 8

Despre stingerea obligațiilor

Articolul 1091

Obligațiile se sting prin plata, prin novatiune, prin remitere voluntara, prin compensație, prin confuziune, prin pierderea lucrului, prin anulare sau resciziune, prin efectul condiției rezolutorii și prin prescripție.

Secțiunea I Despre plata

& 1. Despre plata în genere

Articolul 1092

Orice plata presupune o datorie; ceea ce s-a plătit fără să fie debit este supus repetițiunii.
Repetițiunea nu este admisă în privința obligațiilor naturale, care au fost achitate de buna voie.

Cu privire la dreptul debitorului, care a executat obligația după ce dreptul la acțiune al creditorului s-a prescris, a se vedea Decretul nr. 167/1958, privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 20).

Articolul 1093

Obligația poate fi achitată de orice persoană interesată, precum de un coobligat sau de un fidejutor.
Obligația poate fi achitată chiar de o persoană neinteresată; aceasta persoana trebuie însă să lucreze în numele și pentru achitarea debitorului, sau de lucrează în numele ei propriu, să nu se subroge în drepturile creditorului.

Articolul 1094

Obligația de a face nu se poate achita de altă persoană în contra voinței creditorului, când acesta are interes ca debitorul să o îndeplinească.

Articolul 1095

Plata, ca să fie valabilă, trebuie făcută de proprietarul capabil de a înstrăina lucrul dat în plata.
Cu toate acestea, plata unei sume în bani, sau altor lucruri ce se consuma prin întrebuințare, nu poate fi repetită contra creditorului ce le-a consumat de buna-credință, deși plata s-a făcut de o persoană ce nu era proprietar sau care nu era capabilă de a înstrăina.

Potrivit art. 126 din alin. 2 din Codul familiei, creanțele pe care le au față de minor tutorele, soțul acestuia, o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile tutorelui, pot fi plătite numai cu aprobarea autorității tutelare.

Articolul 1096

Plata trebuie să se facă creditorului sau împuternicitului sau, sau aceluia ce este autorizat de justiție sau de lege a primi pentru dânsul.
Plata data aceluia ce n-are împuternicire de a primi pentru creditor, este valabilă, dacă acest din urma o ratifica sau profita de dânsa.

Articolul 1097

Plata făcută cu buna-credință aceluia ce are creanța în posesiunea sa este valabilă chiar dacă în urma posesorului ar fi evins.

Articolul 1098

Dacă creditorul este necapabil de a primi, plata ce i se face nu este valabilă, afară numai dacă și debitorul probează că lucrul plătit a profitat creditorului.

Articolul 1099

Plata făcută de debitor creditorului sau în urma unui sechestr sau opoziții*) nu este valabilă în privința creditorilor sechestrați și oponenți; aceștia pot, în virtutea dreptului lor, să-l silească a plăti din nou; debitorul însă, în acest caz, are recurs în contra creditorului.

*) Prin termenii "sechestr sau opoziții", textul art. 1099 se referă la poprirea în mâinile celor de-al treilea.

Articolul 1100

Creditorul nu poate fi silit a primi alt lucru decât acela ce i se datorește, chiar când valoarea lucrului oferit ar fi egală sau mai mare.

Articolul 1101

Debitorul nu poate sili pe creditor a primi parte din datorie, fie datoria divizibilă chiar.
Cu toate acestea, judecătorii pot, în considerarea poziției debitorului, să acorde mici termene pentru plata și să oprească executarea urmăririlor, lăsând lucrurile în starea în care se găsesc.
Judecătorii însă nu vor uza de aceasta facultate decât cu mare rezerva.

Articolul 1102

Debitorul unui corp cert și determinat este liberat prin trădarea*) lucrului în starea în care se găsea la predare, dacă deteriorările ulterioare nu sunt ocazionate prin faptul sau greșeala sa, nici prin aceea a persoanelor pentru care este responsabil, sau dacă înaintea acestor deteriorări n-a fost în întârziere.

*) Predarea.

Articolul 1103

Dacă datoria este un lucru determinat numai prin specia sa, debitorul, ca să se libereze, nu este dator a-l da de cea mai buna specie, nici însă de cea mai rea.

Articolul 1104

Plata trebuie a se face în locul arătat în convenție.

Dacă locul nu este arătat, plata, în privința lucrărilor certe și determinate, se va face în locul în care se găsea obiectul obligației în timpul contractării.

În orice alt caz, plata se face la domiciliul debitorului.

Articolul 1105

Cheltuielile pentru efectuarea plății sunt în sarcina debitorului.

& 2. Despre plata prin subrogație

Articolul 1106

Subrogatia în drepturile creditorului, făcută în folosul unei a treia persoane ce plătește, este sau convențională sau legală.

Articolul 1107

Aceasta subrogare este convențională:

1. când creditorul, primind plata sa de la o altă persoană, da acestei persoane drepturile, acțiunile, privilegiile sau ipotecile sale, în contra debitorului; aceasta subrogație trebuie să fie expresă și făcută tot într-un timp cu plata;
2. când debitorul se împrumută cu o sumă spre a-și plăti datoria și subroga pe împrumutător în drepturile creditorului. Ca să fie valabilă aceasta subrogație, trebuie să se facă actul de împrumut și chitanța înaintea tribunalului, să se declare în actul de împrumut ca suma s-a luat pentru a face plata, și în chitanța să fie declarat ca plata s-a făcut cu banii dați pentru aceasta de noul creditor. Aceasta subrogație se operează fără concursul voinței creditorului.

1. A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

2. A se vedea și Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 76), potrivit căreia cel subrogat în drepturile creditorului ipotecar va putea cere înscrierea strămutării dreptului de ipoteca, în temeiul înscrisurilor ce dovedesc subrogatia.

Articolul 1108

Subrogatia se face de drept:

1. în folosul aceluia care, fiind el însuși creditor, plătește altui creditor, ce are preferința;
2. în folosul aceluia care, dobândind un imobil, plătește creditorilor căror acest imobil era ipotecat;
3. în folosul aceluia care, fiind obligat cu alții sau pentru alții la plata datoriei, are interes de a o desface;
4. în folosul eredelui beneficiar, care a plătit din starea sa datoriile succesiunii.

Articolul 1109

Subrogatia stabilită prin articolele precedente se operează atât în contra fidejursorului, cât și în contra debitorului. Ea nu poate desființa dreptul creditorului, când plata i s-a făcut numai pentru parte din datorie; în acest caz el poate exercita, pentru ce are a mai lua, aceleași drepturi ce exercita și subrogatul, pentru partea plătită, celui cui a făcut o plata parțială.

& 3. Despre imputatia plății

Articolul 1110

Debitorul, având mai multe datorii, al căror obiect este de aceeași specie, are dreptul de a declara, când plătește, care este datoria ce voiește a desface.

Articolul 1111

Debitorul unei datorii, pentru care se plătește dobânda, sau o rentă, nu poate, fără consimțământul creditorului, să impute plata ce face pe capital cu preferința asupra rentei sau a dobânzii. Plata parțială, făcută pe capital și dobânda, se impută mai întâi asupra dobânzii.

Articolul 1112

Când debitorul unor deosebite datorii a primit o chitanță prin care creditorul imputa aceea ce a luat special asupra uneia din aceste datorii, debitorul nu mai poate cere ca imputatia să se facă asupra unei alte datorii, afară numai dacă creditorul l-a amagit, sau l-a surprins.

Articolul 1113

Când în chitanța nu se zice nimic despre imputație, plata trebuie să se impute asupra aceleia din datorii ajunse la termen, pe care debitorul, în acel timp, avea mai mare interes a o desface. În caz de o datorie ajunsă la termen și alta neajunsă, deși aceasta din urmă ar fi mai oneroasă, imputatia se face asupra celei ajunse la termen.

Dacă datoriile sunt de egala natura, imputatia se face asupra celei mai vechi; dacă datoriile sunt în toate egale, imputatia se face proporțional asupra tuturor.

& 4. Despre ofertele de plată și despre consemnațiuni

Articolul 1114

Când creditorul unei sume de bani refuza de a primi plata, debitorul poate să-i facă oferte reale, și, refuzând creditorul de a primi, să consemneze suma.

Ofertele reale, urmate de consemnatiune, liberează pe debitor; ele, în privința-i, țin loc de plată, de sunt valabil făcute, și suma consemnată, cu acest mod, este în rizico-pericolul creditorului.

Procedura ofertei de plată și a consemnatiunii este reglementată prin art. 586-590 inclusiv Cod procedura civil.

Articolul 1115

Pentru ca ofertele să fie valabile trebuie:

1. să fie făcute creditorului, ce are capacitatea de a primi sau acelui ce are dreptul de a primi pentru dânsul;
2. să fie făcute de o persoană capabilă de a plăti;
3. să fie făcute pentru toată suma exigibilă, pentru rendite și dobânzi datorite, pentru cheltuieli lichidate și pentru o sumă oarecare în privința cheltuielilor nelichidate, suma asupra căreia se poate reveni, după lichidarea acestor cheltuieli;
4. termenul să fie împlinit, dacă a fost stipulat în favoarea creditorului;
5. condiția sub care datoria s-a contractat să se fi îndeplinit;
6. ofertele să fie făcute în locul ce s-a hotărât pentru plata, și dacă locul pentru plata nu s-a determinat prin o convenție specială, să fie făcute sau creditorului în persoana, sau la domiciliul sau, sau la domiciliul ales pentru executarea convenției;
7. ofertele să fie făcute prin ofițer public*) ce era competent, pentru astfel de acte.

*) Executor judecătoresc.

A se vedea art. 587 Cod procedura civilă.

Articolul 1116

Nu este necesar pentru validitatea consemnatiunii ca ea să fi fost autorizată de judecător; e destul:

1. să fi fost predată de o somație semnificată*) creditorului, în care să se arate ziua, ora și locul unde suma oferită are să fie depusă;
2. ca debitorul să depună suma oferită în casa de depozite și consemnațiuni**), cu dobânda ei până în ziua depunerii.

*) Comunicată.

**) Casa de Economii și Consemnațiuni (C.E.C.).

A se vedea și Legea nr. 66 din 3 iulie 1996 privind reorganizarea Casei de Economii și Consemnațiuni din România în societate bancară pe acțiuni publicată în Monitorul Oficial nr. 140 din 5 iulie 1996.

Articolul 1117

Cheltuielile ofertelor reale și ale consemnatiunii sunt în sarcina creditorului, de sunt făcute valabil.

Articolul 1118

Pe cât timp consemnatiunea nu s-a primit de creditor, debitorul poate să ia înapoi suma depusă, și într-acest caz debitorii sau fidejursorii săi nu sunt eliberați.

Articolul 1119

Când debitorul a dobândit o hotărâre ce are puterea lucrului judecat*), prin care ofertele sau consemnatiunea s-au declarat bune și valabile, el nu mai poate, chiar cu consimțământul creditorului, să-și retragă suma depusă în prejudiciul debitorului sau fidejursorilor săi.

*) Hotărâre definitivă, astfel cum e determinată prin art. 377 Cod procedura civilă.

Articolul 1120

Creditorul, care a consimțit ca debitorul să-și retragă consemnatiunea, după ce aceasta s-a declarat valabilă printr-o hotărâre ce dobandise puterea lucrului judecat*), pierde dreptul de privilegii sau ipotecă ce avea pentru plata creanței sale.

*) Hotărâre definitivă, astfel cum e determinată prin art. 377 Cod procedura civilă.

Articolul 1121

Dacă lucrul debit este un corp cert care trebuie a se trada*) în locul unde se găsește, debitorul este obligat a soma pe creditor să-l ia, printr-un act ce i se va notifica sau în persoana sau la domiciliul sau, sau la domiciliul ales pentru executarea convenției. După aceasta somație, dacă creditorul nu-și ia lucrul și debitorul are trebuința de locul unde este pus, acesta din urmă poate lua permisiunea justiției ca să-l depună în altă parte.

*) A se preda.

& 5. Despre cesiunea bunurilor *)

*) În stadiul actual al legislației civile, cesiunea bunurilor nu are aplicabilitate practică.

Articolul 1122

Cesiunea bunurilor este abandonarea stării sale întregi, făcută de debitorul ce nu poate plăti creditorului sau creditorilor săi.

Articolul 1123

Cesiunea bunurilor este voluntară sau judiciară.

Articolul 1124

Cesiunea bunurilor voluntară este aceea ce se acceptă de creditori de bună voie și care n-are alt efect decât acela ce rezultă chiar din stipulațiile convenției încheiate între ei și debitor.

Articolul 1125

Cesiunea bunurilor este un beneficiu pe care legea îl acorda debitorului nefericit și de bună-credință, cărui, ca să-și poată redobândi libertatea, i se permite să dea creditorilor săi înaintea justiției toate bunurile sale, și chiar în caz de stipulație contrarie.

Articolul 1126

Cesiunea judiciară nu transmite creditorilor proprietatea; ea le da numai dreptul de a face să se vândă bunurile în folosul lor și de a le lua venitul până la vânzare.

Articolul 1127

Creditorii nu pot refuza cesiunea judiciară, decât în cazurile exceptate de lege. Ea descarcă pe debitor de constrângerea corporală; nu-l eliberează însă decât până în concurența cu valoarea bunurilor lăsate în dispoziția creditorilor. Când bunurile nu sunt îndestulătoare, el este obligat, de a dobândi altele, să le lase și pe acestea în dispoziția creditorilor până la plata datoriei întregi.

Secțiunea II Despre novatiune

Articolul 1128

Noțiunea se operează în trei feluri:

1. când debitorul contractează în privința creditorului sau o datorie nouă ce se substituie celei vechi care este stinsă;
2. când un nou debitor este substituit celui vechi, care este descărcat de creditor;
3. când, prin efectul unui nou angajament, un nou creditor este substituit celui vechi, către care debitorul este descărcat.

Articolul 1129

Novatiunea nu se operează decât între persoane capabile de a contracta.

Articolul 1130

Novatiunea nu se prezuma. Voința de a o face trebuie să rezulte evident din act.

Articolul 1131

Novatiunea, prin substituirea unui nou debitor, poate să se opereze fără concursul primului debitor.

Articolul 1132

Delegația, prin care un debitor da creditorului un alt debitor ce se obliga către dânsul, nu operează novatiunea, dacă creditorul n-a declarat expres, ca descarca pe debitorul ce a făcut delegația.

Articolul 1133

Creditorul ce a descărcat pe debitorul de care s-a făcut delegația n-are recurs în contra acestui debitor, dacă debitorul delegat devine nesolvabil, afară de cazul când prin act se rezerva expres acest drept, sau când delegatul este declarat falit sau căzut în deconfitura*), în momentul delegației.

*) Starea de insolvabilitate a unui debitor care nu este comerciant.

Articolul 1134

Privilegiile și ipotecile creanței celei vechi nu le are și creanța ce-i este substituită, afară de cazul când creditorul le-a rezervat expres.

A se vedea Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 75) potrivit căreia dacă ipoteca creanței novate a fost rezervată pentru garantarea noii creanțe, aceasta se va înscrie cu rangul vechii ipoteci, în temeiul înscrisului dovedind novatiunea.

Articolul 1135

Când novatiunea se operează prin substituirea unui nou debitor, privilegiile și ipotecile primitive ale creanței nu pot trece asupra bunurilor noului debitor.

Articolul 1136

Când novatiunea se operează între creditor și unul din debitorii solidari, privilegiile și ipotecile vechii creanțe nu se pot rezerva decât asupra bunurilor aceluia care contracta noua datorie.

Articolul 1137

Codebitorii sunt liberați prin novatiunea făcută între creditor și unul din debitorii solidari.
Novatiunea făcută în privința debitorului principal liberează cautiunile.

Secțiunea III Despre remiterea datoriei

Articolul 1138

Remiterea voluntară a titlului original făcută de creditor debitorului da proba liberațiunii.

Remiterea voluntară a copiei legalizate a titlului lasă a se presupune remiterea datoriei sau plata, până la proba contrară.

Dispozițiile art. 1138 se referă prin termenii "titlului original" la înscrisul sub semnătura privată, iar prin termenii "copiei legalizate a titlului" la înscrisul autentic sau la copia legalizată a unei hotărâri judecătorești investită cu formula executorie.

Articolul 1139

Remiterea lucrului dat ca siguranță nu este de ajuns ca să se facă a se presupune remiterea datoriei.

Articolul 1140

Remiterea titlului original sau a copiei legalizate a titlului făcută unuia din debitori are aceleași efect în folosul codebitorilor.

A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1138.

Articolul 1141

Remiterea sau descărcarea expresă făcută în folosul unuia din codebitorii solidari liberează pe toți ceilalți, afară numai dacă creditorul și-a rezervat anume drepturile sale în contra acestor din urmă.

În cazul din urmă, creditorul nu poate cere plata datoriei decât scăzând partea celui căruia a făcut remitere.

Articolul 1142

Remiterea sau descărcarea expresă făcută debitorului principal liberează cautiunile.

Aceea acordată cauțiunii nu liberează pe debitorul principal.

Aceea acordată unei din cauțiuni nu liberează în totul pe celelalte.

Aceea acordată unei cauțiuni dată în urmă prin act separat, nu liberează în nimic pe celelalte.

Aceea ce creditorul a primit de la o cauțiune pentru a o descarca din chezasia sa trebuie să se impute asupra datoriei și sa descarce pe debitorul principal și pe celelalte cauțiuni.

Secțiunea IV

Despre compensație

Articolul 1143

Când doua persoane sunt datoare una alteia, se operează între dânsese o compensație care stinge amândouă datoriile în felul și cazurile exprese mai jos.

Articolul 1144

Compensația se operează de drept, în puterea legii, și chiar când debitorii n-ar ști nimic despre aceasta; cele doua datorii se sting reciproc în momentul când ele se găsesc existând deodată și până la concurența cotitatilor lor respective.

Articolul 1145

Compensația n-are loc decât între doua datorii care deopotrivă au ca obiect o sumă de bani, o cantitate oarecare de lucruri fungibile de aceeași specie și care sunt deopotrivă lichide și exigibile.

Prestațiile în fructe, al căror preț este regulat prin mercuriale, se recompensează cu sumele lichide și exigibile.

Articolul 1146

Termenul de grație nu împiedica compensația.

Articolul 1147

Compensația se operează oricare ar fi cauzele unei sau celeilalte datorii, afară de cazurile:

1. unei cereri pentru restituirea unui lucru ce pe nedrept s-a luat de la proprietar;
2. unei cereri pentru restituirea unui depozit neregulat;
3. unei datorii declarate nesesizabile.

Articolul 1148

Compensația se operează în privința cauțiunii, pentru ceea ce creditorul datorește debitorului principal.

Compensația n-are loc, în privința debitorului principal pentru ceea ce creditorul datorește cauțiunii.

Articolul 1149

Debitorul, care a acceptat pur și simplu ca un creditor să facă cesiunea drepturilor sale unei alte persoane, nu mai poate invoca în contra cesionarului compensația care ar fi avut loc în privința cedentului, înaintea acceptării.

Când cesiunea s-a notificat debitorului, dar nu s-a acceptat de dânsul, nu se împiedica decât compensația posterioară acestei notificări.

Articolul 1150

Când cele doua datorii nu sunt platnice într-același loc, nu se poate opera compensația decât plătind cheltuielile remiterii*).

*) Cheltuielile pricinuite de efectuarea plății în alt loc.

Articolul 1151

Când sunt mai multe datorii compensabile, datorite de aceeași persoană, se urmează, pentru compensație, regulile stabilite pentru imputație de art. 1113.

Articolul 1152

Compensația n-are loc în prejudiciul drepturilor dobândite de alte persoane. Astfel cel ce, fiind debitor, a devenit creditor în urma sechestrului*) ce i s-a făcut de o altă persoană, nu poate invoca compensația în prejudiciul sechestrantului.

*) Popririi.

Articolul 1153

Acel ce a plătit o datorie stinsă, de drept, prin compensație, nu mai poate, repetând plata creanței pentru care n-a invocat compensația, să pretindă, în prejudiciul altor persoane, privilegiile sau ipotecile acestei creanțe, afară numai dacă este o cauza evidentă, ce l-a făcut să nu cunoască creanța care trebuia să compenseze datoria sa.

Secțiunea V Despre confuziune

Articolul 1154

Când calități incompatibile se întâlnesc pe capul aceleiași persoane se face o confuziune, care stinge amândouă drepturile, activ și pasiv.

A se vedea în ceea ce privește raporturile dintre persoanele juridice Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare (art. 41 alin. 1), precum și Legea societăților comerciale nr. 31/1990, Monitorul Oficial nr. 126 - 127 din 17 noiembrie 1990.

Articolul 1155

Confuziunea, ce se operează prin concursul calităților de creditor și debitor principal, liberează cautiunile.

Aceea ce se operează prin concursul calităților de creditor sau debitor și cautiune, nu aduce stingerea obligației principale; aceea ce se operează prin concursul calităților de creditor și debitor nu profita codebitorilor săi solidari, decât pentru porțiunea datorată de dânsul.

Secțiunea VI

Despre pierderea lucrului datorat și despre diferitele cazuri în care îndeplinirea obligației este imposibila

Articolul 1156

Când obiectul obligației este un corp cert și determinat, de pierde, de se scoate din comerț, sau se pierde astfel încât absolut să nu se știe de existența lui, obligația este stinsă, dacă lucrul a pierit sau s-a pierdut, fără greșea debitorului, și înainte de a fi pus în întârziere.

Chiar când debitorul este pus în întârziere, dacă nu a luat asupra-și cazurile fortuite, obligația se stinge, în caz când lucrul ar fi pierit și la creditor, dacă i s-ar fi dat.

Debitorul este ținut de a proba cazurile fortuite ce alege. Ori în ce chip ar pieri sau s-ar pierde lucrul furat, pierderea sa nu liberează pe cel ce l-a sustras de a face restituțiunea prețului obligația se stinge totdeauna când printr-un eveniment oarecare, ce nu se poate imputa debitorului, se face imposibila îndeplinirea acestei obligații.

Secțiunea VII

Despre acțiunea de anulare sau resciziune

Articolul 1157

Minorul poate exercita acțiunea în resciziune pentru simpla leziune în contra oricărei convenții.

Art. 1157 a fost implicit modificat prin alin. 1 și 2 din art. 25 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Articolul 1158

Când leziunea rezultă dintr-un eveniment cazual și neașteptat, minorul n-are acțiunea în resciziune.

Articolul 1159

Minorul ce face o simpla declarație ca este major are acțiunea în resciziune.

Articolul 1160

Minorul comerciant, bancher sau artizan n-are acțiunea în resciziune contra angajamentelor ce a luat pentru comerțul sau arta sa.

Dispoziția art. 1160 a devenit inaplicabilă în privința comercianților, întrucât aceștia, potrivit art. 10 din Codul comercial, nu pot avea aceasta calitate înainte de împlinirea vârstei de 18 ani, vârsta la care în prezent se dobândește majoritatea.

Articolul 1161

Minorul n-are acțiunea în resciziune contra convențiilor făcute în contractul de căsătorie, dacă acesta s-a făcut cu consimțământul și asistența acelora al căror consimțământ este cerut pentru validitatea căsătoriei sale.

Dispoziția art. 1161 a fost abrogată implicit prin abrogarea art. 1223-1293 Cod civil, privitoare la contractul de căsătorie, precum și prin abrogarea art. 131 și urm. Cod civil, privitoare la consimțământul cerut pentru căsătoria minorului.

Articolul 1162

Minorul n-are acțiunea în resciziune contra obligațiilor ce rezultă din delictelor sau cvasi-delictelor sale.

Articolul 1163

Minorul nu mai poate exercita acțiune în resciziune în contra angajamentului făcut în minoritate, dacă l-a ratificat după ce a devenit major, și aceasta și în cazul când angajamentul este nul în forma sa, și în acela când produce numai leziune.

Articolul 1164

Când minorii, interzișii sau femeile măritate sunt admiși, în aceasta calitate, a exercita acțiune de resciziune în contra angajamentelor lor, ei nu întorc aceea ce au primit, în urma acestor angajamente, în timpul minorității, interdicției sau maritajului, decât dacă se probează ca au profitat de aceea ce li s-a dat.

Dispoziția art. 1164 a devenit inaplicabilă în privința femeilor măritate, prin efectul Legii privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate - promulgată cu Decretul nr. 1412, Monitorul Oficial nr. 94 din 20 aprilie 1932.

Articolul 1165

Majorul nu poate, pentru leziune, să exercite acțiunea în resciziune.

A se vedea și dispoziția art. 694 Cod civil.

Articolul 1166

Când formalitățile cerute, în privința minorilor sau interzișilor, atât pentru înstrăinarea imobilelor, cât și pentru împărțirea unei succesiuni, s-au îndeplinit, ei sunt, relativ la aceste acte, considerați ca și cum le-ar fi făcut în majoritate sau înaintea interdicției.

A se vedea în acest sens și art. 105, 129 și 147 din Codul familiei.

Articolul 1167

În lipsa unui act de confirmare sau de ratificare, este destul ca obligația să se execute voluntar, după epoca în care obligația putea fi valabil confirmată sau ratificată.

Confirmarea, ratificarea sau executarea voluntară, în forma și epoca determinată de lege, ține loc de renunțare în privința mijloacelor și excepțiilor ce puteau fi opuse acestui act, fără a se vătăma însă drepturile persoanelor a treia.

Confirmarea sau ratificarea, sau executarea voluntară a unei donațiuni, făcută de către erezi sau reprezentanții donatorului*), după moartea sa, ține loc de renunțare, atât în privința viciilor de formă, cât și în privința oricărei alte excepții.

*) Cei care reprezintă drepturile donatorului.

Articolul 1168

Donatorul nu poate repara, prin nici un act confirmativ, viciurile unei donații între vii; nulă în privința formei, ea trebuie să se refacă cu formele legiuite.

Capitolul 9

Despre probațiunea obligațiilor și a plății

Articolul 1169

Cel ce face o propunere înaintea judecății trebuie să o dovedească.

Articolul 1170

Dovada se poate face prin înscrisuri, prin martori, prin prezumții, prin mărturisirea unei din părți și prin jurământ.

Dovada nu se mai poate face prin jurământ în urma abrogării art. 1207-1222 Cod civil prin Decretul nr. 205 /1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Codul civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207 - 1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - Buletinul Oficial nr. 68 din 12 august 1950.

Secțiunea I

Despre înscrisuri

& 1. Despre titlul autentic

Articolul 1171

Actul autentic este acela care s-a făcut cu solemnitățile cerute de lege, de un funcționar public, care are drept de a funcționa în locul unde actul s-a făcut.

A se vedea cu privire la autentificare:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

- Regulamentul de punere în aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale, nr. 36/1995, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 710/C/1995.

Articolul 1172

Actul care nu poate fi autentic din cauza necompetenței sau a necapacității funcționarului, sau din lipsa de formă, este valabil ca scriptura sub semnătura privată, dacă s-a iscălit de părțile contractante.

Articolul 1173

Actul autentic are deplina credință în privirea oricărei persoane despre dispozițiile și convențiile ce constata. Executarea actului autentic, care este investit cu formula executorie, va fi suspendată prin punerea în acuzație, când se intentează o acțiune criminală*) în contra pretinsului autor al actului. Iar când în cursul unei instanțe civile actul se ataca de fals, tribunalele**) pot, după împrejurări, a suspenda provizoriu executarea actului.

*) Punerea în mișcare a acțiunii penale.

**) Instanțele.

În ceea ce privește defăimarea înscrisului ca fals, a se vedea Cod procedura civilă, art. 180 - 184.

Articolul 1174

Actul cel autentic sau cel sub semnătura privată are tot efectul între părți despre drepturile și obligațiile ce constata, precum și despre aceea ce este menționat în act, peste obiectul principal al convenției, când menționarea are un raport oarecare cu acest obiect.

Dar menționarile care au de obiect un fapt cu totul străin de acela al convenției, nu pot servi decât numai la un început de dovada.

Articolul 1175

Actul secret, care modifica un act public, nu poate avea putere decât între părțile contractante și succesorii lor universali; un asemenea act nu poate avea nici un efect în contra altor persoane.

& 2. Despre actele sub semnătura privată

Articolul 1176

Actul sub semnătura privată, recunoscut de acela cărui se opune, sau privit, după lege, ca recunoscut, are același efect ca actul autentic, între acei care i-au subscris și între cei care reprezintă drepturile lor.

Articolul 1177

Acela cărui se opune un act sub semnătura privată este dator a-l recunoaște sau a tagadui curat scriptura sau sub semnătura sa.

Moștenitorii săi sau cei care reprezintă drepturile aceluia al căruia se pretinde ca ar fi actul pot declara că nu cunosc scriptura sau subsemnătura autorului lor.

Articolul 1178

Când cineva nu recunoaște scriptura și subsemnătura sa, sau când succesorii săi declara că nu le cunosc, atunci justiția ordona verificarea actului.

Articolul 1179

Actele sub semnătura privată, care cuprind convenții sinalagmatice, nu sunt valabile dacă nu s-au făcut în atâtea exemplare originale câte sunt părți cu interes contrar. Este de ajuns un singur exemplar original pentru toate persoanele care au același interes.

Fiecare exemplar trebuie să facă mențiune de numărul originalelor ce s-au făcut.

Cu toate acestea, lipsa de mențiune ca originalele s-au făcut în număr îndoit, întreit și celelalte, nu poate fi opusă de acela care a executat din parte-i convenția constatată prin act.

Articolul 1180

Actul sub semnătura privată prin care o parte se obliga către alta a-i plăti o sumă de bani sau o catime oarecare, trebuie să fie scris, în întregul lui de acela care l-a subscris, sau cel puțin acesta, înainte de a subsemna, sa adauge la finele actului cuvintele bun și aprobat, arătând totdeauna în litere suma sau câtimea lucrurilor și apoi sa iscălească.

Nu sunt supuși la aceasta regula comercianții, industrialii*), plugarii, vierii, slugile și oamenii care muncesc cu ziua.

*) Meseriașii.

Articolul 1181

Când suma arătată în act este deosebită de aceea ce este arătată în bun, obligația se prezuma ca este pentru suma cea mai mica, chiar când actul precum și bunul sunt scrise în întreg de mana aceluia care s-a obligat, afară numai de nu se va proba în care parte este greșeala.

Articolul 1182

Data scripturii private nu face credința în contra persoanelor a treia interesate, decât din ziua în care s-a înfățișat la o dregatorie publică*), din ziua în care s-a înscris într-un registru public**), din ziua morții aceluia sau unui din acei care l-au subscris, sau din ziua în care va fi fost trecut fie și în prescurtare în acte făcute de ofițeri publici***), precum procese-verbale pentru punerea peceții sau pentru facerea de inventare.

*) Instituție de stat.

**) Registru anume destinat.

***) Funcționar de stat.

Articolul 1183

Registrele comercianților nu fac credința despre vânzările ce cuprind în contra persoanelor necomerciante. Dar judecătorul poate da jurământ la una sau la alta din părți.

Partea a doua a dispozițiilor art. 1183 a fost abrogată implicit ca urmare a abrogării art. 1207-1222 Cod civil prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Cod civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din c. com. - Buletinul Oficial nr. 68 din 12 august 1950.

Articolul 1184

Registrele comercianților se cred în contra lor, dar cel care voiește a profita de ele nu poate despărți cuprinderea lor, lăsând aceea ce poate a-i fi contrar.

Articolul 1185

Registrele, cărțile sau hârtiile domestice nu fac credința în favoarea celui care le-a scris, dar au putere în contra lui:

1. când cuprind curat primirea unei plăți;
2. când cuprind mențiunea expresă ca nota sau scrierea din ele s-a făcut ca să țină loc de titlu în favoarea creditorului.

Articolul 1186

Orice adnotație făcut de creditor în josul, pe marginea, sau pe dosul unui titlu de creanță, este crezută, cu toate că nu este subsemnata nici datată de el, când tinde a proba liberatiunea debitorului.

Aceeași putere doveditoare are și scriptura făcută de creditor pe dosul, marginea sau în josul duplicatului unui act sau chitanță, dar numai când duplicatul va fi în mâinile debitorului.

& 3. Despre răboaie

Articolul 1187

Răboaiele, când crestaturile după amândouă bucățile sunt egale și corelative, sunt un mijloc de probare între persoanele care au obicei de a se servi cu un asemenea mijloc de probațiune.

& 4. Despre copiile titlurilor autentice

Articolul 1188

Când originalul exista, copia legalizată nu poate face credința decât despre ceea ce cuprinde originalul, înfățișarea căruia se poate cere totdeauna.

Când originalul nu exista, copiile legalizate de ofițerii publici*) competenți se cred, după distincțiile următoare:

1. copiile scoase din ordinea magistratului*), părțile fiind fața sau chemate, cu formele legale, precum și copiile scoase fără intervenția magistratului**), dar de fața cu părțile care au asistat de buna voia lor, au aceeași credință ca și titlurile originale;
2. copiile care se vor fi dat de ofițerii publici***) competenți, fără intervenția magistratului sau consimțământul părților, fac asemenea credință după 30 de ani, socotiți din ziua în care s-au dat aceste copii. Când asemenea copii vor fi date de mai puțin de 30 de ani, nu fac decât un început de dovadă;
3. copiile legalizate de un ofițer public***) necompetent, nu pot face decât un simplu început de dovadă;
4. copiile copiilor nu au nici o putere probatoare.

*) Funcționar de stat.

**) Judecător.

***) Funcționar public.

1. A se vedea și:

- Legea nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995;

- Regulamentul de punere în aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale, nr. 36/1995, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 710/C/1995.

2. Potrivit art. 22 al Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare, certificatele eliberate în temeiul registrelor de stare civilă au aceeași putere doveditoare ca și actele întocmite sau înscrise în registre.

& 5. Despre acte recognitive

Articolul 1189

Actul de recunoașterea unei datorii constatate prin un titlu precedent nu face proba despre datorie și nu dispensează pe creditor de a prezenta titlul original decât în următoarele cazuri:

1. când actul de recunoaștere cuprinde cauza și obiectul datoriei, precum și data titlului primordial, sau
2. când actul recognitiv, având o dată de 30 de ani, este ajutat de posesiune și de unul sau mai multe acte de recunoaștere conforme cu dânsul.

Actul recognitiv, în cele două cazuri menționate, nu poate avea nici un efect despre ceea ce cuprinde mai mult decât titlul primordial, sau despre ceea ce nu este în asemănare cu acest titlu.

& 6. Despre actele confirmative

Articolul 1190

Actul de confirmare sau ratificarea unei obligații, în contra carei legea admite acțiunea în nulitate, nu este valabil, decât atunci când cuprinde obiectul, cauza și natura obligației, și când face mențiune de motivul acțiunii în nulitate, precum și despre intenția de a repara viciul pe care se întemeia acea acțiune.

Secțiunea II

Despre martori

& 1. Despre cazul când dovada prin martori nu este primită

Articolul 1191

Dovada actelor juridice al căror obiect are o valoare ce depășește suma de 250 lei, chiar pentru depozit voluntar, nu se poate face decât sau prin act autentic, sau prin act sub semnătura privată.

Nu se va primi niciodată o dovadă prin martori, în contra sau peste ceea ce cuprinde actul, nici despre ceea ce se pretinde ca s-ar fi zis înaintea, la timpul sau în urma confectionării actului, chiar cu privire la o sumă sau valoare ce nu depășește 250 lei.

Părțile însă pot conveni ca și în cazurile arătate mai sus să se poată face dovada cu martori, dacă aceasta privește drepturi de care ele pot să dispună.

Articolul 1192

Articolul precedent nu se aplică în cazul când cererea depășește 250 lei numai prin unirea capitalului cu dobânzile.

Articolul 1193

Cel care a format cerere în judecată, pentru o sumă mai mare de 250 lei, chiar de va voi a-și restrânge cererea la 250 lei, nu va fi primită infatisa dovada prin martori.

Articolul 1194

Dovada prin martori nu se poate admite nici în cazul când cererea în judecată este pentru o sumă mai mică de 250 lei, dar care este un rest din o creanță mai mare, neconstatată prin înscris.

Articolul 1195

Când în aceeași instanță o parte face mai multe cereri, pentru care nu are înscrise, dacă toate aceste cereri, unindu-se trec peste suma de 250 lei, dovada prin martori nu poate fi admisă, chiar când creditorul ar pretinde ca aceste creanțe provin din diferite cauze și ca s-au născut în diferite epoci, afară numai dacă creditorul a dobândit aceste drepturi de la alte persoane.

Articolul 1196

Toate cererile, sub orice titlu, care nu sunt justificate prin înscris, se vor face prin aceeași petiție. Orice alte pretenții posteroare neprobate prin înscris și care se puteau face la darea petiției nu vor mai fi primite.

Articolul 1197

Regulile mai sus prescise nu se aplică în cazul când exista un început de dovada scrisă.

Se numește început de dovada orice scriptura a aceluia în contra căruia s-a format petiția, sau a celui ce el reprezintă și care scriptura face a fi de crezut faptul pretins.

Articolul 1198

Acele reguli nu se aplică însă întotdeauna când creditorului nu i-a fost cu putință a-și procura o dovadă scrisă despre obligația ce pretinde, sau a conserva dovada luată, precum:

1. la obligațiile care se nasc din cvasicontracte și din delictе sau cvasidelictе;

2. la depozitul necesar, în caz de incendiu, ruina, tumult sau naufragiu, și la depozitele ce fac călătorii în ospătăria unde trag; despre toate acestea judecătorul va avea în vedere calitatea persoanelor și circumstanțele faptului;
3. la obligațiile contractate în caz de accidente neprevăzute, când nu era cu putința părților de a face înscrise;
4. când creditorul a pierdut titlul ce-i servea de dovada scrisă, din o cauza de forta majoră neprevăzută.

Secțiunea III

Despre prezumții

Articolul 1199

Prezumțiile sunt consecințele ce legea sau magistratul*) trage din un fapt cunoscut la un fapt necunoscut.

*) Judecător.

& 1. Despre prezumțiile stabilite de lege

Articolul 1200

Sunt prezumții legale acelea care sunt determinate special prin lege, precum:

1. actele ce legea le declara nule pentru ca le privește făcute în fraudă dispozițiilor sale;
2. în cazurile când legea declara ca dobândirea dreptului de proprietate sau liberarea unui debitor rezultă din oarecare împrejurări determinate;
3. (Abrogat prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Cod civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - Buletinul Oficial nr. 68 din 12 august 1950).
4. puterea ce legea acorda autorității lucrului judecat.

Articolul 1201

Este lucru judecat atunci când a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor în aceeași calitate.

Articolul 1202

Prezumția legală dispensează de orice dovadă pe acela în favoarea căruia este făcută.

Nici o dovadă nu este primită împotriva prezumției legale, când legea, în puterea unei asemenea prezumții, anulează un act oarecare, sau nu da drept de a se reclama în judecată, afară numai de cazurile când legea a permis dovada contrarie și afară de aceea ce se va zice în privința jurământului și marturisirii ce ar face o parte în judecată.

Referirea alin. 2 din art. 1202 la jurământ și la marturisire a fost implicit modificată ca urmare a abrogării art. 1200 pct. 3 prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Cod civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - Buletinul Oficial nr. 68 din 12 august 1950.

& 2. Despre prezumțiile care nu sunt stabilite de lege

Articolul 1203

Prezumțiile care nu sunt stabilite de lege sunt lăsate la luminile și înțelepciunea magistratului*); magistratul nu trebuie să se pronunțe decât întemeindu-se pe prezumții, care să aibă o greutate și puterea de a naște probabilitatea; prezumțiile nu sunt permise magistratului decât numai în cazurile când este permisă și dovada prin martori, afară numai dacă un act nu este atacat ca s-a făcut prin fraudă, dol sau violență.

*) Judecător.

Secțiunea IV

Despre marturisirea unei părți

Articolul 1204

Se poate opune unei părți marturisirea ce a făcut sau înaintea începerii judecății, sau în cursul judecății.

Articolul 1205

Marturisirea extrajudiciară verbală nu poate servi de dovadă când obiectul contestației nu poate fi dovedit prin martori.

Articolul 1206

Marturisirea judiciară se poate face înaintea judecătorului de însăși partea prigonitoare, sau de un împuternicit special al ei spre a face marturisire.

Ea nu poate fi luată decât în întregime împotriva celui care a marturisit și nu poate fi revocată de acesta, afară numai de va proba ca a făcut-o din eroare de fapt.

Dispoziția primei părți din alin. 2 al art. 1206 a fost implicit modificată prin modificarea art. 129 și 130 Cod procedura civilă Regula indivizibilității marturisirii nu mai are caracter obligatoriu, ci constituie o simplă îndrumare pentru judecători, care sunt datori să stăruie prin toate mijloacele legale spre a descoperi adevărul.

Secțiunea V

Despre jurământ

Articolul 1207-1222

(Abrogate prin Decretul nr. 205 din 12.VIII.1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din codul civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din Codul comercial).

Titlul IV DESPRE CONTRACTUL DE CĂSĂTORIE ȘI DESPRE DREPTURILE RESPECTIVE ALE SOȚILOR

Capitolul 1

Articolul 1223-1232

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul 2

Despre regimul dotal

Articolul 1233-1293

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Titlul V DESPRE VINDERI

Capitolul 1

Despre natura și forma vânzării

Articolul 1294

Vinderea este o convenție prin care două părți se obligă între sine, una a transmite celeilalte proprietatea unui lucru și aceasta a plăti celei dintâi prețul lui.

Articolul 1295

Vinderea este perfectă între părți și proprietatea este de drept strămutată la cumpărător, în privința vânzătorului, îndată ce părțile s-au învoit asupra lucrului și asupra prețului, deși lucrul încă nu se va fi predat și prețul încă nu se va fi numărat.

În materie de vindere de imobile, drepturile care rezultă prin vinderea perfectă între părți, nu pot a se opune, mai înainte de transcripțiunea actului, unei a treia persoane care ar avea și ar fi conservat, după lege, oarecare drepturi asupra imobilului vândut.

A se vedea nota de la art. 1306, precum și art. 710-720 Cod procedura civilă.

Articolul 1296

Vinderea se poate face sau pur sau sub condiție.

Ea poate avea de obiect două sau mai multe lucruri alternative.

În toate cazurile efectele sale sunt regulate după principiile generale ale convențiilor.

Articolul 1297

În caz de vindere făcută prin dare de arvuna, convenția accesorie a arvunei nu va putea avea nici un efect:

1. dacă convenția principală a vinderii este nulă;
2. dacă vinderea se execută;
3. dacă vinderea se reziliază prin comun consimțământ;
4. dacă executarea vinderii a devenit imposibilă fără culpa nici uneia din părți.

Arvuna în aceste cazuri se va înapoia sau se va prinde în prestațiunile reciproce, după împrejurări.

Articolul 1298

Dacă vinderea nu s-a executat prin culpa unei din părțile contractante, aceasta va pierde arvuna data sau o va întoarce îndoita, având-o primită, dacă partea care nu este în culpa nu ar alege mai bine să ceară executarea vinderii.

Articolul 1299

Dacă s-au vândut marfe cu gramada, vinderea este perfecta, deși marfele n-au fost încă cântărite, numarate sau măsurate.

Articolul 1300

Dacă însă marfele nu s-au vândut cu gramada, ci după greutate, după număr sau măsura, lucrurile vândute rămân în rizicul-pericol al vânzătorului, până ce vor fi cântărite, numarate sau măsurate; dar aceasta nu împiedică pe cumpărător de-a cere și a dobândi la caz de neexecutare, sau predarea lucrurilor vândute sau daune-interese, dacă se cuvine.

Articolul 1301

În privința vinului, a oliului și a altor asemenea lucruri care, după obicei, se gusta mai înainte de a se cumpăra, vinderea nu există până ce cumpărătorul nu le-a gustat și n-a declarat ca-i convin.

Articolul 1302

Vinderea făcută pe încercate este totdeauna presupusă condițională până la încercare.

Articolul 1303

Prețul vânzării trebuie să fie serios și determinat de părți.

Articolul 1304

Cu toate acestea, determinarea prețului poate fi lăsată la arbitratul*) unei a treia persoane.

*) La hotărârea.

Articolul 1305

Spezele vânzării sunt în sarcina cumpărătorului, în lipsa de stipulație contrarie.

Capitolul 2

Cine poate cumpăra sau vinde

Articolul 1306

Pot cumpăra și vinde toți cărora nu le este oprit prin lege.

A se vedea:

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105 alin. 3, art. 128, 129 și 147);
- Legea nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, în Monitorul Oficial nr. 98 din 8 august 1990 (art. 5 alin. 3);
- Legea fondului funciar nr. 18/1991, (art. 45-49) în Monitorul Oficial nr. 37 din 20 februarie 1991.
- Legea administrației publice locale, nr. 69/1991, republicată în Monitorul Oficial nr. 79 din 18 aprilie 1996.

Articolul 1307

Vânzarea nu se poate face între soți decât pentru cauza de lichidare, și anume:

1. când, în caz de separație de patrimonii, unul dintre soți da celuilalt, drept plată unei datorii, o avere a sa;
 2. când bărbatul cedează femeii, chiar nese separată, din averea sa, pentru o cauză legitimă, precum pentru un imobil ce era dator să-i cumpere cu bani dotali, sau pentru o sumă ce-i datora;
 3. când femeia cedează bărbatului sau, din avutul sau propriu, drept plată unei sume promise bărbatului ca dote.
- În toate cazurile moștenitorii rezervatari ai părților contractante au drept de a ataca asemenea operații, dacă ele ascund beneficii indirecte.

Art. 1307 a fost modificat implicit prin abrogarea art. 1223-1293 Cod civil. Drept urmare a acestei abrogări, regula interzicerii vânzării între soți nu mai comportă - în măsura în care ele erau proprii regimului matrimonial dotal - excepțiile pentru cauza de lichidare prevăzute la pct. 1, 2 și 3 din art. 1307.

Articolul 1308

Sub pedeapsa de nulitate, nu se pot face adjudecatari nici direct, nici prin persoane interpușe:

1. tutorii, ai averii celor de sub a lor tutela;
2. mandatarii, ai averii ce sunt însărcinați să vândă;
3. administratorii, ai averii comunelor sau stabilimentelor încredințate îngrijirii lor;
4. oficanții publici*), ai averilor statului ale căror vânzări se fac printr-înșii.

*) Funcționar de stat.

A se vedea Constituția României, art. 135, alin. 3, precum și Legea administrației publice locale nr. 69/1991, republicată în Monitorul Oficial nr. 79 din 18 aprilie 1996.

Articolul 1309

Judecătorii și supleanții*), membrii ministerului public**) și avocații nu se pot face cesionari de drepturi litigioase, care sunt de competența tribunalului județean în a cărei rază teritorială își exercită funcțiunile lor, sub pedeapsa de nulitate, speze și daune-interese.

*) Grad judecătoresc desființat prin decretul nr. 132 din 2 aprilie 1949 pentru organizarea judecătorească.

**) Procurori.

Capitolul 3

Despre lucrurile care se pot vinde

Articolul 1310

Toate lucrurile care sunt în comerț*), pot să fie vândute, afară numai dacă vreo lege a oprit aceasta.

*) În circuitul civil.

A se vedea și notele de la art. 475 și 1306.

Articolul 1311

Dacă în momentul vânzării, lucrul vândut era pierit în tot, vinderea este nulă. Dacă a pierit numai în parte, cumpărătorul are alegerea între a se lasă de contract, sau a pretinde reducerea prețului.

Capitolul 4

Despre obligațiile vânzătorului

Secțiunea I

Dispoziții generale

Articolul 1312

Vânzătorul este dator să explice curat îndatoririle ce înțelege a lua asupra-și. Orice clauza obscură sau îndoioasă se interpretează în contra vânzătorului.

Vezi nota de la art. 1294.

Articolul 1313

Vânzătorul are două obligații principale, a preda lucrul și a răspunde de dânsul.

Vezi nota de la art. 1294.

Secțiunea II

Despre predarea lucrului

Articolul 1314

Predarea este strămutarea lucrului vândut în puterea și posesiunea cumpărătorului.

Articolul 1315

Obligația de a preda imobilele se îndeplinește din partea vânzătorului prin remiterea cheilor, dacă e vorba de o clădire, sau prin remiterea titlului de proprietate.

Articolul 1316

Predarea lucrurilor mobile se face: sau prin tradițiunea reală, sau prin remiterea cheilor clădirii, în care se afla puse, sau prin simplul consimțământ al părților, dacă strămutarea nu se poate face în momentul vânzării, sau dacă cumpărătorul le avea în puterea sa, la facerea vânzării, cu vreun alt titlu.

Articolul 1317

Spezele predării sunt în sarcina vânzătorului, și ale ridicării în sarcina cumpărătorului, dacă nu este stipulațiune contrarie.

Articolul 1318

Tradițiunea lucrurilor necorporale se face, sau prin remiterea titlurilor, sau prin uzul ce face cumpărătorul de dânsese, cu consimțământul vânzătorului.

Articolul 1319

Predarea trebuie să se facă la locul unde, se afla lucrul vândut în timpul vânzării, dacă părțile nu s-au învoit altfel.

Articolul 1320

Dacă vânzătorul nu face predarea în timpul determinat de ambele părți, cumpărătorul va avea facultatea de a alege între a cere rezoluțiunea vânzării sau punerea sa în posesie, dacă întârzierea nu provine decât din faptul vânzătorului.

Articolul 1321

În toate cazurile, vânzătorul trebuie să fie condamnat*) la daune-interese, dacă urmează vreo vătămare pentru cumpărător din nepredarea lucrului la timp.

*) Obligat.

Articolul 1322

Vânzătorul nu este dator să predea lucrul, dacă cumpărătorul nu plătește prețul și nu are dat de vânzător un termen pentru plata.

Articolul 1323

El nu va fi dator să facă predarea, chiar de ar fi și dat un termen pentru plata, dacă de la vânzare încoace, cumpărătorul a căzut în faliment sau în nesolvabilitate, încât vânzătorul se afla în pericol de a pierde prețul, afară numai dacă cumpărătorul va da cauțiune ca va plăti la termen.

Articolul 1324

Lucrul trebuie să fie predat în starea în care se afla în momentul vânzării. Din acea zi toate fructele sunt ale cumpărătorului.

Articolul 1325

Obligația de a preda lucrul cuprinde accesoriile sale și tot ce a fost destinat la uzul sau perpetuu

Articolul 1326

Vânzătorul este dator să predea cuprinsul lucrului vândut în măsura determinată prin contract, însă cu modificările mai jos arătate.

Articolul 1327

Dacă vânzarea unui imobil s-a făcut cu arătare de cuprinsul său, și pe atât măsura, vânzătorul este dator să predea cumpărătorului, dacă acesta cere, cuprinsul arătat în contract. Neputând, sau cumpărătorul necerând, vânzătorul este dator să sufere o scădere proporțională la preț.

Articolul 1328

Dacă, din contra, în cazul articolului precedent, s-ar găsi ca cuprinsul lucrului e mai mare decât cel arătat în contract, cumpărătorul poate sau a complini prețul după numărul măsurilor aflate, sau, dacă excedentele cuprinsului aflat se ridică la o a douăzecea parte a cuprinsului declarat în contract, a strica vânzarea.

Articolul 1329

În toate cazurile de vânzare, făcută altfel decât pe atât măsura, fie vânzarea de un corp cert și limitat, fie de mai multe fonduri distincte și separate, fie concepută cu expresia măsurii înaintea desemnării obiectului sau din contra, nici vânzătorul n-are drept la adaos de preț, pentru excedent, nici cumpărătorul, la scădere pentru lipsa, decât în cazul când excedentul sau lipsa pretuieste o a douăzecea parte din prețul total al vânzării.

Articolul 1330

Dispozițiile celor trei articole precedente nu se vor aplica decât în lipsa de stipulație contrarie între părți.

Articolul 1331

Când, după art. 1328 și 1329, este caz de a se adăuga prețul pentru excedent de măsuri, cumpărătorul are facultatea de a alege, între a strica vânzarea și a împlini prețul. Suplimentul prețului se răspunde cu dobânda, dacă cumpărătorul a păstrat imobilele.

Articolul 1332

În toate cazurile, când cumpărătorul are drept de a strica vânzarea, vânzătorul este dator să-i restituie, deosebit de preț, dacă l-a primit, spezele contractului.

Articolul 1333

Dacă s-au vândut două fonduri printr-un singur contract, drept un singur preț, cu arătare de măsura fiecăruia, și cuprinsul unuia este mai mic decât cel declarat, iar al celuilalt mai mare, se va face compensație între prețul excedentului și prețul lipsei, și acțiunea vânzătorului pentru adăugire sau a cumpărătorului pentru scădere de preț va fi supusă regulilor mai sus stabilite.

Articolul 1334

Ațiunea vânzătorului pentru complinirea prețului și a cumpărătorului, pentru scăderea prețului sau pentru stricarea contractului, se prescriu printr-un an din ziua contractului.

Articolul 1335

Pericolul total sau parțial al lucrului vândut, mai înainte de predare, se judeca după regulile generale ale obligațiilor convenționale.

Secțiunea III Despre răspunderea vânzătorului

Articolul 1336

Vânzătorul răspunde către cumpărător:

1. de linistita posesiune a lucrului, și
 2. de viciile aceluiasi lucru.
- & 1. Răspunderea de evicțiune

Articolul 1337

Vânzătorul este de drept obligat, după natura contractului de vânzare, a răspunde către cumpărător de evicțiunea totală sau parțială a lucrului vândut, sau de sarcinile la care s-ar pretinde supus acel obiect și care n-ar fi declarate la facerea contractului.

Articolul 1337

Părțile pot prin convenție sa adauge, sa micșoreze sau sa stearga obligația de evicțiune.

Articolul 1339

În nici un mod vânzătorul nu se poate sustrage de la răspunderea pentru evicțiunea care ar rezultă dintr-un fapt personal al său; orice convenție contrarie este nulă.

Articolul 1340

Stipulatia prin care vânzătorul se descarca de răspunderea pentru evicțiune, nu-l scutește de a restitui prețul, în caz de evicțiune, afară numai dacă cumpărătorul a cunoscut, la facerea vânzării, pericolul evicțiunii, sau dacă a cumpărat pe răspunderea sa proprie.

Articolul 1341

Când vânzătorul este răspunzător de evicțiune, cumpărătorul, dacă este evins, are dreptul a cere de la vânzător:

1. restituirea prețului;
2. fructele, dacă este dator a le întoarce proprietarului care l-a evins;
3. spezele instanței*) deschise de dânsul în contra vânzătorului și ale celei deschise de invingator în contra sa;
4. daune-interese și spezele contractului de vindere.

*) Cheltuieli de judecată.

Articolul 1342

Dacă, la epoca evicțiunii, lucrul vândut se afla de o valoare inferioară sau a suferit deteriorări ori prin neglijența cumpărătorului, ori prin evenimente independente de cumpărător vânzătorul nu se poate apara de a restitui prețul întreg.

Articolul 1343

Dar dacă cumpărătorul a tras foloase din stricăciunile ce a făcut lucrului, vânzătorul are dreptul a opri din preț o sumă egala cu acele foloase.

Articolul 1344

Dacă lucrul vândut se afla, la epoca evicțiunii, de o valoare mai mare, din orice cauza, vânzătorul este dator sa plătească cumpărătorului, pe lângă prețul vânzării, excedentele valorii în timpul evicțiunii.

Articolul 1345

Vânzătorul este dator sa întoarcă cumpărătorului, el însuși sau prin evingator, toate spezele necesare, utile și de întreținere ale aceluia.

Articolul 1346

Dacă vânzătorul a vândut cu rea-credința fondul altuia, el va fi dator sa întoarcă cumpărătorului toate spezele ce va fi făcut, și cele de simpla placere.

Articolul 1347

Dacă cumpărătorul este evins numai de o parte a lucrului și aceasta are, în privința totului, o asa însemnătate încât cumpărătorul n-ar fi cumpărat lucrul fără acea parte, el poate strica vânzarea.

Articolul 1348

Dacă în caz de evicțiunea unei părți a fondului vândut, nu se strica vânzarea, cumpărătorul are dreptul a cere valoarea, în momentul evicțiunii, a părții de care a fost evins, iar nu o parte proporțională din preț, ori de au crescut sau de au scăzut imobilele în valoare de la vindere încoace.

Articolul 1349

Dacă imobilul vândut se afla însărcinat de servituți neaparate, nedecarate de vânzător și de o așa importanță, încât se poate presupune ca cumpărătorul n-ar fi cumpărat de le-ar fi cunoscut, el poate cere sau stricarea contractului sau indemnitate.

Articolul 1350

Chestiunile de daune-interese ce ar rezultă din neexecutarea vinderii și care nu sunt prevăzute aici se vor decide după regulile generale ale convențiilor.

Articolul 1351

Dacă cumpărătorul s-a judecat până la ultima instanța cu evingătorul sau, fără sa cheme în cauza pe vânzător, și a fost condamnat, vânzătorul nu mai răspunde de evicțiune, de va proba ca erau mijloace sa câștige judecata.

& 2. Răspunderea de viciile lucrului vândut

Articolul 1352

Vânzătorul este supus la răspundere pentru viciile ascunse ale lucrului vândut, dacă din cauza aceloră, lucrul nu este bun de întrebuințat, după destinarea sa, sau întrebuințarea sa e atât de micșorată, încât se poate presupune ca cumpărătorul nu l-ar fi cumpărat, sau n-ar fi dat pe dânsul ceea ce a dat, de i-ar fi cunoscut viciile.

Articolul 1353

Vânzătorul nu este răspunzător de viciile aparente și despre care cumpărătorul a putut singur să se convingă.

Articolul 1354

El este răspunzător de viciile ascunse, chiar și când nu le-a cunoscut, afară numai dacă, în cazul acesta, nu se va fi învoit cu cumpărătorul ca sa nu răspundă de vicii.

Articolul 1355

În cazurile art. 1352 și 1354, cumpărătorul poate sau a întoarce lucrul și a-și primi prețul, sau a opri lucrul și a cere înapoierea unei părți din preț arbitrata prin experți.

Articolul 1356

Dacă vânzătorul cunoștea viciile lucrului, el este dator, pe lângă restituțiunea prețului, de toate daunele-interese către cumpărător.

Articolul 1357

Dacă vânzătorul nu cunoștea viciile lucrului, el nu poate fi apucat decât pentru restituțiunea prețului și pentru spezele făcute de cumpărător cu ocazia vânzării.

Articolul 1358

Dacă lucrul a pierit din cauza viciilor sale, vânzătorul este dator a întoarce cumpărătorului prețul și a-l dezdauna, conform celor două articole precedente.

Dar pierderea lucrului prin caz fortuit va fi pe seama cumpărătorului.

Articolul 1359

Acțiunea pentru vicii redebitorii trebuie să fie intentată de cumpărător în scurt termen, după natura viciului, obiceiul din partea locului și distanta.

A se vedea art. 5 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare.

Articolul 1360

Aceasta acțiune nu exista în vânzările publice.

Capitolul 5

Despre obligațiile cumpărătorului

Articolul 1361

Principala obligație a cumpărătorului este de a plăti prețul la ziua și la locul determinat prin contract.

Articolul 1362

Dacă nu s-a determinat nimic în privința aceasta prin contract, cumpărătorul este dator a plăti la locul și la timpul în care se face predarea lucrului.

Articolul 1363

Cumpărătorul datorește dobânda prețului vânzării până la platirea capitalului, în cele trei următoare cazuri:

- dacă aceasta s-a cuprins anume în contract;
- dacă lucrul vândut și predat produce fructe sau alte venituri;
- dacă cumpărătorul a fost interpelat*) a plăti.

În acest după urma caz dobânda nu curge decât din momentul interpelării.

*) Pus în întârziere.

Articolul 1364

Dacă cumpărătorul este tulburat, sau are cuvânt de a se teme ca ar fi tulburat prin vreo acțiune, sau ipotecară sau de revendicare, el poate suspenda plata prețului până ce vânzătorul va face sa înceteze tulburarea sau va da cauțiune, afară numai dacă se va fi stipulat ca plata să se facă chiar de ar urma tulburarea.

Articolul 1365

Dacă cumpărătorul nu plătește prețul, vânzătorul poate cere rezoluțiunea vânzării.

Articolul 1366

Rezoluțiunea vânzării de imobile se pronunța îndată, dacă vânzătorul este în pericol de a pierde lucrul și prețul. Dacă asemenea pericol nu exista, judecătorul poate da cumpărătorului un termen mai mult sau mai puțin lung, după împrejurări, fără să poată da în nici un caz al doilea termen.

Trecând acel termen, fără ca cumpărătorul sa plătească, se va pronunța rezoluțiunea vânzării.

Articolul 1367

Când la o vânzare de imobile s-a stipulat ca, în lipsa de plată prețului în termenul defipt vânzarea va fi de drept rezolvată, cumpărătorul poate plăti după expirarea termenului, pe cat timp nu este pus de vânzător în întârziere printr-o interpelare în forma*); dar după asemenea interpelare, judecătorul**) nu-i poate da termen.

*) Într-unul din modurile admise de lege.

**) Instanța judecătorească.

Articolul 1368

Acțiunea vânzătorului pentru rezoluțiunea vânzării este reală. Cu toate acestea, vânzătorul nu se va putea prevala*) de dreptul sau, în contra autorității publice, nici în contra adjudecatorilor în vânzări silite, decât conformându-se, pentru acest din urmă caz, regulilor prescrise în procedura.

*) Prevala.

Articolul 1369

Acțiunea rezolutorie creata prin art. 1365 este supusă la același mod de conservare ca și privilegiul vânzătorului. Ea nu poate fi exercitată, după stingerea acestui privilegiu, cu vătămarea unei a treia persoane, care a câștigat de la cumpărător drepturi asupra imobilului vândut, și care s-a conformat legilor ca sa păstreze acele drepturi.

A se vedea și art. 17 alin. 1 din Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare, și art. 4 și 5 din Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare.

Articolul 1370

La vânzări de denariate*) și de lucruri mobile, vânzarea se va rezolvi de drept și fără interpelare**) în folosul vânzătorului, după expirarea termenului pentru ridicarea lor.

*) Producte.

**) Punere în întârziere.

Capitolul 6

Despre rezoluțiunea vânzării prin răscumpărare

Articolul 1371 - 1387.

(Abrogate prin art. 4 al Legii contra cametei din 2.IV.1931).

Capitolul 7

Despre licitație

Articolul 1388

Dacă un lucru comun al mai multor nu se poate împărți ușor și fără pierdere; sau dacă într-o împărțeală de buna voie, s-ar afla lucruri pe care nici unul din împartitori n-ar putea, sau n-ar voi a lua; vânzarea unor asemenea lucruri se va face cu licitație și prețul se va împărți între coproprietari.

Articolul 1389

Fiecare din proprietari poate cere a se chema la licitație străini*); vor trebui de neapărat să se cheme, dacă unul din coproprietari este minor.

*) Alte persoane decât coproprietarii.

Potrivit art. 147 din Codul familiei Legea nr. 4/1953, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare, regulile privitoare la tutela minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani se aplică și în cazul tutelei celui pus sub interdicție.

Articolul 1390

Modul și formalitățile pentru licitație sunt arătate la titlul "Despre succesiuni" în codicele de procedura.

A se vedea Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea impartelilor judiciare - Monitorul Oficial nr. 212 din 10 septembrie 1943, cu modificările ulterioare - care reglementează în prezent materia la care face trimitere art. 1390.

Capitolul 8

Despre strămutarea creanțelor și altor lucruri necorporale

Articolul 1391

La strămutarea unei creanțe, a unui drept sau a unei acțiuni, predarea între cedente și cesionar se face prin remiterea titlului.

Articolul 1392

Cel ce vinde o creanță, sau orice alt lucru necorporal, este dator să răspundă de existența sa valabilă în folosul sau, în momentul vânzării, deși vânzarea n-ar cuprinde aceasta îndatorire de răspundere.

Articolul 1393

Cesionarul nu poate opune dreptul sau la o a treia persoană decât după ce a notificat debitorului cesiunea. Același efect va avea acceptarea cesiunii făcută de debitor într-un act autentic.

Articolul 1394

Cu toate acestea, orice act sau hotărâre care constată o cesiune sau o chitanță de chirie sau arenda pe doi ani viitori, va trebui să fie transcris pe registrele oficiului ipotecar.

1. Transcrierea la care se referă art. 1394 se face în registrul de transcrieri al notariatului unde este situat bunul nemișcător, potrivit art. 710 și 711 pct. 8 - 9 Cod procedura civilă și Legii nr. 36 din 12 mai 1995 - Legea notarilor publici și a activității notariale - publicată în Monitorul Oficial nr. 92 din 16 mai 1995.

2. Cu privire la opozabilitatea unor contracte de locațiune și a unor cesiuni de venituri, a se vedea și:

- art. 14 din Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare;

- art. 21 din Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947 cu modificările ulterioare.

Articolul 1395

Dacă mai înainte de notificarea cesiunii făcută de cedent sau de cesionar debitorului, acesta platise cedentului, liberarea sa va fi valabilă.

Articolul 1396

Vinderea sau cesiunea unei creanțe cuprinde accesoriile creanței, precum cauțiunea, privilegiul și ipoteca.

Dispozițiile art. 1396 au fost interpretate prin Decretul-lege pentru abrogarea art. 33 din Legea cu privire la unele dispozițiuni pentru înlesnirea și refacerea creditului din 20 aprilie 1935 și pentru interpretarea art. 1396 Cod civilă, art. 277 c. com. și art. 16 din Legea asupra cambiei și biletului la ordin - promulgat cu Decretul nr. 3673, Monitorul Oficial nr. 856 din 1 noiembrie 1940.

Dispozițiile legii arătate mai sus au fost menținute în vigoare prin art. 2 al Decretului 247/1950 pentru abrogarea Legii din 20 aprilie 1935 privitoare la unele dispoziții pentru înlesnirea și refacerea creditului - Buletinul Oficial nr. 104 din 16 noiembrie 1950.

Articolul 1397

Vânzătorul sau cedentul unei creanțe nu răspunde de solvabilitatea debitorului, decât dacă s-a îndatorat anume la aceasta și numai până la suma prețului de dânsul primit.

Articolul 1398

Când a primit asupra-și răspunderea pentru solvabilitatea debitorului, aceasta îndatorire se înțelege contractată numai în ceea ce privește solvabilitatea actuala a debitorului, nu și cea viitoare, afară de cazul când se stipulează anume contrariul.

Articolul 1399

Cel ce vinde o moștenire, fără a specifică cu de-amănuntul obiectele într-însă cuprinse, nu răspunde decât de calitatea sa de moștenitor.

Articolul 1400

Dacă s-a folosit de fructele vreunui fond, sau a primit plata vreunei creanțe ereditare, sau a vândut lucruri de ale succesiunii, este dator să întoarcă toate acestea cumpărătorului, dacă nu și le-a rezervat anume la vânzare.

Articolul 1401

Cumpărătorul este dator și el să întoarcă vânzătorului sumele plătite de acesta pentru datoriile și sarcinile succesiunii, și să-i țină seama de sumele de care era el însuși creditor al succesiunii, dacă nu e stipulație contrarie.

Articolul 1402

Cel în contra căruia exista un drept litigios vândut se va putea libera de cesionar numărându-i prețul real al cesiunii, spezele contractului și dobânda din ziua când cesionarul a plătit prețul cesiunii.

Articolul 1403

Lucrul se socotește litigios când exista proces sau contestație asupra fondului dreptului.

Articolul 1404

Dispozițiile art. 1402 încetează:

1. când cesiunea s-a făcut la un comostenitor sau coproprietar al dreptului cedat;
2. când s-a făcut la un creditor, spre plata creanței sale;
3. când s-a făcut către posesorul fondului asupra căruia exista dreptul litigios.

Titlul VI DESPRE SCHIMB

Articolul 1405

Schimbul este un contract prin care părțile își dau respectiv un lucru pentru altul.

1. Cu privire la schimbul de terenuri a se vedea Legea nr. 18/1991 a fondului funciar (art. 51, 52).
2. A se vedea și nota de la art. 1306.

Articolul 1406

Schimbul se face prin singurul consimțământ, întocmai ca și vânzarea.

A se vedea nota de la art. 971.

Articolul 1407

Dacă unul dintre copermutanti*) a primit lucrul lui dat în schimb, și în urma probează ca celălalt contractant nu este proprietar al acelui lucru, nu poate fi constrâns a preda pe cel ce dânsul a promis, ci numai a întoarce pe cel primit.

*) Parte în contractul de schimb.

Articolul 1408

Copermutantul*) evins de lucrul primit în schimb poate cere daune-interese sau întoarcerea lucrului sau.

*) Parte în contractul de schimb.

Articolul 1409

Toate celelalte reguli prescise pentru vânzare, se aplică și la contractul de schimb.

Titlul VII DESPRE CONTRACTUL DE LOCAȚIUNE

Capitolul 1

Dispoziții generale

Articolul 1410

Obiectul contractului de locațiune este un lucru sau o lucrare.

Articolul 1411

Locațiunea lucrurilor este un contract prin care una din părțile contractante se îndatorește a asigura celeilalte folosința unui lucru pentru un timp determinat, drept un preț determinat.

Articolul 1412

Locațiunea lucrărilor este un contract prin care una din părți se îndatorește drept un preț determinat, a face ceva pentru cealaltă parte.

Locațiunea lucrărilor, astfel cum este determinată prin art. 1470 Cod civil, formează în prezent obiectul reglementărilor speciale cuprinse în Codul muncii - Legea nr. 10, Buletinul Oficial nr. 140 din 1 decembrie 1972, sau în dispozițiile normative privitoare la contractul de transport - terestru, fluvial, maritim și aerian, sau la contractul de antrepriza.

Articolul 1413

Locațiunile sunt de mai multe feluri și au regulile lor proprii.

Se cheamă închiriere locațiunea edificiilor și aceea a mișcătoarelor;

Arendarea, locațiunea fondurilor rurale;

Prestația lucrărilor, locațiunea muncii și a serviciului;

Antrepriza, luarea săvârșirii unei lucrări drept un preț determinat, când materialul se da de acela pentru care se execută o lucrare.

Articolul 1414

Se considera ca o locațiune orice concesiune temporară a unui imobil drept o prestație anuală, ori sub ce titlu ar fi făcută.

O asemenea concesiune nu trece către cesionar nici o proprietate, chiar când s-ar fi stipulat contrariul, ceea ce va fi fără nici un efect.

Articolul 1415

Locațiunile ereditare astăzi în ființa cunoscute sub numele de emfiteuze, ori embatic (besman), se păstrează. Ele se vor regula după legile sub care s-au născut.

Pe viitor ele nu se mai pot înființa.

Dispoziția art. 1415 alin. 1 nu mai are aplicare, întrucât prin art. 7 al Legii pentru reforma agrară din 14 iulie 1921 - Monitorul Oficial nr. 82 din 17 iulie 1921, pământul care forma obiectul locațiunilor respective a fost expropriat în folosul embaticarilor.

Capitolul 2

Reguli comune la locațiunea edificiilor și a fondurilor rurale

Articolul 1416

Dacă contractul făcut verbal n-a primit nici o punere în lucrare, și una din părți îl neagă, nu se poate primi proba prin martori, oricât de mic ar fi prețul și chiar când s-ar zice ca s-a dat arvuna.

Numai celui ce neagă contractul se poate deferi jurământ.

1. Dispoziția din alin. 2 al art. 1416 a devenit inaplicabilă în urma abrogării art. 1207-1222 Cod civil prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Codul civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - Buletinul Oficial nr. 68 din 12 august 1950.

2. Reglementări speciale ale locațiunilor clădirilor sunt prevăzute în următoarele dispoziții normative:

- Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași
- Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980;
- H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - Buletinul Oficial nr. 107 din 19 iulie 1973.
- Decretul nr. 195/1977 privind asigurarea unităților industriale cu locuințe necesare personalului acestora - Buletinul Oficial nr. 55 din 29 iunie 1977.

Articolul 1417

Urmând contestații asupra prețului contractului verbal, a cărui punere în lucrare a început, și nefiind nici o chitanță, proprietarul jurand va fi crezut, dacă locatarul nu prefera a cere o estimatie prin experți. În cazul din urma, spezele expertizei cad în sarcina lui, dacă estimatia întrece prețul ce-l reclama.

Dispoziția art. 1417 a fost modificată implicit ca urmare a abrogării art. 1207-1222 Cod civil ("Despre jurământ") prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Codul civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. Buletinul Oficial nr. 68 din 12 august 1950.

Articolul 1418

Locatarul are dreptul de a subînchiria ori a subarenda și de a ceda contractul sau către altul, dacă o asemenea facultate nu i-a fost interzisă.

Ea poate fi interzisă în tot ori în parte; aceasta interdicere nu se prezuma, ci trebuie să rezulte din o stipulație specială.

A se vedea și art. 17 și 18 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980.

Articolul 1419

Dispozițiile articolelor relative la contractele de arendare a averilor dotale ale femeilor măritate, se vor aplica și la contractele de arenda ale averilor minorilor.

A se vedea nota 1 de la art. 534.

Articolul 1420

Locatarul este dator, prin însăși natura contractului, fără să fie trebuința de nici o stipulație specială:

1. de a trada*) locatarului lucrul închiriat sau arendat;
2. de a-l menține în stare de a putea servi la întrebuințarea pentru care a fost închiriat sau arendat;
3. de a face ca locatarul să se poată folosi neîmpiedicat în tot timpul locațiunii.

*) Sa predea.

Articolul 1421

Locatarul trebuie să predea*) lucrul în asa stare, încât să poată fi întrebuințat.

În cursul locațiunii, trebuie să se facă toate acele reparații ce pot fi necesare, afară de micile reparații (reparații locale) care prin uz sunt în sarcina locatarului.

*) Sa predea.

Cu privire la efectuarea reparațiilor, a se vedea art. 47-50 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980 - și art. 23 (anexa 3) din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 - Buletinul Oficial nr. 107 din 19 iulie 1973.

Articolul 1422

Locatarul trebuie să fie garantat pentru toate stricăciunile și viciile lucrului închiriat ori arendat, ce-i împiedica întrebuințarea, chiar deși nu au fost cunoscute locatarului la timpul locațiunii.

Dacă din aceste vicii și defecte deriva pentru locatar o dăuna oarecare, locatarul este dator de a-l dezdauna.

Articolul 1423

Dacă în timpul locațiunii, lucrul închiriat ori arendat se strica în totalitate prin caz fortuit, contractul este de drept desfăcut. Dacă însă se distruiește*) în parte, locatarul poate, după împrejurări, sa ceara o scădere din preț, ori desființarea contractului.

În amândouă cazurile nu i se da nici o dezdăunare.

*) Distruge.

Articolul 1424

Locatarul nu poate în cursul locațiunii sa schimbe forma lucrului închiriat sau arendat.

A se vedea:

- Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași
- Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980 (art. 47, 49 alin. 2 și art. 50);
- Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării construcțiilor și unele măsuri pentru realizarea locuințelor (art. 1-9), Monitorul Oficial nr. 163 din 7 august 1991, cu modificările ulterioare.

Articolul 1425

Dacă în cursul locațiunii, lucrul închiriat sau arendat are nevoie de reparații urgente, ce nu se pot amâna până la finele contractului, locatarul trebuie să sufere stramtoarea ce i se casunează, orice fel fie ea, și fiind lipsit chiar, pe timpul facerii lor, de întrebuințarea a o parte din lucrul închiriat sau arendat.

Dacă însă aceste reparații continua mai mult decât 40 de zile, prețul locațiunii se va scădea în proporția timpului în care și a părții lucrului închiriat de a carei întrebuințare a rămas lipsit.

Dacă reparațiile sunt de așa fel încât locatarul și familia să se afla în neputință de a locui, el va putea cere anularea*) contractului.

*) Se are în vedere "rezilierea".

Articolul 1426

Locatarul nu este răspunzător către locatar de tulburarea casunata lui prin faptul unei a treia persoane, care persoana nu-și sprijină acest fapt pe un drept asupra lucrului închiriat sau arendat; locatarul are însă facultatea de a reclama în contra-le în numele sau personal.

Articolul 1427

Dacă, din contra, locatarul a fost tulburat în folosința sa, în urmarea unei acțiuni relative la proprietatea lucrului, are drept la o scădere în proporție cu prețul închirierii sau arendării, întrucât însă a înștiințat pe locator de aceasta molestare și împiedicare.

Articolul 1428

Dacă acei care au casunat tulburarea, cu de la sine putere, pretind a avea vreun drept asupra lucrului, ori dacă locatarul este chemat în judecata pentru a fi condamnat a pierde lucrul în totalitate sau în parte, sau pentru a suferi exercițiul unei servituți, el trebuie să înștiințeze pe locator spre a fi garantat contra unei asemenea tulburări, și dacă vrea, poate să fie scutit de orice chemare în judecata, arătând însă pe locatorul în al cărui nume posedă.

A se vedea art. 60-63 Cod procedura civilă D(L) 1228, Monitorul Oficial nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în Monitorul Oficial nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare, referitoare la chemarea în garanție și art. 64-65 Cod procedura civilă referitoare la arătarea titularului dreptului.

Articolul 1429

Locatarul are două îndatoriri principale:

1. trebuie să întrebuințeze lucrul închiriat sau arendat ca un bun proprietar și numai la destinația determinată prin contract; iar în lipsa de stipulație specială, la destinația prezumată după circumstanțe;
3. trebuie să plătească prețul locațiunii la termenele statornicite.

Articolul 1430

Dacă locatarul uzează de lucrul închiriat sau arendat în altfel de cum se arată în contract, sau în un mod din care ar putea să rezulte o vătămare pentru locator, acesta, după împrejurări, poate cere desființarea*) contractului.

*) Rezilierea.

A se vedea și art. 24 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980, la H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 - Buletinul Oficial nr. 107 din 19 iulie 1973.

Articolul 1431

Locatarul trebuie să restituie lucrul în starea în care l-a primit, conform inventarului, dacă s-a fost făcut un asemenea între dânsul și locator; nu este răspunzător de pierderea sau deteriorarea provenită din cauza vechimii sau a unei forte majore.

A se vedea și art. 49 alin. 1 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980.

Articolul 1432

În lipsa de inventar se prezuma ca locatarul a primit lucrul închiriat ori arendat în starea în care locatorul era dator a-l trada*) și trebuie să-l restituie în aceeași condiție, afară numai când ar putea proba contrariul.

*) A-l preda.

Articolul 1433

Locatarul e dator a apăra lucrul închiriat contra uzurpațiunilor.

Urmând uzurpațiune, este dator a înștiința pe locator în termenul ce s-ar fi pus spre cercetare*). Călcând aceasta datorie, rămâne răspunzător de daune și speze.

*) Termenul real pentru judecarea acțiunii terțului.

Articolul 1434

Locatarul este răspunzător de stricăciunile și pierderile întâmplare în cursul folosinței sale, întrucât nu probează ca au urmat fără culpa sa.

Asemenea este răspunzător de stricăciunile și pierderile casuate de persoanele familiei sale sau de sublocatar.

Cu privire la membrii familiei locatarului a se vedea și art. 15 alin. 2 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973, republicat în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980.

Articolul 1435

Este răspunzător de incendiu, dacă nu probează ca incendiul s-a întâmplat prin caz fortuit sau forta majoră, sau prin defect de construcție, sau ca focul a venit de la o casa vecina.

Articolul 1436

Locațiunea făcută pentru un timp determinat încetează de la sine cu trecerea termenului, fără să fie trebuința de o prealabilă înștiințare.

Dacă contractul a fost fără termen, concediul*) trebuie să se dea de la o parte la alta, observându-se termenele defipte de obiceiul locului.

*) Denunțarea.

A se vedea și art. 21 din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - Buletinul Oficial nr. 107 din 19 iulie 1973, precum și pct. 3 și 13 din anexa nr. 2 și pct. 2 din anexa nr. 4 (contractele tip de închiriere la H. C.M. nr. 860/1973).

Articolul 1437

După expirarea termenului stipulat prin contractul de locațiune, dacă locatarul rămâne și e lăsat în posesie, atunci se considera locațiunea ca reînnoită, efectele ei însă se regulează după dispozițiile articolului relativ la locațiunea fără termen.

A se vedea și nota de la art. 1436.

Articolul 1438

Când s-a notificat concediul*), locatarul chiar dacă ar fi continuat a se servi de obiectul închiriat sau arendat, nu poate opune relocatiunea tăcuta**).

*) Denunțarea.

**) Reînnoirea tacită a locațiunii.

Articolul 1439

Contractul de locațiune se desființează când lucrul a pierit în total sau s-a făcut netrebnic spre obișnuită întrebuințare.

În caz când una din părți nu împlinește îndatoririle sale principale, cealaltă parte poate cere desființarea contractului.

1. În cadrul reglementării Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - Buletinul Oficial nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în Buletinul Oficial nr. 122 din 31 decembrie 1980, locatarul este obligat să locuiască suprafața închiriată. Aceasta se păstrează la dispoziția locatarilor în cazurile prevăzute de art. 19 și 20 din această lege, precum și în cazurile prevăzute de

art. 12 din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 - Buletinul Oficial nr. 107 din 19 iulie 1973.

2. În condițiile art. 24 din Legea nr. 5/1973, proprietarul poate cere rezilierea contractului de închiriere.

3. A se vedea, de asemenea, și notele de la art. 1430 și 1436.

Articolul 1440

Contractul de locațiune nu se desființează prin moartea locatarului, nici prin aceea a locatorului.

A se vedea nota de la art. 1436.

Articolul 1441

Dacă locatorul vinde lucrul închiriat sau arendat, cumpărătorul este dator să respecte locațiunea făcută înainte de vânzare, întrucât a fost făcută prin un act autentic sau prin un act privat, dar cu data certa, afară numai când desființarea ei din cauza vânzării s-ar fi prevăzut în însuși contractul de locațiune.

Articolul 1442

Dacă în contractul de locațiune s-a prevăzut desființarea lui din cauza vânzării, atunci locatarul are dreptul a cere dezdaunarea de la locator, afară numai când s-ar fi stipulat contrariul.

Articolul 1443

Cumpărătorul ce voiește să facă întrebuințare de facultatea rezervată prin contractul de locațiune de a da concediu*), trebuie să vestească mai întâi pe locatar. Chiriașul va fi vestit mai înainte cu timpul cerut de obiceiul locului; arendașul cel puțin cu un an.

Articolul 1444

Arendașul ori locatarii nu pot fi dati afară mai înainte de a fi dezdaunati de către locator, iar când acesta nu o face, de către cumpărător.

Articolul 1445

Cumpărătorul cu pact de răscumpărare nu poate să dea afară pe locatar mai înainte de a fi devenit proprietar nerevocabil prin trecerea termenului răscumpărării.

Art. 1445 a fost abrogat implicit ca urmare a abrogării art. 1371-1387 Cod civil, prin art. 4 al Legii contra cametei - promulgată prin Decretul nr. 994, Monitorul Oficial nr. 77 din 2 aprilie 1931.

Capitolul 3

Despre regulile particulare la închiriere

Articolul 1446

Contractul de închiriere se poate desființa când locatarul nu mobilează îndeajuns casa, afară numai dacă da garanție suficientă pentru plata chiriei.

Articolul 1447

Reparațiile mici numite locative, ce rămân în sarcina locatarului, dacă nu s-a stipulat din contra, sunt acele pe care obiceiul locului le considera de astfel și între altele sunt următoarele:

reparația vetrei sobelor, a gurii lor, a capacelor s.c.l. a stricării tencuiei din partea de jos a pereților camerei și a altor locuri de locuință până la înălțimea de un metru;

la parchet și dușumele, întrucât numai unele bucăți sunt stricate;

a geamurilor, întrucât sfaramarea lor nu ar fi urmat din cauza unei întâmplări extraordinare ori forței majore, de care nu poate fi responsabil locatarul;

a ușilor, ferestrelor, broaștelor, verigilor și altfel de încuietori.

A se vedea nota de la art. 1421.

Articolul 1448

Nici una din reparațiile reputate locative nu cad în sarcina locatarului când stricăciunile au fost cauzate prin vechime sau forța majoră.

A se vedea nota de la art. 1421.

Articolul 1449

Curățirea puțurilor și a plimbătorilor este în sarcina locatorului.

Articolul 1450

Închirierea mobilelor destinate pentru mobilarea unei case întregi, a unui apartament ori magazin se considera făcută pentru durata ordinară a închirierii caselor, apartamentelor, magazinelor, după obiceiul locului.

Articolul 1451

Închirierea unui apartament mobilat se va considera făcută pe un an, când s-a stipulat atâta chirie pe an; pe o luna, când s-a stipulat atâta chirie pe luna; pe o zi, când s-a stipulat atâta chirie pe zi.

Dacă nu exista nici o împrejurare din care să se probeze ca închirierea s-a făcut pe un an, pe o luna sau pe o zi, se va considera făcută conform obiceiului locului.

Articolul 1452

Dacă locatarul, și după expirarea termenului locațiunii, continua a rămâne în casa sau apartamentul închiriat, fără nici o împiedicare din partea locatorului, el se considera ca voiește a le ocupa sub aceleași condiții și pentru un timp determinat de obiceiul locului, și nu poate nici să iasă, nici să fie concediat înainte de a se fi făcut vestirea, în termenul obișnuit în localitate.

Articolul 1453

Dacă contractul de închiriere se desființează pentru culpa chiriașului, acesta e dator de a plăti chiria pe tot timpul necesar pentru o nouă închiriere, și daunele ce ar fi provenit din reaua întrebuințare a lucrului închiriat.

Capitolul 4

Despre regulile particulare la arendare

Secțiunea I

Arendare pe bani

Articolul 1454

Dacă, prin contractul de arendare, se arată o întindere mai mica sau mai mare decât are fondul în realitate, arenda nu se va scădea și nu se va spori decât în cazurile și după regulile cuprinse la titlul vinderii, articolul 1327.

Articolul 1455

Dacă arendașul nu înzestrează moșia cu vitele și instrumentele necesare pentru exploatare; dacă nu o cultiva la fel, dacă nu o cultiva ca un bun proprietar, dacă face din moșia arendată o întrebuințare diferită de aceea ce a fost destinată, sau în genere dacă nu îndeplinește clauzele arendării, așa încât din aceasta să derive o dăuna pentru locator, acesta poate, după împrejurări, să ceară desființarea contractului.

În toate cazurile sus-zise, arendașul este răspunzător de daunele provenite din neîndeplinirea contractului.

Articolul 1456

Fiecare arendaș este dator să-și strângă recolta numai în locurile obișnuite spre acest finit, întrucât nu a urmat o stipulație diferită.

Articolul 1457

Dacă arendarea s-a făcut pe mai mulți ani și dacă în cursul ei s-a pierdut prin caz fortuit toată recolta unui an, sau cel puțin jumătate din ea, arendașul poate să ceară un sczământ din arenda, afară numai când s-a compensat prin precedentele recolte.

Acest sczământ nu se va putea determina decât la finele contractului de arendare; atunci însă se va face compensația prin recoltele tuturor anilor de arendare.

Până atunci însă judecătorul poate, după arbitrul său, să facă un sczământ provizoriu, în proporția daunei suferite.

Articolul 1458

Dacă arendarea nu s-a făcut decât pe un an și toată recolta sau cel puțin jumătate din ea s-a pierdut, arendașul va capata un sczământ proporțional cu arenda.

Articolul 1459

Nu se va face sczământ, când pierderea fructelor se va fi întâmplat după culegerea lor.

Articolul 1460

Arendașul poate, prin o clauza expresă, să ia asupra-și cazurile fortuite.

Articolul 1461

Sub stipulația articolului precedent nu se cuprind decât cazurile fortuite ordinare, cum: grindina, bruma s.c.l.

Nu se cuprind sub dânsa cazurile fortuite extraordinare, cum: devastările din război, inundație neobisnuită în țară, afară numai când s-ar fi lepadat de dreptul de sczământ din motivul cazurilor fortuite, prevăzute și neprevăzute.

Articolul 1462

Arendarea fără termen a unei moșii se considera făcută pentru tot timpul necesar ca arendașul să culeagă toate fructele ei.

Articolul 1463

Contractul de arendare fără termen încetează de la sine cu expirarea timpului pentru care se considera făcut, după dispoziția articolului precedent.

Articolul 1464

Dacă după expirarea arendării făcute cu termen, arendașul continua și se lasă în posesiune, atunci se formează o noua arendare, cu efectul arătat la art. 1462.

Articolul 1465

Arendașul ce iese trebuie să dea celui ce vine după dânsul încăperile cuviincioase și alte înlesniri pentru muncile anului următor, și viceversa, arendașul ce vine trebuie să lase celui ce iese încăperile cuviincioase și alte înlesniri pentru consumarea furajelor și pentru strângerea recoltelor ce ar fi mai rămas a se face.

Secțiunea II **Arendare pe fructe**

Articolul 1466

Dispozițiile în genere pentru locațiunea lucrurilor și în particular pentru arendarea pe bani se aplică și la arendarea pe fructe, cu modificările următoare.

Articolul 1467

Dacă arendându-se moșia s-a stipulat ca arenda să se plătească în o parte din fructe, orice subarendare este oprită, dacă nu s-a permis anume.

Articolul 1468

Urmând subarendarea nepermisă, proprietarul are drept de a-și lua indarat folosința moșiei sale și de a fi satisfăcut de daune interese ce ar proveni de la neîndeplinirea contractului.

Articolul 1469

Pierderea recoltei, prin cazuri fortuite, în tot ori în parte, cade în sarcina ambelor părți, fără a da drept nici uneia din ele a trage la răspundere pe cealaltă.

Nu va privi însă pe proprietar pierderea recoltei după strângerea ei, dacă, arendașul s-a fost pus în întârziere cu trădarea*) părții cuvenite aceluia.

*) Predarea.

Capitolul 5 **Despre locațiunea lucrurilor**

Articolul 1470

Exista trei feluri de locatiuni a lucrărilor:

1. aceea prin care persoanele se obliga a pune lucrările lor în serviciul altora;
2. aceea a căraușilor și a capitanelor de corăbii, care se însărcinează cu transportul persoanelor sau a lucrurilor;
3. aceea a întreprinzătorilor de lucrări.

1. Cu privire la locațiunea la care se referă pct. 1 din art. 1470, a se vedea Codul muncii - Legea nr. 10, Buletinul Oficial nr. 140 din 1 decembrie 1972.

2. Cu privire la locațiunea la care se referă pct. 2 din art. 1470, a se vedea:

- Codul de comerț - D(L) 1233, Monitorul Oficial nr. 31 din 10 mai 1887, cu modificările ulterioare (art. 413-441);
- Regulamentul pentru transport pe Căile Ferate Române, aprobat prin Decretul nr. 2171, Monitorul Oficial nr. 165 din 29 iulie 1929. Regulamentul a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 189 din 27 august 1929;
- Codul aerian - Decret nr. 516, Buletinul Oficial nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare.

Articolul 1471

Nimeni nu poate pune în serviciul altui lucrările sale decât pentru o întreprindere determinată sau pe un timp mărginit.

Potrivit art. 70 din Codul muncii - Legea nr. 10, Buletinul Oficial nr. 140 din 1 decembrie 1972, contractul de muncă poate fi încheiat și pe durata nedeterminată. În acest caz, contractul poate fi desfăcut în condițiile prevăzute prin art. 129 și 130 din Codul muncii.

Articolul 1472

Patronul se crede pe cuvântul sau:

pentru câtimea salariului;

pentru plata salariului anului expirat și pentru acouturile date pe anul curgator.

Textul art. 1472 a fost implicit abrogat prin art. 43 al Legii asupra contractelor de muncă - promulgată cu Decretul nr. 990, Monitorul Oficial nr. 74 din 5 aprilie 1929.

Articolul 1473

Dispozițiile din capul despre depozit și sechestru relative la stapanii de hoteluri se vor aplica și la cărașii și capitanii de corăbii, întrucât privește paza și conservarea lucrurilor încredințate lor.

Articolul 1474

Cărașii și capitanii de corăbii sunt răspunzători nu numai pentru lucrurile ce au încărcat în bastimentul sau carul lor, dar și pentru acelea ce li s-au remis în port sau în magazinele de depozit, spre a fi încărcate în bastimentul sau carul lor.

Articolul 1475

Ei sunt răspunzători de pierderea și stricăciunea lucrurilor încredințate lor, când ei nu probează ca s-au pierdut ori s-au stricat din cauza de forta majoră sau cazuri fortuite.

A se vedea și Codul aerian - Decretul nr. 516, Buletinul Oficial nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare (art. 98-102).

Articolul 1476

Întreprinzătorii de transporturi publice pe uscat și pe apa trebuie să țină un registru de bani, de efectele și pachetele cu care se însărcinează.

A se vedea de asemenea nota 2 de la art. 1470.

Articolul 1477

Întreprinzătorii de transporturi și de trasuri publice, precum și patronii bastimentelor mai sunt supuși și la regulamentele particulare*), care au putere de lege între dâșii și ceilalți cetățeni.

*) Dispoziții normative speciale.

A se vedea și Regulamentul pentru transport pe Căile Ferate Române, aprobat prin Decretul nr. 2171, Monitorul Oficial nr. 165 din 29 iulie 1929. Regulamentul a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 189 din 27 august 1929.

Articolul 1478

Când se comite cuiva*) facerea unui lucru, se poate stipula ca el sa pună numai lucrul sau, sau meseria sa, sau sa procure și materia.

*) Contractează cu cineva.

Articolul 1479

Când lucrătorul da materia, dacă lucrul piere, fie în orice chip, înainte însă de a se fi tradat, dăuna rămâne în sarcina sa, afară numai dacă comitentele a întârziat*) de a-l primi.

*) A fost pus în întârziere.

Articolul 1480

Când meseriașul pune numai lucrul sau, sau industria sa, dacă lucrul piere, dăuna nu cade în sarcina lui decât numai dacă va fi urmat din culpa sa.

Articolul 1481

În cazul articolului precedent, dacă lucrul piere, deși fără culpa lucrătorului, înainte însă de a fi fost tradat și fără ca comitentul sa fi întârziat de a-l verifica, meseriașul nu are nici un drept de a pretinde salariul sau, afară numai când lucrul a pierit din cauza unui viciu al meseriei.

Articolul 1482

Când e vorba de un lucru ce se măsoară, sau care are mai multe bucăți, verificarea se poate face în părți și se prezuma făcuta pentru toate părțile plătite, dacă comitentul plătește lucrătorului în proporția lucrului făcut.

Articolul 1483

Dacă, în curs de 10 ani, numarati din ziua în care s-a isprăvit clădirea unui edificiu sau facerea unui alt lucru insemnator, unul ori altul se darama în tot ori în parte, sau amenința invederat daramarea, din cauza unui viciu de construcție sau a pământului, întreprinzătorul și arhitectul rămân răspunzători de daune.

1. Dispoziția art. 1483 a fost implicit modificată prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 3 și 11).

2. A se vedea și Legea nr. 10 din 18 ianuarie 1995 privind calitatea în construcții publicată în Monitorul Oficial nr. 12 din 24 ianuarie 1995.

Articolul 1484

Întreprinzătorul sau arhitectul care s-a însărcinat a da gata un edificiu, după un plan statornicit și dezbătut cu comitentul, nu poate cere nici o sporire de plată, nici sub pretext de scumpire a muncii manuale ori a materialelor, nici sub pretext ca s-a făcut la planul zis schimbări și adăugiri, dacă aceste adăugiri și schimbări n-au fost în scris aprobate și prețul lor defipt cu comitentul.

Articolul 1485

Contractul de locațiune a lucrărilor se desființează cu moartea meseriașului, arhitectului sau întreprinzătorului.

Articolul 1486

Comitentul însă este dator să plătească erezilor lor, în proporția prețului defipt prin convenție, valoarea lucrărilor făcute și aceea a materialelor pregătite, întrucât însă acele lucrări și materiale pot fi folositoare pentru dânsul.

Articolul 1487

Întreprinzătorul răspunde de lucrările persoanelor ce a întrebuințat.

Articolul 1488

Zidării, lemnarii și ceilalți lucrători întrebuințati la clădirea unui edificiu sau la facerea unei alte lucrări date în apalt*), pot reclama plata lor de la comitent, pe atât pe cat acesta ar datori întreprinzătorului în momentul reclamației.

*) În întreprindere.

Articolul 1489

Zidării, lemnarii și cu ceilalți lucrători care contractează direct cu un preț hotărât, sunt priviti ca întreprinzători pentru partea de lucru ce iau asupra-le.

Articolul 1490

Dispozițiile articolelor precedente din acest capitol se aplică și la dâșii.

Titlul VIII DESPRE CONTRACTUL DE SOCIETATE

Capitolul 1

Dispoziții generale

Articolul 1491

Societatea este un contract prin care doua sau mai multe persoane se învoiesc să pună ceva în comun, cu scop de a împărți foloasele ce ar putea deriva.

Articolul 1492

Orice societate trebuie să aibă de obiect un ce licit și să fie.

Capitolul 2

Despre diversele feluri de societăți

Articolul 1493

Societățile sunt universale sau particulare.

Secțiunea I

Despre societățile universale

Articolul 1494

Societățile universale pot fi de doua feluri: societatea tuturor bunurilor a membrilor ei; și societatea universală a câștigurilor.

Articolul 1495

Societatea tuturor bunurilor prezente este aceea prin care membrii ei pun la mijloc toate averile mobile și imobile ce posedă, și toate câștigurile ce ar putea rezultă din ele.

În contractul societății, ei pot cuprinde orice altfel de câștiguri, bunurile însă ce vor putea dobândi prin succesiune sau donațiune nu vor intra.

Articolul 1496

Societatea universală a câștigurilor este aceea prin care membrii ei pun la mijloc câștigurile din industria lor, ce cu orice titlu ar dobândi în cursul societății.

Averea mobilă, ce posedă fiecare din asociați în momentul contractului, intră în societate, imobilele lor însă personale nu intra decât pentru folosința numai.

Articolul 1497

Făcându-se un simplu contract de societate universală, fără nici o altă declarație, atunci se înțelege ca s-a format numai o societate universală de câștiguri.

Articolul 1491

Contractul de societate universală se poate face numai între persoanele capabile de a da sau a primi una de la alta și care au facultatea de a se avantaja reciproc în prejudiciul altor persoane.

Secțiunea II

Despre societatea particulară

Articolul 1499

Societatea particulară este aceea ce are de obiect oarecare lucruri determinate sau uzul lor, ori fructele lor.

Articolul 1500

Asemenea, societate particulară este și aceea formată prin un contract, prin care mai multe persoane se alcătuiesc, sau pentru o întreprindere determinată, sau pentru exercițiul unei meserii sau al unor profesii.

Capitolul 3

Despre obligațiile asociaților între ei înșiși și în privința altora

Secțiunea I

Despre îndatoririle asociaților între ei înșiși

Articolul 1501

Societatea începe în momentul facerii contractului, dacă nu se stipulează un alt timp.

Articolul 1502

Dacă nu s-a stipulat nimic în privința duratei societății, atunci ea se prezuma contractată pentru toată viața asociaților, cu singura marginire cuprinsă în articolul 1527.

Dacă însă ea are de obiect o afacere ce nu durează decât un timp determinat, atunci se prezuma contractată pentru tot timpul cât va ține acea afacere.

Articolul 1503

Fiecare asociat, în privința societății, se considera ca un debitor de tot ceea ce a promis de a pune în comun.

Dacă s-a promis un obiect determinat de care societatea s-a evins, asociatul ce l-a pus în comun e răspunzător către societate în felul precum vânzătorul este către cumpărător.

Articolul 1504

Asociatul care era dator a pune în comun o sumă de bani, și care n-a făcut-o, de drept și fără nici o cerere rămâne debitor de dobânda acestei sume, din ziua în care trebuia să o plătească, fără a fi scutit și de plată de daune-interese, dacă s-ar cuveni.

Asemenea se va urma și în privința acelor sume ce ar fi luat din casa societății, a căror dobândă va începe a se socoti din ziua luării lor pentru un folos al său particular.

Articolul 1505

Asociații care s-au îndatorat a pune în comun industria lor vor trebui să dea seama de toate câștigurile făcute prin acel fel de industrie, ce este obiectul societății.

Articolul 1506

Când un asociat este pe seama sa creditor de o sumă exigibilă al unei persoane, debitor asemenea și către societate cu o sumă exigibilă, atunci aceea ce primește de la un așa debitor va trebui să socotească atât în creditul societății, cât și în al său propriu, în proporția ambelor credite, chiar când prin chitanța dată s-ar specifica ca primirea s-a făcut numai pe seama creditului sau particular.

Dacă însă prin chitanța dată s-ar specifica ca primirea s-a făcut numai în contul creditului societății, atunci se va urma după aceasta declarație.

Articolul 1507

Când unul din asociați și-a primit partea sa întreaga din creditul comun și debitorul a devenit apoi nesolvabil, acest asociat va trebui să pună în comun ceea ce a primit, chiar când ar fi dat o chitanță anume pentru partea sa.

Articolul 1508

Fiecare asociat rămâne răspunzător către societate de daunele cauzate prin culpa sa. Aceste daune nu pot să se compenseze cu foloasele aduse societății prin industria sa în alte afaceri.

Articolul 1509

Lucrurile, a căror folosință numai a fost pusă în comun, dacă sunt corpuri certe și determinate ce nu se consuma prin întrebuințare, rămân în pericolul asociatului proprietar.

Dacă aceste lucruri se consuma, sau conservându-le se deteriorează, dacă au fost destinate spre vânzare, sau s-au pus în comun în urma unei estimatii înscrise în un inventar, atunci ele rămân în pericolul societății.

Dacă lucrul a fost prețuit, asociatul nu poate pretinde alt decât prețul lui.

Articolul 1510

Un asociat are acțiune contra societății nu numai pentru restituirea capitalelor*) cheltuite în contul ei, dar încă pentru obligațiile contractate de buna credință pentru afacerile sociale, și pentru pericolele nedespărțite de administrația lor.

*) Sumelor.

Articolul 1511

Când prin contractul de societate nu se determina partea de câștig sau pierdere a fiecărui asociat, atunci acea parte va fi proporțională cu suma pusă în comun de fiecare.

În privința celui ce n-a pus în comun decât industria sa, partea de câștig sau pierdere se va regula ca parte a celui ce ar fi pus în comun valoarea cea mai mica.

Articolul 1512

Dacă asociații, pentru determinarea părților, s-au învoit a se raporta la judecata unuia din ei sau unui al treilea, atunci nu se va admite nici o reclamație contra unei asemenea determinări, afară numai când va fi invederat contrară echității.

În aceasta privință nu se va admite nici o reclamație, după trecerea de nouăzeci zile pline numarate din ziua în care asociatul ce se pretinde daunat a aflat despre o asemenea determinare, ori când din partea sa a început a o executa.

Articolul 1513

Este nul contractul prin care un asociat își stipulează totalitatea câștigurilor.

Asemenea, nulă este convenția prin care s-a stipulat ca unul sau mai mulți asociați să fie scutiți de a participa la pierdere.

Articolul 1514

Asociatul însărcinat cu administrația în puterea unei clauze speciale a contractului de societate poate să facă și fără învoirea celorlalți asociați, toate actele ce depind de la administrația sa, întrucât le face fără dol.

Aceasta facultate nu i se poate revoca în cursul societății fără o cauza legitima; dacă însă i s-a acordat aceasta prin un act posterior contractului de societate, atunci se poate revoca ca un simplu mandat.

Articolul 1515

Când mai mulți asociați sunt însărcinați cu administrația, fără ca să fie determinate funcțiile lor, ori fără ca să fie stipulat ca unul nu poate să facă nici un act fără celălalt, atunci fiecare din ei pot face îndeosebi toate actele dependente de aceasta administrație.

Articolul 1516

Dacă s-a stipulat ca unul din administratori sa nu poată face nimic fără celălalt, atunci unul singur nu va putea, fără o noua convenție, face nimic în absenta celuiilalt, chiar când acesta ar fi în neposibilitatea de a lua parte la administrație.

Articolul 1517

În lipsa de stipulații speciale în privința modului de administrație, se vor observa următoarele reguli:

1. Se prezuma ca asociații și-au dat reciproc facultatea de a administra unul pentru altul. Fapta unuia obliga și pe ceilalți asociați, fără ca ei sa fi fost întrebați; aceștia însă sau unul din ei pot întotdeauna a se opune la o așa operație înainte de a fi fost făcută.
2. Fiecare asociat poate să se servească de lucrurile societății, întrucât le întrebuințează la destinația lor statornicită prin uz, întrucât nu face dăuna societății, și întrucât nu împiedica și pe ceilalți asociați în exercițiul dreptului lor.
3. Fiecare asociat are dreptul de a obliga pe coasociati să contribuie la cheltuielile necesare pentru păstrarea lucrurilor societății.
4. Unul din asociați nu poate face nici o inovație asupra imobilelor societății, chiar când o ar crede avantajoasă ei, dacă ceilalți asociați nu se învoiesc la aceasta.

Articolul 1518

Asociatul ce nu este și administrator nu poate nici vinde, nici obliga lucrurile, chiar mobile, ale societății.

Articolul 1519

Fiecare asociat poate, fără învoirea asociaților, să-și asocieze o a treia persoană în privința părții ce are în societate; nu poate însă, fără învoirea aceasta, a-l asocia și la societate, chiar când ar avea administrația ei.

Secțiunea II

Despre obligațiile asociaților către a treia persoană

Articolul 1520

În orice societăți, afară de cele comerciale, asociații nu sunt solidar răspunzători pentru debitele sociale și nici poate unul să oblige pe ceilalți, dacă aceștia nu i-ar fi dat împuternicire.

Articolul 1521

Când mai mulți asociați sau îndatorat către un creditor, fiecare rămâne răspunzător către acesta cu o sumă și parte egală, oricare ar fi capitalul, afară numai când anume s-a stipulat ca fiecare rămâne răspunzător în proporția capitalului pus în societate.

Articolul 1522

Stipulația anume rostită ca s-a contractat o obligație pe seama societății îndatorește numai pe asociatul contractant și nu pe ceilalți, afară numai când aceștia l-ar fi împuternicit la aceasta sau când ar fi rezultat un profit pentru societate.

Capitolul 4

Despre diversele moduri după care încetează societatea

Articolul 1523

Societatea încetează:

1. prin trecerea timpului pentru care a fost contractată;
2. prin desființarea obiectului sau desăvârșirea afacerii;
3. prin moartea unuia din asociați;
4. prin interdicția sau nesolvabilitatea unuia din ei;
5. prin voința expresă*) de unul sau mai mulți asociați de a nu voi a continua societatea.

*) Exprimată.

Articolul 1524

Prorogarea unei societăți contractate pentru un timp determinat nu poate fi probată decât prin aceleași mezii*), prin care poate fi probat însuși contractul societății.

*) Mijloace.

Articolul 1525

Când unul din asociați a promis de a pune în comun proprietatea unui lucru, dacă acesta a pierit înainte de a fi fost în fapta conferit, societatea încetează în privința tuturor asociaților.

Asemenea încetează societatea în orice caz prin pierderea lucrului, când numai folosința a fost pusă în comun. Nu se desface însă societatea prin pierderea lucrului a cărui proprietate s-a fost pus deja în comun.

Articolul 1526

Dacă s-a stipulat ca, în caz de moarte a unuia dintre asociați, societatea trebuie să continue cu eredeii sau, sau ca trebuie să continue numai între asociații rămași în viață, se va urma întocmai. În cazul al doilea, eredeii defunctului nu are drept decât la împărțirea societății după starea în care a fost în momentul morții asociatului, participând și la toate drepturile ulterioare, însă numai întrucât sunt o consecință necesară a operațiilor făcute înaintea morții asociatului căruia succede.

Articolul 1527

Desfacerea societății prin voința unei părți urmează numai atunci când durata ei este nemărginită; ea se efectuează prin renunțare notificată tuturor părților, întrucât se face cu buna-credință și la timp.

Articolul 1528

Renunțarea nu este de buna-credință când asociatul o face în scop de a-și însuși singur profitul ce asociații spera a-l dobândi în comun.

Este făcută fără timp, când lucrurile nu se mai afla în toată întregimea lor, și interesul societății cere amânarea desfacerii.

Articolul 1529

Desfacerea societății făcute pentru un timp determinat nu se poate cere de unul din asociați înainte de expirarea timpului pus, afară numai când exista juste motive, cum: în cazul când unul din asociați nu-și îndeplinește îndatoririle sale, sau când o infirmitate de toate zilele împiedică de la îngrijirea afacerilor sociale, sau în alte cazuri analoge.

Aprecierea unor așa motive e lăsată la prudenta judecătorilor.

Articolul 1530

La împărțirea averii societății între asociați se aplică regulile relative la împărțirea ereditatii, la forma acestei împărțiri și la obligațiile ce rezultă între erezi.

Articolul 1531

Dispozițiile titlului prezent se aplică la societățile comerciale, întrucât nu sunt contrarii legilor și uzurilor comerciale.

Art. 48 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare prevede că societățile comerciale rămân supuse legilor comerciale și celorlalte dispoziții ce le privesc.

2. Pentru reglementarea societăților comerciale, a se vedea:

- Legea privind societățile comerciale (nr. 31/1990)
- Legea privind reorganizarea activităților economice de stat cu regii autonome și societăți comerciale (nr. 15/1990), cu modificările ulterioare;
- Legea privatizării societăților comerciale (nr. 58/1991), cu modificările ulterioare;
- Legea privind registrul comerțului (nr. 26/1990);
- Art. 15, 28 alin. 1, art. 33 și 35 alin. 2 și 3 din Decretul nr. 424/1972 privind constituirea și funcționarea societăților mixte în România;
- Legea nr. 35 din 3 aprilie 1991 privind regimul investițiilor străine, republicată în Monitorul Oficial nr. 185 din 2 august 1993.

Titlul IX DESPRE MANDAT

Capitolul 1

Despre natura mandatului

Articolul 1532

Mandatul este un contract în puterea căruia o persoană se obliga, fără plata, de a face ceva pe seama unei alte persoane de la care a primit însărcinarea.

Articolul 1533

Mandatul poate fi expres sau tacit.

Și primirea mandatului poate fi tacită și să rezulte din executarea lui din partea mandatarului.

Articolul 1534

Mandatul este fără plata când nu s-a stipulat contrariul.

Articolul 1535

Mandatul este special pentru o afacere, sau pentru oarecare anume afaceri, ori este general pentru toate afacerile mandantului.

Articolul 1536

Mandatul conceput în termeni generali cuprinde numai actele de administrație.

Când e vorba de înstrăinare, ipotecare, sau de facerea unor acte ce trec peste administrația ordinară, mandatul trebuie să fie special.

Articolul 1537

Mandatarul nu poate face nimic afară din limitele mandatului sau; facultatea de a face tranzacție cuprinde pe aceea de a face un compromis.

Articolul 1538

Femeile pot fi alese mandatar; mandantul însă nu are o acțiune în contra femeii măritate care a primit mandatul fără autorizația bărbatului, decât după regulile stabilite la titlul despre contractul de căsătorie și drepturile respective ale soților.

Acest text a fost considerat abrogat implicit ca urmare a consacării principiului egalității sexelor în Constituțiile din 1948 și 1965. În prezent, Constituția României consacră, în termeni mai generali, principiul egalității în drepturi, fără privilegii și fără discriminări (art. 16 alin. 1), ceea ce implica și înlăturarea oricărei discriminări pe bază de sex. Principiul egalității soților este expres consacrat în art. 44 alin. 1 din Constituția României.

Capitolul 2

Despre îndatoririle mandatarului

Articolul 1539

Mandatarul este îndatorat a executa mandatul atât timp cât este însărcinat și este răspunzător de daune-interese ce ar putea deriva din cauza neîndeplinirii lui.

Este asemenea îndatorat a termina afacerea începută la moartea mandantului, dacă din întârziere ar putea urma pericol.

Articolul 1540

Mandatarul este răspunzător nu numai de dol, dar încă și de culpa comisă în executarea mandatului.

Pentru culpa, când mandatul este fără plată, răspunderea se aplică cu mai puțină rigurozitate decât în caz contrariu.

Articolul 1541

Mandatarul este dator, oricând i se va cere, a da seama mandantului de lucrările sale și de a-i remite tot aceea ce ar fi primit în puterea mandatului, chiar când ceea ce ar fi primit nu s-ar fi convenit mandantului.

Articolul 1542

Mandatarul este răspunzător pentru acela pe care a substituit în gestiunea sa:

1. când nu i s-a conces facultatea de a-și substitui pe cineva;
2. când i s-a conces o atare facultate fără arătarea persoanei, și cea aleasă de dânsul era cunoscută de necapabilă și nesolvabilă.

În toate cazurile, mandantul poate să intenteze direct acțiunea contra persoanei ce mandatarul și-a substituit.

Articolul 1543

Când prin un act s-au constituit mai mulți mandatari sau procuratori, nu exista solidaritate între dânsii, afară numai când anume s-a stipulat.

Articolul 1544

Mandatarul este dator a plăti dobânzi pentru sumele întrebuințate în folosul sau, din ziua întrebuințării lor; iar dobânzile sumelor rămase, din ziua când i s-au cerut acele sume.

Articolul 1545

Mandatarul care a dat părții cu care a contractat în asemenea calitate, o indestula notita*) de puterile primite, nu e ținut a garanta aceea ce s-a făcut afară din marginile mandatului, afară numai când s-a obligat pe sine însuși, în numele sau.

*) Lămurire.

Capitolul 3

Despre obligațiile mandantului

Articolul 1546

Mandantul este îndatorat a îndeplini obligațiile contractate de către mandatar în limitele puterilor date.

Nu este îndatorat pentru tot ceea ce mandatarul ar fi făcut afară din limitele puterilor sale, afară numai când a ratificat expres sau tacit.

Articolul 1547

Mandantul trebuie să dezdăuneze pe mandatar de anticipatiile și spezele făcute pentru îndeplinirea mandatului și să-i plătească onorariul, dacă i s-a promis.

Articolul 1548

Când nu se poate imputa mandatarului nici o culpa, mandatul nu poate să se scutească de asemenea dezdăunare și plată, chiar când afacerea n-a reușit, nici să reducă suma cheltuielilor sau a anticipațiilor pe cuvânt ca ar fi putut fi mai mica.

Articolul 1549

Mandantul trebuie asemenea să dezdăuneze pe mandatar de pierderile suferite cu ocazia îndeplinirii însărcinărilor sale, dacă nu i se poate imputa nici o culpa.

Articolul 1550

Mandantul trebuie să plătească mandatarului dobânda sumelor anticipate socotită din ziua plăților probate.

Articolul 1551

Când mai multe persoane, pentru o afacere comuna, au numit un mandatar, fiecare din ele este răspunzătoare solidar pentru toate efectele mandatului.

Capitolul 4

Despre diferitele moduri după care mandatul încetează

Articolul 1552

Mandatul se stinge:

1. prin revocarea mandatarului;
2. prin renunțarea mandatarului la mandat;
3. prin moartea, interdicția, nesolvabilitatea și falimentul ori a mandantului ori a mandatarului.

Articolul 1553

Mandantul poate, când voiește, revoca mandatul și constrânge, la caz, pe mandatar de a-i remite înscrisul de împuternicire.

Articolul 1554

Revocarea mandatului, notificată numai mandatarului, nu se poate opune unei alte persoane care, în neștiința de aceasta, a contractat cu dânsul de buna-credință; în acest caz mandantul are recurs contra mandatarului sau.

Articolul 1555

Numirea unui nou mandatar pentru aceeași afacere cuprinde în sine revocarea mandatului dat celui dintâi, din ziua în care i s-a notificat.

Articolul 1556

Mandatarul poate renunța la mandat, notificând mandantului renunțarea sa.

În așa caz mandatarul rămâne către mandant răspunzător de daune, dacă renunțarea să le casuneaza, afară numai când el se afla în neputință de a-și continua mandatul fără o dăuna însemnată.

Articolul 1557

E valid aceea ce face mandatarul în numele mandantului, atât timp cât nu cunoaște moartea lui, sau existența uneia din cauzele ce desființează mandatul.

Articolul 1558

În cazurile arătate în articolul precedent, sunt valide contractările mandatarului cu al treilea persoane care sunt de buna-credință.

Articolul 1559

În caz de moarte a mandatarului, erezii lui trebuie să înștiințeze pe mandant, și până atunci să îngrijească de ceea ce împrumutările reclama pentru interesele acestuia.

Titlul X DESPRE COMODAT

Capitolul 1

Despre natura comodatului

Articolul 1560

Comodatul este un contract prin care cineva împrumută altuia un lucru spre a se servi de dânsul, cu îndatorire de a-l înapoia.

Articolul 1561

Comodatul este esențial gratuit.

Articolul 1562

Împrumutătorul rămâne proprietarul lucrului dat împrumut.

Articolul 1563

Obligațiile ce se formează în puterea comodatului trec la erezii comodantului și ai comodatului.

Dacă însă împrumutarea s-a făcut în privința numai a comodatului și numai persoanei lui, erezii lui nu pot să continue a se folosi de lucrul împrumutat.

Capitolul 2

Despre obligațiile comodatului

Articolul 1564

Comodatarul este dator să îngrijească, ca un bun proprietar, de conservarea lucrului împrumutat, și nu poate să se servească decât la trebuința determinată prin natura lui, sau prin convenție, sub pedeapsa de a plăti daune-interese, de se cuvine.

Articolul 1565

Dacă comodatarul se servește de un lucru la o altă trebuință, ori pentru un timp mai îndelungat decât se cuvine, atunci rămâne răspunzător de pierderea casunată, chiar prin caz fortuit.

Articolul 1566

Dacă lucrul împrumutat piere prin un caz fortuit de la care comodatarul l-ar fi putut sustrage, subrogându-i un lucru al său, dacă el, neputând scăpa unul din două lucruri, a preferit pe al său, atunci este răspunzător de pierderea celui alt.

Pentru înțelegerea dispoziției art. 1566, textul trebuie citit în felul următor: "Dacă lucrul împrumutat piere printr-un caz fortuit de la care comodatarul l-ar fi putut sustrage, subrogându-i un lucru al său, sau dacă el neputând scăpa decât unul din două lucruri, a preferit pe al său, atunci este răspunzător de pierderea celui alt".

Articolul 1567

Dacă lucrul s-a prețuit când s-a împrumutat, atunci pentru pierderea lui, casunată chiar prin caz fortuit, rămâne răspunzător comodatarul, întrucât nu s-a stipulat contrariul.

Articolul 1568

Dacă lucrul se deteriorează cu ocazia întrebuințării pentru care s-a dat cu împrumutare, și fără culpa din partea comodatarului, acesta nu e răspunzător.

Articolul 1569

Comodatarul, făcând speze necesare la uzul lucrului împrumutat, nu poate să le repete.

Articolul 1570

Comodatarul nu poate să retina lucrul sub cuvânt de compensație pentru creanța ce are asupra comodantului.

Articolul 1571

Dacă mai multe persoane au luat împreună cu împrumut tot același lucru, ele sunt solidar obligate către comodant.

Capitolul 3

Despre obligațiile comodantului

Articolul 1572

Comodantul nu poate să ia înapoi lucrul împrumutat, înainte de trecerea termenului convenit sau, în lipsa de convenție, înainte de a fi servit la trebuință, pentru care s-a dat cu împrumut.

Articolul 1573

Dacă însă în curgerea termenului sau mai înainte de a se fi indestulat trebuința comodatarului, comodantul însuși ar cădea în o trebuință mare și neprevăzută de acel lucru, judecătorul poate după împrejurări, să oblige pe comodatar la restituire.

Articolul 1574

Dacă în curgerea termenului, împrumutatul a fost silit, pentru păstrarea lucrului, să facă oarecare speze extraordinare, necesare și așa de urgent încât să nu fi putut preveni pe comodant, acesta va fi dator să le înapoie.

Articolul 1575

Dacă lucrul împrumutat are așa defect încât să poată dăuna pe acel ce se servește de dânsul, comodantul rămâne răspunzător de daune, dacă cunoscând acele defecte nu a prevestit pe comodatar.

Titlul XI DESPRE ÎMPRUMUT

Capitolul 1

Despre natura împrumutului

Articolul 1576

Împrumutul este un contract prin care una din părți dă celeilalte oarecare catime de lucru, cu îndatorire pentru dânsa de-a restitui tot atâtea lucruri, de aceeași specie și calitate.

Articolul 1577

În puterea împrumutului, împrumutatul devine proprietarul lucrului primit care, pierind, fie în orice mod, piere în contul său.

Articolul 1578

Obligația ce rezultă din un împrumut în bani este totdeauna pentru aceeași sumă numerică arătată în contract. Întâmplându-se o sporire sau o scădere a prețului monedelor, înainte de a sosi epoca plății, debitorul trebuie să restituie suma numerică împrumutată și nu este obligat a restitui această sumă decât în speciile aflătoare în curs în momentul plății.

Articolul 1579

Regula cuprinsă în articolul precedent nu se va aplica la împrumuturi de vergi metalice sau produse.

În acest caz, debitorul nu trebuie să restituie decât aceeași calitate și cantitate, oricare ar fi suirea sau scăderea prețului lor.

Asemenea când s-a făcut împrumutul în monede de aur ori argint și s-a stipulat o restituțiune în aceeași specie și calitate, sau se va altera valoarea intrinsecă a monedelor, sau nu se vor putea găsi, sau vor fi scoase din curs, se va restitui echivalentul prețului intrinsec ce acele monede avuseseră în timpul în care au fost împrumutate.

Capitolul 2 Despre obligația împrumutătorului

Articolul 1580

Împrumutătorul este supus la răspunderea prevăzută la art. 1575 pentru comodă.

Articolul 1581

Împrumutătorul nu poate, mai înainte de termen, să ceară lucrul împrumutat.

Articolul 1582

Nefiind dețipt termenul restituțiunii, judecătorul poate să dea împrumutatului un termen, potrivit cu împrejurările.

Articolul 1583

Dacă însă s-a stipulat numai ca împrumutatul să plătească când va putea sau când va avea mezii*), judecătorul va prescrie un termen de plată, după împrejurări.

*) Mijloace.

Capitolul 3 Despre obligația împrumutatului

Articolul 1584

Împrumutatul este dator să restituie lucrurile împrumutate în aceeași calitate și cantitate, și la timpul stipulat.

Articolul 1585

Când este în neposibilitate de a îndeplini datoria prescrisă prin articolul precedent, va plăti valoarea lor, calculată după timpul și locul în care urma să se facă restituțiunea.

Dacă nu s-a determinat nici timpul, nici locul plății împrumutului, plata urmează să se facă de către împrumutat după valoarea curentă din timpul în care și în locul în care s-a contractat.

Articolul 1586

Dacă împrumutatul nu întoarce la timpul stipulat lucrurile împrumutate sau valoarea lor, trebuie să plătească și dobânzi de la ziua cererii prin judecată a împrumutului.

Capitolul 4 Despre împrumutul cu dobânda

Articolul 1587

Se poate stipula dobânzi pentru un împrumut de bani, de denariate*) (zaharele) sau de alte lucruri mobile.

*) Produse.

Articolul 1588

Împrumutatul care a apucat de a plăti dobânzi ce nu s-au stipulat, sau mai mari decât s-au stipulat, nu mai poate a le repeta, nici a le imputa asupra capitalului.

Articolul 1589

Se defige o dobânda de cinci la suta pe un an pentru afacerile civile și de șase la suta pe an pentru cele comerciale, în toate cazurile unde s-a hotărât de părți cuantumul ei.

Dobânzile legale începute, cerute, precum și cele consacrate prin hotărâri definitive, se vor calcula conform legii vechi, până în momentul promulgării legii de față.

Articolul 1590

Adeverința data pentru capital, fără rezerva a dobânzilor, este o prezumție de plată lor și scutește de dânsa.

Titlul XII DESPRE DEPOZIT ȘI DESPRE SECHESTRU

Capitolul 1

Despre depozit în genere

Articolul 1591

Depozitul în genere este un act prin care se primește lucrul altuia spre a-l păstra și a-l restitui în natură.

Articolul 1592

Depozitul este de doua feluri: depozit propriu-zis și sechestrul.

Capitolul 2

Despre depozitul propriu-zis

Secțiunea I

Despre natura depozitului

Articolul 1593

Depozitul este un contract esențial gratuit, care nu poate avea de obiect decât lucrurile mobile.

El nu este perfect decât când s-a făcut tradițiunea lucrului.

Tradițiunea se înlocuiește prin singurul consimțământ, dacă lucrul ce este a se lasă în depozit se afla deja în mana depozitarului sub orice alt titlu.

Articolul 1594

Depozitul este voluntar sau necesar.

Secțiunea II

Despre depozitul voluntar

Articolul 1595

Depozitul voluntar se formează prin consimțământul celui ce da și celui ce primește lucrul în depozit.

Articolul 1596

Depozitul voluntar se face întotdeauna numai de către proprietarul lucrului depozit, sau prin consimțământul sau expres sau tacit.

Articolul 1597

Depozitul voluntar nu se poate face decât prin înscris.

Articolul 1598

Dacă depozitul s-a făcut de către o persoană capabilă către una necapabilă, aceea ce a făcut depozitul are numai acțiunea de revendicare a lucrului depozit, pe cat timp se afla în mana depozitarului, sau acțiunea de restituțiune, pe cat acesta s-a folosit.

Secțiunea III

Despre îndatoririle depozitarului

Articolul 1599

Depozitarul trebuie să îngrijească de paza lucrului depozit, întocmai precum îngrijește de paza lucrului sau.

Articolul 1600

Dispoziția articolului precedent trebuie să se aplice cu mai mare rigoare:

1. când depozitarul s-ar fi oferit a primi un depozit;
2. când s-ar fi stipulat vreo plata pentru paza depozitului;
3. când depozitul s-a făcut numai în folosul depozitarului;
4. când s-ar fi alcătuit*) expres ca depozitarul să fie răspunzător de orice culpa.

*) Convenit.

Articolul 1601

Depozitarul nu răspunde niciodată de stricăciunile provenite din forta majoră, afară de cazul când a fost pus în întârziere pentru restituțiunea lucrului depozit.

Articolul 1602

El nu poate să se servească de lucrul depus fără permisiunea expresă sau tacită a deponentului.

Articolul 1603

Nu poate de fel sa caute a vedea lucrurile ce i s-au depozitat, dacă i s-au încredințat în o lada închisă sau o coperta sigilată.

Articolul 1604

Depozitarul trebuie să înapoieze tot acel lucru ce a primit. Un depozit de bani, când depozitarul, conform art. 1602, făcuse întrebuințare de dânsul, trebuie să se restituie în acele monede în care s-a făcut, atât în cazul de sporire, cat și în acela de scădere a valorii lor.

Articolul 1605

Depozitarul nu este dator de a restitui lucrul depozitat decât în starea în care se afla la timpul înapoieri. Stricăciunile survenite fără faptul sau, rămân în sarcina deponentului.

Articolul 1606

Depozitarul căruia s-a luat prin forta majoră lucrul depozitat și care a primit în locu-i o sumă de bani, sau orice alt lucru, trebuie să restituie aceea ce a primit.

Articolul 1607

Eretele depozitarului care a vândut în buna-credința lucrul ce n-a știut ca este depozitat, este dator numai sa restituie prețul primit, sau sa cedeze acțiunea sa contra cumpărătorului, dacă prețul nu ar fi fost plătit.

Articolul 1608

Depozitarul trebuie să restituie fructele produse de lucrul depozitat și cules de dânsul.

El nu e dator de a plati nici o dobânda pentru banii ce i s-au depozitat, afară numai din ziua de când a fost pus în întârziere de a-i restitui.

Articolul 1609

Depozitarul nu trebuie să restituie lucrul depozitat decât celui ce i l-a încredințat, sau celui în al cărui nume s-a făcut depozitul, sau persoanei arătate spre a-l primi.

Articolul 1610

Depozitul nu poate pretinde ca deponentul sa probeze ca lucrul depozitat este proprietatea sa.

Cu toate acestea, dacă descoperă ca lucrul este de furat și cine este adevăratul proprietar, trebuie să vestească acestuia depozitul ce i s-a făcut, interpelându-l*) a-l reclama în un termen determinat și îndestulător, fără prejudiciul dispozițiilor codicelui penal.

Dacă acela care a fost vestit de aceasta, neglijează reclamarea depozitului, depozitarul este bine liberat prin trădarea depozitului în mana celui de la care s-a primit.

*) Punându-i în vedere.

Articolul 1611

În caz de moarte a deponentului, lucrul depus nu se poate restitui decât eredelui.

Dacă sunt mai mulți erezi, lucrul depozitat trebuie să se restituie, fiecărui din ei o parte pe cat i se cuvine.

Dacă lucrul nu se poate împărți, erezii trebuie să se unească între dânsii asupra modului primirii lui.

Articolul 1612

Dacă deponentul prin schimbarea statului*) sau, a pierdut administrația bunurilor sale, după facerea depozitului, acesta nu se poate restitui decât persoanei însărcinate cu administrația averii deponentului.

*) Capacitate.

Articolul 1613

Dacă depozitul a fost făcut de către un tutore sau administrator în asemenea însușire, și administrația sa a fost incetata în momentul restituțiunii, acesta nu se poate face decât către persoana ce a fost reprezentată sau către noul ei reprezentator.

Articolul 1614

Dacă prin contractul de depozit s-a stipulat locul unde trebuie să se facă restituțiunea, depozitarul trebuie să transporte acolo lucrul depozitat; spezele însă ce s-ar face sunt în greutatea deponentului.

Articolul 1615

Restituțiunea trebuie să se facă, dacă prin contract nu se arata locul, acolo unde se afla lucrul depozitat.

Articolul 1616

Depozitul trebuie să se restituie deponentului îndată ce s-a reclamat, chiar când s-ar fi stipulat prin contract un anume termen pentru restituțiunea lui; se excepta însă cazul când în formele legale s-a notificat depozitarului un act de sechestru sau de opoziție la restituțiunea sau la strămutarea lucrului depozitat.

Articolul 1617

Se stinge orice îndatorire a depozitarului, dacă se descoperă și se probează ca el este însuși proprietarul lucrului depozitat.

Secțiunea IV Despre îndatoririle deponentului

Articolul 1618

Deponentul este îndatorit în a întoarce depozitarului toate spezele făcute pentru păstrarea lucrului depozitat, și a-l dezdauna de toate pierderile cașuate lui din cauza depozitului.

Articolul 1619

Depozitarul poate să oprească depozitul până la plata integrală cuvenită lui din cauza depozitului.

Secțiunea V Despre depozitul necesar

Articolul 1620

Depozitul necesar este acela ce se face sub sila unei întâmplări, cum: un foc, o ruina, o pradare, un naufragiu sau alt eveniment neprevăzut de forța majoră.

Articolul 1621

Proba prin martori este admisă pentru depozitul necesar și chiar în cazul când valoarea depozitului ar trece peste 250 lei.

Articolul 1622

Depozitul necesar este supus la toate regulile depozitului voluntar, și fără prejudiciul dispozițiilor art. 1198.

Articolul 1623

Ospatarii ori hangii răspund, ca depozitari, pentru toate lucrurile aduse în localul lor de un călător; depozitul unor așa lucruri trebuie să se considere ca un depozit necesar.

Articolul 1624

Ei răspund de furtul sau stricăciunea lucrurilor călătorului, în caz când furtul sau stricăciunea s-a comis de servitori, ori de cei însărcinați cu direcția ospătărilor, ori de străinii ce le frecventează.

Articolul 1625

Ei nu sunt răspunzători de furturile comise cu mână înarmată sau în altfel, cu forța majoră.

Capitolul 3 Despre sechestrul

Secțiunea I Despre diversele feluri de sechestre

Articolul 1626

Sechestrul este convențional sau judiciar.

Secțiunea II Despre sechestrul convențional

Articolul 1627

Sechestrul convențional este depozitul unui lucru în litigiu, făcut de una sau mai multe persoane, unui al treilea, care ia asupra-și îndatorirea de a-l restitui, după terminarea procesului celui cărui va declara judecătorul ca se cuvine.

Articolul 1628

Sechestrul poate să nu fie gratuit.

Articolul 1629

Când este gratuit, se aplică asupra-i regulile depozitului propriu-zis, cu deosebirile ce se vor arata mai jos.

Articolul 1630

Obiectul sechestrului poate fi bunuri mobile sau imobile.

Articolul 1631

Depozitarul, însărcinat cu un sechestrul, nu poate fi liberat de dânsul înainte de terminarea procesului, decât atunci când toate părțile interesate vor consimți, sau când va urma o cauză ce se va judeca de legitima.

Secțiunea III

Despre sechestrul judiciar

Articolul 1632

Afară de cazurile statornicite de codicele de procedura civilă, judecătorul poate ordona sechestrul:

1. a unui imobil sau a unui lucru mobil pentru a cărui proprietate ori posesiune se judeca doua sau mai multe persoane;
2. a lucrurilor oferite de un debitor spre liberarea sa.

A se vedea:

- Codul de procedură civilă - D(1) 1228, Monitorul Oficial nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în Monitorul Oficial nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare (art. 596);
- Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii impartelilor judiciare - Monitorul Oficial nr. 212 din 10 septembrie 1943, cu modificările ulterioare (art. 14 și 15).

Articolul 1633

Depozitul judiciar da naștere la obligații reciproce între sechestranți și depozitari.

Depozitarul trebuie să îngrijească de păstrarea lucrului sechestrat ca un bun proprietar.

Trebuie sa-l dea de față pentru vânzare spre îndeostularea sechestrantului, ori spre a-l restitui, părții de la care s-a sechestrat în caz de revocare a sechestrului.

Sechestrantul este dator sa plătească depozitarului salariul statornicit de lege, sau în lipsa, pe cat a va hotara judecătorul.

Articolul 1634

Sechestrul judiciar se da sau persoanei asupra carei s-au învoit ambele părți interesate, sau unei persoane numite din oficiu de autoritatea judiciară.

Și într-un caz și într-altul, acel ce a luat în păstrare lucrul este supus tuturor îndatoririlor ce nasc din sechestrul convențional.

Titlul XIII DESPRE CONTRACTELE ALEATORII

Capitolul 1

Despre contractele aleatorii în genere

Articolul 1635

Contractul aleatoriu este convenția reciprocă ale carei efecte, în privința beneficiilor și a pierderilor pentru toate părțile, sau pentru una sau mai multe din ele, depinde de un eveniment necert.

Astfel sunt:

1. contractul de asigurare;
2. împrumutul nautic;
3. jocul și prinsoarea;
4. și contractul de rendită pe viața.

Cele doua dintâi se regulează după legile comerțului maritim.

Capitolul 2

Despre joc și prinsoare

Articolul 1636

Legea nu da nici o acțiune spre plata unui debit din joc sau din prinsoare.

Articolul 1637

Sunt exceptate jocurile ce contribuie la exercițiul corporal, cum: armele, cursele cu piciorul, călare sau cu carul și alte asemenea.

Cu toate acestea, judecătorul poate să respingă cererea când suma pusă în joc sau la prinsoare ar fi excesiva.

Articolul 1638

Pierzătorul nu poate în nici un caz repeti ceea ce a plătit de buna voie, afară numai în cazul când câștigătorul a întrebuințat dol, înșelăciune sau amagire.

Capitolul 3

Despre contractul de rendită pe viața

Secțiunea I

Despre natura contractului de rendită pe viața

Articolul 1639

Rendită pe viață se poate înființa cu titlu oneros.

Articolul 1640

Ea se poate constitui și cu titlu gratuit, prin donatiune între vii sau prin testament. Trebuie însă atunci să fie revestită de formele cerute de legi pentru asemenea acte.

Articolul 1641

Rendită pe viață înființată prin donatiune sau testament este supusă la reducere, dacă întrece porțiunea disponibilă; este nulă dacă se face în favoarea unei persoane necapabile de a primi.

Articolul 1642

Rendită pe viață se poate înființa în favoarea persoanei ce a plătit prețul, sau a altei a treia ce n-are nici un drept la rendită.

În cazul din urmă, deși întrunește însușirile unei liberalități, totuși nu este supusă formelor stabilite pentru donatiune; însă este în totul supusă dispozițiilor articolului precedent.

Articolul 1643

Ea se poate înființa în favoarea unei sau mai multor persoane.

Articolul 1644

Este fără lucrare orice contract de rendită pe viață, înființat în favoarea unei persoane care era deja moartă în momentul facerii contractului.

Articolul 1645

Contractul de rendită pe viață, în favoarea unei persoane afectate de o boală de care a murit în interval de 20 zile de la data contractului, este nul.

Secțiunea II

Despre efectele contractului de rendită pe viață între părțile contractante

Articolul 1646

Acela în a cărui favoare s-a înființat, cu titlu oneros, o rendită pe viață, poate să ceară sfărâmarea contractului, dacă înființatorul ei nu da asigurările stipulate pentru executare.

Articolul 1647

Singura neplată a termenelor*) expirate a renditei nu da drept celui în a cărui favoare este înființată să ceară întoarcerea capitalului, sau reîntrirea în posesiunea fondului înstrăinat. El are numai dreptul de a face să se sechestreze și să se vândă averea debitorului sau și a cere ca, neconsimțind debitorul, să se reguleze, din produsul vinderii, o sumă suficientă spre plata termenelor.

*) Sumele scadente datorate în temeiul contractului de rendită.

Articolul 1648

Înființatorul renditei nu poate să se elibereze de plată ei, oferind înapoierea capitalului și renunțând la repetițiunea anuităților plătite, oricât de lungă fie viața acelor în a căror favoare s-a înființat rendită, și oricât de oneroasă fie prestația renditei.

Articolul 1649

Rendită pe viață se dobândește de proprietarul*) ei în proporția zilelor ce a trăit.

Dacă însă s-a stipulat ca termenii**) ei să se plătească anticipat, atunci se considera de câștigat fiecare termen din ziua în care a venit plata lui.

*) Creditorul renditei.

**) Sumele scadente datorate în temeiul contractului de rendită.

Articolul 1650

Numai în cazul în care rendită pe viață s-a înființat cu titlu gratuit, se poate și stipula ca dânsa să nu fie supusă sechestrării*).

*) Să nu poată fi urmărită.

Articolul 1651

Proprietarul renditei pe viață nu poate să ceară termenele*) expirate decât justificând existența sa, ori existența persoanei în favoarea căreia s-a înființat.

*) Sumele scadente datorate în temeiul contractului de rendită.

Titlul XIV DESPRE FIDEJUSIUNE (CAUȚIUNE)

Capitolul 1

Despre natura și întinderea fidejusiunii

Articolul 1652

Cel ce garantează o obligație se leagă către creditor de a îndeplini însuși obligația pe care debitorul nu o îndeplinește.

Minorul și interzisul sau reprezentantul lor legal nu pot să garanteze obligația altuia. A se vedea în acest sens Codul familiei Legea nr. 4/1953, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105, 129, 133, 147).

Articolul 1653

Fidejusiunea nu poate exista decât pentru o obligație validă.

Cu toate acestea, se poate face cineva fidejusele unei obligații ce poate fi anulată în virtutea unei excepții personale debitorului, cum de pilda în cazul de minoritate.

Articolul 1654

Fidejusiunea nu poate întrece datoria debitorului, nici poate fi făcută sub condiții mai oneroase.

Poate fi însă numai pentru o parte a datoriei și sub condiții mai puțin grele.

Cauțiunea ce întrece datoria sau care este contractată sub condiții mai oneroase e validă numai până în măsura obligației principale.

Articolul 1655

Oricine poate să se facă fidejusele, fără ordinea și chiar fără știința celui pentru care se obliga.

Asemenea se poate face nu numai pentru debitorul principal, dar și pentru fidejusele acestuia.

Articolul 1656

Fidejusiunea trebuie să fie expresă și nu se poate întinde peste marginile în care s-a contractat.

Articolul 1657

Fidejusiunea nedeterminată a unei obligații principale, se întinde la toate accesoriile unei datorii, și încă și la spezele primei reclamații*), și la toate cele posterioare notificării făcute fidejusele.

*) Cheltuielile corespunzătoare introducerii cererii de chemare în judecată.

Articolul 1658

Îndatoririle fidejusele trec la erezi, afară de constrângerea corporală, chiar dacă îndatorirea era asigurată prin constrângere corporală.

Dispoziția ce privește sancțiunea constrângerii corporale nu are aplicabilitate azi, fiind incompatibilă cu ordinea constituțională din România.

Articolul 1659

Debitorul obligat a da siguranța trebuie să prezinte o persoană capabilă de a contracta, care să posede avere indestulă spre a garanta o obligație, și care să aibă domiciliul în teritoriul jurisdicțional al tribunalului județean, la care trebuie să se dea.

Articolul 1660

Solvabilitatea unui garant se măsoară numai după nemișcătoarele ce pot fi ipotecate, afară de cazul când datoria este mică sau afacerea este comercială. Spre acest finit nu se pot lua în considerație nemișcătoarele în litigiu, nici acelea situate la o așa depărtare, încât să devină foarte dificile lucrările executive asupra-le.

Articolul 1661

Dacă fidejusele, căpătat de creditor de buna-voie sau judecătorește, a devenit apoi nesolvabil, trebuie să se dea un altul.

Această regulă nu se aplică în singurul caz în care fidejusele s-a dat numai în puterea unei convenții, prin care creditorul a cerut de fidejusele o anumită persoană.

Capitolul 2

Despre efectele fidejusele

Secțiunea I

Despre efectele fidejusiunii între creditor și caucionator (fidejusele)

Articolul 1662

Fidejusalul nu este ținut a plăti creditorului, decât când nu se poate îndestula de la debitorul principal asupra averii căruia trebuie mai întâi să se facă discuție*), afară numai când însuși a renunțat la acest beneficiu, sau s-a obligat solidar cu datornicul. În cazul din urmă, efectul obligației sale se regulează după principiile statornice în privința datorilor solidare.

*) Urmărire.

Articolul 1663

Creditorul nu este îndatorat să discute*) averea debitorului principal, dacă garantul nu o cere de la cele dintâi lucrări**) îndreptate contra sa.

*) Să urmărească.

**) Acte de executare.

Articolul 1664

Fidejusalul care cere discuția*) trebuie să indice creditorului averea debitorului principal și să anticipeze spezele cuviincioase pentru punerea în lucrare a executării.

Nu se va ține în seama arătarea bunurilor debitorului principal situate afară din teritoriul jurisdicțional al tribunalului județean în care trebuie să se efectueze plata, sau a bunurilor în litigiu, ori a bunurilor deja ipotecate pentru siguranța datoriei, care nu mai sunt în posesia debitorului.

*) Urmărire.

Articolul 1665

De câte ori caucionatorul va arăta bunuri în cuprinderea articolului precedent și va anticipa și spezele cuviincioase pentru discuție*), creditorul rămâne către garant răspunzător până la valoarea bunurilor arătate, în caz de nesolvabilitate a debitorului principal survenită prin amânarea urmăririi.

*) Urmărire.

Articolul 1666

Când mai multe persoane au garantat unul și același creditor pentru una și aceeași datorie, fiecare din ele rămâne obligată pentru datoria întreaga.

Articolul 1667

Cu toate acestea, fiecare din persoanele arătate în articolul precedent, întrucât n-a renunțat la beneficiul diviziunii, poate cere ca creditorul să divida mai întâi acțiunea sa și să o reducă la proporția fiecăruia.

Dacă unii din garanți erau nesolvabili în timpul în care unul din ei obținuse diviziunea, acesta rămâne obligat în proporția unei asemenea nesolvabilități; dacă însă nesolvabilitatea a supraviețuit după diviziune, atunci nu mai poate fi răspunzător pentru aceasta.

Articolul 1668

Dacă creditorul însuși și de buna voie a împărțit acțiunea sa, nu mai poate să se lepede de aceasta diviziune, deși, mai înainte de timpul în care a primit-o, unii din caucionatori au fost nesolvabili.

Secțiunea II

Despre efectele fidejusiunii între debitor și caucionator (fidejusal)

Articolul 1669

Caucionatorul ce a plătit are regres contra debitorului principal, atât când a garantat cu știința debitorului, cât și pe neștiința lui.

Regresul se întinde atât asupra capitalului, cât și asupra dobânzilor și a spezelor; cu toate acestea, garantul nu are regres decât pentru spezele făcute de dânsul după ce a notificat debitorului principal reclamația pornită asupra-i.

Fidejusalul are regres și pentru dobânda sumei ce a plătit, chiar când datoria nu produce dobânda, și încă și pentru daune-interese, dacă se cuvine.

Cu toate acestea, dobânzile ce ar fi fost datorite creditorului nu vor merge în favoarea garantului decât din ziua în care s-a notificat plata.

Articolul 1670

Caucionatorul ce a plătit datoria intră în dreptul ce avea creditorul contra datornicului.

Articolul 1671

Când sunt mai mulți debitori principali solidari pentru una și aceeași datorie, fidejusalul ce a garantat pentru ei toți are regres în contra fiecărui din ei pentru repetițiunea sumei totale ce a plătit.

Articolul 1672

Fidejusalul ce a plătit prima dată, nu are regres contra debitorului principal ce a plătit de-a doua oară, are însă acțiunea de repetițiune contra creditorului.

Când fidejusalul a plătit, fără să fi fost urmărit și fără să fi înștiințat pe datornicul principal, nu va avea nici un regres contra acestuia în cazul când în timpul plății, datornicul ar fi avut meziu*) de a declara stinsă datoria sa; îi rămâne însă dreptul de a cere înapoi de la creditor banii dați. -----

*) Mijloc.

Articolul 1673

Fidejusalul, și fără a fi plătit, poate să reclame dezdăunare de la debitor:

1. când este urmărit în judecată pentru a plăti;
2. când debitorul se afla falit sau în stare de nesolvabilitate;
3. când debitorul s-a îndatorat de a-l libera de garanție într-un termen determinat și acesta a expirat;
4. când datoria a devenit exigibilă prin sosirea scadentei stipulate;
5. după trecerea de 10 ani, când obligația principală nu are un termen determinat de scadență, întrucât însă obligația principală nu ar fi fost de așa fel încât să nu poată să se stingă înaintea unui termen determinat, cum de exemplu tutela, ori întrucât nu s-a stipulat contrariul.

Secțiunea III

Despre efectele fidejusiunii între mai mulți garanți

Articolul 1674

Când mai multe persoane au garantat pentru unul și același debitor și pentru una și aceeași datorie, garantul ce a plătit datoria are regres contra celorlalți garanți pentru porțiunea ce privește pe fiecare.

Cu toate acestea, nu are loc regresul decât când garantul a plătit în unul din cazurile arătate în articolul precedent.

Capitolul 3

Despre fidejusiunea legală și cea judecătorească

Articolul 1675

De câte ori o persoană este obligată de lege sau de judecător să dea o garanție, garantul ce se oferă trebuie să aibă condițiile prevăzute de art. 1659 și 1660. Fidejusiunea judecătorească trebuie încă să poată fi supusă la constrângerea corporală.

1. Ultima parte a art. 1675 a fost abrogată implicit întrucât Legea constrângerii corporale din 12 septembrie 1864 este incompatibilă cu ordinea constituțională din România.
2. Cu privire la fidejusiunea judiciară se vede art. 392-396 Cod procedura civilă D(L) 1228, Monitorul Oficial nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în Monitorul Oficial nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare.

Articolul 1676

Cel ce este dator să dea garanție, este liber să dea un amanet sau altă asigurare, care să se găsească suficientă pentru asigurarea creanței.

Articolul 1677

Garantul judecătorec nu poate cere discuția*) averii debitorului principal.

*) Urmărirea.

Articolul 1678

Cel ce s-a făcut garant numai pentru fidejusalul judecătorec nu poate să ceară discuția*) averii debitorului principal și a fidejusalului.

*) Urmărirea.

Capitolul 4

Despre stingerea fidejusiunii

Articolul 1679

Obligația ce naște din fidejusiune se stinge prin acele cauze prin care se sting și celelalte obligații.

Articolul 1680

Confuziunea urmată între datornicul principal și fidejusalul sau, prin erezirea*) unuia de către altul, nu stinge acțiunea creditorului contra celui ce a garantat pentru fidejusal.

*) Moștenirea.

Articolul 1681

Garantul se poate servi în contra creditorului de toate excepțiile datornicului principal inerente datoriei; însă nu-i poate opune acele ce sunt curat persoanele datornicului.

Articolul 1682

Cautiunatorul se liberează de garanția sa, când nu poate să între în drepturile, privilegiile și ipotecile creditorului din cauza acestuia.

Articolul 1683

Dacă creditorul primește de buna voie un imobil sau alt lucru în plata datoriei principale, cautiunatorul rămâne liberat, chiar când creditorul a fost evins din acel lucru.

Articolul 1684

Prelungirea termenului acordat de creditor în favoarea datornicului principal nu liberează pe fidejusal de garanția sa, care poate în acest caz să urmărească pe debitor pentru plata.

Titlul XV DESPRE AMANET

Articolul 1685

Amanetul este un contract prin care datornicul remite creditorului sau un lucru mobil spre siguranța datoriei.

Articolul 1686

Amanetul da creditorului dreptul de a fi plătit din lucrul amanetului, cu preferința înaintea altor creditori.

Ca să rezulte preferința se cere un act înregistrat în regula, ce să enunțe suma datorită, specia și natura lucrurilor amanetate sau o descripție de calitate, greutatea și măsura lor.

Facerea unui act înscris și înregistrat nu este neapărat decât când datoria trece peste 250 lei.

Cu privire la înregistrarea actului de amanet, la care se referă art. 1686, a se vedea art. 710 și 719 Cod procedura civilă - D.(L) 1228, Monitorul Oficial nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în Monitorul Oficial nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare.

Articolul 1687

Preferința arătată în articolul precedent nu se poate înființa în privința mobilelor necorporale, cum creanțele mobiliare, decât prin un act în regula înregistrat și notificat debitorului creanței date în amanet.

1. A se vedea, de asemenea, Legea, nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 73 și 74).

2. A se vedea și nota de la art. 1396.

Articolul 1688

În toate cazurile însă, acest privilegiu nu subzistă asupra amanetului decât când s-a dat și a rămas în posesiunea creditorului sau unui al treilea ales de părți.

Articolul 1689

Creditorul, la caz de neplata, nu poate să dispună de amanet; are dreptul însă să ceară de la judecător ca amanetul să-i rămână lui, drept plată, și până la suma datoriei, cu ale ei dobânzi, de se cuvine, după o estimatie făcută de experți, ori să se vândă la licitație.

E nulă orice stipulație prin care creditorul s-ar autoriza sau a-și apropia amanetul sau a dispune de dânsul fără formalitățile sus-arătate.

Articolul 1690

Până la expropriatiunea*) debitorului, de este să se facă, el rămâne proprietarul amanetului.

*) Executarea silită, potrivit art. 1824-1836 Cod civil.

Articolul 1691

Creditorul răspunde după regulile stabilite la titlul: Despre contracte și obligații în genere, de pierderea sau stricăciunea amanetului provenită din culpa sa.

Asemenea și debitorul trebuie să întoarcă creditorului toate spezele utile și cele necesare făcute pentru conservarea amanetului.

Articolul 1692

Dacă s-a dat drept amanet o creanță ce produce dobânzi, creditorul trebuie să țină în seama aceste dobânzi asupra dobânzilor ce ar fi datorite.

Dacă datoria, pentru a cărei siguranță s-a dat amanet o creanță, nu produce ea însăși dobânzi, atunci dobânzile creanței amanetate se țin în seama asupra capitalului datoriei.

Articolul 1693

Dacă creditorul abuza de amanet, debitorul poate să ceară ca acel amanet să se pună sub sechestru.

*) Cu privire la sechestru, a se vedea art. 596 Cod procedura civilă - D.(L) 1228, Monitorul Oficial nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în Monitorul Oficial nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare.

Articolul 1694

Debitorul nu poate pretinde restituirea amanetului decât după ce a plătit în întreg capitalul, dobânzile și spezele datoriei pentru a cărei siguranță s-a fost dat amanetul.

Dacă același debitor ar fi făcut o alta datorie către același creditor după tradițiunea amanetului, și o asemenea datorie ar fi devenit exigibilă înainte de plată primei datorii, creditorul nu va putea fi constrâns să libereze amanetul mai înainte de a se fi plătit ambele creanțe, chiar când nu s-ar fi stipulat de a subordona amanetul la plata datoriei a doua.

Articolul 1695

Amanetul este nedivizibil, deși datoria este divizibilă, între erorii debitorului, ori între aceia ai creditorului.

Eretele debitorului ce și-a plătit partea sa de datorie, nu poate cere restituirea părții sale de amanet atât timp cât datoria nu este plătită în întregul ei.

Și viceversa, eretele creditorului care și-a primit partea sa de datorie, nu poate să restituie amanetul cu daunarea coerezilor săi încă neplatiti.

Articolul 1696

Dispozițiile precedente nu se aplică în materie de comerț, nici la casele de împrumut pe amanet, în privința cărora se va urma după legile și regulamentele relative la dănele.

Titlul XVI DESPRE ANTICREZA

Articolul 1697-1703

(Abrogate prin art. 4 al Legii contra camerei din 2.IV.1931).

Titlul XVII DESPRE TRANZACȚIE

Articolul 1704

Tranzacția este un contract prin care părțile termina un proces început sau preintampina un proces ce poate să nasca.

Articolul 1705

Tranzacția trebuie să fie constatată prin act scris.

Articolul 1706

Tranzacție pot face numai acei ce pot dispune de obiectul cuprins în ea.

Acei însă ce nu pot dispune de obiectul cuprins în tranzacție, nu pot transige decât în formele stabilite de legi speciale.

A se vedea:

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105, 129, 133 și 147);

- Legea nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, în Monitorul Oficial nr. 98 din 8 august 1990 (art. 5 alin. 3).

Articolul 1707

Se poate transige asupra unei acțiuni civile ce deriva din o infracțiune.

Articolul 1708

În tranzacție se poate stipula o penalitate contra celui ce nu se va ține de dinsa.

Articolul 1709

Tranzacțiile se marginesc numai la obiectul lor; renunțarea, făcută în toate pretențiile și acțiunile, cuprinde numai ceea ce se reporta la pricinile, asupra cărora a urmat tranzacție.

Articolul 1710

Tranzacția nu se întinde decât asupra pricinilor de care tratează, fie intenția părților manifestată prin expresii speciale sau generale, ori rezulte ca o consecință necesară din ceea ce s-a expres*).

*) Exprimat.

Articolul 1711

Tranzacțiile au între părțile contractante puterea unei sentințe neapelabile*).

*) Hotărâre judecătorească definitivă.

Articolul 1712

Este admisibilă acțiunea de nulitate contra unei tranzacții, pentru eroarea asupra persoanei sau obiectului în proces.

Articolul 1713

Asemenea se poate ataca tranzacția făcută spre executarea unui titlu nul, afară numai când părțile ar fi tratat expres despre nulitate.

Articolul 1714

Tranzacția făcută pe documente dovedite în urma de false este nulă.

Articolul 1715

E asemenea nulă tranzacția asupra unui proces finit prin sentința neapelabilă*), despre care părțile sau una din ele n-aveau cunoștința.

Când sentința necunoscută părților ar fi încă apelabilă, tranzacția va fi validă.

*) Hotărâre judecătorească definitivă.

Articolul 1716

Când părțile au transigat în genere asupra tuturor afacerilor ce ar putea să existe între dânsese, documentele ce le-ar fi fost necunoscute lor în timpul tranzacției și care s-ar fi descoperit în urma nu constituie un titlu de anulare a tranzacției, afară numai atunci când ar fi fost ascunse prin fapta uneia din părțile contractante.

Însă tranzacția va fi nulă, când ea nu ar cuprinde decât un singur obiect și s-ar dovedi, din documentele în urma descoperite, că una din părți nu avea nici un drept asupra acelui obiect.

Articolul 1717

Invederată greșeala în socoteli, urmată la facerea tranzacției, nu păgubește pe nici una din părți, și trebuie să se repare.

Titlul XVIII DESPRE PRIVILEGII ȘI IPOTECI

Capitolul 1

Dispoziții generale

Articolul 1718

Oricine este obligat personal este ținut de a îndeplini îndatoririle sale cu toate bunurile sale, mobile și imobile, prezente și viitoare.

Articolul 1719

Bunurile unui debitor servesc spre asigurarea comună a creditorilor săi, și prețul lor se împarte între ei prin analogie*), afară de cazul când există între creditori cauze legitime de preferință.

*) Proporțional cu valoarea creanțelor respective.

Articolul 1720

Cauzele legitime de preferință sunt privilegiile și ipotecile.

Articolul 1721

Când un imobil, recolte, sau alte bunuri mobile vor fi fost asigurate în contra incendiului, sau în contra oricărui alt caz fortuit, suma ce se va datora de către asigurator va trebui, dacă nu va fi fost cheltuită în reparația obiectului asigurat, să fie afectată la plata creanțelor privilegiate și ipotecare, după rangul fiecăreia din ele.

Asemenea se va urma și cu orice despăgubire va fi datorită de către o a treia persoană, pentru pierderea totală sau deteriorarea obiectului însărcinat de un privilegiu sau ipoteca.

Capitolul 2

Despre privilegii

Articolul 1722

Privilegiul este un drept, ce da unui creditor calitatea creanței sale de a fi preferit celorlalți creditori, fie chiar ipotecări.

Articolul 1723

Între creditorii privilegiați, preferința se regulează după diferitele calități ale privilegiilor.

Articolul 1724

Creditorii privilegiați, care au același rang, au deopotrivă drept la plata.

Articolul 1725

Privilegiile tezaurului public*) și ordinea în care se exercită ele sunt regulate prin legi speciale.

Tezaurul public nu poate obține un privilegiu în contra drepturilor persoanelor al treilea dobândite mai înainte.

*) Privilegiile creanțelor statului.

A se vedea cu privire la imobilele înscrise în cărți funciare:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 78);
- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 5);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 5).

Articolul 1726

Privilegiile pot fi atât asupra mobilelor, cât și asupra imobilelor.

Secțiunea I

Despre privilegiile care se întind asupra mobilelor și imobilelor

Articolul 1727

Cheltuielile de judecată sunt privilegiate atât asupra mobilelor, cât și asupra imobilelor, în privința tuturor creditorilor în interesul cărora au fost făcute.

A se vedea nota de la art. 1725.

Secțiunea II

Despre privilegii asupra mobilelor

Articolul 1728

Privilegiile sunt sau generale, sau speciale asupra unor mobile.

& 1. Despre privilegii generale asupra mobilelor

Articolul 1729

Creanțele privilegiate asupra tuturor mobilelor sunt cele mai jos arătate, și se exercită în ordinea următoare:

1. cheltuielile de judecată făcute în interesul comun al creditorilor;
2. cheltuielile îngropării în raport cu condiția și starea defunctului;
3. cheltuielile bolii celei de pe urma făcute în curs de un an;
4. salariile oamenilor de serviciu pentru un an trecut și restul datoriei din anul curent; salariul de 6 luni al calfelor de pravalie și salariul pe o luna al lucrătorilor cu ziua;
5. prețul obiectelor de subzistență date debitorului și familiei sale în curs de șase luni.

Când valoarea imobilelor n-a fost absorbită de creanțele privilegiate și ipotecare, parte din prețul lor ce mai rămâne se va afecta cu preferința la plata creanțelor arătate din prezentul articol.

& 2. Despre privilegii asupra oricăror mobile

Articolul 1730

Creanțele privilegiate asupra oricăror mobile sunt:

1. Chiriile și arenzile. Când contractul este autentic sau are o dată certa, proprietarul are privilegiul pentru toată chiria sau arenda pe anul curent, precum și pe tot timpul ce rămâne a curge până la expirarea contractului.

Când contractul nu e autentic, sau nu are data certa, proprietarul are privilegiul numai pentru chiria sau arenda pe anul curent și pe anul viitor.

În cazul dintâi, dacă prin contractul de arendare sau închiriere nu va fi fost expres prohibita subarendarea sau subînchirierea, ceilalți creditori ai debitorului pot reînchiria casa sau rearendă moșia pentru timpul ce mai rămâne a curge după contract; dar sunt obligați de a plăti proprietarului tot ce-i este datorit.

Obiectele asupra cărora se exercită privilegiul sunt:

Pentru casa, toate mobilele din ea.

Pentru moșie, toată recolta anului curent, precum și tot ce servește la exploatarea moșiei.

Același privilegiu are loc pentru reparațiile locative și pentru tot ce privește execuția contractului.

Proprietarul poate sechestra mobilele care se afla în casa sa sau pe moșia sa, când ele au fost duse în alt loc, fără consimțământul său, și proprietarul conserva privilegiul sau pe aceste mobile, întrucât timp le-a revendicat; adică, când sunt în chestiune mobilele unei moșii, dacă a făcut cererea sa în termen de 40 zile, și când sunt în chestiune mobilele unei case, în termen de 15 zile.

2. Sumele datorite pentru semințe sau pentru cheltuiala recoltei anului curent, asupra prețului acestei recolte, și sumele datorite pentru instrumente de exploatare, pe prețul acestor instrumente; în ambele aceste cazuri, cu preferința chiar înaintea proprietarului moșiei pentru privilegiul arendei.

3. Creanța pe amanetul ce este în posesiunea creditorului.

4. Cheltuielile făcute pentru conservarea lucrului.

5. Prețul pentru lucruri mobile neplătite, dacă se afla încă în posesiunea debitorului, chiar și în cazul când a cumpărat cu termen de plată.

Dacă vânzarea s-a făcut fără termen de plată, vânzătorul poate chiar să revendice obiectele vândute, pe cât timp se afla în posesiunea cumpărătorului, și poate să împiedice revinderea acelor lucruri, dacă însă s-a făcut cererea sa în termen de opt zile după trădarea*) lucrurilor, și dacă lucrurile se afla încă tot în starea în care se găseau la timpul trădării lor.

Pierderea acțiunii de revendicare aduce cu sine și pierderea acțiunii rezolutorie a contractului vânzării, în privința celorlalți creditori.

*) Predarea.

6. Creanțele ce are un hangiu, în aceasta calitate, asupra efectelor voiajorilor, ce se afla în ospătăria sa.

7. Creanța cheltuielilor de transport și a cheltuielilor accesorii asupra lucrului transportat, întrucât timp acela ce l-a transportat, îl are în posesiunea sa, și în cele 24 ore ce vor urma trădării lucrului la destinatarul său, dacă acesta din urmă a conservat posesiunea lucrului.

8. Creanțele rezultând din abuzuri și prevaricațiuni*) ale funcționarilor publici, în exercițiul funcțiunii lor, asupra cauționamentului lor, precum și asupra dobânzilor ce ar fi produs acel cauționament.

*) Pagube de care funcționarul de stat se face culpabil un exercițiul funcțiunii.

Art. 1730 pct. 8 a devenit inaplicabil prin abrogarea de către Decretul nr. 23 din 13 aprilie 1951 a Legii din 31 iulie 1929 asupra contabilității publice și asupra controlului bugetului și patrimoniului public, care, prin art. 15, reglementa obligația mănuiitorilor de bani și materiale publice de a depune garanții. A se vedea și Legea nr. 22 /1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor - Buletinul Oficial nr. 132 din 18 noiembrie 1969 (art. 10 și urm.).

& 3. Despre rangul privilegiilor asupra mobilelor, la caz de concurs între ele

Articolul 1731

Cheltuielile de judecată vin înaintea tuturor creanțelor în interesul cărora au fost făcute.

Articolul 1732

Cheltuielile făcute pentru conservarea lucrului trec înaintea privilegiilor anterioare.

Ele trec în toate cazurile, chiar înaintea privilegiilor cuprinse la numerele 3, 4 și 5 ale articolului 1729.

Articolul 1733

Creditorul amanetar, hangiu și cărașul sunt preferați vânzătorului unui obiect mobil, care le servește de siguranță, afară de cazul când ei, primind lucrul, au știut ca prețul era încă datorit.

Privilegiul vânzătorului nu se exercită decât după acel al proprietarului casei sau moșiei, afară de cazul când vânzătorul, la transportarea lucrurilor la locurile închiriate, a făcut cunoscut proprietarului ca prețul încă nu i s-a plătit.

Articolul 1734

Sumele datorate pentru semințe sau pentru cheltuielile recoltei de peste an se plătesc din prețul acestei recolte, și sumele datorite pentru ustensile, care servesc la exploatarea moșiei, din prețul acestor ustensile, cu preferința în ambele aceste cazuri înaintea privilegiului proprietarului moșiei.

Articolul 1735

Privilegiul cheltuielilor de îngropare trece înaintea tuturor celorlalte privilegii.

Articolul 1736

Celelalte privilegii generale sunt primite de către privilegiile speciale.

Secțiunea III

Despre privilegii asupra imobilelor

Articolul 1737

Creditorii privilegiați asupra imobilelor sunt:

1. Vânzătorul pe imobilul vândut, pentru plata prețului. Dacă s-au făcut mai multe vânzări succesive, pentru care a rămas datorit prețul în total sau în parte, întâiul vânzător se prefera celui de-al doilea, cel de-al doilea celui de-al treilea și așa înainte.
2. Acei ce au dat banii care au servit la achiziția unui imobil. Trebuie însă să fie constatat într-un mod autentic, prin actul de împrumutare, ca suma era destinată a fi întrebuințată la aceasta; asemenea trebuie să fie constatat prin chitanța vânzătorului ca plata prețului s-a făcut cu banii împrumutați.
3. Coerezii, asupra imobilelor succesiunii, pentru garanția împărțelii făcute între ei și a sumelor cu care a rămas dator unul către altul.
4. Arhitecții, antreprenorii, pietrarii și alți lucrători întrebuințați pentru a zidi, a reconstrui, sau a repara edificii, canaluri sau alte opere, cu condiția însă ca prealabilmente să se fi încheiat un proces-verbal de către un expert numit de judecătoria în a carei rază teritorială sunt situate edificiile, constatator stării și felului lucrărilor ce proprietarul va declara ca are de gând a face și numai în cazul când acele lucrări ar fi fost primite cel mult în curs de șase luni, după terminarea lor, de către expert asemenea numit de judecătoria. Dar privilegiul acesta nu poate trece niciodată peste valorile constatate prin al doilea proces-verbal, ci se va reduce la adaosul de valoare ce va fi existând la epoca alienării imobilului, ca rezultat al lucrărilor executate.
5. Acei ce au împrumutat bani pentru a indemniza pe lucrători, se bucura de același privilegiu, însă numai în cazul când întrebuințarea acelor bani va fi constatată într-un mod autentic prin actul de împrumutare, și prin chitanța lucrătorilor, în modul în care s-a vorbit mai sus, despre acei care au împrumutat bani pentru achiziția unui imobil.

1. A se vedea, în legătură cu imobilele înscrise în cărțile funciare:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 17, 31, 67-71);
- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 2 și 3);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 3).

2. A se vedea dispozițiile normative citate în nota de la art. 1725.

Secțiunea IV

Cum se conserva privilegiile

Articolul 1738

Între creditori, privilegiile nu produc nici un efect, în privința imobilelor, decât atunci când ele s-au adus la cunoștința publică, prin inscripție, și numai de la data acelei inscripții în registrele notariatelor de stat, destinate pentru aceasta, după modelul determinat de lege, afară de singurele excepții ce urmează.

A se vedea Codul de procedură civilă, art. 715 alin. 1, art. 716 și 717 și notele de la art. 1737 și 1801.

Articolul 1739

Sunt scutite de formalitatea inscripției, creanțele arătate la art. 1729.

Articolul 1740

Vânzătorul privilegiat conserva privilegiul sau prin transcriptia titlului care a transferat proprietatea cumpărătorului, și care titlu constata ca i se datorește întregul preț sau parte din el; asemenea și acela care a dat bani pentru cumpărarea unui imobil, conform alineatului 2 de la art. 1737, conserva privilegiul sau prin transcriptia titlului care constata destinația împrumutării și trecerea asupra sa a tuturor drepturilor vânzătorului.

A se vedea de asemenea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 67);
- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 1 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 13).

Articolul 1741

Coeredele sau copărtașul la o împărțeala conserva privilegiul sau asupra bunurilor cuprinse în fiecare lot, sau asupra lucrului pus în licitație, pentru tot ce are drept a reclama în aceasta calitate, prin inscripția acestui privilegiu în termen de 60 zile socotite de la data actului de împărțeala sau de la data adjudecării prin licitație; în cursul acestui timp nici o ipoteca nu poate fi constituită în prejudiciul coeredelui sau copartasului creditor, asupra nici unui bun care se găsește cuprins în masa comuna.

A se vedea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 68 și 69);
- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 13).

Articolul 1742

Arhitecții, antreprenorii, pietrarii și alți lucrători întrebuințați pentru a zidi, a reconstrui sau a repara edificii, canaluri sau alte opere, și acei care au împrumutat, pentru a indemniza pe persoanele de mai sus, cu bani a căror întrebuințare se constata conform alineatului 5 de la articolul 1737, conserva privilegiul lor prin inscripția proceselor-verbale ale experților, menționate la alineatul 4 al articolului 1737.

A se vedea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 70 și 71);
- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 13).

Articolul 1743

Creditorii și legatarii, care cer separația patrimoniului defunctului, conserva privilegiul lor asupra imobilelor succesiunii în fața creditorilor erezilor sau reprezentanților defunctului, prin inscripția acestui privilegiu, în termen de șase luni de la data deschiderii succesiunii.

Înainte expirării acestui termen, nici o ipoteca stabilită de către erezii sau reprezentanții defunctului asupra acelor bunuri spre prejudiciul creditorilor sau legatarilor succesiunii nu poate avea efect.

A se vedea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 86 și 87);
- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 15 și 16).

Articolul 1744

Cesonarii acestor diverse creanțe privilegiate exercita întru toate aceleași drepturi, care le aveau și acei ce le-au cedat aceste creanțe.

A se vedea și Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 71 - 74).

Articolul 1745

Toate creanțele privilegiate supuse la formalitatea inscripției, în privința cărora nu s-ar fi îndeplinit condițiile prescrise pentru conservarea privilegiului, nu încetează cu toate acestea de a fi creanțe ipotecare; însă ipoteca, în privința tuturor persoanelor al treilea, nu datează decât de la epoca inscripțiilor care vor trebui făcute, după cum mai jos se va arata.

Capitolul 3 Despre ipoteci

Articolul 1746

Ipoteca este un drept real asupra imobilelor afectate la plata unei obligații.

Ipoteca este din natura ei nedivizibilă și subzistă în întregimea ei asupra tuturor imobilelor afectate, asupra fiecărui și asupra fiecărei porțiuni din aceste imobile.

Dreptul de ipoteca se conserva asupra imobilelor în orice mână va trece.

Articolul 1747

Dreptul de ipoteca nu se poate constitui decât în cazurile și cu formele prescrise de lege.

Articolul 1748

Ipoteca este sau legală sau convențională.

Articolul 1749

Ipoteca legală este aceea care ia naștere în virtutea unei dispoziții speciale a legii.

Ipoteca convențională este aceea care ia naștere din convenția părților, cu formele prescrise de lege.

Articolul 1750

Se pot ipoteca:

1. Imobilele care sunt în comerț*), cu accesoriile lor, ce după lege se privesc ca imobile;
2. uzufructul asupra acestor imobile și accesorii.

*) În circuitul civil.

Articolul 1751

Mobilele nu pot fi ipotecate.

Articolul 1752

Nu se aduce nici o modificare prin acest codice dispozițiilor legale maritime, în privința navelor și bastimentelor de mare.

Secțiunea I Despre ipotecile legale

Articolul 1753

Drepturile și creanțele care se asigură de lege prin o ipoteca sunt:

1. ale femeilor măritate asupra bunurilor bărbatului;
2. ale minorilor și interzișilor asupra bunurilor tutorelui;
3. ale statului, ale comunelor și stabilimentelor publice asupra bunurilor percepșilor și administratorilor contabili.

1. Dispoziția art. 1753 pct. 1 a fost implicit abrogată, drept urmare a abrogării art. 1233 - 1293 inclusiv Codul civil, prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

2. Dispoziția art. 1753 pct. 2 a fost abrogată prin art. 20 al Decretului nr. 32 din 31 ianuarie 1954.

3. A se vedea cu privire la ipotecile legale și dispozițiile din:

- Art. 902 alin. 2 din Codul civil;

- Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor - Buletinul Oficial nr. 132 din 18 noiembrie 1969 (art. 10 și urm.);

- Codul de procedură penală - Legea nr. 29, Buletinul Oficial nr. 145 - 146 din 12 noiembrie 1968, republicat în Buletinul Oficial nr. 58 - 59 din 26 aprilie 1973 cu modificările ulterioare (art. 166 alin. 3 privind ipoteca luată ca măsura asiguratorie în cursul procesului penal).

- Decretul-lege nr. 61/1990 privind vânzarea de locuințe construite din fondurile statului către populație (art. 12 alin. 1) publicat în Monitorul Oficial nr. 22 din 8 februarie 1990);

- Legea 85/1992 privind vânzarea de locuințe și spații cu altă destinație construite din fondurile statului și din fondurile unităților economice sau bugetare de stat, republicată în Monitorul Oficial nr. 260 din 15 septembrie 1994.

& 1. Despre sigurantele femeilor măritate

Articolul 1754 - 1761

(Abrogate implicit drept urmare a abrogării art. 1233 - 1293 privind regimul dotal, prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare).

& 2. Despre garanțiile ce sunt obligați a da tutorii în interesele minorilor și interzișilor

Articolul 1762 - 1767

(Abrogate prin art. 20 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

& 3. Despre garanțiile ce sunt obligați a da statului, comunelor și stabilimentelor publice, percepții și administratorii contabili

Articolul 1768

Ipoteca legală a statului, a comunelor și a stabilimentelor publice asupra bunurilor percepțiilor și administratorilor publici, nu se poate stabili decât asupra bunurilor prezente, iar nu și a celor viitoare.

A se vedea nota 3 de la art. 1753.

Secțiunea II Despre ipotecile convenționale *)

*) În ce privește imobilele supuse regimului de carte funciară a se vedea și Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 64 - 66 și art. 72 - 77).

Articolul 1769

Cine are capacitatea de a înstrăina un imobil, poate a-l și ipoteca.

A se vedea, de asemenea, nota de la art. 475.

Articolul 1770

Acei care au asupra unui imobil un drept suspens prin o condiție, sau rezolubil în oarecare cazuri, sau supus la o acțiune de resciziune, nu pot consimți decât o ipoteca supusă aceluiași condiții sau aceluiași resciziuni.

A se vedea de asemenea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea depozitării privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 31);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 11).

Articolul 1771

Bunurile minorilor și ale interzișilor nu pot fi ipotecate decât pentru cauzele și cu formele prescrise de legi.

A se vedea art. 105, 129 și 147 din Codul familiei.

Articolul 1772

Ipoteca convențională nu va putea fi constituită decât prin act autentic.

Articolul 1773

Ipotecile consimțite în țara străină nu pot avea efect în România decât după ce actele prin care s-a consimțit ipoteca, se vor fi vizat de notarul de stat al notariatului de stat al situației bunurilor și se va fi luat în inscripție. Acest notar va verifica dacă actele de constituirea ipotecii unesc toate condițiile cerute de legile locului unde s-au făcut spre a fi autentice.

Articolul 1774

Ipoteca convențională nu este valabilă dacă, prin actul de constituire al ipotecii, nu se specifică anume natura și situația fiecărui imobil al debitorului, asupra cărui se consimte ipoteca creanței.

Articolul 1775

Bunurile viitoare ale debitorului nu pot fi obiectul unei ipotecii.

Articolul 1776

Ipoteca convențională nu poate fi valabilă decât atunci când suma, pentru care ipoteca este constituită, va fi determinată prin act.

Dacă creanța este condițională se va menționa condiția în inscripție.

Articolul 1777

Ipoteca se întinde asupra tuturor ameliorațiilor survenite în urma constituirii imobilului ipotecat.

Secțiunea III Despre rangul ipotecilor între ele

Articolul 1778

Între creditori, ipoteca, fie legală, fie convențională, nu are rang decât din ziua inscripției sale în registre.

Articolul 1779

Ipotecile înscrise în registre în aceeași zi au același rang.

A se vedea nota de la art. 1770.

Capitolul 4 Despre modul înscripției privilegiilor și ipotecilor *)

*) Dispozițiile cuprinse în art. 1780 - 1784 inclusiv, art. 1786 și 1787 nu se aplică imobilelor supuse regimului de carte funciară sau de publicitate funciară.

Cu privire la aceste imobile, a se vedea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 110 - 114);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 33 - 35, combinat cu art. 38).

Articolul 1780

Înscripțiile se fac la notariatul de stat în a cărui rază teritorială sunt situate bunurile ipotecare.

Drepturile de privilegii și ipoteci care nu s-ar fi înscris înaintea morții debitorului, nu vor mai putea fi înscrise decât în termen de trei luni de la deschiderea succesiunii.

Înscripțiile nu vor produce nici un efect când vor fi fost luate în intervalul de timp în cursul cărui actele făcute înaintea deschiderii falimentelor sunt declarate de lege nule.

A se vedea, de asemenea, Codul de procedură civilă, art. 715 - 717 și Codul de Comerț, art. 727.

Articolul 1781

Spre a opera înscripția, creditorul și debitorul, în persoana sau prin mandatar cu procuri autentice, vor prezenta notarului de stat, actul autentic al convenției prin care se constituie ipoteca. Totodată, creditorul va face și alegere de domiciliu la vreun loc din raza teritorială a notariatului de stat.

Articolul 1782

Notarul de stat, găsind actul investit cu toate formele cerute de lege pentru înscripție, va ordona înscripția sa, după care se va verifica, pe actul original, data și numărul de ordine sub care s-a înscris în registru.

Articolul 1783

În toate cazurile de înscripție a unei ipoteci legale sau a unui privilegiu, este destul ca creditorul sau mandatarul sau singur să se reprezinte înaintea notarului de stat și să ceară înscripția ipotecii sau a privilegiului sau, în virtutea titlului din care decurge acea ipoteca sau acel privilegiu.

Articolul 1784

Înscripțiile asupra bunurilor unei persoane moarte pot fi cerute numai de creditori.

A se vedea, de asemenea, Legea nr. 115/1983 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 21).

Articolul 1785

Creditorul privilegiat sau ipotecar, înscris pentru un capital sau pentru o rentă care produce interese, are drept ca interesele datorite pe trei ani să aibă același rang ca și capitalul, fără prejudiciul înscripțiilor ce poate lua pentru interese după trei ani, și care vor avea rang din ziua înscripției lor.

1. Art. 1785 se referă prin termenul "interese" atât la dobânzile capitalului, cât și la sumele datorate în temeiul contractului de rentă.

2. A se vedea și Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 66).

Articolul 1786

Înscripțiile conserva dreptul de privilegiu și de ipoteca în curs de 15 ani din ziua în care s-au făcut înscripțiile. Efectul lor încetează dacă înscripțiile nu au fost reînnoite înaintea expirării acestui termen.

Cu toate acestea, înscripțiile luate în favoarea minorilor, interzișilor, a femeilor măritate, a statului, comunelor și celorlalte stabilimente publice sunt dispensate de a fi reînnoite până după un an de la încetarea tutelei, disoluțiunea căsătoriei sau încetarea din funcțiune a funcționarului.

Cu privire la alin. 2 din art. 1786, a se vedea notele 1, 2 de la art. 1753.

Articolul 1787

Inscripția reînnoită trebuie să indice inscripția primitivă ce se reînnoiește. În lipsa de o asemenea indicație, creanța ipotecară va avea rang de la inscripția din urma.

Capitolul 5

Despre ștergerea și reducțiunea inscripțiilor

Articolul 1788

Inscripțiile vor fi șterse sau reduse prin consimțământul părților interesate, capabile de a consimți la aceasta, sau în virtutea unei sentințe date în ultima instanță, sau care a dobândit, puterea lucrului judecat. Mandatul dat spre a face o ștergere sau o reducere, trebuie să fie expres și autentic.

1. Dispozițiile art. 1788 nu se aplică imobilelor supuse regimului de carte funciară ori de publicitate funciară. A se vedea în acest sens:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 17 alin. 2);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 33 - 35 și 38).

Articolul 1789

Actele făcute în țara străină, care constata consimțământul pentru ștergerea sau reducțiunea unei inscripții, nu sunt executorii în România, decât după ce s-au vizat de notarul de stat al notariatului de stat al situației bunurilor, care va verifica autenticitatea acelor acte.

Capitolul 6

Despre efectul privilegiilor și ipotecilor în contra persoanelor al treilea care dețin imobilul

Articolul 1790

Creditorii care au privilegiul sau ipoteca înscrisă asupra unui imobil îl urmăresc în orice mana ar trece.

Articolul 1791

Dacă persoana a treia, care deține imobilul, nu îndeplinește formalitățile mai jos stabilite pentru a purga proprietatea sa, ea rămâne indatorată prin singurul efect al inscripțiilor, în calitatea sa de detentor a imobilului, la toate datoriile ipotecare, și se bucura de toți termenii de plată ce îi avea și debitorul primitiv.

Articolul 1792

Detentorul este ținut în același caz sau de a plăti toate capitalurile și interesele*) exigibile, la orice suma s-ar urca, sau de a lăsa imobilul ipotecat fără nici o rezervă.

*) Dobânzile.

Articolul 1793

Când detentorul nu îndeplinește una din aceste obligații pe deplin, fiecare creditor ipotecar are dreptul de a cere vânzarea imobilului ipotecat, pentru creanța sa.

Articolul 1794

Cu toate acestea, detentorul, care nu este personal obligat pentru creanța ipotecară a creditorului, poate să se opună la vânzarea imobilului ipotecat ce i-a fost transmis, dacă au mai rămas alte imobile ipotocate pentru aceasta datorie în posesiunea principalului sau principalilor debitori, și poate să ceară discuția prealabilă după forma regulată la titlul Despre cauționament. În timpul acestei discuții se va opri vânzarea imobilului ipotecat.

Articolul 1795

Cat pentru lăsarea imobilului ipotecat, ea poate să fie făcută de către orice detentor care nu este personal obligat la datorie și care are capacitatea de a înstrăina.

Articolul 1796

Detentorul poate să lase imobilul, chiar după ce a recunoscut obligația sau după ce a fost condamnat în aceasta calitate; lăsarea imobilelor nu împiedica nici pe detentor, până la adjudecare, de a lua imobilul înapoi, plătiind toată datoria și cheltuielile.

Articolul 1797

Lăsarea imobilului ipotecat se face prin declarație la grefa judecătorei situației imobilului.

Judecătoria va încheia act despre aceasta.

După cererea celui mai diligent dintre cei interesați, se va numi un curator imobilului părăsit și se va urmări vânzarea sa după formele prescrise pentru expropriatuni*).

*) Executarea silită, potrivit art. 1824 - 1836 Cod civil.

Articolul 1798

Servituțiile și drepturile reale ce avea asupra imobilului detentorul înaintea posesiunii sale renasc după părăsirea sau adjudecarea imobilului.

Articolul 1799

Detentorul care a plătit datoria ipotecară, sau care a lăsat imobilul ipotecat, sau care a suferit expropriatiunea*) acestui imobil, are recurs în garanție, de drept, în contra debitorului principal.

*) Executarea silită, potrivit art. 1824 - 1836 Cod civil.

Capitolul 7

Despre stingerea privilegiilor și a ipotecilor

Articolul 1800

Privilegiile și ipotecile se sting:

1. prin stingerea obligației principale;
2. prin renunțarea creditorului la ipoteca;
3. prin îndeplinirea formalităților și condițiilor prescrise detentorilor pentru purgarea bunurilor dobândite de ei;
4. prin prescripție.

Prescripția este câștigată debitorului, pentru bunurile care se afla în posesiunea sa, prin expirarea timpului defipt pentru prescripția acțiunilor ce rezultă din ipoteca sau din privilegiu.

Cat pentru bunurile care se găsesc în mâinile unui al treilea detentor, prescripția îi este câștigată prin expirarea timpului regulat pentru prescripția proprietății în favoarea sa; în cazul când prescripția presupune un titlu, ea nu începe a curge decât din ziua când detentorul s-a înscris în registrele notariatului de stat ca nou proprietar.

Inscripțiile luate de creditor nu întrerup cursul prescripției stabilite prin lege în favoarea debitorului, sau în favoarea unei a treia persoane detentoare a imobilului.

Cu privire la întreruperea prescripției, a se vedea nota de la Secțiunea I "Despre cauzele care întrerup prescripția" (art. 1863 și urm.) din capitolul III al titlului XX din prezenta Carte.

Capitolul 8

Despre modul de a purga proprietățile de privilegii și ipoteci

Articolul 1801

Toate actele translativ de bunuri și drepturi care se pot ipoteca se vor transcrie pe registre ce se vor tine spre acest sfârșit la notariatul de stat în a cărui raza teritorială sunt bunurile situate.

-
1. A se vedea, de asemenea, Codul de procedură civilă, art. 710, art. 711 pct. 1 - 9 și art. 712.
 2. A se vedea, cu privire la imobilele înscrise în cărți funciare, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 11, 17, 18, 26 - 30).
 3. Potrivit Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare (art. 44), soții sunt îndreptățiți ca, de comun acord, sa ceara înscrierea în cartea funciară, a dreptului soților asupra unui drept comun sau menționarea calității de bun comun în registrul de transcriptii, pe marginea actului de dobândire.

Articolul 1802

Orice act de înstrăinare a drepturilor menționate în articolul precedent nu se va putea opune persoanelor al treilea de nu se va fi făcut transcriptia cerută prin acel articol.

A se vedea de asemenea:

- Codul de procedură civilă, art. 712;
- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 17 alin. 1);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4 și 5).

Articolul 1803

Transcriptia prescrisă prin articolul 1801 transmite dobânditorului drepturile ce înstrăinătorul avea asupra proprietății imobilului, dar cu privilegiile și ipotecile cu care imobilul era însărcinat.

Articolul 1804

Dacă noul proprietar voiește a fi aparat de urmărirea autorizată prin Capitolul VI al prezentului titlu, este ținut, în cursul lunii de la transcriptia actului de transmiterea proprietății, de a notifica creditorilor la domiciliile ce și-au ales când au luat inscripțiile ipotecare:

1. contractul de dobândirea imobilului;
2. un certificat de transcriptia lui;
3. o tabela în trei coloane, din care cea dintâi va cuprinde data ipotecilor și cea de a doua, numele creditorilor, și cea de a treia sumele creanțelor înscrise.

Articolul 1805

Noul proprietar va declara prin aceea notificare ca este gata a plăti îndată datoriile și sarcinile ipotecare, numai până la concurența prețului stipulat prin actul de înstrăinare sau până la valoarea la care prețul imobilului, dacă este dăruit, fără distincție între datoriile exigibile sau neexigibile.

Articolul 1806

După ce noul proprietar a făcut notificarea prescrisă în termenul defipt prin articolul 1804 și dacă prețul stipulat nu poate acoperi toate datoriile privilegiate și ipotecare, orice creditor al cărui titlu este înscris poate cere punerea imobilului în vânzare prin licitație publică, cu îndatorire:

1. de a comunica aceasta cerere noului proprietar în curs de 40 de zile de la notificarea ce acesta i-a făcut;
2. de a se supune a sui prețul imobilului cu a zecea parte mai mult peste

prețul stipulat în actul de înstrăinare.

Toate acestea se vor comunica, după cererea în scris a creditorului, atât noului proprietar, cât și înstrăinătorului imobilului, prin judecătoria, unde s-a făcut transcriptia actului de înstrăinarea imobilului.

Toate acestea sub pedeapsa de nulitate.

Articolul 1807

Dacă creditorii nu vor cere, punerea în licitație în termenul și cu formele prescrise în articolele precedente, valoarea imobilului va rămâne definitiv defipta la prețul stipulat prin contract, sau la suma estimatiei în caz de donatiune, și noul proprietar va rămâne liberat de orice privilegiu și ipoteca, plătind prețul creditorilor după ordinea inscripției lor, sau depunându-l la casa de depozite și consemnațiuni.

Articolul 1808

În caz de revânzare, ea se va face cu formele prescrise pentru expropriatiunile forțate*), după staruinta sau a creditorului care a cerut revânzarea sau a noului proprietar.

Acela din aceștia care va stăruie pentru vânzare, va îngriji a se pune în afișele de publicație prețul stipulat prin contract sau declarat după estimatie, și suma cu care creditorele s-a obligat a sui acest preț.

*) Executare silită art. 1824-1836 Cod civil.

Articolul 1809

Adjudecatarul este dator, peste prețul adjudecării, a restitui dobânditorului imobilului sau donatorului deposedat toate cheltuielile ce acesta a făcut cu formarea contractului sau pentru transcriptia lui, acelea ale notificării, și cele făcute de el la vânzarea prin licitație.

Articolul 1810

Dacă imobilele în urma licitației s-au adjudecat asupra dobânditorului imobilului sau a donatorului, acesta nu este obligat de a transcrie jurnalul de adjudecare. *)

*) Ordonanța de adjudecare, potrivit art. 551 Cod procedura civilă.

Articolul 1811

Retragerea creditorului care va fi cerut punerea în licitație nu va putea stavili sub nici un cuvânt adjudecarea publică, dacă nu vor consimți toți ceilalți creditori privilegiați sau ipotecari.

Articolul 1812

Dacă adjudecarea se va face asupra aceluia care cumparase imobilul, atunci va avea recurs în contra vânzătorului, spre a fi dezdaunat de suma care excede prețul stipulat prin actul de vânzare și pentru dobânda acestui excedent.

Articolul 1813

În cazul când titlul noului proprietar ar cuprinde imobile și mobile, sau mai multe imobile, din care unele ipotecate și altele neipotecate, situate în aceeași sau în diferite raze teritoriale de judecătoria, toate înstrăinate cu un singur preț sau pentru prețuri deosebite și separate, sau ca aceste imobile sunt cuprinse sau că nu sunt

cuprinse în aceeași exploatare, în aceste cazuri prețul imobilului asupra căruia sunt luate înscrupții se va determina cu analogie*) după prețul total, și va fi declarat în notificarea ce noul proprietar este obligat a face conform cu articolul 1804.

Creditorele care a cerut punerea în licitație nu este dator, în nici un caz, a face suirea prețului cerut prin articolul 1806, pentru mobile sau pentru alte imobile decât cele ipotocate creanței sale.

Noului proprietar îi rămâne totdeauna recurs în contra autorului**) sau spre a fi dezdaunat de vătămarea ce ar suferi, sau din cauza diviziunii achiziției sale, sau din cauza diviziunii exploatațiilor.

*) Proportional față de prețul total.

**) Vânzător.

Articolul 1814

Nici un imobil nu poate fi liberat de ipotecile legale, decât supunându-se ipotecii cu un alt imobil de aceeași valoare, sau depunându-se, la casa de depozite și consemnațiuni, o sumă egală cu valoarea creanței asigurate prin ipoteca.

Formele ce urmează a se observa la mutarea ipotecii, de pe un imobil pe altul, se vor determina prin legea de procedura.

Cu privire la mutarea ipotecii de pe un imobil pe altul, a se vedea art. 717 și 718 Cod procedura civilă.

Dispoziție tranzitorie

Articolul 1815

Femeile căsătorite până la promulgarea acestei legi vor fi datoare în curs de un an de la aceasta epoca a cere înscrupție asupra imobilelor bărbaților pentru asigurarea dotei lor, conform regulilor prescise prin acest codice.

Capitolul 9

Despre publicitatea registrelor și despre responsabilitatea secretarilor notariatelor de stat, însărcinați cu ținerea registrelor.

Articolul 1816

Secretarii notariatelor de stat sunt ținui de a elibera tuturor acelor ce cer copie de pe actele transcise în registrele lor și de pe înscrupțiile existente, sau certificat că nu exista nici o înscrupție.

Articolul 1817

Ei sunt responsabili pentru orice prejudiciu ar rezultă:

1. Din omisiunea pe registrele lor a transcriptiilor actelor de mutație ale proprietății, și a înscrupțiilor luate în birourile notariatului de stat;
2. Din lipsa de mențiune în certificatele lor a unei sau mai multor înscrupții existente, afară de cazul când eroarea provine din arătări nesuficiente care nu pot să le fie imputate.

A se vedea, de asemenea, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 41).

Articolul 1818

Imobilul în privința căruia secretarul ar fi omis în certificatele sale una sau mai multe sarcine înscrise rămâne cu toate acestea încărcat cu toate sarcinile înscrise, rămânând însă noului cumpărător, care a fost indus în eroare, recurs contra secretarului pentru daunele ce i s-au cauzat prin omisiune, precum și recurs contra vânzătorului pentru întoarcerea prețului și daunelor-interese.

Articolul 1819

În nici un caz, secretarii notariatelor de stat nu pot refuza, nici întârzia transcriptia actelor de mutație ale proprietăților, înscrupția privilegiilor și drepturilor ipotecare, nici eliberarea de certificate ce se cer de părți, nici prezentarea registrelor originale când se cer de părți, sub pedeapsa de răspundere de daune-interese către părți; drept care, la caz de refuz sau întârziere nemotivată, se va încheia îndată asupra cererii părților proces-verbal despre acesta de către procurorul tribunalului respectiv.

Articolul 1820

Secretarii notariatelor de stat vor fi ținui de a avea un registru pe care vor înscrie zi cu zi și în ordine numerică depunerile ce li se vor fi făcut de actele de mutație ale proprietăților destinate a fi transcise; ei vor elibera deponentului un bilet de recunoaștere care va purta numărul de ordine sub care s-a înscris depunerea în registru și ei nu vor putea transcrie, în registrele destinate pentru aceasta, actele de mutație ale proprietăților decât cu data și după ordinea în care s-a făcut depunerea acelor acte la notariatul de stat.

Potrivit Ordinului nr. 96/C din 7 februarie 1973 al ministrului justiției pentru actualizarea și simplificarea instrucțiunilor privind organizarea și funcționarea notariatului de stat, lucrările înregistrate în registrul de publicitate - ținute de notariate - se păstrează în mape, în ordinea înregistrării.

Articolul 1821

Toate registrele de transcriptie și inscripție vor fi șnuruite, numerotate și parafate pe fiecare pagina de către notarul de stat.

Articolul 1822

Secretarii notariatelor de stat sunt ținuti de a se conformă, în exercițiul funcțiunii lor, tuturor dispozițiilor capitolului prezent, sub pedeapsa de amenda de la 500 la 3000 lei pentru întâia contravenție, și de destituire pentru a doua contravenție, fără prejudiciul daunelor-interese către părți care vor fi plătite înaintea amendei.

Articolul 1823

Mențiunile de depozit, inscripțiile și transcriptiile se vor face în registre, în șir, fără nici un loc alb, nici inter-linii, sub pedeapsa în contra secretarului notariatului de stat de o amenda de la 1500 lei până la 5000 lei și de daune-interese către părți, care vor fi plătite înaintea amendei.

Titlul XIX DESPRE EXPROPRIATIUNEA SILITĂ *)

*) Executarea silită asupra bunurilor nemișcătoare, potrivit art. 488 și urm. Cod procedura civilă.

Articolul 1824

Creditorul poate urmări expropriatiunea:

1. a bunurilor imobile și accesoriilor reputate imobile care sunt proprietatea debitorului sau;
2. a uzufructului ce are debitorul asupra bunurilor de aceeași natură.

Articolul 1825

Cu toate acestea, partea nediviza a unui coerede în imobilele unei succesiuni nu poate fi pusă în vânzare de către creditorii săi personali înaintea împărțelii sau a licitației ce pot provoca creditorii, dacă vor găsi de cuviință, sau în care au dreptul de a interveni.

1. A se vedea, de asemenea, Codul de procedură civilă (art. 490).

2. Cu privire la urmărirea bunurilor comune ale soților, a se vedea Codul familiei (art. 33).

Articolul 1826

Imobilul unui minor sau unui interzis nu poate fi pus în vânzare înaintea vânzării mobilelor sale.

Articolul 1827

Discuția*) prealabilă a mobilelor nu este cerută la expropriatiunea imobilelor posedate în nediviz de către un major și un minor sau interzis, dacă datoria le este comuna; asemenea, discuția*) nu se cere nici în cazul când urmările au fost începute în contra unui major sau înaintea pronunțării interdicției.

*) Urmărirea.

Articolul 1828

Creditorul nu poate urmări vânzarea imobilelor care nu-i sunt ipotocate decât la cazul când bunurile ce-i sunt ipotocate nu ajung spre plata creanței sale.

Articolul 1829

Vânzarea silită a bunurilor situate în diferite raze teritoriale nu poate fi provocată decât succesiv, afară de cazul când acele bunuri fac parte din una și aceeași exploatațiune.

Vânzarea se urmărește înaintea judecătoriei în a carei raza teritorială se găsește centrul exploatațiunii sau în lipsa unui asemenea centru, partea bunurilor ce prezintă cel mai mare venit.

Articolul 1830

Dacă bunurile ipotocate creditorului și bunurile ce nu-i sunt ipotocate sau bunurile situate în diferite raze teritoriale fac parte din una și aceeași exploatațiune, vânzarea unuia și altora se va urmări la un loc, dacă o cere debitorul.

Articolul 1831

Dacă debitorul justifica, prin contracte de arenda autentice, ca venitul curat al imobilelor sale pe timp de un an este de ajuns pentru plata capitalului datoriei dobânzilor și cheltuielilor și dacă el da delegație creditorului de a percepe acel venit, judecătoria poate suspenda urmărirea, care urmărirea pot fi însă continuate dacă se prezintă vreun obstacol sau vreo opoziție la plata datoriei.

Articolul 1832

Vânzarea silită a imobilelor nu poate fi provocată și urmărită decât în virtutea unui titlu autentic și executoriu pentru o datorie certa și lichidă.

Dacă datoria consista în sume nelichidate, urmărirea sunt valabile, dar adjudecarea nu se va putea face decât după lichidare.

Articolul 1833

Cesionarul unui titlu executor nu poate urmări expropriatiunea decât după semnificatiunea*) făcuta debitorului despre cesiunea titlului.

*) Notificarea, potrivit art. 1393 Cod civil.

Articolul 1834

Adjudecarea nu se poate face decât după o sentință definitivă în ultima instanță sau trecută în putere de lucru judecat.

Articolul 1835

Urmărirea nu pot fi anulate sub pretext ca creditorul ar fi început a cere urmărire pentru o sumă mai mare decât ceea ce este datorită.

Articolul 1836

Orice urmărire de expropriatiune trebuie să fie precedată de o somație de plată, făcută din partea creditorului, debitorului în persoana sau mandatarului sau.

Titlul XX DESPRE PRESCRIPTIE *)

*) Dispozițiile titlului XX (art. 1837 și urm.), precum și celelalte dispoziții din Codul civil privitoare la prescripția extinctivă a dreptului la acțiune având un obiect patrimonial, au fost implicit abrogate prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare și anume în măsura determinată prin art. 25 și art. 26 ale acestui decret. Urmează a se avea în vedere art. 21 din Decretul nr. 167/1958 care prevede că dispozițiile acestui act normativ nu se aplică dreptului la acțiune privitor la drepturile de proprietate, uzufruct, uz, abitațiune, servitute și suprafață.

Capitolul 1

Dispoziții preliminare

Articolul 1837

Prescripția este un mijloc de a dobândi proprietatea sau de a se libera de o obligație, sub condițiile determinate prin această lege.

A se vedea, de asemenea, Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 1) și art. 147.

Articolul 1838

Nu se poate renunța la prescripție decât după împlinirea ei.

Articolul 1839

Renunțarea la prescripție este sau expresă sau tacită.

Renunțarea tacită rezultă dintr-un fapt care presupune delasarea dreptului câștigat.

Articolul 1840

Cel ce nu poate înstrăina nu poate renunța la prescripție.

Articolul 1841

În materie civilă, judecătorii nu pot aplica prescripția dacă cel interesat nu va fi invocat acest mijloc.

Potrivit celor arătate în nota de la Titlu XX (art. 1837 și urm.) - cu privire la abrogarea implicită a dispozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 18).

Articolul 1842

Prescripția poate fi opusă în cursul unei instanțe până în momentul când Curtea de Apel*) va pronunța definitivă sa decizie, asupra căreia nu mai poate reveni după lege, afară numai de cazul când cel în drept a o opune ar trebui să se prezume, după împrejurări, ca a renunțat la dânsa.

*) În loc de Curtea de Apel se va citi "instanța care, potrivit legii, pronunța o hotărâre definitivă".

A se vedea nota de la art. 1841.

Articolul 1843

Creditorii și orice altă persoană interesată pot să opună prescripția câștigată debitorului sau codebitorului lor, ori proprietarului, chiar și dacă acel debitor, codebitor sau proprietar renunța la dânsa.

Articolul 1844

Nu se poate prescrie domeniul lucrurilor care, din natura lor proprie, sau printr-o declarație a legii, nu pot fi obiecte de proprietate privată, ci sunt scoase afară din comerț.

Dispoziția acestui articol creează un regim juridic preferențial numai pentru bunurile care fac parte din domeniul public al statului și al unităților administrativ-teritoriale (comune, orașe, municipii și județe).

În același sens, a se vedea și dispozițiile art. 4 și 5 din Legea fondului funciar (nr. 18/1991), precum și ale art. 74 alin. 1 din Legea administrației publice locale (nr. 69/1991).

Articolul 1845

Statul, stabilimentele publice și comunale, în ceea ce privește domeniul lor privat, sunt supuse la aceleași prescripții ca particularii și, ca și aceștia, le pot opune.

Spre deosebire de bunurile la care se referă dispozițiile articolului precedent, bunurile din domeniul privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale (comune, orașe, municipii și județe) au regimul juridic de drept comun al proprietății private.

În același sens, a se vedea și dispozițiile art. 6 din Legea fondului funciar (nr. 18/1991) precum și ale art. 74 alin. 2 din Legea administrației publice locale (nr. 69/1991).

Capitolul 2

Despre posesiunea cerută pentru a prescrie

Articolul 1846

Orice prescripție este fondată pe faptul posesiunii.

Posesiunea este deținerea unui lucru sau folosirea de un drept, exercitată, una sau alta, de noi înșine sau de altul în numele nostru.

Cu privire la ocrotirea posesiunii, a se vedea art. 674 - 676 Cod procedura civilă.

Articolul 1847

Ca să se poate prescrie, se cere o posesiune continuă, neîntreruptă, netulburată, publică și sub nume de proprietar, după cum se explică în următoarele articole.

Articolul 1848

Posesiunea este discontinuă când posesorul o exercită în mod neregulat, adică cu intermitențe anormale.

Articolul 1849

Posesiunea este întreruptă prin modurile și după regulile prescrise în articolele 1863 - 1973.

Articolul 1850

Comunitatea și neîntreruperea posesiunii sunt dispensate de proba din partea celui ce invocă prescripția, în acest sens că, posesorul actului care probează că a posedat într-un moment dat mai înainte, este presupus că a posedat în tot timpul intermediar, fără însă ca aceasta să împiedice proba contrarie.

Articolul 1851

Posesiunea este tulburată când este fondată sau conservată prin acte de violență în contra sau din partea adversarului.

Articolul 1852

Posesiunea este clandestină când posesorul o exercită în ascuns de adversarul sau încât acesta nu este în stare de a putea să o cunoască.

Articolul 1853

Actele ce exercită sau asupra unui lucru al altuia, sub nume precar, adică în calitate de locatari, depozitari, uzufructuari etc., sau asupra unui lucru comun, în puterea destinației legale a aceluia, nu constituie o posesiune sub nume de proprietar.

Tot asemenea este posesiunea ce am exercita asupra unui lucru al altuia, prin simpla îngăduință a proprietarului său.

Articolul 1854

Posesorul este presupus ca posedă pentru sine, sub nume de proprietar, dacă nu este probat ca a început a posedă pentru altul.

Articolul 1855

Când posesorul a început a posedă pentru altul, se presupune ca a conservat aceeași calitate, dacă nu este proba contrarie.

Articolul 1886

Posesiunea viciată prin vreuna din cauzele arătate în art. 1847 devine posesiune utilă, îndată ce acel viciu încetează în vreun mod oarecare.

Articolul 1857

Posesorul care posedă nu sub nume de proprietar nu poate să schimbe el însuși, fie prin sine singur, fie prin alte persoane interpușe, calitatea unei asemenea posesiuni.

Articolul 1858

Posesiunea care se exercită nu sub nume de proprietar, nu se poate schimba în posesiune utilă, decât prin vreunul din următoarele patru moduri:

1. când deținătorul lucrului primește cu buna-credință de la o a treia persoană, alta decât adevăratul proprietar, un titlu translativ de proprietate în privința lucrului ce deține;
2. când deținătorul lucrului neagă dreptul celui de la care ține posesiunea prin acte de rezistență la exercițiul dreptului său;
3. când deținătorul stramută posesiunea lucrului, printr-un act cu titlu particular translativ de proprietate, la altul care este de buna-credință;
4. când transmisiunea posesiunii din partea deținătorului la altul se face printr-un act cu titlu universal, dacă acest succesor universal este de buna-credință.

Articolul 1859

În toate cazurile când posesiunea aceluiași lucru trece pe rând în mai multe mâini, fiecare posesor începe, în persoana sa, o nouă posesiune, fără a distinge dacă strămutarea posesiunii s-a făcut în mod singular sau universal, lucrativ sau oneros.

Articolul 1860

Orice posesor posterior are facultatea, spre a putea opune prescripția, să unească posesiunea sa cu posesiunea autorului său.

Articolul 1861

Dispozițiile celor două articole precedente nu deroga la cele prescrise prin articolul 1858, în ultimul sau alineat.

Articolul 1862

Dacă viciul posesiunii consistă în discontinuitatea, în întreruperea sau în precaritatea sa, oricine are interes ca sa nu fie prescripția împlinită îl poate opune.

Dacă clandestinitatea și tulburarea posesiunii sunt vicii numai relative și nu pot fi, prin urmare, opuse decât numai de cei în privința cărora posesiunea a avut asemenea caracter.

Capitolul 3

Despre cauzele care întrerup sau care suspenda cursul prescripției

Secțiunea I

Despre cauzele care întrerup prescripția *)

*) Potrivit celor arătate în nota de la Titlul XX (art. 1837 și urm.) cu privire la abrogarea implicită a dispozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea prevederile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 16 și 17 care reglementează întreruperea cursului prescripției).

Articolul 1863

Prescripția poate fi întreruptă sau în mod natural sau în mod civil.

Articolul 1864

Este întrerupere naturală:

1. când posesorul este și rămâne lipsit, în curs mai mult de un an, de folosința lucrului, sau de către vechiul proprietar sau de către o a treia persoană;
2. când lucrul este declarat neprescriptibil în urma unei transformări legale a naturii sau destinației sale.

Articolul 1865

Întreruperea civilă se operează:

1. printr-o cerere făcută în judecata, fie introductivă de instanța sau numai incidența într-o instanță deja începută;
2. printr-un act începător de executare, precum sechestrul (saisie) sau cererea execuției unui titlu cărui legea recunoaște puterea executorie;
3. prin recunoașterea de către debitor sau posesor a dreptului celui în contra cărui prescrie.

Articolul 1866

Efectele întreruperii prescripției prin vreunul din modurile naturale sunt absolute; întreruperea civilă, afară de excepțiile cuprinse în articolele 1872 și 1873 și altele asemenea, nu folosește decât celui a care o face și nu vătămă decât celui în contra cărui se face.

Articolul 1867

Întreruperea, fie civilă, fie naturală, șterge cu totul orice prescripție începută înainte de ea; în nici un caz aceea prescripție nu mai poate fi continuată. Posesorul sau debitorul pot începe o nouă prescripție după ce actele constitutive de întrerupere încetează, conform naturii lor și regulilor aci mai jos stabilite.

Articolul 1868

Cererea făcută în judecata nu va putea întrerupe prescripția decât dacă va fi încuviințată de judecătoria prin hotărâre de nerevocabila autoritate.

În cazul acesta nici o prescripție nu poate curge de la formarea cererii în judecata și până la pronunțarea unei asemenea hotărâri.

Articolul 1869

Dacă cel ce a format cererea în judecata lasă să se perime acea acțiune a sa prin nelucrare; dacă se dezista de acea cerere pentru oricare alt motiv, afară de nulități de formă sau de incompetența instanței către care a fost făcut, nici o întrerupere de prescripție nu poate fi.

Cu privire la perimare a se vedea art. 248 - 254 Cod procedura civilă, iar cu privire la desistare a se vedea art. 246 - 247 Cod procedura civilă.

Articolul 1870

Cererea în judecata întrerupe prescripția, după regulile cuprinse în articolul 1868 și 1869, chiar în cazul când este adresată la o instanță judecătorească incompetentă și chiar dacă este nulă pentru lipsa de formă.

Articolul 1871

În cazurile prevăzute în articolul precedent, prescripția nu va fi întreruptă decât dacă cel interesat va fi făcut, mai înainte de hotărâre de peremțiune*) ce ar putea fi pronunțată în contra sa, o nouă cerere în buna și cuvenită formă, și dacă aceasta după urma cerere se va fi încuviințat, după cum se arată la articolul 1868.

*) Perimare.

Art. 1871 a fost modificat implicit ca urmare a modificării regulilor din Codul de procedură civilă privitoare la perimare (art. 248 - 254), potrivit cărora perimarea operează de drept.

Articolul 1872

Întreruperea civilă a prescripției, făcută în contra unuia din debitorii solidari, are efect în contra tuturor celorlalți codebitori ai săi.

Întreruperea civilă făcută în contra unuia din moștenitorii unui debitor solidar nu are efect în contra celorlalți comoștenitori, chiar dacă creanța ar fi ipotecară, dacă obligația nu este nedivizibilă.

Asemenea întrerupere nu are efect în contra codebitorilor debitorului defunct, decât în măsura părții de obligație a moștenitorului în contra cărui s-a făcut întreruperea.

Spre a întrerupe prescripția în contra acelor codebitori, trebuie o întrerupere făcută în contra tuturor moștenitorilor debitorului defunct.

Articolul 1873

Întreruperea civilă a prescripției, făcută în contra debitorului principal, are efecte și în contra cauțiunii.

Întreruperea făcută în contra cauțiunii nu poate opri cursul prescripției datoriei principale.

Secțiunea II

Despre cauzele care suspenda cursul prescripției *)

*) Potrivit celor arătate în nota de la Titlul XX (art. 1837 și urm.) - cu privire la abrogarea implicită a dispozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea prevederile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 13 - 15 care reglementează suspendarea cursului prescripției).

Articolul 1874

Suspendarea oprește cursul prescripției pe timpul cât durează fără însă a o șterge pentru timpul trecut.

Articolul 1875

Prescripția curge în contra oricărei persoane care n-ar putea invoca o excepție anume stabilită prin lege.

Articolul 1876

Prescripția nu curge în contra minorilor și interzișilor, afară de cazurile determinate prin lege.

Articolul 1877

Prescripția curge în contra femeii măritate în privința averii sale parafernale, chiar și dacă aceea se afla sub administrația bărbatului, cu rezerva însă, pentru cazul acesta, de acțiune recursorie a femeii în contra bărbatului.

Articolul 1878

Prescripția nu curge pe cat timp tine căsătoria, în contra femeii măritate, în privința imobilelor dotale care n-au fost declarate alienabile prin contractul de căsătorie, decât, dacă va fi început a curge mai înainte de căsătorie, sau din momentul separației patrimoniilor, conform articolelor 1256 - 1270, oricare ar fi epoca în care a început posesiunea.

Dispozițiile art. 1877 și 1878 au fost abrogate implicit prin reglementarea Codului familiei (art. 30 - 36), care a instituit între soți regimul legal al bunurilor comune, de la care nu se poate deroga prin convenții.

Articolul 1879

(Abrogat prin Legea din 20 aprilie 1932 pentru ridicarea incapacității civile a femeii măritate).

Articolul 1880

Nu este asemenea supusă prescripției, pe cat timp tine căsătoria nici o acțiune a femeii care ar putea să se rasfranga cumva în contra bărbatului, de ar fi exercitată de femeie contra unei a treia persoane.

A se vedea nota de la art. 1538.

Articolul 1881

Prescripția nu curge între soți, pe cat tine căsătoria.

A se vedea și dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 14 alin. ultim).

Articolul 1882

Prescripția nu curge contra moștenitorului beneficiar în respectul*) creanțelor sale asupra succesiunii. Ea nu curge în contra succesiunii, nici în privința creanțelor, nici în privința drepturilor reale.

*) În privința.

Articolul 1883

Regulile prescrise prin articolul precedent se aplică și la prescripția dintre administratorul legal al averii unei persoane și acea persoana, precum dintre o succesiune vacanta și persoana numita curator al ei.

1. Noțiunea de succesiune vacanta la care se referă art. 1883 era reglementată prin art. 724 - 727, care au încetat de a mai avea aplicare (a se vedea și notele de la articolele corespunzătoare), prin intrarea în vigoare a Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială - Buletinul Oficial nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în Buletinul Oficial nr. 25 din 7 decembrie 1960. În temeiul art. 26 din acest decret, notarul de stat eliberează certificat ca succesiunea este vacanta, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege; în acest caz, bunurile lăsate de defunct trec în proprietatea statului și nu mai pot exista, prin urmare, raporturi între moștenire și curator.

Decretul nr. 40/1953 a fost ulterior abrogat prin Legea nr. 36/1995.

2. A se vedea și dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă (art. 14).

Articolul 1884

Prescripția curge atât în folosul cat și în contra unei succesiuni vacante, chiar și dacă n-are curator, și chiar în timpul termenelor de trei luni pentru facerea inventarului și de 40 zile pentru deliberare.

A se vedea nota de la art. 1883.

Articolul 1885

Prescripția unei creanțe condiționale sau cu termen nu poate începe decât din momentul când s-a împlinit condiția sau a expirat termenul.

Acțiunile reale ale creditorului sau proprietarului sunt, prin excepție, supuse prescripției în folosul celui ce deține lucrul, chiar și mai înainte de realizarea condițiilor, sau de expirarea termenelor la care acele acțiuni pot fi subordonate.

Cu privire la prescripția drepturilor sub condiție suspensivă sau cu termen suspensiv, a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare.

Capitolul 4 **Despre timpul cerut pentru a prescrie**

Secțiunea I **Dispoziții generale**

Articolul 1886

Nici o prescripție nu poate începe a curge mai înainte de a se naște acțiunea supusă acestui mod de stingere.

A se vedea dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 7 alin. 1 și 2, art. 8, 10, 11 și 12).

Articolul 1887

Termenul prescripției se calculează pe zile, și nu pe ore. Prin urmare ziua în cursul căreia prescripția începe nu intră în acel calcul.

Articolul 1888

Ziua se împarte în 24 ore. Ea începe la miezul nopții și se finește la miezul nopții următoare.

Articolul 1889

Prescripția nu se socotește câștigată, decât după împlinirea celei de pe urma zile a termenului defipt prin lege.

A se vedea și dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 19).

Secțiunea II **Despre prescripția de 30 de ani**

Articolul 1890

Toate acțiunile atât reale cat și personale, pe care legea nu le-a declarat neprescriptibile și pentru care n-a defipt un termen de prescripție, se vor prescrie prin treizeci de ani, fără ca cel ce invoca aceasta prescripție să fie obligat a produce vreun titlu, și fără sa i se poată opune reaua-credința.

1. Potrivit celor arătate în nota de la Titlul XX (art. 1837 și urm.) - cu privire la abrogarea implicită a dispozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 3 și 6).

2. Potrivit Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, art. 22, impozitele și taxele datorate statului, contribuția pentru asigurări sociale, precum și primele de asigurare datorate în temeiul asigurărilor prin efectul legii, rămân supuse dispozițiilor privitoare la prescripție din legile speciale.

3. A se vedea, de asemenea, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 27, art. 28 alin. 1, art. 29 și art. 36).

Articolul 1891

Instanțele începute și delasate se vor prescrie, în lipsa de cerere de preemțiune, prin 30 ani socotiți de la cel după urma act de procedura, oricare ar fi termenul de prescripție al acțiunilor în urma cărora se vor fi început acele instanțe.

1. Dispoziția art. 1891 a fost implicit modificată prin Legea nr. 394 din 23 iunie 1943 pentru accelerarea judecăților în materie civilă și comercială care, prin art. 64, a instituit perimarea de plin drept.

2. A se vedea, de asemenea, nota 1 de la art. 1890.

Articolul 1892

Renditele sau creanțele ale căror capete*) nu sunt niciodată exigibile și care produc în folosul creditorului interese periodice**) sau în perpetuu***) sau pe viața, se prescriu prin 30 ani începând de la data titlului lor constitutiv.

*) Capital.

**) Venituri periodice.

***) Rente perpetue.

A se vedea nota 1 de la art. 1890, precum și dispoziția art. 12 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare.

Articolul 1893

După 28 ani de la data titlului constitutiv sau a celui de pe urma titlu, debitorul poate fi constrâns să procure un nou titlu creditorului sau reprezentanților săi.

A se vedea nota de la art. 1892.

Articolul 1894

Regulile prescripției relative la alte obiecte decât cele cuprinse în acest titlu și care sunt expuse la locurile respective din acest codex exclud aplicarea dispozițiilor acestui titlu în toate cazurile când sunt contrarii lor.

Secțiunea III

Despre prescripțiile de 10 până la 20 de ani

Articolul 1895

Cel ce câștigă cu buna-credință și printr-o justă cauză un nemișcător determinat va prescrie proprietatea aceluia prin zece ani, dacă adevăratul proprietar locuiește în circumscripția tribunalului județean unde se afla nemișcătorul, și prin douăzeci de ani dacă locuiește afară din acea circumscripție.

A se vedea, de asemenea, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 27, art. 28 alin. 1 și art. 29).

Articolul 1896

Dacă adevăratul proprietar a locuit, în diferite timpuri, în circumscripția tribunalului județean unde se afla nemișcătorul, și afară dintr-însă, prescripția se va completa adăugându-se, la anii de prezenta, un număr de ani de absență îndoit decât cel ce lipsește la anii de prezenta pentru ca să fie zece.

Articolul 1897

Justă cauză este orice titlu translativ de proprietate, precum vinderea, schimbul etc.

Un titlu nău nu poate servi de bază prescripției de 10 până la 20 ani.

Un titlu anulabil nu poate fi opus posesorului care a invocat prescripția de 10 până la 20 ani, decât de cel ce ar fi avut dreptul de a cere anularea sa, sau de reprezentanții dreptului sau, dacă posesorul n-a cunoscut cauza anulabilității.

Articolul 1898

Buna-credință este credința posesorului ca, cel de la care a dobândit imobilul, avea toate însușirile cerute de lege spre a-i putea transmite proprietatea.

Este destul ca buna-credință să fi existat în momentul câștigării imobilului.

Articolul 1899

Justă cauză trebuie să fie totdeauna probată de cel ce invocă prescripția de 10 până la 20 ani.

Buna-credință se presupune totdeauna și sarcina probei cade asupra celui ce alege rea-credință.

Articolul 1900

Acțiunea pentru nulitatea sau pentru stricarea unei convenții, se prescrie prin 10 ani, în toate cazurile când legea nu dispune altfel.

Această prescripție nu începe a curge, în caz de violență, decât din ziua când violența a încetat; în caz de eroare sau de dol, din ziua când eroarea sau dolul s-a descoperit; pentru actele făcute de femei măritate neautorizate, din ziua desfacerii căsătoriei; în contra minorilor din ziua majorității, iar în respectul*) interzișilor din ziua când s-a ridicat interdicția.

*) În privință.

1. Potrivit celor arătate în nota de la Titlul XX (art. 1837 și urm.) - cu privire la abrogarea implicită a dispozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea Decretul nr. 167/1958, privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 2, 3 și art. 9).

2. Partea din cuprinsul art. 1900 alin. 2: "pentru actele făcute de femei măritate neautorizate, din ziua desfacerii căsătoriei", a fost abrogată implicit prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate - promulgată cu Decretul nr. 1412, Monitorul Oficial nr. 94 din 20 aprilie 1932.

3. A se vedea, de asemenea, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 36).

Articolul 1901

Orice acțiune a minorului contra tutorelui, relativă la faptele tutelei, se prescrie prin 10 ani, începând de la majoritatea sa.

Dispoziția art. 1901 a fost implicit modificată prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă (art. 3 și 4).

Articolul 1902

După 10 ani, arhitecții întreprinzătorii de lucrări sunt desarcinați de răspunderea la care sunt supuși pentru stricăciunea în tot sau în parte a construcției, prin viciile de construire sau prin viciile pământului.

1. Dispoziția art. 1902 a fost implicit modificată prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă (art. 3).

2. A se vedea Legea nr. 10 din 18 ianuarie 1995 privind calitatea în construcții publicată în Monitorul Oficial nr. 12 din 24 ianuarie 1995.

Secțiunea IV **Despre câteva prescripții particulare *)**

*) În afară de prescripțiile prevăzute în această secțiune, urmează a se mai vedea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - Monitorul Oficial nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 37);

- Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 5, 9 și 11);

- Codul aerian - Decretul nr. 516, Buletinul Oficial nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare (art. 103);

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în Buletinul Oficial nr. 13 din 1956, cu modificările ulterioare (art. 52, 55 și 60);

- Decretul nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare (art. 23 și 24);

- Legea nr. 10 din 18 ianuarie 1995 privind calitatea în construcții publicată în Monitorul Oficial nr. 12 din 24 ianuarie 1995.

Articolul 1903

Acțiunea meștrilor și institutorilor de științe sau de arte, pentru lecțiile ce dau cu luna;
a ospaților și gazduitorilor, pentru nutrirea și locuirea ce procura, și a oamenilor cu ziua, pentru plata zilelor,
a materiilor de dânsii procurate și a simbrilor;
se prescriu prin șase luni.

A se vedea și Codul muncii - Legea nr. 10/1972, în Buletinul Oficial nr. 140 din 1 decembrie 1992 (art. 176).

Articolul 1904

Acțiunea medicilor, chirurgilor și a apotecarilor, pentru vizite, operații și medicamente;
a neguțătorilor, pentru marfele ce vand la particularii care nu sunt neguțatori;
a directorilor de pensionate, pentru prețul pensiunii școlarilor lor, și a altor meștri, pentru prețul uceniciei;
a servitorilor care se tocmesc cu anul, pentru plata simbrilor lor;
se prescriu printr-un an.

Cu privire la alin. 4 din art. 1904, a se vedea art. 176 din Codul muncii.

Articolul 1905

Prescripția în cazurile mai sus arătate se va împlini, chiar dacă ar urma serviciile, lucrările și predările acolo menționate.

Ea nu încetează de a curge decât când s-a încheiat socoteala, s-a dat un bilet sau adeverința, ori s-a format cerere în judecată.

Articolul 1906

Cu toate acestea, cei cărora vor fi opuse aceste prescripții pot dovedi, prin orice mijloace, ca plata este încă datorată.

Articolul 1907

Veniturile renditelor perpetue sau pe viață;
prestațiunile periodice ale pensiunilor alimentare, chiriile caselor și arenzile bunurilor rurale;
dobânzile sumelor împrumutate și în genere tot ce se plătește cu anul sau la termene periodice mai scurte;
se prescriu prin cinci ani.

În prezent, termenul prescripției dreptului la acțiune cu privire la obligațiile prevăzute de art. 1907 este stabilit prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 3).

Articolul 1908

Prescripțiile prezentei secțiuni curg în contra minorilor și interzișilor, rămânând acestora recurs în contra tutorilor lor.

Cu privire la curgerea prescripției împotriva celor lipsiți de capacitatea de exercițiu, a se vedea Decretul nr. 167 /1958 privitor la prescripția extinctivă (art. 14 alin. 2).

Articolul 1909

Lucrurile mișcătoare se prescriu prin faptul posesiunii lor, fără să fie trebuința de vreo curgere de timp.
Cu toate acestea, cel ce a pierdut sau cel cărui s-a furat un lucru, poate să-l revendice în curs de trei ani, din ziua când l-a pierdut sau când i s-a furat, de la cel la care-l găsește, rămânând acestuia recurs în contra celui de la care îl are.

Articolul 1910

Dacă posesorul actual al lucrului furat sau pierdut l-a cumpărat la bălci sau la târg, sau la o vîndere publică, sau de la un negutator care vinde asemenea lucruri, proprietarul originar nu poate să ia lucrul înapoi decât întorcînd posesorului prețul ce l-a costat.

Articolul 1911

Prescripțiile începute la epoca publicării acestui codice se vor regula după legile cele vechi.

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1912

Codicii Domnilor Calimach și Caragea, și orice alte legi civile anterioare, ordonanțele domnești și instrucțiunile ministeriale din ambe Principatele Unite, sunt abrogate în tot ce nu este conform regulilor prescrise în prezentul codice.

Articolul 1913

Acest codice civil se va pune în lucrare la 1 iulie anul 1865.

Prin Decretul din 2 iulie 1865, punerea în aplicare a Codului civil a fost amînată pentru data de 1 decembrie 1865.

Articolul 1914

Fiica dotată înaintea promulgării acestei legi, de voiește a veni la o ereditate deschisă în urma promulgării acestei legi, va fi obligată a reporta dota.